

NNCL1530-52Bv1.0

ANNE RICE

VITTORIO,
A VÁMPÍR

SZUKITS KÖNYVKIADÓ
ALAPÍTVÁ 1929

A fordítás az alábbi kiadvány alapján készült:
VITTORIO THE VAMPIRE by Anne Rice
A Ballantine Book
Published by The Ballantine Publishing Group, 2001
Copyright © 1999 by Anne O'Brien Rice
All Rights Reserved.

Fordította:
SÓVÁGÓ KATALIN

Borítófestmény:
HAVANCSÁK GYULA

ISBN 963 497 026 5

Hungarian edition © Szukits Könyvkiadó, 2004
Hungarian translation © Sóvágó Katalin, 2003

Lektor: Szóts Katalin
Szaklektor: Dr. Torkos Attila
Tördelőszerkesztés:
KARAKTERTAX BT Szvoboda Gabriella
Színre bontás: A-SzínVonal 2000 Kft.
Felelős kiadó: Szukits László
Felelős szerkesztő: Tézsla Ervin
Nyomtatta és kötötte a Kaposvári Nyomda Kft. – 241219
Felelős vezető: Pogány Zoltán igazgató

Ajánlom ezt a regényt

Stannek, Christophernek, Michele-nek és Howardnak,
Rosariónak és Patrice-nek,
Pameldnak és Elaine-nek,
és Niccolónak.

Az itáliai Firenze
népének
ajánlja
ezt a, regényt

Vittorio.

ÚJ VÁMPÍRTÖRTÉNETEK

A Pandora után itt a következő új vámpírtörténet. Akárcsak az előbbi regény, a Vittorio, a vámpír is egyetlen vérivó életének bemutatására összpontosít Anne Rice fiktív világegyetemében. A főszereplőnek azonban ezúttal igen kevés köze van a Vámpírkrónikák hőseihez. Vámpír ő is, ugyanazt a világot járja, mint Lestat, Louis és társaik, de más utakon. Történetének megismeréséhez emiatt nem elengedhetetlen a korábban megjelent vámpírregények elolvasása. Vittorio azonban ismeri ezeket az írásokat, és ha ő úgy gondolta, hogy elolvassa őket, akkor talán Te is megteszed, Kedves Olvasó. Arra az esetre, ha netán kedved kerekedne ehhez (no meg a teljesség igénye miatt is), alább felsorolom az Anne Rice vámpírjairól kiadott köteteket a javasolt olvasási sorrendben, feltüntetve azt is, hogy magyarul eddig melyek jelentek meg.

Interview with the Vampire – Interjú a vámpírral [Vámpírkrónikák 1.]

The Vampire Lestat – Lestat, a vámpír [Vámpírkrónikák 2.]

The Queen of the Damned – A kárhozottak királynője
[Vámpírkrónikák 3.]

The Tale of the Body Thief [Vámpírkrónikák 4.]

Memnoch the Devil [Vámpírkrónikák 5.]

Pandora – Pandora [Új vámpírtörténetek]

The Vampire Armand [Vámpírkrónikák 6.]

Vittorio the Vampire – Vittorio, a vámpír [Új vámpírtörténetek]

Merrick [Vámpírkrónikák 7.]

Blood and Gold [Vámpírkrónikák 8.]

Blackwood Farm [Vámpírkrónikák 9.]

Blood Cantide [Vámpírkrónikák 10.]

Jó szórakozást!

Dr. Torkos Attila

Szeged, 2003. június 7.

1.

KI VAGYOK, MIÉRT ÍROK, MIRŐL FOGOK ÍRNI

Kisfiú koromban volt egy szörnyű álmom. Azt álmodtam, hogy öcsém és húgom levágott fejét tartom a karomban. Még éltek, pilláik repdestek, arcuk piroslott, csak a szájuk volt néma, akárcsak az enyém az iszonyattól.

Az álom valóra vált.

De azért ne sirassák se őket, se engem. Őket félezer év temette névtelen sírba.

Én pedig vámpír vagyok.

A nevem Vittorio, és ezt most annak a romba dőlt fellegvárnak a legmagasabb tornyában írom, ahol születtem, Toszkána északi részében, e minden földek leggyönyörűbbikén, Itália szívében.

Minden szempontból jeles és hatalmas vámpír vagyok, mert ötszáz éve születtem, Cosimo de' Medici nagyszerű korában, és erőmet még az angyalok is bizonyítanák, ha rá tudnák bírni őket, hogy szóba álljanak önökkel, ám ebben a dologban jobb lesz óvatosnak lenniük.

Ezzel együtt semmi közöm az "Egyesült Bokorhoz", azokhoz a furcsa, romantikus vámpírokhoz, akik az Újvilág déli részén, New Orleans városában tanyáznak, és eddig is bőkezűen traktálták önöket krónikákkal és mesékkal. Nem ismerem ezeket a lidérces hősöket, akik azt játsszák, hogy őket csak kitalálták. Nem ismerem azt a bűbajos paradicsomot a louisianai posványban. Úgyhogy róluk nem tudhatnak meg semmi újat ebből a könyvből, amely a továbbiakban nem is említi őket.

Ennek ellenére ők sarkalltak, hogy én is írjam meg a kezdeteimet – a teremtésem meséjét – és hogy úgy mondjam, vessem oda életem könyvbe foglalt töredékét a széles nagyvilágnak, ahol véletlenszerű vagy tudatos kapcsolatba kerülhet az ő nagy népszerűségnek örvendő köteteikkel.

Vámpírlétem vándorlásban és elemző megfigyelésben telt évszázadaiban sohasem kellett tartanom a fajtámról, mert semmivel sem keltettem föl a gyanakvásukat.

Ám ez nem a kalandok története lesz.

Már mondtam, hogy a kezdeteket akarom megírni, mert hiszem, hogy olyan látomásokkal szolgálhatok, amelyekkel meglepetést szerezhettek önöknek. Lehet, hogy ha egyszer befejezem és kiadom a kezemből ezt a könyvet, talán magam is megpróbálok egy hullám lenni abban a grandiózus *roman-fleuve*¹-ben, amelyet más vámpírok kezdtek el San Franciscóban vagy New Orleansban. Egyelőre nem tudom, és nem is érdekel.

E békés éjszakákon a folyondárba fulladt falak között, boldog gyermekkorom várkastélyának romjai között, a tüskés vadszeder, a tölgy és a gesztenyefa fojtogatóan sűrű, illatos gyűrűjében kedvem támad megörökíteni, ami velem történt, mert úgy érzem, sorsom igen kevésé hasonlít más vámpírokéhoz.

Nem mindig lappangok ebben a várban.

Ellenkezőleg, időm legnagyobb részét Firenzében töltöm, abban a városban, amely számomra a városok királynője; szeretem, amióta gyerekszemem először látta meg azokban az években, amikor az idősebb Cosimo saját kezűleg irányította a hatalmas Medici-bankot, noha ő volt Európa leggazdagabb embere.

Cosimo házában lakott Donatello, a nagy szobrász, aki márványból és bronzból alkotott szobrokat, azon kívül rengeteg festő, költő, zenész, és mágiával foglalkozó értekezések szerzői. A lángeszű Brunelleschi, aki kupolával fedte le Firenze legnagyobb templomát, akkoriban egy újabb székesegyházat épített Cosimónak, és Michelozzo a San Marco kolostor átalakításával egy időben kezdte el építeni Cosimónak azt a palotát, amelyet később Palazzo Vecchio néven ismer az egész világ. Cosimo megbízottai Európa-szerte kutattak beporosodott és elfelejtett könyvtárakban görög és római klasszikusok után, hogy Cosimo tudósai lefordítsák őket a mi toszkán anyanyelvünkre, amelyet sok-sok évvel azelőtt a vakmerő Dante választott az ő Isteni színjátékához..

És Cosimo fedele alatt láttam, mint nagy jövő előtt álló, ígéretes halandó fiú – igen, a saját szememmel láttam a trentói zsinat előkelő vendégeit, akik a messzi Bizáncból jöttek idáig, hogy begyógyítsák a keleti és a nyugati egyház szakadását: IV. Jenő pápát, a konstantinápolyi pátriárkát, és magát a Kelet császárat, VIII. Palaiologosz Jánost személyesen. Láttam, amint e nagy emberek bevonultak a városba iszonyú felhőszakadásban, mindazonáltal fényes dicsőségben, és láttam őket, amint esznek Cosimo asztalánál.

---

¹ Regényfolyam (fr.)

Elég!, mondhatnák önök. Egyetértek. Ez nem a Mediciek története. Annyit engedtessek megjegyezni, hogy aki szerint ezek a nagy emberek gazfickók voltak, az agyalágyult hülye. Cosimo leszármazottai pártolták Leonardo da Vincit, Michelangelót, és megszámlálhatatlan művészt. Mindezt azért, mert egy bankár, egy uzsorás, ha így jobban tetszik, úgy tartotta dicsőnek és jónak, ha nagygyá és gyönyörűvé teszi Firenze városát.

A megfelelő időben majd visszatértek Cosimóhoz néhány szó erejéig, bár be kell vallanom, hogy erről a témáról nehéz röviden írni. Annyit hadd mondjak, hogy Cosimo az élőké.

Én 1450-től hálók egy ágyban a holtakkal.

Mielőtt elmesélném, hogyan kezdődött, szeretném még valamivel kiegészíteni az előszót.

Kérem, ne várjanak régies nyelvezetet, mert hiába keresnének holmi mesterkélt stílust, amely dagályos beszédmodorral és nehézkes szókinccsel igyekszik felidézni a várkastélyok korát.

Célratörő természetességgel mesélek, lubickolva a szavakban, mert szeretem őket. Mivel halhatatlan vagyok, négy évszázad angol nyelvét szívtam magamba, Christopher Marlowe és Ben Johnson színdarabjaitól a Sylvester Stallone-filmek nyersen kifejező leleményéig.

Stílusomat tehát rugalmasnak, merésznek, helyenként megbotránkoztatónak fogják találni. De mi mást tehetnék, mint hogy összevonom a leíró erőket, amelyeknek parancsolhatok – egyébként megfigyelték, hogy az angol ma már nem egy országnak a nyelve, hanem egy egész világé, az isten háta mögötti tennessee-i kietlenségtől az eldugott kelta szigeteken át az ausztráliai és új-zélandi hemzsegő városokig?

A reneszánszban születtem, ennél fogva két kézzel meríték minden stíusból, gátlástalanul vegyítem őket, és nem kétlem, hogy valami jó jön ki abból, amit csinállok.

Ami olasz anyanyelvemet illeti, hallják puha zengését a nevemben, amikor kimondják: Vittorio, ígyák be parfümjét a többi névből, amelyekkel a szövegben találkozunk. Olyan édes nyelv, hogy olaszul még a "kő" is három szótagú lesz: pi-et-ra. Nincs még egy nyelv, amely így simogatna. Minden nyelvet azzal az olaszos kiejtéssel beszélek, amelyet ma is hallhatnak a firenzei utcákon.

Mennei üdvösség a számomra, hogy angol anyanyelvű áldozataim azért engednek hízelgésemmek olyan készségesen, mert szépnek találják olaszos kiejtésem bársonyos csillogását.

De nem vagyok boldog.

Nehogy azt gondolják.

Nem írnék könyvet egy vámpír boldogságáról.

Van eszem, van szívem, és körülöttem lebeg légius másom, minden bizonnyal egy felsőbb hatalom alkotása; és ennek az éteri képmásnak a bonyolult rezgéshullámai béklyózzák törhetetlen bilincsként azt a valamit, amit általában léleknek hívnak. Nekem van ilyen. Nincs az a vér, ami megfojthatná, hogy itt maradjak lélek nélkül, mint egy habzsoló kísértet.

Oké, semmi gáz! Igen, köszönöm! – ahogy ezt mindenki el tudja mondani angolul. Mindjárt kezdünk.

Illetve előbb még idézném Sheridan Le Fanu, az elfelejtett nagyszerű író egyik pompásan megírt kísértethistóriájából azt a passzust, amelyet a rendkívüli szorongás mondat az egyik szereplővel. 1873-ban hunyt el a dublini születésű szerző, de figyeljük csak, mennyire megőrizte üdeségét a stílus, amellyel "A familiáris" című történet szereplője, Barton kapitány mondja el a szörnyűségeket:

Bármint kételkedjek is annak valóságában, amit neveltetésünk folytán látomásnak kell tekintenünk, egy dolgról mélyen és iszonyatosan meg vagyok győződve, mégpedig arról, hogy létezik a mienk mögött egy szellemvilág – oly rendszer, amelynek működése könyörületesen rejtve marad előttünk – de amely időnként föltárulhat, és borzalmasan föl is tárul. Bizonyos vagyok benne – tudom –, hogy van Isten – egy rettenetes isten, és a bünt nyomon követi a bűnhődés – megmagyarázhatatlan és irtózatossá utakon – létezik egy szellemi rend –; nagy Isten, miként is bizonyosodtam meg róla! – egy rosszindulatú, könyörtelen és mindenható rend, amelynek üldözésétől a kárhozottak kínjait szenvedtem és szenvedem!

Ehhez mit szólnak?

Engem nagyon megrázott. Nem tudom, képes lennék-e kimondani Istenünkről, hogy "rettenetes", vagy rendünkről, hogy "rosszindulatú", mégis, hátborzongató igazság csendül ezekben a szavakban, amelyek képzelt dolgokról szólnak, de az élmény forráságával.

Nekem ez annál is fontosabb, mert szörnyű átoktól szenvedek, olyan átoktól, amelyben nem osztozik a többi vámpír.

Mellesleg úgy vélem, hogy mindannyiunknak – halandóknak, vámpíroknak, mindenkinek, aki érezni, sírni képes – megvan a magunk átka, amelyről többet tudunk, mint elviselhető, és semmit, egyáltalán semmit sem tehetünk e tudás hatalma és kísértése ellen.

És ezzel folytassuk is. Nézzük, mire mennek a mesémmel.

Nálam most kora este van. Apám várának utolsó, bátor tornya még mindig olyan merészen fúrja magát az édes, csillagos égbe, hogy láthatom az ablakból a holdfényes toszkán hegyeket-völgyeket, sőt, még a csillámló tengert is a carrarai bányákon túl. Érzem zölden virágzó illatát az ember nem járta meredélynek, ahol még mindig várja napfényes mezőkön a lángvörös és fehér toszkán nőszirmom, hogy selymes éjszakákon rátaláljak.

Ily kényeztető oltalom közepette írok, várva a pillanatot, amikor a fátyolos telihold végleg elrejtőzik a felhők mögött. Akkor meggyűjtöm mind a hat gyertyaszálat a nehézkes, durván kalapált ezüst gyertyatartóban, amely apám asztalán állt egykoron, azokban a napokban, mikor ő volt ezeknek a hegyeknek és hegyi falvaknak a hűbérura, ugyanakkor megbízható szövetségese háborúban és békében Firenze híres városának és a város koronázatlan királyának, amikor gazdagok, rettenthetetlenek, kíváncsiak és mesébe illően elégedettek voltunk.

Most mesélek arról, ami eltűnt.

2.

CSEKÉLY HALANDÓ ÉLETEM, FIRENZE SZÉPSÉGE, KISDED UDVARUNK DICSŐSÉGE – EZ TÚNT EL

Tizenhat éves voltam, amikor meghaltam. Jó magasra nőttem, sűrű hajam barnán omlott a vállamra, zöldes-barna pillantásom már-már hímnósen behízelt volt, az orrom, szép, keskeny, az orrlyukaim kicsinyek, a szájam átlagos méretű, se nem buja, se nem rideg. A magam idejében gyönyörű fiúnak számítottam. Ha nem az lettem volna, most nem élnék.

Ez a helyzet a legtöbb vámpírral, mindegy, mit mondanak mások. Szépségünk visz minket a kárhozatba. Vagy hogy szabatosabban fogalmazzak, azok tesznek bennünket halhatatlanná, akik nem tudnak ellenállni csábjainknak.

Az arcom nem gyermekes, hanem valósággal angyali. A szemöldököm sűrű, sötét és annyira ívelt, hogy a szemem szinte túlságos fényben ragyog. A homlokom aránytalanul magas lenne, ha a rengeteg hajam nem foglalná csigás keretbe. Ehhez az archoz képest az állam szögletes és kemény. Gödör van rajta.

Alakom rendkívül izmos, atlétikus; hatalmas karom, széles mellkasom férfias erőt sugároz, amely összhangban van állkapcsom konok vonalával. Távolabbról férfinak lehet nézni.

Erőteljes külsőmet annak köszönhetem, hogy életem utolsó éveiben rengeteget gyakoroltam egy kétkezes pallossal, szilajon üztem sólymaimmal a vadat, sokszor gyalog futkosva föl-alá hegyeinkben, holott akkorra négy saját lovam volt, köztük egy olyan fenséges termetű paripa, amely simán elvitt teljes páncélzatban.

A páncéloom máig itt van valahol a torony alatt. Sose használtam csatában. Akkoriban egész Itáliát háborúk marcangolták, de a firenzeiek helyett zsoldosok vívtak meg minden háborút.

Apámnak mindössze feltétlen hűséget kellett fogadnia Cosimónak, és nem volt szabad engednie, hogy a német-római császár, a milánói herceg

vagy a római pápa csapatai átkeljenek hágóinkon, és betegyék lábukat falvainkba.

Nem estünk útba, de ez sem volt baj. Várunkat vállalkozó szellemű ősök építették háromszáz éve. Családunk a longobardoktól származott, vagy azoknak a barbároknak a vérét hordozta, akik észak felől törtek be Itáliába. Ki tudja? A római birodalom bukása óta oly sok törzs taposta Itália földjét.

Földünk bővelkedett izgalmas pogány hagyatékban; a szántóföldből furcsa, ősrégi sírkövek kerültek elő, vagy pici, mulatságos istennőcskék, amelyeket a parasztok még mindig imádtak, ha éppen nem koboztuk el őket. Tornyaiink olyan pinceboltokra épültek, amelyeket egyesek szerint még Krisztus születése előtt raktak, és ma már tudom, hogy ez igaz. Ezeket a kriptákat az a nép emelte, amelyet a történelem etruszknak nevez.

Mivel nálunk ómódi feudális szellem uralkodott, amely megvetette a kalmárkodást, viszont vakmerő bátorságot várt el a férfitől, házunk tömve volt kincsekkel, amelyekre a háborúk megszámlálhatatlan sokaságában tettünk szert: ódon arany és ezüst gyertyatartókkal, bizánci intarziákkal ékes, nehéz ládákkal, a szokásos flamand faliszőnyegekkel, csipkével tonnaszám, aranyos-ékköves hímzésű ágyfüggönyökkel, és a legdrágább csecsebecsékkel.

Apám, aki rajongott a Mediciekért, firenzei utazásain összevásárolt mindenféle fényűzési cikket. A fontosabb helyiségekben nem látszott a kő, mert virágos gyapjúszövet takarta; minden folyosón és fülkében olyan hősök páncélruhái zörögtek, akiknek már a nevére sem emlékezett senki.

Mérhetetlenül gazdagok voltunk, mint fél füllel hallottam gyerekkoromban; céloztak olyasmire is, hogy ezt legalább annyira köszönhetjük a csatában tanúsított vitézségünknek, mint elrejtett pogány kincseknek.

Persze voltak olyan évszázadok, amikor családunk is háborúskodott más hegyi városokkal és sásfészekkel, amikor vár ostromolt várat, amikor alig épült meg a fal, már le is rombolták földig, és Firenze falain túl gyilkos dühvel estek egymásnak a guelfek és a ghibellinek.

A régi firenzei Comune² hadakat küldött, hogy rombolják le a mienkhez hasonló várakat, és pusztítsanak el minden nagyurat, aki fenyegetést jelenthetett.

Ám azok az idők rég elmúltak.

Minket megmentett az eszünk és az okos döntéseink, valamint az a

---

² Középkori olasz városállamok elnevezése (ford. mj.)

tény, hogy elvultunk magunknak a zord meredélyen, egy igazi hegytetőn, mert az Alpok ilyen mélyre fúrja magát Toszkána testébe.

A mellettünk emelkedő csúcsokon rommá lettek a várak. Legközelebbi szomszédunk, számos hegyi falu ura, a milánói herceg hűbérese volt.

Ettől függetlenül egyikünk sem zaklatta a másikat holmi politikai kérdések miatt.

Folyamatosan erősített és karban tartott falaink harminc láb magasak és hihetetlenül vastagak voltak, vénebbek a kastélynál és a bástyáknál, olyan vének, hogy azt fel sem foghatja a romantikus képzelet. A falakon belül három falucska népe szorgoskodott a mesés vörösbort termő, jó szőlősökben, a mézelő kasok mellett; bőven termett a szeder, a gabona, és sok minden más, volt rengeteg tyúk és szarvasmarha, azon kívül hatalmas istállók a lovainknak.

Sose tudtam, hányan robotoltak kis birodalmunkban. Volt elég írnökünk, hogy számon tartsák az ilyen dolgokat, és apámnak nagyon ritkán kellett ítélkeznie vitás esetekben, vagy a firenzei bíróságokra járnia.

Nálunk emelkedett a környék fogadalmi temploma, így azok, akik a mélyebben fekvő völgyekben, kevésbé védett kis tanyacsoportokban laktak – és bőven voltak ilyenek – a mi templomunkban tartottak esküvőt, keresztelőt. Várunknak régi lakója volt a dominikánus, aki reggelente misézett nekünk.

Valamikor réges-régen kiirtották hegyünkön az erdőt, hogy ostromló ellenség ne lopakodhasson föl a lejtőn, ám az én időmben már nem volt szükség efféle védekezésre.

Az erdő visszafoglalta a hegyet, enyhét adó mennyezetet borított a vízmosásokra, a régi ösvényekre; csaknem a falakig ért, és ugyanolyan vad volt, mint ma. Tornyainkból tisztán lehetett látni a völgyekben a tucatnyi városkát, a szántóföldek, gyümölcsösök, olajfák, szőlőskertek mintás kendőjének közepén. Valamennyien nekünk adóztak, és háború esetén ugyanúgy futottak volna kapuinkhoz, mint őseik a maguk idején.

Voltak vásárok, falusi multságok, védőszentek ünnepei, hébe-hóba egy kis vajákolás, sőt helyi csodák is estek. Jó föld volt a mienk.

A hozzánk látogató papok mindig sokáig maradtak. Nem volt ritkaság, hogy két-három klerikus is lakott a kastély tornyaiban, vagy az újabb, korszerűbb kőházakban.

Apró koromban Firenzébe vittek, hogy ott tanuljak; pompás palotában laktam, anyám nagybátyjánál, aki meghalt, mielőtt betöltöttem volna a tizenhármát. A házat bezárták, engem hazahoztak két idős nagynéne

társaságában, és attól fogva csak nagy néha látogattam be Firenzébe.

Apám továbbra is ugyanaz a senkinek térdet nem hajtó, régimódi nagyúr volt a lelke mélyén, bár ugyanakkor örült, hogy kimaradhat a város hatalmi harcaiból, hogy hatalmas számlái vannak a Medici-bankban, ódivatú udvari életet élhet a birtokán, és maga Cosimo de' Medici fogadja, ha üzleti ügyben Firenzében jár.

Ám a fiát hercegnek, fejedelemnek, lovagnak akarta neveltetni. El kellett sajátítanom minden lovagi készséget és erényt. Tizenhárom évesen talpig páncélosan, teljes sebességgel tudtam robogni harci ménemen, lándzsát szögezve a szalmabábra. Cseppet sem volt nehéz. Ugyanúgy élveztem, mint a vadászatot, az úszkálást a hegyi patakokban, a lóversenyeket a falusi fiúkkal. Simán alkalmazkodtam.

Mégis hasadt lény voltam. Szellememet Firenzében táplálták a latin és a görög nyelv, a filozófia és a teológia tanárai; részt vettem a fiúk felvonulásaiban, a városi játékokban, gyakran én alakítottam a főszerepet a drámákban, amelyeket saját konfraternitásom mutatott be nagybátyám házában, tudtam, hogyan játsszam a fennkölt Izsákot, akit fel akar áldozni az engedelmes Ábrahám, vagy a kedves Gábor arkangyalt, akit a gyanakvó Szent József ott ér Mária mellett.

Időnként nagyon hiányzottak a könyvek, a székesegyházi szentbeszédek, amelyeket koraérett érdeklődéssel hallgattam, és a búbájós éjszakák nagybátyám firenzei házában, ahol a látványos tündérajátékok hangjai mellett nyomott el az álom, lelkem csordultig telt a köteleken aláhulló mesealakokkal, a dobok és lantok szilaj muzsikájával, az akrobatikus ügyességű táncosok szökkenéseivel, és az elragadó összhangban égnek szárnyaló hangokkal.

Szép gyermekkorom volt, és a fiúk konfraternitásában, amelyhez tartoztam, találkoztam a firenzei szegényebb gyerekekkel is, a kereskedők fiaival, kolostorban nevelkedő árvákkal, mert akkoriban a földesúr nem zárkózhatott el a néptől.

Úgy rémlik, számtalanszor kiszöktem a házból kiskoromban, ugyanolyan könnyedén, mint később a várból. De jól emlékszem a firenzei mulatságokra, védőszentek ünnepeire, felvonulásokra, amelyeket egy szigorúan tartott gyereknek okvetlenül látnia kellett! Ide-oda kószáltam a tömegben, bámultam a szentek látványos élőképeit, és ámultam a jámborok szótlanságán, akik olyan lassú léptekkel vitték a gyertyákat, mintha önkívületbe estek volna az áhíttától.

Igen, szép kis mákvirág lehettem. Tudom, hogy az voltam. A konyhán keresztül szökdöstem ki. Megkentem a szolgák markát. Túl sok barátom

volt a csibészek és latrok között. Disznóságokba keveredtem, aztán hazafutottam. Labdáztunk és verekedtünk a tereken, aztán a papok elkergettek, fenyegetéssel és nádpálcával. Voltam jó és voltam rossz, de sose voltam igazán gonosz.

Amikor tizenhat évesen meghaltam abban a világban, soha többé nem láttam napfényes utcát, se Firenzében, se másutt. Nohát, legalább láttam belőle azt, ami a legjobb, ennyit elmondhatok. Simán el tudom képzelni, milyen volt Szent János ünnepe, amikor minden firenzei boltnak ki kellett tennie a pultra a legdrágább portékáját, és a barátok a legédesebb himnuszokat énekelték, útban a székesegyházba, hogy hálát adjanak Istennek a város gazdagságáért.

Még sokáig mesélhetnék. Nem lehet eleget magasztalni annak a kornak a Firenzéjét, mert kalmárok és iparosok városa volt, mégis ő adott a világnak agyafűrt politikusokat, örült szenteket, átszellemült költőket, pimasz csibészeket, és ő teremtette a legnagyobb művészetet. Azt hiszem, Firenze már akkor tudott sok olyan dolgot, amelyeket Franciaország és Anglia csak később tanult meg, a világ egyes országaiban pedig máig nem tudnak. Igaz, hogy Cosimo volt a világ legbefolyásosabb embere, de a nép, csakis a nép uralkodott a városon.

No de vissza a várhoz. Otthon se hagytam fel az olvasással és a tanulással, szempillantás alatt változtam át lovagból tudóssá. Ha volt is árnyéka életemnek, akkor a tudat tette, hogy korom felől mehettem volna igazi egyetemre, és akartam is, de közben új sólymokat is neveltem, magam tanítottam be őket, vadásztam velük, és a vidék ellenállhatatlan volt.

Tizenhat évesen könyvmolynak tartottak a család idősebb tagjai, akik esténként összegyűltek asztalunknál. Többnyire szüleim nagybátyjai voltak, még abból a régebbi korból, "amikor nem a bankárok parancsoltak", akik varázslatos meséket tudtak a keresztes hadjáratokról, amelyekben valamennyien harcoltak fiatalon, látták az akkói véres ütközetet, verekedtek Cipruson és Rodoszon, éltek a tengeren, és egzotikus kikötőkben voltak a kocsmák és a nők rémei.

Anyám eleven, gyönyörű asszony volt, a haja barna, a szeme mélyzöld, és imádta a vidéki életet, mert Firenzét annyira ismerte, amennyit egy zárda falai között láthatott belőle. Úgy vélte, komoly bajom lehet, ha Dantét olvasok és magam is örökösen verset akarok írni.

Életének az volt az egyetlen célja, hogy kellemdúsan fogadhasson vendégeket; mindig gondja volt rá, hogy a padlót felhintsék levendulával meg édesen illatozó füvekkel, és kellően fűszerezzék a bort; ő vezette a

táncot egyik dédnagybátyánkkal, aki igen szépen járta, mert apám hallani sem akart a táncolásról.

Én ezt elég ízetlennek és unalmasnak éreztem Firenze után. Akkor már jobbak a háborús történetek.

Anyámat nagyon fiatalon adhatták férjhez, mert várandós volt még azon az éjszakán is, amikor meghalt. Vele halt a gyermek is. Majd erre is rátérek hamar. Jó, olyan hamar, ahogy tudok. A kapkodás nem az én esetem.

Matteo öcsém négy évvel volt fiatalabb nálam. Kitűnő tanuló volt, noha őt még sehova sem küldték el oktatásra (bár küldték volna!), Bartola húgom pedig alig egy évvel utánam jött a világra; olyan csekély volt a korkülönbség, hogy apám egészen restelkedett miatta. Nekem Matteo és Bartola jelentette a legkedvesebb és a legérdekesebb társaságot. Miénk volt a vidék minden szabadsága és mulatsága: rohangáltunk az erdőben, szedret szedtünk, hallgattuk a vándorcigányok meséit, mielőtt fülön csípték és kizsuppolták őket. Szerettük egymást. Matteo szó szerint bálványozott engem, mert én még apánkba is bele tudtam fojtani a szót. Ő nem látta apánk csöndes erejét, vagy régiesen kifinomult modorát. Azt hiszem, én voltam az igazi tanítója. Bartola meg túlságosan vadóc volt anyánknak, aki sose térhetett magához a megbotránkozásból Bartola hosszú hajának állapota miatt, mert az folyton tele volt gallyacskákkal, szirmokkal, levelekkel és földdel az erdei futkosásoktól.

Persze Bartolát azért rákényszerítették a hímezésre, és ismerte a dalokat, verseket és imádságokat is. Túlságosan előkelő és gazdag volt ahhoz, hogy olyasvalakihez adják, akihez nem akar menni. Apám imádta, és többször a lelkemre kötötte, nagyon egyszerű, nagyon velős szavakkal, hogy jól vigyázzak a húgomra az erdei kóborlásokon. Vigyáztam is. Meg is gyilkoltam volna, aki egy ujjal illetni merészeli Bartolát!

Ó, nem, ez már túl sok! Nem tudtam, hogy ilyen nehéz lesz! Bartola! Még hogy megölöm, aki egy ujjal illetni merészeli! Jönnek már a lidércnyomások, mintha szárnyas szellemek volnának ők is, és azzal fenyegetnek, hogy kioltják a mennyek pislákoló, parányi fényét!

Hadd fűzzem tovább a gondolataimat.

Anyámat sose értettem meg igazán, valószínűleg félreismertem, mert őt csak a stílus és a jó modor érdekelte; apámat viszont az öngúnyra való túlzott hajlamával ellenállhatatlanul mulatságosnak találtam.

Tréfálkozása, adomázása tulajdonképpen cinizmusát rejtette, bár ugyanakkor jó szíve is volt; gúnyosan szemlélte a mások pöffeszkedését, de a saját kivagyiságát is. Reménytelennek tartotta az emberiséget. A

háborút nevelésnek találta, amiben nincsenek hősök, csak paprikajancsik, és harsány hahotára fakadt a nagybácsik szónoklatainak vagy akár az én verseimnek a kellős közepén, ha túlságosan elnyújtottam a szavalást, és nem emlékszem, hogy egyetlen lovagian rajongó szót is intézett volna anyámhoz.

Magas, borotvált arcú, hosszú hajú ember volt, hosszú ujjai, ekkora termethez képest, szokatlanul vékonyak, elegánsak. Összes rokonának vaskosabb keze volt. Nekem olyan a kezem, mint apámé. Gyönyörű gyűrűit az anyjától örökölte.

Otthon olyan fényűzéssel öltözködött, amit Firenzében nem mert volna megtenni: gyöngyökkel szegélyezett, fejedelmi bársony köntösöket, hermelinnel bélelt, nehéz palástot, rókaprémes kesztyűt viselt. Nagy, komoly szemében, amely mélyebben ült az enyémnél, gúnyos hitetlenség villogott.

Ennek ellenére sose kegyetlenkedett senkivel.

Az volt az egyetlen modern kedvtelése, hogy iváshoz jobban kedvelte a vékony üvegserlegeket a régi arany, ezüst vagy fakupáknál. Hosszú asztalunkon mindig temérdek üvegnemű szikrázott.

Anyám mindig mosolygott, ha olyanokat mondott neki, hogy "uram, kegyeskedjék levenni a lábát az asztról", vagy "nagyon hálás lennék, ha nem nyúlna hozzám, amíg meg nem mosta a zsíros kezét", vagy "valóban ilyen állapotban akar bejönni a házba?" Ám azt hiszem, hogy gyűlölet rejtőzött a kellemdús külső alatt.

Egyetlenegyszer hallottam, hogy felcsattan dühében, amikor egyértelmű szavakkal közölte, hogy a falvainkban található gyerekek felét apám nemzette, és neki is nyolc magzatát kellett eltemetnie, akik sose nőhettek akkorára, hogy meglássák a fényt, csak azért, mert apám ugyanúgy nem bír a vérével, mint az ágaskodó csödör!

Apámat annyira megrendítette ez a kitörés, amelyre a hálószoza csukott ajtaja mögött került sor, hogy sápadtan, megrendülten szédült ki az ágyasházból, és azt mondta nekem:

– Tudod-e, Vittorio, hogy anyád egyáltalán nem olyan ostoba, mint amilyennek mindig gondoltam? Nem, szó sincs róla! Egyszerűen csak unalmas.

Rendes körülmények között sose beszélt volna ilyen kíméletlenül anyámról. De most reszketett.

Ami anyámat illeti, mikor be akartam menni a szobába, egy ezüst kancsót vágott hozzám.

– De anyám! – tiltakoztam. – Én vagyok az, Vittorio! – A nyakamba

borult, és keservesen sírt egy negyedórát.

Közben egyetlen szót sem szóltunk. Ültünk egymás mellett a kövekkel falazott kis hálószobában, várunk legrégebbi tornyának magasán, sok-sok aranyozott tárgy – régiek és újak – között, aztán anyám megtörülgette a szemét, és azt mondta:

– Mindenkire gondot visel, ugye, tudod? Gondot visel a nagynénimre és nagybátyáimra, ezt tudod. Ugyan hol lennének, ha nem volna apád? És tőlem sem tagadt meg semmit – hadarta lázasan azon a zárdában simára csiszolt hangján.

– Nézd meg ezt a házat. Tele van öregekkel, akiknek bölcsessége oly nagy épülésül szolgál a gyerekeknek, és mindez apádnak köszönhető, aki elég gazdag, hogy elmeihessen akárhová, de túlságosan jó a szíve. Csak azt ne, Vittorio, csak azt ne... azt szeretném... ne a parasztlányokkal!

Olyan kétségbeesetten meg akartam vigasztalni, hogy majdnem elkotyogtam, miszerint egyetlen fattyamról van tudomásom, egy pompás kisfiúról, de még idejében észbe kaptam, hogy az lenne csak a kész katasztrófa, ezért inkább egy szót se szóltam.

Úgy emlékszem, ez volt az egyetlen társalgásom anyámmal. Illetve ez se nagyon volt társalgás, mert nem mondtam semmit.

Anyám igazat szólt. Három öreg nagynénje és két nagybátyja élt nálunk, a magas falakkal övezett birtokon, még hozzá jól is éltek, pompás ruháikhoz a városból hozattuk a legdivatosabb kelméket, megvolt mindenük, amit a hamisítatlan udvari élet kínálhat. Én csak tanulhattam tőlük, ha rájuk figyeltem, mert rengeteget tudtak a világról.

Ugyanezt elmondhatom apám nagybátyjairól is, de ők jogosultabbnak is érezték magukat arra, hogy magukhoz ragadják a szót, feltételezem, azért, mert ez az ő földjük, az ő családi birtokuk volt, és ők többet hősködtek a Szentföldön, és veszekedtek is apámmal mindenben, hogy miért olyan ízű a vacsorára feltálalt húsos lepény, amilyen, és miért ilyen botrányosan modern stílusú firenzei festőket fogadott föl apám a mi kis kápolnánk díszítésére?

Ez volt apám másik modern szenvedélye, talán az egyetlen az üvegtárgyak szeretetén kívül: a festészeti stílus.

Kis kápolnánk falai évszázadokig csupaszok voltak. Ugyanabból az Észak-Toszkánában elterjedt, sárga mészkőből épült, mint várunk négy tornya és falai. Ez nem az a sötét kő, amiből olyan sok van Firenzében, mert az szürke, és örökösen szennyesnek látszik. Ez az északi kő majdnem olyan árnyalatú, mint a leghalványabb tearózsa.

Én még kicsi voltam, amikor apám jó festőket hozatott Firenzéből,

olyanokat, akik Piero della Francescánál és másoknál tanultak, hogy fessék tele a falakat a szentek kedves legendáival, és a bibliai óriásokkal, úgy, ahogy a Legenda Aurea megírja őket.

Mivel apám nem volt túlzottan színes képzeletű, terveiben azt követte, amit a firenzei templomokban látott, és arra utasította a festőket, hogy Keresztelő Szent Jánosnak, a város védőszentjének, Urunk unokatestvérének történetét mesélgék el a falakon. Így történt, hogy földi életem utolsó éveire kápolnáinkban hemzsegték a Szent Erzsébetek, Szent Jánosok, Szent Annák, Zakariások, és az angyalok légiói, természetesen az összes szent, ahogy akkoriban volt szokás, a legújabb firenzei divat szerint öltözve.

Koros nagybátyáim és nagynéném e "modern" stílus ellen tiltakoztak, amely annyira nem hasonlított Giotto és Cimabue merevbb képeire. Nem hinném, hogy a parasztok többet értettek volna belőle, de ők annyira megilletődtek egy-egy keresztelőn vagy esküvőn a kápolnától, hogy oda se figyeltek a képekre.

Én persze borzasztóan örültem, hogy képek lesznek a kápolnában, és ott téblábolhatok a festők körül, akik távoztak tőlünk, mire életemnek véget vetett az ördögi mészárlás.

Láttam Firenzében a legnagyobb festményeket, imádtam csellengeni a székesegyházakban, bámulva a fényes fogadalmi kápolnában az angyalok és szentek fenséges vízióit, sőt egyszer, amikor apámmal jártam Firenzében, egy villanásnyi időre láthattam Cosimo házában még a fürgeteges természetű Filippo Lippit is, akit Cosimo a szó szoros értelmében bezáratott, hogy a művész befejezze a megkezdett festményt.

Nekem nagyon tetszett ez az egyszerű, de lenyűgöző ember, az, ahogy veszekedett, fondorkodott, éppen csak földhöz nem verte magát, hogy engedélyt kapjon a palota elhagyására, miközben a vékony, ünnepléses és halk szavú Cosimo csak mosolygott, amivel többé-kevésbé magához térítette a festőt a históriából, aztán biztatta, hogy folytassa csak a munkát, majd meglátja, milyen boldog lesz, amint elvégezte!

Filippo Lippi szerzetes volt, de mindenki tudta róla, hogy szoknyabolond. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy ő volt mindenki kedvenc gazembere. A nők miatt akart szabadulni a palotából; később, házigazdánk asztalánál, vacsora közben szóba is került, hogy talán néhány nőt is össze kéne zárni a festővel, az biztosan örömet szerezne Filippónak. Nem hinném, hogy Cosimo ilyesmire vetemedett volna, mert ha megteszi, az ellenségei telekürtölik vele Firenzét.

Itt közbeszúrnék valamit, mert ez fontos. Sose felejtettem el azt a

röpke találkozást a lángeszű Filippóval, mert az a festő máig nagyon sokat jelent nekem.

– Mi tetszett annyira benne? – kérdezte apám.

– Hogy jó és rossz – feleltem –, nem csak jó, és nem csak rossz. Látom, hogy háború dúl benne! És láttam már egy alkotását, amit Fra Giovannival közösen festett – ez az a szerzetes, akit később Fra Angelicóként ismert meg a világ – és én mondom kegyelmednek, hogy ez egy zseni. Mi másért nézte volna el neki Cosimo azt a jelenetet? Hallotta?

– Fra Giovanni meg egy szent? – kérdezte apám.

– Hmmm, hát igen. Ami nagyon szép, de látta kegyelmed azt a zivatart Fra Filippóban? Az tetszett nekem.

Apám felvonta a szemöldökét.

Következő – és utolsó – firenzei utunkon apám végigkalauzolt a városon, hogy láthassam Filippo összes képét. Meglepődtem, hogy nem felejtette el, mennyire érdekel ez a festő. Házról házra jártunk, hogy megnézhessem a legszebb képeket, majd elmentünk Filippo műhelyébe.

Ott éppen egy oltárkép készült, a *Mária megkoronázása*, amelyet Francesco Maringhi rendelt egy firenzei templomba, és én majdnem elájultam a láttán. Imádni kellett!

Nem bírtam elszakadni tőle. Nevettem és sírtam.

Még sose talákoztam ehhez fogható szépséggel. A csendes, figyelmes arcoknak az a tömege! Az angyaloknak és szenteknek az a fényes légiója! Azok a macskatestű, kecses asszonyok, és a vékony, átszellemült férfiak! Megőrültem érte!

Ezen kívül még két Filippo-festményt mutatott apám, amelyek az angyali üdvözlöt ábrázolták.

Már említettem, hogy gyerekként játszottam Gábor arkangyalt, aki a Szűzhöz járulván mondja Máriának, hogy méhében megfogant Krisztus; a mi felfogásunk szerint bűvöletesen szép, férfias angyalnak kellett lennie, hogy Józsefnek elálljon szemé-szája, amikor ezt az elsöprő férfiasságot látja tiszta arája, a Boldogságos Szűz mellett!

Jó kis profán koncepció volt, viszont egy kis fűszert adott az előadásnak. Azt hiszem, rá is játszottunk egy kicsit. A Szentírás, ha jól emlékszem, sehol sem írja, hogy Szent József odacseppent volna egy széptevésbe.

De akkor is az volt a kedvenc szerepem, ezért különösen élveztem az angyali üdvözlöt képeit.

Nos, ezt az utolsót, amit Firenzéből való távozásom előtt láttam, valamikor 1440 táján festette Filippo. Fölötte állt mindennek, amit addig

megnézhettem.

Az angyal valóban éteri volt, testileg mégis tökéletes. Pávatoll-szárnyai voltak.

Szédelegtem az áhítattól és a mohóságtól. Követeltem, hogy vegyünk meg ezt a képet és vigyük haza. Nem lehetett. Filippónak éppen nem volt eladó képe. Úgyhogy apám végül elvonszolta a festmény elől, és másnap, vagy két nappal később indultunk is haza.

Csupán később értettem meg azt a mély csendet, amellyel apám hallgatta, miket hordok össze Fra Filippóról:

– Érzékeny, eredeti, mégis elfogadható mindenkinek, épp ez a zseniális, változtatni, de nem olyan sokat, hogy utánozhatatlan legyen, mégis érthető – hát ezt alkotta meg, apám, ezt én mondom kegyelmednek.

Nem lehetett leállítani.

– Hát ezt gondolom én erről az emberről – mondtam. – A főszentelt pap mindig is harcban állt a bujasággal, a paráználkodással, a fogadalom csaknem állatiasan durva megszegésével, mert nézze csak meg, nem hajlandó kilépni a rendből, ő Fra Filippo. És ebből a háborúból születik az a feltétlen alázat, amelyet ráfest az alakjai arcára.

Apám figyelt.

– Ez az – folytattam. – Ezekben az alakokban a folyamatos megalkuvás tükröződik, az összebékíthetetlen erők kompromisszuma. Azért olyan szomorúak, és bölcssek. Sohasem ártatlanok. Csendesen tűnődnek, néma kínok közepette.

Hazafelé menet, miközben együtt lovagoltunk az erdön át, fölfelé egy elég meredek lejtőn, apám hanyagul odavetette, hogy jónak tartom-e a művészeket, akik a kápolnákat festették ki?

– Tréfál, apám? – kérdeztem. – Prima festők voltak.

Mosolygott.

– Mert én nem tudtam. Én csak a legjobbakat fogadtam fel. – Vállat vont.

Mosolyogtam.

Jóízűen föl kacagott. Sose kérdeztem, mikor mehetek el megint, hogy tanuljak, egyáltalán elmehetek-e? Talán arra gondoltam, hogy így boldogabbak vagyunk mindketten.

Talán huszonötöszer is megálltunk, mikor utoljára jöttünk hazafele Firenzéből. Etettek-itattak bennünket a várkastélyokban, jártunk pompás, napfényes új villákban, gyönyörködtünk buja kertjeikben. Arra gondoltam, ez az életem, ezek a lila akáccal befuttatott lugasok, a szőlők a zöld dombokon, és a kedves arcú lányok, akik a loggiákról integetnek

nekem.

Firenze tulajdonképpen háborúzott, mikor mi megjártuk ezt az utat. Szövetkezett a nagy és híres Francesco Sforzával, Milánó elfoglalására. Nápoly és Velence városa Milánó szövetségese volt. Szörnyű háború volt, de minket nem érintett.

Más helyeken vívták zsoldoskatonák, és az elszabadult gyűlölet beszorult a városok utcáiba, nem küszört föl a mi hegyeinkre.

Két szereplőre emlékszem ebből a csatározásból. Az első Milánó hercege, Filippo Maria Visconti, aki ellenségünknek számított, ha akartuk, ha nem, mert ellensége volt Firenzének.

Hallgassák csak, miféle ember volt ez! Undorítóan kövérnek és mocskosnak mondták, aki időnként levetkőzött, és pucéron hempergett kertjének földjén! Iszonyodott a kard látványától, visított, ha meglátott egy hüvelyből kivont pengét, de attól is iszonyodott, hogy lefessék, mert pont olyan rondának tartotta magát, amilyen volt. De ez nem minden! Satnya lábikói nem bírták, így apródjainak kellett emelgetni. De humora, az volt!

Kígyókat rángatott elő a ruhája ujjából, hogy ijesztgesse az embereket. Hát nem elragadó?

És ennek az alaknak valamilyen módon mégis sikerült harmincöt évig uralkodnia Milánón, amely ellen a herceg tulajdon zsoldoskapitánya, Francesco Sforza vitt hadat.

Róla csak röviden írok, mert ő egész másképp volt színes egyéniség. Egy parasztnak volt a szép, erős, bátor fia, egy olyan paraszté, akit gyerekkorában elraboltak, de végül ő lett az emberrabló banda kapitánya. Ez a Francesco akkor vette át a parancsnokságot, amikor a paraszt hős belefulladás a patakba, ahonnan egy apródot próbált kimenteni. Ilyen hős volt, ilyen becsületes, ilyen táalentumos.

Francesco Sforzát már csak akkor láttam, amikor meghaltam a világ számára, és portyázó vámpír lett belőlem. Sforza mindenben megfelelt a hírének, héroszi volt külleme és viselkedése, és ha hiszik, ha nem, a sorvadt lábú, bolond milánói herceg ehhez a jobbágy fattyúhoz és született katonához adta a tulajdon lányát, igaz, a lányt nem a hercegné szülte, mert azt, szegényt, lakat alatt tartották, hanem Visconti szeretője.

Ebből a házasságból lett a háború. Francesco kezdetben vitézül szolgálta Filippo Maria herceget, de amikor a hibbant kis Visconti elejtette végre a kanalat, csak természetes, hogy a veje akart Milánó hercege lenni, a nyalka Francesco, aki a pápától Cosimóig mindenkit elbűvölt Itáliában!

Ez mind így igaz. Maguk szerint nem érdekes? Ja, azt kihagytam, hogy Filippo Maria herceg annyira frászt kapott a mennydörgéstől, hogy állítólag egy hangszigetelt szobát is építtetett a palotájában.

De több is forgott itt a kockán. Sforzának többé-kevésbé meg kellett mentenie a várost másoktól, akik boldogan elfoglalták volna, és Cosimónak támogatnia kellett, különben lerohant volna minket Franciaország, vagy ennél is komiszabb dolog történik.

Szóval nagyon szórakoztató volt ez, és mint mondtam, engem már fiatalon felkészítettek úgy az udvari életre, mint a hadakozásra. Ezeket a háborúkat és ezt a két alakot az asztali beszélgetésekből ismertem, és ha valaki nagyon nagy hévvel fejtegette a bolond Filippo Maria herceg valamelyik agyalágyult kígyós trükkjét, apám kacsintott, és a fülembé súgta:

– Nincs is párja a nemes úri vérnek, fiam! – Aztán kacagott.

Ami a romantikus és vitéz Francesco Sforzát illeti, apám bölcsen hallgatott róla, amíg ellenségünk, a milánói herceg szolgálatában harcolt, de mikor közösen fordultunk Milánó ellen, apám is rögtön dicsérte a bátor paraszt apa vakmerő fiát, aki a maga emberségéből vitte valamire.

Volt annak a korai Itáliának még egy híres futóbolondja, Sir John Hawkwood nevű zsvány és kalóz, aki Firenzét is beleértve akárkit hajlandó volt megtámadni a zsoldosaival.

Végül azonban megtért Firenze hűségére, sőt, firenzei polgár lett, és miután elragadta a halál, fényes síremléket kapott a székesegyházban! Micsoda kor!

Szerintem igazi arany ideje volt a katonáskodásnak, mármint abban az értelemben, hogy az ember dönthette el, hol harcoljon, és annyira túlzásba is vihette, amennyire neki tetszett.

Bár jó ideje volt ez a versolvasásnak, a képek nézegetésének is, annak is, hogy az ember kényelemben és biztonságban éljen ősi falak között, vagy virágzó városok utcáin csatangoljon. Ha az ember bírt némi iskolázottsággal, maga döntötte el, mit akar tenni.

De az az idő is volt, amely fokozott elővigyázatra intett. Apámhoz hasonló nagyurak lettek semmivé ezekben a háborúkban. A szabad, zavartalan hegyvidékeket is meg lehetett szállni, és el lehetett pusztítani. Nem egyszer megtörtént, hogy félrehúzódó valakik egyszer csak Firenze ellen fordultak, és már jöttek is a csörömpölő zsoldoshadak, hogy a földdel tegyenek egyenlővé mindent. Jut eszembe, Sforza győzött a milánói hadjáratban, főleg azért, mert megkapta Cosimótól a szükséges kölcsönt. Aztán elszabadult a pokol.

Szóval a végtelenségig mesélhetnék erről a toszkán tündérországról.

Borzongok és elszomorodom, ha megpróbálom elképzelni, mi lehetett volna a családkból, ha nem zúdul ránk a gonoszság. Sehogy se látom apámat öregnek, vagy magamat gondokkal küszködő koros embernek, vagy a húgomat asszonynak, reményeim szerint inkább egy városi mágnás, mint egy falusi báró oldalán.

Iszony és boldogság, hogy ugyanezekben a hegyekben máig vannak faluk és kisvárosok, amelyek soha – de soha! – nem haltak ki, túléltek még a legcudarabb modern háborút is, macskaköves utcácskáikban ma is pezseg az élet, és cserepes golyaorr piroslik az ablakpárkányon. Máig vannak várak, amelyeket életben tartanak az egymást követő nemzedékek.

Itt sötétség van.

Itt Vittorio ír a csillagfénynél.

Gyepürózsa és karmos burján tenyészik a lenti kápolnában, amelynek képeit továbbra sem láthatja senki, és az oltár ereklyéit vastagon belepte a por.

Ó, de ezek a tövisek védik, ami még maradt az otthonomból! Én hagytam elvadulni őket. Én engedtem, hogy az utakat elnyelje az erdő, vagy magam rekesztettem be őket. Kell, hogy legyen valamim abból, ami ott volt! Kell!

Tessék, már megint csak a szót szaporítom!

Legyen már vége ennek a fejezetnek!

De ez is olyan, mint a színdarabok, amelyeket nagybátyám házában adtunk elő, vagy amelyeket Cosimo Firenzéjében láttam a dóm előtt. Szükség van festett háttérfüggönyre, aprólékosan kidolgozott kulisszákra, a repüléshez való kötelekre, jelmezekre, amelyeket ki kell szabni, meg kell varrni, mielőtt színpadra állíthatnám a szereplőket, hogy játsszák el a mesémet.

Nem tehetek másként. Hadd fejezzem be a dicsőséges 1440-es évekről szóló értekezésemet azzal, amit majd néhány év múlva mond Ficino, a híres alkimista: ez "aranykor" volt.

Most jöjjön a tragédia.

3.

AMELYBEN LESÚJT AZ ISZONYAT

A vég a következő tavaszon kezdődött. Betöltöttem tizenhatodik évemet, ami abban az évben a nagybőjtöt megelőző keddre esett, amikor nálunk és minden faluban a karnevált ünnepelték. Kissé korán történt abban az évben, úgyhogy fáztunk is egy kicsit, de azért jót mulattunk.

A hamvazószerda előtti éjszakán láttam azt a szörnyű álmot, amelyben öcsém és húgom levágott fejét tartottam a karomban. Izzadtan, rettegve ébredtem, majd leírtam az álmot az álmoskönyvembe, aztán elfelejtettem az egészet, ahogy szoktam, bár ez volt a legborzalmasabb lidérenyomásom mind között. De mikor szóba hoztam anyámnak vagy apámnak, hogy miket álmodok időnként, mindig azt felelték:

– Ez attól van, Vittorio, hogy összevissza olvasol. Magad tehetsz róla. Ismétlem, az álmot elfelejtettem.

Húsvétra virágpompába borult a vidék, és a közlő rémségnek az volt az első jele, bár akkor én még nem tudtam mire vélni, hogy hegyünkön váratlanul elnéptelenedtek a mélyebben fekvő falvak.

Apám és én lelovagoltunk két vadász, egy vadőr és egy katona társaságában, és a magunk szemével láthattuk, hogy a parasztok már egy ideje eltávoztak, és jószágaikat is elhajtották.

Bármilyen apró, jelentéktelen falvak voltak, akkor is hátborzongató látványt nyújtottak ilyen kihaltan.

Meleg este volt, mikor visszafelé indultunk a hegyre, ám az összes faluban, amelyen áthaladtunk, szorosán becsukták az ablaktáblákat, alig tetszett át egy-egy fényfonal a résekben, vagy csak a kémény pipált vörhenyes kis füstpamatot.

Apám öreg sáfárja természetesen tombolt. A jobbágyokat fel kell kutatni, el kell verni, és vissza kell hozni, hogy robotoljanak.

Apám a maga jóindulatú módján, zavartalan békességgel könyökölt az asztalra a gyertyafényben, és azt felelte, hogy ezek szabad parasztok voltak, nem jobbágyok; elmehettek, ha nem akartak az ő hegyén lakni. Ez a szokás a modern világban, ő annyit szeretne tudni, hogy mi folyik a környéken.

Hirtelen észrevette, hogy ott állok és bámulom, mire kurtán

berekesztette a beszélgetést, és a kérdés nem került szóba többé.

Én se gondoltam rá.

De a következő napokban egyes falusiak felhurcolkodtak az alacsonyabb lankákról a falakon belülré. Tanácskozásokat tartottak apám szobáiban. Kihallatszott a veszekedés. Egy este, a vacsoránál, amikor családunkra nem jellemző komorsággal ültünk az asztalnál, felállt a tömör székből apám, aki a ház urához illően az asztalfőt foglalta el, és úgy mondta, mintha szótlan vádakra válaszolna:

– Nem fogok üldöztetni holmi öregasszonyokat, csak mert tüket szurkáltak viaszbabokba, tömjént égettek, és értelmetlen, bolond ráolvasásokat gajdoltak! Ilyen vén boszorkák mindig is laktak hegyeinkben!

Anyám komolyan megriadt. Összegyűjtött bennünket, Matteót, Bartolát, engem, és elterelt az asztaltól, bár nekem nagyon nem akarózt menni, és a lelkünkre kötötte, hogy korán feküdjünk le.

– Nehogy sokáig olvass, Vittorio! – mondta.

– De miről beszélt apa? – kérdezte Bartola.

– Ó, csak a falusi stregákról – feleltem. – Mindig előfordul, hogy valamelyik túlzásba viszi a dolgot, amiből verekedés lesz, de leginkább csak a betegetek kuruzsolják, meg ilyesmi.

Azt hittem, anyám csendre fog inteni, de ő látható megkönnyebbüléssel tekintett rám, ahogy állt a toronyba vezető, szűk lépcső alján, és azt mondta:

– Igen, igen, Vittorio, de milyen igazad van! Firenzében csak nevet a nép az ilyen vénasszonyokon. Ismered Gattenát; sose tett mást, csak a lányoknak árult szerelmi bájitalokat.

– De ezért csak nem állítjuk bíróság elé! – mondtam és boldog voltam, mert anyám figyel rám.

Bartola és Matteo magánkívül volt az elragadtatástól.

– Nem, Gattenát bizonyosan nem. Gattena eltűnt. Megszökött.

– Gattena? – kérdeztem, ám anyám addigra elfordult, mint aki egyetlen szóval sem hajlandó többet mondani, és csak intett, hogy kísérjem a testvéreimet a szobájukba. Akkor döbbsentem rá, hogy nagy baj van.

A banyák között Gattena volt a legnevetségesebb és a legrettegettebb; az már újság, ha ő is világgá ment ijedtében, hiszen magát tartotta félelmetesnek.

Kedves, üde, semmitől sem háborgatott napok következtek rám, Bartolára és Matteóra; csak visszanezve láttam, mennyi minden történt.

Egy délután fölmentem az öregtorony legmagasabb ablakához, ahol Tori, az őr, alig bírta nyitva tartani a szemét, és lenéztem a földünkre, olyan messzire, ameddig csak ellátott a szemem.

– Úgyse talál – jegyezte meg Tori.

– Mit? – kérdeztem.

– Egy kémény se füstöl. Nincs több. – Ásított, a falnak dőlt. Húzta le az ósdi nyersbőr zeke és a kard súlya. – Na de se baj. – Megint ásított. – Jobb szeretik a városi életet, vagy harcolnak Francesco Sforza alatt a milánói hercegségért. Hadd menjenek. Nem tudják, milyen jó dolguk volt.

Elfordultam Toritól, ismét lenéztem az erdőkre, a völgyekbe, néztem az enyhén párás, kék eget. Az igaz, hogy innen élettelennek látszottak a falvacskák, de ki lehet biztos ebben? Nem volt olyan tiszta idő. Különbösen is, a háznál nem volt semmi baj.

Apám ezektől a falvaktól kapott olívaolajat, zöldséget, tejet, vaját és mindenféle jót, de megvolt nélkülük. Ha mehetnékjük van a parasztoznak, menjenek.

Két nappal később azonban már nem lehetett nem érezni a vacsoránál a szótlan feszültséget. Anyám olyan ideges volt, hogy felhagyott az örökös udvari szóvirágokkal. Lehetett éppen beszélgetni, de egész más lett a társalgás.

De míg az öregek egy részét titkos nyugtalanság emésztette, mások semmiről sem látszottak tudomást venni; az apródok vígan hordták körül a tálakat, és az egy napja érkezett muzsikások kis csoportja édes dalokat zengett viola- és lantkísérettel.

Ám anyámat nem lehetett rábeszélni, hogy lejtse el a régi, lassú táncokat.

Nagyon későre járhatott az idő, amikor váratlan látogatót jelentettek. Még senki sem távozott a csarnokból, kivéve Bartolát és Matteót, akiket magam kísértem a hálósobájukba, és bíztam öreg dajkánkra, Simonettára.

Bejött apám őrségének kapitánya, összecapta a bokáját, meghajolt apám felé, és így szólt:

– Nagyuram, rangos utazó érkezett a házhoz, aki nem akarja, hogy világosan fogadják, és követeli, hogy kegyelmed menjen ki hozzá.

Az asztalnál mindenki fölkapta a fejét. Anyám elfehéredett haragjában és felháborodásában.

Apámtól senki se "követelt" még semmit.

Azt is láttam kapitányunkon, ezen az egészen rokonszenves öreg katonán, aki sokat csetepatézott a kóbor zsoldosokkal, hogy nagyon éber,

és kissé megrendült.

Apám fölállt, de nem mozdult, és nem szólt.

– Elküldi a signort, nagyuram, vagy tegyem meg inkább én? – kérdezte a kapitány.

– Mondd meg neki, hogy szívesen látjuk házamnál és asztalomnál – szólt apám –, és megvendégeljük a mi Urunk, Jézus Krisztus nevében.

Már a hangja is megnyugtatóan hatott az asztaltársaságra, kivéve talán anyámat, aki mintha nem tudta volna, mitévő legyen.

A kapitány majdnem ravaszkásan nézett apámra, mintha azt üzenné, hogy ezzel ugyan nem megy semmire, de aztán távozott, hogy tolmácsolja a meghívást.

Apám nem ült le. Maga elé bámult, majd félrehajtotta a fejét, mint aki hallgatózik. Azután pattintott ujjával, jelezve a csarnok végében darvadozó két őrnek, hogy figyeljenek rá.

– Járjátok végig a házat, ellenőrizetek mindent – szólt halkán. – Madarak szárnycsattogását véltem hallani a szobákban. Meleg van, és sok a nyitott ablak.

A két őr kiment. Helyüket rögtön átvette két másik katona. Ez se volt szokatlan, mert csak azt jelentette, hogy sokan vannak szolgálatban.

A kapitány egyedül tért vissza, és ismét meghajolt.

– Nagyuram, azt üzeni, hogy nem akar bejönni a világosra, de kegyelmednek ki kell jönnie hozzá, és nincs sok ideje a várakozásra.

Ez volt az első alkalom, amikor igazán dühösnek láttam az apámat. Még mikor engem pálcázott meg vagy valamelyik parasztfiút, azt is olyan lanyhán csinálta. Arcának finom barázdáit, amelyek még magabiztosabbá tették megjelenését, előntötte az epe.

– Hogy merészel? – suttogta.

Mégis megkerülte az asztal, és kisietett. Az őrség kapitánya követte.

Rögtön felpattantam, és loholtam utána. Anyám halkán kiáltotta:

– Vittorio, gyere vissza!

Ám én akkor már a lépcsőn robogtam, és csak az udvaron álltam meg, amikor apám sarkon fordult, és keményen mellbe lökött.

– Maradj itt, fiam! – mondta régi, szíves melegségével. – Ezt majd én elintézem.

Jó megfigyelő helyem volt a torony ajtajában, ahonnan jól láthattam a várudvar túlsó oldalán a fáklyalángok fényében ázó kaput, és a kapuban ezt a különös signort, aki nem akart bejönni a csarnokba, de úgy látszik, ezt a szabadtéri kivilágítást nem bánta.

A boltív alatt a hatalmas kapuszárnyakat bereteszték és

eltorlaszolták éjszakára, csak az embernyi magas ajtó maradt nyitva. Ott állt a sercegő fáklyák között, és nekem úgy rémlett, hogy élvezi a tüzes fényt, amely glóriát sző fejedelmi, sötét borvörös bársonyruhája köré.

Tetőtől talpig ebbe a harsogó színbe öltözött; ruhájának szabása nem követte ugyan a divatot, de az ékkövekkel hímzett zekétől az atlasz és bársony csíkokból varrott, bő ujjakig borvörös volt rajta minden, mintha Firenze legjobb kelmefestőinél csináltatta volna.

Borvörösek voltak még a gallérjára varrott és a nehéz aranyláncába foglalt ékkövek is: valószínűleg rubinok lehettek, vagy bíborszín zafírok.

Sűrű haja fényes feketén omlott a vállára, de az arcát nem láttam, mert arra árnyékot borított a bársony, csak egy villanásnyit érzékelttem hófehér bőréből, az álla és a nyaka vonalából. Hatalmas, kétkezes pallost viselt, ósdi hüvelyben, hanyagul fél vállra vetette, ugyancsak borvörös bársony köpenyének szegélyére mintha arany jelképeket hímeztek volna.

A szememet meregettem, hátha jobban látom a díszítményt. Csillag és holdsarló sejtett a szövevényes mintában, de mondom, eléggé messze voltam tőle.

Elképesztően magas ember volt. Apám elég közel ment hozzá, és halkán beszélt, amiből semmit se hallottam, a titokzatos ember pedig, akiből most se látszott több a mosolygó szájánál és fehér fogánál, selymes hangon válaszolt, ami egyszerre volt fenyegető és varázslatos.

– Távozzatok házamtól, Istennek és a mi szent Megváltónknak nevében! – csattant föl apám. Hirtelen előre lépett, és hatalmas erővel kilökte a kapun a lángoló alakot.

Csak ámultam.

De az ajtó mögött ásító sötétségből fojtott, selymes nevetés hallatszott, gúnyolódó nevetés, amelynek mintha többszörös visszhangja támadt volna, azután patkók dübörögtek, mintha egyszerre lódult volna neki egy egész lovas csapat.

Apám a saját kezével csapta be az ajtót. Aztán megfordult, keresztet vetett, és összetette a kezét, hogy imádkozzon.

– Istenem, Uram, hogyan merészelik! – pillantott az égre. Bőszén csörtetett az udvaron keresztül a toronyhoz. Én csak ekkor vettem észre, hogy az őrség kapitánya sóbálvánnyá lett az iszonyról.

Tekintetünk találkozott, mikor apám felbukkant a lépcsőről kiszűrődő fényben. A kapitány felé intettem. Apám sarkon fordult.

– Torlaszolja el a házamat! – kiáltotta. – Kutassátok át pincétől padlásig, torlaszolja el. Szólítsd a katonákat, és töltsd meg az éjszakát fáklyákkal, hallod? Emberek álljanak minden toronyban és falon! Indulj!

Népemnek csak akkor lesz békéje és nyugalma!

Még nem értünk vissza az ebédlőterembe, amikor, kezében imádságos könyvével szembejött velünk Fra Diamonte, a tanult dominikánus, aki nálunk lakott. Fehér haja az égnek állt, a reverendáját félregombolta.

– Mi az, nagyuram? – kérdezte. – Isten szent nevére, mi történt?

– Atyám, bízzék Istenben, most pedig jöjjön a kápolnába, és imádkozzék velem – válaszolta apám. Az örre mutatott, aki felénk sietett. – Világítsátok ki a kápolnát, gyújtsatok meg minden gyertyát, mert imádkozni akarok. Csináljátok máris, és küldjétek le a fiúkat, hogy játszanak valamilyen jámbor zenét.

Megfogta a kezemet és a dominikánusét. – Semmiség az egész, babonás badarság, de minden ürügy jó, ha Isten felé fordítja a magamfajta világias embert. Gyere, Vittorio, imádkozni fogsz velem, és Fra Diamontéval, de anyád kedvéért vágj derűs arcot.

Én sokkal nyugodtabb voltam, bár a kilátás, hogy egész éjszaka virrasztanom kell a kivilágított kápolnában, egyszerre volt izgalmas és nyugtalanító.

Elmentem az imádságos könyvemért, a misszálémért és a többi jámbor olvasmányért, csupa Firenzében készült, finom könyvért, amelyeknek pergamen lapjait arany betűk és gyönyörű képek díszítették.

Ahogy kiléptem a szobámból, megláttam a szüleimet. Apám épp azt mondta anyámnak: – Egy pillanatra se hagyd ott a gyerekeket! És nem tűrök semmiféle sopánkodást!

Anyám megérintette a hasát.

Megértettem, hogy ismét várandós. És azt is megértettem, hogy valami komolyan nyugtalanítja apámat. Mit jelenthet ez, hogy "egy pillanatra se hagyd ott a gyerekeket?" Mit jelenthet?

A kápolna egész kényelmes volt. Apám már régebben beszerzett néhány rendes, bársonnyal kárpitozott térdeplőt, bár böjtnapokon mindenki állt. Akkoriban még nem voltak padok a templomokban.

Azon az éjszakán arra is szakított időt, hogy megmutassa a kápolna alatti pinceboltot, ahova a kövezetbe foglalt csapóajtón lehetett lejutni. A karika, ha lefektették, nyomtalanul eltűnt az intarziás márványpadló egyik kockája alatt.

Tudtam erről a kriptáról, de gyerekkoromban megpálcáztak, amikor leszöktem, és apám azt mondta, nagyon csalódott bennem, amiért nem tudok megőrizni egy családi titkot.

A korholás sokkal jobban fáj a verésnél. Sose kértem, hogy elkísérhessem a pincébe, bár tudtam, hogy időnként lemegy oda. Azt

gondoltam, kincseket rejthet a mélység, meg a pogányok titkait.

Most láthattam, hogy a földbe vájt, kövekkel kifalazott, barlangszerű, magas, tágas üreg valóban tele van kincsekkel. Voltak itt régi ládák, sőt még feltornyozott ódon könyvek is, valamint két elrekeszelt ajtó.

– Innen nyílnak a régi temetkező helyek, ahová nem kell menned – mondta apám –, viszont tudnod kell erről a helyről, és emlékezned kell rá.

Miután visszatértünk a kápolnába, apám a helyére illesztette a csapóajtót, lefektette a gyűrűt, és eltakarta a márványlappal úgy, hogy semmit sem lehetett látni.

Fra Diamonte úgy tett, mintha semmit sem vett volna észre. Anyám és a gyerekek aludtak.

Hajnal előtt mind elaludtunk a kápolnában.

Napkeltekor, amikor a fálvakban a falakon belül versenyt kukorékoltak a kakasok, apám fölkel, kiment az udvarra, nyújtózkodott, és föltekintett az égre, aztán vállat vont.

Odafutott két nagybátyám, faggatták, kiféle és honnan való uraság merészelt ostrommal fenyegetni minket, és mikorra várjuk a csatát.

– Nem, nem, nem, félreértettétek! – intette le őket apám. – Nem megyünk háborúba. Menjetek vissza aludni!

Ám alighogy ezt kimondta, fülsértő sikoly ugrasztott talpra mindannyiunkat, és a megnyíló kapun berohant az egyik falusi lány, egyik kedves ismerősünk, torka szakadtából sivalkodva a rettentő szavakat:

– Eltűnt, a baba eltűnt, elvitték!

Attól kezdve sötétedésig ezt a gyermeket kerestük, de senki sem találta. Hamarosan kiderült, hogy egy másik gyermek is eltűnt nyomtalanul. Ez egy ártalmatlan félkegyelmű volt, akit mindenki szeretett, de annyira bolond volt, hogy járnai se nagyon bírt. Általános szégyenkezésre a falusiaknak azt is be kellett vallaniuk, hogy nem is tudják pontosan, tulajdonképpen mikor tűnt el a féleszű.

Szürkületre már azt hittem, megbolondulok, ha nem sikerül négy szemközt maradnom apámmal, ha nem nyerek bebocsátást a bezárt szobákba, ahol nagybátyáival és a papokkal vitatkozott és veszekedett. Végül annyira dőngettem az ajtót, és olyan vadul rugdostam, hogy beeresztett.

Már a vége felé járt a tanácskozás. Apám lehúzott maga mellé, és így szólt üzött tekintettel:

– Látod, mit műveltek? Elvitték azt az adót, amelyet tőlem követeltek! Elvitték! Én megtagadtam, erre elvitték!

– De miféle adót? Úgy érti, a gyerekeket?

Olyan volt a pillantása, mint egy eszelőse. Megdörgölte borostás arcát, öklét az asztalra zuhintotta, lesöpörte róla az íróeszközöket.

– Kinek képzelik magukat ezek, hogy beállítanak éjszaka, és követelik, hogy adjam nekik a gyerekeket, akik senkinek sem kellenek?

– De apám, mi ez? Meg kell mondania nekem!

– Vittorio, pitymallatkor indulsz Firenzébe, és viszed magaddal a leveleket, amelyeket éjszaka megírok! Falusi papoknál többre van szükségem ahhoz, hogy legyőzhessem ezt! Menj, készülj az útra!

Fölkapta a fejét, mintha meghallott volna valamit, azután körülnézett. Az ablakokon túl eltűnt a fény. Mi is elmosódott alakokká sötétedtünk, és apám a földre söpörte a gyertyatartót. Fölvettem.

A szemem sarkából figyeltem, miközben fogtam egy gyertyát, meggyújtottam az ajtó mellé tűzött szövétnekről, visszahoztam, és meggyújtottam vele a többi gyertyát.

Apám ugyanolyan éberén figyelt, majd hangtalanul fölállt, arcával az öklére támaszkodva, és láthatólag nem törődött azzal, hogy a gyertyafény leleplezi a megrendülését és a riadalmát.

– Mit hall, nagyuram? – kérdeztem, és észre se vettem, hogy a szertartásos megszólítást használom.

– A Gonoszt! – súgta. – Ártó dolgokat, amelyeket Isten kizárólag bűneink miatt enged élni! Fegyverkezz föl jól! Vidd anyádat, öcsédet és húgodat a kápolnába, de gyorsan! A katonák már tudják, mit tegyenek.

– Vigyek le egy kis vacsorát is, talán kenyeret és sört? – kérdeztem.

Úgy bólintott, mintha ez egy szemet sem érdekelné.

Nem egészen egy óra múlva összegyűlt a kápolnában a család, amelyhez akkor öt nagybátya és négy nagynéne tartozott. Velünk volt két dajka, és Fra Diamonte.

A kis oltárt úgy felékesítették, ahogy misére szokták: a legfinomabb, hímzett terítő takarta, és a legvastagabb arany tartókban lobogtak a gyertyák, fényben fürdetve a mi Urunk megfeszített testét, egy ódon, törékeny, színehagyott fafaragványt, amely ezen a falon függött kétszáz éve, Szent Ferenc ideje óta, amikor a nagy szent állítólag megállapodott kastélyunkban.

Az akkoriban szokásos, pőre Krisztus volt, egyáltalán nem az a szép atléta, aki a mostani keresztteken szenved, hanem a megkínzott áldozat, aki torkot szorítóan elütött a fal frissen festett szentjeinek aranyban-skarlátban tündöklő felvonulásától.

Ültünk az egyszerű, barna padokon, amelyeket behoztak számunkra,

és mindenki hallgatott, mert Fra Diamonte reggel már misét mondott, és elhelyezte a szentségtartóban Urunk Testét és Véréát a szentelt ostya formájában, így a kápolna most már teljes mértékben Isten házának számított.

A bejárathoz húzódva megtörtük a kenyeret, és ittunk egy kis sört, de közben is hallgattunk.

Apám többször kiment, vakmerően kilépett a fáklyafényes udvarra, felkiáltott a tornyokon és falakon őrködő katonáinak, néha még föl is kapaszkodott, hogy utánanézzon, rendben van-e minden a birtokán.

Nagybátyáim fölfegyverkeztek. Nagynénéim lázasan morzsolták a rózsafüzért. Fra Diamonte össze volt zavarodva, halálsápadt anyám rosszuléttel küszködött, talán a méhében levő magzattól, és görcsösen ölelte magához öcsémet és húgomat, akik azt se tudták, hova legyenek a félelemtől.

Úgy tűnt, hogy különösebb baj nélkül átvészeli az éjszakát.

Két óra se választhatott el a hajnaltól, amikor iszonyú sikoltás riasztott föl nyugtalan szendregésemből.

Apám tüstént fölpattant, nagybátyáim követték a példáját, és kardot rántottak, amilyen fürgén csak tehették bogos vén ujjakkal.

Akkor már sikoltozástól visszhangzott az éjszaka. A katonák riadót fújtak, és a tornyokban hangosan kongtak a régi harangok.

Apám megragadta a karomat.

– Gyere, Vittorio! – Megragadta a karikát, fölrántotta, visszahajtotta a csapóajtót, és a kezembe nyomott egy nagy gyertyát, amelyet az oltárról vett el.

– Vidd le anyádat, a nénéidet, a húgodat, az öcsédet, és föl ne gyere, akármit hallasz! Ki ne jöjj! Reteszeld be a csapóajtót, és maradj lent! Azt tedd, amit mondom!

Azonnal engedelmeskedtem. Fölkaptam Matteót meg Bartolát, és letuszkoltam őket a lépcsőn.

Nagybátyáim kirontottak az udvarra, régi csatakiáltásaikat harsogva, nagynénéim összeestek és elájultak, vagy görcsösen kapaszkodtak az oltárba, ahonnan nem lehetett elvonszolni őket. Anyám apámhoz tapadt.

Apám valósággal őrzöngött. A legidősebb nagynénéim után nyúltam, de ő ájultan hevert az oltár előtt. Apám visszadübörgött hozzám, lelökött a lépcsőn, és rám csukta a csapóajtót.

Mit tehettem volna, beretesztem a csapóajtót, úgy, ahogy apám mutatta, majd megfordultam a lobogó gyertyával, és ránéztem rémült testvéreimre.

– Menjetek le egészen! – kiáltottam rájuk. – Egészen!

Majdnem elestek, mert hátrálva akartak lemenni a szűk, meredek lépcsőn, amelyen szemből se volt könnyű a járás, és közben egyfolytában engem néztek.

– Mi az, Vittorio, miért akarnak bántani minket? – kérdezte Bartola.

– Harcolni akarok velük! – mondta az öcsém. – Vittorio, add ide a törödet! Neked kardod is van! Ez nem tisztességes!

– Csitt, csönd legyen, azt tedd, amit apánk mondott! Azt hiszed, nekem öröm, hogy nem lehetek kint a férfiakkal? Hallgass!

A könnyeimet nyeldekelttem. Anyám ott van fent! A nénéim!

Hideg és nyirkos volt a levegő, de jólesett. Kiütött rajtam a verejték, a karom fáj a nehéz arany gyertyatartótól. Végül összebújtunk a kamra túlsó végében, ahol kellemesen hűtötte a hátamat a hideg kő.

De a csendben áthallatszott a vastag mennyezeten az üvöltés, a rémült kiáltások, a rohanó lábak dobogása, sőt még a lovak vérfagyasztóan éles nyerítése is. Úgy hangzott, mintha a lovak a kápolnában tombolnának a fejünk fölött, ami egyáltalán nem tűnt lehetetlennek.

Felugrottam, és az ajtókhöz rohantam, amelyek a sírokhoz vezettek, vagy mit tudom én, hova, nem is érdekelt! Elrántottam a reteszt az egyik ajtón, de csak egy sötét járatot láttam, amely alacsonyabb volt, mint én, és talán még a vállam sem fért volna el benne.

Megfordultam, kezemben egyetlen világosságunkkal, és láttam, hogy a gyermekek a rémülettől dermedten bámulják a mennyezetet, amelyen túl folytatódott a gyilkos hangzavar.

– Tüzet érzek – suttogta hirtelen Bartola, és az arcát elöntötték a könnyek. – Érzed a szagát, Vittorio? Hallom is. Hallottam a hangját, és éreztem a szagát.

– Vessetek keresztet, és imádkozzatok! – parancsoltam rájuk. – Bízgatok bennem! Kijutunk innen!

Ám a csatazaj nem szűnt, a kiabálás nem halt el, aztán váratlanul csend lett, de olyan váratlanul, amely legalább olyan ijesztő volt, mint a lárma.

Csend borult a világra, olyan mélységes csend, amelyet nem lehetett győzelemnek hinni.

Bartola és Matteo kétfelől kapaszkodott belém.

Fent csattant valami. Kivágódott a kápolna ajtaja, majd feltépték a csapóajtót, és a lobogó tűz fényében kirajzolódott egy sötét, karcsú, hosszú hajú alak.

A huzat elfújta a gyertyámat.

Teljes sötétségben maradtunk. Csak fent lobogott az a pokoli fény.

Ismét megjelent az az árnyalak, egy hosszú hajú, magas nő fenséges alakja, akinek a derekát két kézzel átfoghattam volna. Hangtalanul repült felém a lépcsőn.

Miféle istenteremténye ez?

Mielőtt kardot vonhattam volna egy női támadóra, ő már nekem is rontott kitért karokkal. Melle gyöngéden súrolta a mellemet, éreztem bőrének hűvösségét.

Érthetetlen, buja zűrzavar lett úrrá rajtam, amikor megcsapott hajfonatainak és ruhájának illata, és mintha láttam volna szemének csillogó fehérjét, ahogy fölnézett rám.

Bartola sikoltott. Felsikoltott Matteo is.

Elterültem a földön.

Fent ropogott a tűz.

Az alak elragadta őket, egyetlen, törékenynek tűnő karjával fogta le a két sivalkodó, kapálódzó gyermeket. A másik kezében kivont kardot tartott. Egy pillanatra megállt, rám nézett, aztán fölrohant a lépcsőn a tüzes fénybe.

Kardomat két kézre fogva száguldottam utána, föl a kápolnába. Hihetetlen módon és ki tudja, mily gonosz erő folytán ő már majdnem az ajtónál tartott, miközben foglyai jajveszékelve szólongattak:

– Vittorio, Vittorio!

Lángok lobogtak a kápolna felső ablakaiban, és a fészület fölött is, a rózsablatokban.

Nem hittem a szememnek, hogy ez az ifjú leány rabolja el tőlem a húgomat és az öcsémet!

– Állj meg, Isten nevében! – ordítottam rá. – Gyáva, éjjeli tolvaj!

Futottam utána, és akkor mélységes megdöbbenésemre mozdulatlaná merevedett, és megfordult, hogy ismét megnézzen magának. Most láthattam finom szépségének teljében: láttam arcának tökéletes oválisát, gyönyörű, szelíd, szürke szemét, és a bőrét, amely fehér volt, mint a drága kínai zománc. Festő nem festhetett volna formásabb piros száját. Hamvasszőke haja, amely gondosan ápolt zuhatagban omlott a hátára, ugyanolyan szürkének látszott a tűz fényében, mint a szeme. Ruhája, amelyen alighanem a vér hagyott foltokat, ugyanolyan borvörös árnyalatú volt, mint a tegnap esti gonosz látogatóé.

Először kíváncsian, aztán szívet tépő gyengédséggel nézett. Jobbjával mozdulatlanul tartotta a magasba a kardot, és egyszer csak elengedte bal

karjának hatalmas erejű satujából kapálózó öcsémet és húgomat.

Testvéreim zokogva hulltak a padlóra.

– Démon, strega! – mennydörögtem. Átugrottam a két gyermeket, és meglóbáltam a kardomat.

Szemmel nem látható gyorsasággal tért ki előle, és megint hihetetlenül messzire került tőlem, kardját leengedve, mozdulatlanul állt, és hol engem nézett, hol a zokogó gyerekeket.

Hirtelen elfordította a fejét. Sivító füttyentés hallatszott. Majd még egy. És még egy. Mintha magából a pokolból pattant volna oda, újabb vörös alak szökkent be a kápolna ajtaján, bársony csuklyában, arany szegélyű csizmában. Amikor odavágtam a kardommal, félrelökött, majd egy szempillantás alatt lecsapta Bartola fejét, és utána a sikoltozó Matteóét.

Üvöltöttem, mint aki megveszekedett. A veres alak rám rontott, ám a nő váratlanul visszaparancsolta.

– Hagyd őt békén! – kiáltotta egyszerre érces és lágy hangon. A gyilkos, a csuklyás, aranycsizmás ördög már ott se volt, csak kintről kurjongatott a lánynak:

– Mi az, elment az eszed? Nézz már az égre! Gyere, Ursula!

A lány meg se moccant, csak nézett engem.

Zokogva, átkozódva fölkaptam a kardomat, és ismét rárohantam. Ezúttal elérte a penge, és leszelte jobb karját könyék alatt. A nehéz pallos és a fehér kar, amely ugyanolyan finom és törékeny volt, mint Ursula többi része, a kőpadlóra hullott, és fröcskölt belőle a vér.

Épp csak egy pillantást vetett rá, majd ismét felém fordította már-már meghatóan vigasztalhatatlan arcát.

Újra fölemeltem a kardomat.

– Strega! – kiáltottam a fogamat csikorgatva. Alig láttam a könnyeimtől. – Boszorkány!

Ám akkor újabb gonosz varázslattal ismét eltávolodott tőlem, mintha láthatatlan erő rántaná vissza. Baljában fogta a jobb karját, amelynek ujjai még mindig eleven erővel markolták a kardot. Helyre illesztette a kart, amelyet leszeltem. Én csak bámultam. Visszanyomta a karját a csonkra, addig forgatta és igazgatta, amíg épp olyan lett, mint azelőtt, és akkor a seb az én elszörnyedő szemem láttára zárult össze a fehér bőrön!

Drága bársonyruhájának harangszabású, bő ujjja visszahullott, és csuklóiig eltakarta a kart.

Már ott se volt, már csak egy árnyék volt a tornyok ablakaiban lobogó lángok hátterén, már csak suttogását hallottam:

– Vittorio!

Aztán eltűnt.

Tudtam, hogy hiába mennék utána, mégis kirohantam a kápolnából, széles ívben suhogtattam kardomat, sírtam keserű haragomban, eszelősen fenyegettem az egész világot. Szememet elvakították a könnyek, a torkom annyira összeszorult, hogy majd megfulladtam.

Csend volt mindenütt. Meghalt mindenki. Meghalt. Tudtam. A várudvart ellepték a holtak.

Visszafutottam a kápolnába. Fölkaptam Bartola és Matteo fejét, leültem, az ölembe vettem őket, és zokogtam.

Mintha még mindig éltek volna e levágott fejek; pilláik repdestek, sőt a szájuk is mozgott, mintha beszélni akarnának, reménytelen igyekezettel! Ó, Istenem! Ez túl volt az elviselhetőség határán. Zokogtam.

Átkozódtam.

Egymás mellé tettem a térdemen a levágott fejeket, simogattam a hajukat, az arcukat, megnyugtató szavakat súgtam nekik, hogy Isten közel van, Isten velünk van, Isten most majd vigyáz ránk mindörökké, mert most az égben vagyunk. Ó, kérlek, könyörgök, Istenem, fohászkodtam némán, vedd el tőlük az érzést és a tudatot, amely még mindig bennük van! De ezt ne, ezt ne, ezt nem bírom! Nem bírom! Kérlek!

Hajnalban, amikor a nap orcátlanul benyomakodott a kápolna ajtaján, amikor a tüzek kialudtak, amikor a madarak rázendítettek, mintha mi sem történt volna, végre mozdulatlaná dermedt Matteo és Bartola ártatlan kis feje; nyilvánvalóan meghaltak, és távozott belőlük az ártatlan lélek, ha ugyan nem akkor röppent el, amikor a kard elválasztotta a fejüket a testüktől.

Meggyilkolt anyámra az udvaron leltem rá. Apám, akinek csupa seb volt a tenyere és a karja, mintha kézzel kapta volna el a támadó fegyvereket, a toronyba vezető lépcső alján hevert holtan.

Általában gyors munkát végeztek, a torkokat vágták át, csupán helyenként találkoztam az apáméhoz fogható heves ellenállás nyomaival.

Semmit sem loptak el. Halott nagynénéim, akik közül ketten a kápolna sarkában, ketten az udvaron heverték holtan, még mindig viselték gyűrűiket, nyakláncukat, hajukban a vékony fémpántot.

Egyetlen ékköves gombot nem téptek le.

Ugyanezt láttam az egész várban.

A lovak világgá mentek, a szarvasmarhák elbitangoltak az erdőben, a szárnyasok elrepültek. Kinyitottam sólymaim házikóját, levettem a madarokról a sapkát, sorra feldobtam őket a levegőbe.

Senki se maradt, aki segített volna eltemetni a holtakat.

Délre sikerült bevonszolni utolsó rokonomat is a kriptába, ahol különösebb teketória nélkül letaszítottam őket a lépcsőn, majd amennyire tudtam, kiterítettem őket egymás mellett a pinceboltban.

Azt hittem, megszakadok tőle. Ájulás kerülgetett, mire sikerült kinyújtóztatnom őket és keresztbe tennem a kezüket, utolsóinak apámét.

Tisztában voltam vele, hogy ezt nem tehetem meg az egész várnéppel. Egyszerűen képtelenség volt. Különbösen is, ami történt, megtörténhet ismét, mivel engem életben hagytak, és volt valaki, aki látta, egy csuklyás démon, egy gonosz, csuklyás gyilkos, aki könyörtelenül lemészárolt két gyereket.

Hogy ez a halál angyala, ez a gyönyörű Ursula a fehér arcán alig láthatóan derengő rózsapírral, a hosszú nyakával, keskeny vállával miféle természetű, azt nem tudtam. Ő is visszatérhet megbosszulni a sérelmet, amit ellene elkövettem.

Távoznom kellett a hegyről.

Nemcsak onnan tudtam, hogy a fajzatok nem ólálkodnak többé a közelben, mert megsúgta a szívem, és mert éreztem a napsugár egészséges, cirógató melegéből; láttam is menekülésüket, hallottam, amikor füttyögve szolongatták egymást, és hallottam a démon-ember szavait Ursulához, a lányhoz, hogy sietnie kell.

Nem, ezek az éjszaka teremtményei.

Tehát van időm fölkapaszkodni a legmagasabb toronyba, és körülnézni a vidéken.

Megtettem. Bizonyosságot szereztem róla, hogy senki sem láthatta néhány deszkapadlónk és fáklyával felgyújtott bútoraink füstjét. A legközelebbi vár, mint említettem, romhalmaz volt. A mélyebben fekvő tanyákat rég elhagyták lakóik. A legközelebbi nagyobb helység teljes napi járásra volt gyalogszerrel. Indulnom kellett, ha napszállatra búvóhelyet akarok.

Ezer gondolat gyötört. Túl sok dolgot tudtam. Fiú vagyok, nem adhatom ki magamat férfinak! Van pénzem a firenzei bankokban, de Firenze innen egy hét lóháton. Ezek démonok, mégis bejöttek egy templomba, és megölték Fra Diamontét.

A végén egyetlen lehetőségem maradt.

A vendetta. Elkapom őket. Megkeresem, és elkapom őket. És ha nem jöhetnek ki a nappali fényre, akkor ezt kihasználva kapom el őket! Megteszem. Bartoláért, Matteóért, apámért és anyámért, az utolsó parasztgyerekért, akit elraboltak az én hegyemről!

Mert elrabolták a gyerekeket. Igen, ezt tették! Utánanéztam a távozásom előtt, mert annyi volt a gondom, hogy ez csak utoljára jutott eszembe. Ezt tették. Egyetlen gyermekhullát sem találtam a várban. A korombeli fiúkat megölték, de aki fiatalabb volt, azt elhurcolták.

Miért? Miféle borzalmas célra? Magamon kívül voltam.

Sokáig állhattam volna a torony ablakában, ökölbe szorított kézzel, égő haraggal, vérbosszúért kiáltva, ha nem kelti föl a figyelmemet egy örvendetes látvány. A legközelebbi völgyben három lovam bóklászott céltalanul, mintha arra vártak volna, hogy hazahívják őket.

Legalább az egyik legkülönb hátasomat ülhetem meg, de ehhez sietnem kell. Lovon talán elérhetem estig valamelyik kisvárost. Nem voltam járatos az északi hegyvidéken, de hallottam, hogy innen nem túl messze van egy kisváros. Oda kell jutnom, hogy menedéket kérjek, gondolkozhassak, és tanácskozzam egy pappal, akinek van esze, és ismeri a démonokat.

Utolsónak olyan förtelmes dolgot kellett megtennem, hogy minden csepp vérem lázongott ellene, de megtettem. Összeszedtem annyi drágaságot, amennyit elbírtam.

Vagyis fölmentem a szobámba, mintha ez is olyan nap lenne, akár a többi, felöltöttem a legjobb sötétzöld selyembársony vadászruhámot, magas szárú csizmát és kesztyűt húztam, aztán fogtam a bőr nyeregtáskákat, leereszkedtem a kriptába, és elvettem szüleimtől, nagynénéimtől és nagybátyáimtól a legkedvesebb gyűrűiket, nyakláncukat, dísztüiket, Szentföldről hozott ezüst- és aranyboglárjaikat. Isten irgalmazzon nekem!

Majd erszényembe tölttem az összes arany dukátot és forintot, amit apám pénzes kazettáiban találtam, mintha igazi tolvaj lennék, hullarabló. Levittem a nehéz bőrtáskákat a lovamhoz, fölnyergeltem, zablát vettem a szájába, aztán, fölfegyverkezve, ahogy nemes emberhez illő, vállamon nyusztprémes köpennyel, fejemen firenzei zöld bársonysapkával, ellovagoltam az erdőbe.

4.

AMELYBEN TOVÁBBI REJTELMEKKEL TALÁLKOZOM, KÍSÉRTÉSBE ESEM, ÉS KESERŰ ERÉNYRE ÍTÉLEM LELKEMET

Annyira forrt bennem a harag, hogy nem tudtam rendesen gondolkozni, amit önök nyilván megértenek. Mert nem vallott nagy okosságra, hogy ékes öltözetben és egymagam lovagolok a toszkán erdőkön át, holott Itália minden erdejének okvetlenül megvoltak a maga zsványai.

Viszont nekem úgy tűnt, hogy az se lenne jó, ha a szegény diákot játszanám.

Tulajdonképpen nem is határoztam, mert semmi másra nem tudtam gondolni, mint hogy bosszút álljak a démonokon, amelyek elpusztították családomat.

Tehát lovagoltam kitartóan a délutánban, és mivel már nem igazodhattam tornyainkhoz, igyekeztem megmaradni a völgyek útjain, de mindegyre letévedtem róluk.

Szédültem, és a vidék nem sok időt hagyott a gondolkozásra.

Gyászosabbat képzelni sem lehetett volna.

Alighogy elindultam, máris felbukkant két hatalmas romvár, amelyeknek bástyáit és oromköveit elnyelte a mohó erdő. Olyan nagyuraké voltak hajdanán, akik botorságukban szembefordultak Milánóval vagy Firenzével. Ez a látvány is elég volt, hogy kételkedni kezdjek elmém épségében, és arra gondoljak, hátha nem is démonok öltek meg minket, hanem közönséges ellenségek voltak a támadók?

Nyomasztó volt látni azokat a csorba falakat, ahogy fenyegetően rajzolódnak az egyébként derűs és ragyogó égre, azokat a bozótba fulladt, romos falvakat, düledező kunyhóikkal, elfelejtett keresztúti kápolnáikkal, amelyekben a kőből faragott Madonnákat vagy szenteket elnyelte a

pókháló és az árnyék.

Amikor megláttam egy távoli csúcson egy erődített városkát, rögtön tudtam, hogy Milánó hűbérese, és eszem ágában se volt odamenni. Eltévedtem!

Ami az útonállókat illeti, egyetlen rongyos kis bandával futottam össze, akiket rögtön lehengereltem szóáradatommal.

A hülyék legalább elterelték a figyelmemet. Vérem versenyt futott a nyelvemmel:

– Száz ember jön utánam – közöltem velük. – Egy zsványbandát keresünk, akik azt állítják, hogy Sforza mellett harcolnak, holott közönséges tolvajok, asszonyok meggyalázói; láttatok ilyeneket? Egy-egy forint üti a markát annak, aki tud valamit mondani! Ha megtaláljuk, rögtön le is kaszaboljuk őket. Jaj, de fáradt vagyok! Hogy én hogy unom ezt!

Odavettem nekik némi aprót.

Legott a nyakuk közé szedték a lábukat.

Ám előbb még elkotyogták, hogy Firenze legközelebbi hűbérese Santa Maddalana, innen kétórányira, de éjszakára bezárják a kapukat, és nem engednek be senkit.

Úgy tettem, mintha ismerném e dolgokat, és eljátszottam, hogy egy híres kolostorba tartok, amelyről tudtam, hogy északabbra van, tehát eleve nem érhettem volna oda, azután elnyargaltam, azt kurjantva, hogy induljanak az engem követő csapat elé, az majd megfizet a szolgálataikért.

Nyilván egész idő alatt azon tépelődtek, megöljenek-e és elszedjék-e mindenemet. Minden azon múlt, győzöm-e szemmeregetéssel, blöffel, hadarással és arcátlansággal. Végül is ezek közönséges kacabetyárok voltak. Valahogy sikerült megúsznom.

Nyargaltam, ahogy bírtam. Letértem a főútról, keresztülvágtam a lankákhoz, ahonnan láthattam a messzeségben Santa Maddalana elmosódó körvonalát. Nagy város volt. Négy tömör tornyot számoltam meg a kapuja közelében, és több templomtorony magasodott föléje.

Reménykedtem, hogy találok még valamit ez előtt a Santa Maddalana előtt, valami kisebbet, ami nincs ennyire megerősítve. De nem emlékeztem nevekre, vagy már túlságosan elkeveredtem a további keresgéléshez.

Még mindig ragyogott a délutáni nap, de már ferdék voltak a sugarai. El kellett jutnom Santa Maddalanába!

Amikor a hegy lábához értem, amelynek ormát a város koronázta,

egyenesen elindultam a meredély szűk csapásain, amelyeket a pásztorok tapostak ki.

Gyorsan sötétedett. Az erdő olyan sűrű volt, ami nem biztonságos egy fallal körülvett város esetében. Átkoztam őket, amiért nem tisztították meg a hegyoldalt, bár persze én így fedezékben voltam.

Voltak pillanatok a sűrűsödő sötétségben, amikor teljesen lehetetlennek tűnt, hogy felkapaszkozhatok a csúcsra; izzó liláskék égen ragyogtak a csillagok, de ettől csak még elérhetlenebbnek tűnt a méltóságteljes város.

Végül lecsapott a sűrűn nőtt fákra az éjszaka. Innentől tapogatva kellett haladnom, inkább lovam ösztöneiben, mint a magam szemében bízva. A sápadt félhold szerelembe esett a felhőkkel. Az égből csupán egy-egy foltot lehetett látni a lombkorona résein át.

Egyszer csak azon kaptam magam, hogy apámhoz imádkozom, mintha ő is ott állna őrangyalom mellett. úgy vélem, jobban hittem benne, mint bármely angyalban, és így könyörögtem:

– Kérlek, apám, segíts, hogy odajussak! Segíts biztos helyre, különben ezek a démonok meghiúsítják a bosszúállást!

Keményen markoltam a kardot. Emlékeztettem magamat, hogy török rejtőznek a csizmámban, a ruhám ujjában, a zekém alatt és az övemben. Nyújtogattam a nyakamat, hogy lássak valamit az égboltból, és a lovamban kellett bíznom, hogy megtalálja az utat a vastag fatörzsek között.

Időnként megálltam, de nem észleltem szokatlan hangot. Ki más lenne olyan bolond, hogy éjszaka kint jár ebben az erdőben? Valahol, közel utam végéhez, visszataláltam az útra. Az erdő megritkult, majd átadta helyét sima mezőknek és réteknek. Vágtában vettem a kanyarokat.

Kifordultam az utolsóból, és a város kapujánál találtam magamat. Olyan hirtelen emelkedtek a magasba a falak, mintha egy elvarázsolt várkastély tövébe kerültem volna. Hálásat szusszantottam, bár a hatalmas kaput olyan szorosan bezárták, mintha ellenséges hadsereg táborozna mögötte. Ez lesz az én menedékem.

Persze az őr, egy álmos katona, aki a fal tetejéről huhogott le, tudni akarta, ki vagyok.

Az erőfeszítés, hogy kitaláljak valami jót, ismét segített más irányba terelni gondolataimat, amelyek csökönyösen tapadtak Ursulához, a megcsonkított karú démonhoz, és testvéreimhez, amint lenyakazott holttestük elhanyatlik a kápolna padlóján.

Azt kiáltottam, alázatos hangon, de pöffeszkedően cirkalmas szavakat

használva, hogy tudós vagyok, Cosimo de' Medici megbízásából jöttem Santa Maddalanába, hogy könyvek után kutassak, különös tekintettel azokra a régi imádságos könyvekre, amelyek a Boldogságos Szűzanya környékbeli megjelenéseivel és a szentekkel foglalkoznak. Ezt a zagyvaságot!

Azért jöttem, jelentettem ki, hogy meglátogassam a város templomait, iskoláit, öreg tanítóit, és amit meg lehet vásárolni jó florenci aranyon, azt vigyem el uramnak Firenzébe.

– Igen, de a neved, mi a neved? – makacskodott a katona, miközben résnyire nyitotta a kis ajtót, és megvizsgált magasra tartott lámpája fényénél.

Tudtam, hogy jó benyomást keltek lovon.

– De' Bardi – közöltem. – Antonio de' Bardi, Cosimo rokona – tódítottam a pimaszságot. Cosimo feleségének családi nevét mondtam, mert ezen kívül egyetlen név sem jutott eszembe. – Nézd, jóember, vedd e csekély fizetséget, csapj belőle egy finom vacsorát a feleségeddel, legyetek a vendégeim. Tudom, hogy későre jár, de olyan fáradt vagyok!

Az ajtó kitérült. Le kellett szállnom a nyeregből, és a fejemet is le kellett hajtanom, hogy bemehessek a kikövezett, kongó piazzára.

– Isten szent nevére, mit keresel ezekben az erdőkben, sötétedés után és egyedül? – kérdezte az őr. – Nem tudod, milyen veszedelmes? Főleg egy ilyen ifjúnak. Mi ütött Bardiékba, hogy mostanában kíséretet se adnak a titkársaik mellé? – Zsebre vágta a pénzt. – Hiszen te még gyerek vagy! Akár a gombjaidért is meggyilkolhatott volna valaki. Mi történt veled?

Hatalmas téren álltam, amelybe több utca is torkollt. Ez jó. De mi van, ha a démonok is itt vannak? Fogalmam se volt róla, hogy hol szoktak lapítani vagy bujkálni az ilyen fajok. De beszélnem kellett tovább:

– Az én hibám az egész, mert eltévedtem. Nagy bajt hozol rám, ha elárulsz – mondtam. – Vezess a fogadóhoz. Olyan fáradt vagyok. Nesze, tedd el ezt is, nem, ne is tiltakozz! – Pénzt nyomtam a markába. – Eltévedtem. Nem figyeltem. Mindjárt összeesem. Borra, vacsorára és egy ágyra van szükségem. Nesze, jóember, nem, nem, nem, tedd el ezt is, ragaszkodom hozzá. Bardiék is ezt akarnák.

Az őr kifogyott a zsebekből, ahová eltehetette volna a pénzt, úgyhogy az ingébe dugta, majd fáklyát fogott, elvezetett a fogadóhoz, és bezörgetett. Kedves arcú öregasszony nyitott ajtót. Hálásan fogadta a pénzemet, amit rögtön a markába nyomtam, hogy adjon egy szobát.

– Magasan legyen, és a völgyre nézzen – kértem. – És valami

vacsorát is kérek, lehet jéghideg, azt se bánom.

– Ebben a városban nem találsz könyvet! – mondta az őr, aki akkor se hagyott ott, amikor én már az öregasszony nyomában dübörögtem fölfelé a lépcsőn. – Innen elmennek a fiatalok, nincs is itt más, csak az elégedett boltosok. Ilyen békés hely ez. A mai fiatalok elmennek az egyetemre. De azért gyönyörű itt lakni, egyszerűen gyönyörű!

– Hány templomuk van? – fordultam az öregasszonyhoz, amikor a szobához értünk. Szóltam neki, hogy éjszaka is szükségem lesz egy égő gyertyára.

– Két dominikánus, egy karmelita – felelte a küszöbön ácsorgó őr. – És a szép öreg franciskánus, oda megyek én most. Nálunk sose történik semmi rossz.

Az öregasszony megcsóválta a fejét, és rászólt, hogy maradjon csendben. Letette a gyertyát, és intett, hogy maradhat.

Leültem az ágyra, és bámultam magam elé. Az őr egyfolytában locsogott, amíg az öregasszony be nem hozott egy tál hideg báránysültet kenyérrel, és mellé egy kancsó bort.

– Nálunk szigorúak az iskolák – folytatta az őr.

Az öregasszony ismét rápirított, hogy hallgasson.

– Itt senki se merészel rendetlenkedni – mondta csak azért is az őr, aztán mindketten távoztak.

Úgy estem az ételnek, akár egy állat. Nem akartam mást, csak hogy erőt adjon. Annyira el voltam keseredve, hogy nem is élveztem az evést. Néztem egy darabig a tenyérszél, csillagos eget, kétségbeesetten könyörögtem segítségért minden szenthez és angyalhoz, akinek a nevét ismertem, aztán bezártam az ajtót.

Bereteszeltem az ablakot.

Ellenőriztem, hogy a gyertya biztonságos helyen van-e a sarokban, és elég nagy-e, hogy hajnalig kitarson, aztán lerogytam a hoporcson kis ágyra. Olyan fáradt voltam, hogy még a csizmámat se húztam le, és magamon hagytam a kardomat, töreimet. Azt vártam, hogy ájult álomba merülök, de csak feküdtem mozdulatlanul, gyásztól és gyűlölettől heves, megtört lélekkel, bámultam a sötétséget, és a halál íze volt a számban, mintha megettem volna.

Hallottam, hogy valahol a távolban elvezetik a lovamat az istállóba, és magányos lépések kopognak a kihalt utca kövén. De legalább biztonságban voltam.

Végül eljött az álom, szelíden, hatalmasan, feltartóztathatatlanul; elpattant az idegek őrző hálóját, amely fogva tartott, és én elsüllyedtem az

álmotlan sötétségben.

Azt az édes küszöböt érzékelttem utoljára, ahol még tudjuk, hogy semmi sem számít, csak a pihentető alvás, amelyben nem kell álmoktól félni, azután nem volt semmi.

Valami zaj keltett föl. Azonnal éber voltam. A gyertya kialudt. Még ki se nyílt a szemem, de a kezem már a kardom markolatán volt. Háttal a falnak feküdtem a keskeny ágyon, szemközt a szobával, amelyben meghatározhatatlan eredetű fény derengett. Alighogy kivehettem a bereteszelt ajtót, de a magasan levő ablakot akkor láthattam volna, ha elfordítom a fejemet, és tudtam, cáfolhatatlanul tudtam, hogy az ablakról letörték a nehéz reteszt. Az égbolt fényét láttam a falon. Beteges fény volt, sápatagon csorgott le a város falain, apró szobám olyan lett tőle, mint egy börtöncella.

Friss levegő hűtötte arcomat, nyakamat. Markoltam a kardot, figyeltem, vártam. Halk roppanások hallatszottak. Az ágy alig észrevehetően megmozdult, mintha nyomás nehezedne rá.

Nem láttam jól. Váratlanul mindent elborított a sötétség, majd ez a sötétség formába gyúrta magát, egy alakká, aki fölém hajolt, egy nővé, aki engem nézett, és elfüggönyözött minket a hajával.

Ursula volt.

Hüvelyknyire se volt az enyémtől az arca. Nagyon sima, nagyon hűvös keze gyilkos erővel zárult az enyémre, a kardom markolatára. Szempilláival cirógatta az arcomat, aztán megcsókolta a homlokomat.

Letepert a gyönyörűség, akármilyen vadul lázadtam ellene. A zsigereimbe is behatolt a szennyes bujaság.

– Strega! – átkoztam.

– Nem én öltem meg őket, Vittorio! – felelte könnyörgő, mégis méltóságteljes hangon. Halkan beszélt, mégis volt valami sajátos érc a hangjában, ebben a nagyon fiatal, nagyon nőies hangban.

– Te ragadtad el őket! – mondtam, és egy heves rántással ki akartam tépni magamat, de a keze úgy szorított, mint a béklyó, és amikor a bal karomat próbáltam kiszabadítani magam alól, azt is elkapta, és lefogta, aztán megcsókolt.

Ismét megcsapott az a mennyei illat, amelyet egyszer már éreztem. Haja az arcomat és a nyakamat cirógatta. Egész testem szégyentelenül bizsergett a simogatásától.

Megpróbáltam elfordítani a fejemet, mire a szája átvándorolt az arcomra, csaknem tiszteletteljesen.

Nyúlánk teste hozzám tapadt, éreztem mellének halmát a drága szövet

alatt, éreztem hosszú combjának simaságát. Megnyalta az ajkamat.

Mozdulni se tudtam a borzongástól, amely szította bennem a gerjedelmet, ugyanakkor megalázott.

– Távozz tőlem, strega! – suttogtam.

Dühöm se olthatta el a lassú izzást, ami az ágyékomban parázslott; nem állíthatta meg a kéjes hullámokat, amelyek a vállamból gördültek le a hátamon át a lábszáramig.

Ursula szeme izzott fölöttem, ajkának mozgását inkább érezkeltem, mint láttam. Ismét az enyémre tapadt a szája, szívta, játszott vele, aztán levált róla, és az arcával simult hozzám.

Pihénél puhábban simogatott porcelán bőre, de mindenestől olyan volt ő, mint egy kéjes és bűvös anyagokból készített bársonyos bábu, sokkal lágyabb, mint a hús és a vér, mégis lángoló, mert ütemesen lüktetett benne a forróság; tüzet árasztottak hűvös ujjai, amelyek simogatták is a csuklóm, miközben fogva tartották, majd az ajkaim közé nyomta tüzes nyelvét. Olyan nedves, gyönyörűséges, és vad erővel, amellyel szemben tehetetlen voltam.

Bujkált bomlott agyamban a felismerés, hogy a saját forró vágyam szolgáltat ki Ursulának, hogy a hús tébolya változtat bábbá, amelynek drótváza nem tehet mást, mint kiszolgáltatottan továbbítja a szájába ömlő, folyékony tüzet.

Ursula visszahúzta a nyelvét, és megint az ajkával szívta az enyémet. Egész arcom bizsergett. Minden porcikám harcolt ellene és érte, igen, ölelni akartam, de küzdeni akartam vele.

Ott feküdt a gerjedelmem kézzel fogható bizonyítékán. Nem is rejthettem el. Gyűlöltem Ursulát.

– Szállj le rólam – mondtam – és takarodj vissza a pokolba. Hogyhogy nekem megkegyelmeztetek? Miért éppen nekem?

– Nem tudom – felelte tiszta, csengő hangján. – Talán csak azért, mert nem akarom, hogy meghalj. – Lélegzete a mellkasomat legyezte. Lázasan lüktetett a pulzusa, lázasan patakozottak belőle a szavak. – Talán többről van szó. Menj innen, menj délre, Firenzébe, menj, és felejts el mindent, mintha lidércnyomás vagy rontás lett volna, mintha semmi se történt volna; távozz ebből a városból, menj, menned kell!

– Hagyd ezt az ocsmány hazudozást! – csúszott ki a számon. – Azt hiszed, megteszem? Legyilkoltad a családomat, te és a fajtád, akármik vagytok is!

Lehajtotta a fejét, beterített hajának hálójával. Hiába próbáltam szabadulni, szó sem lehetett róla. Nem tudtam lazítani a szorításán.

Nem létezett más, mint feketeség és kimondhatatlan puhaság. Hirtelen valami kis fájdalmat éreztem a nyakamban, nem volt erősebb egy tűszúrásnál, de mérhetetlenül boldog békesség öntött el tőle.

Úgy tetszett, egy rétre kerültem, ahol virágok bólogattak, messze ettől a várostól és minden siralomtól; Ursula mellettem feküdt a nőszirmok ágján, a szóltanul összeroppanó száron, kibontott hamuszín hajával, forró lázban villogó, hívó és követelő szemével, mintha nemcsak a testünk, de váratlanul a lelkünk is egymásba bolondult volna. Fölkapaszkodott a mellemre, lemosolygott rám a gyönyörű szájával, aztán gyöngéden megnyitotta a combjait, hogy beléje hatolhassak.

A hagymáz kohója összeolvasztotta az elemeket, azt a nedves, vonagló barlangot Ursula lába között, és a némaságában is ékesszóló beszédet, amelyet szerelmes pillantása árasztott reám.

Hirtelen vége lett. Szédültem. Ursula szája a nyakamra tapadt.

Minden erőmmel le akartam dobni magamról.

– Úgyis elpusztítalak! – mondtam. – Úgyis! Esküszöm! A pokolba is utánad megyek, ha kell! – suttogtam. Annyira megfeszítettem a karomat, hogy húsom égett a markában. De ő nem engedett. Megpróbáltam tisztán gondolkozni. Ne, nem kell több ilyen édes álom, ne többet!

– Távozz tőlem, boszorkány!

– Csitt, hallgass! – mondta bánatosan. – Olyan ifjú vagy, olyan makacs, és olyan bátor! Én is ilyen fiatal voltam. Ó, bizony, ilyen eltökélt, és ily feddhetetlenül erényes!

– Kímélj meg az ocsmányságaidtól!

– Csitt legyen! – ismételte. – Fölvered a házat. Annak meg mi haszna lenne? – Milyen fájdalmas, komoly és igéző volt a hangja. Csak a hangjával elő tudott volna csábítani egy függöny mögül. – Nem ígérhetek neked örök biztonságot – folytatta –, még csak tartósat se. Menj innen, Vittorio!

Elhúzódott, így jobban láthattam nagy szemében az őszinte könyörgést. Műremek volt. Szépsége, amelyet égő kápolnánkban láttam először, nem szorult kenetekre és varázslásokra, hogy makulátlan és királyi legyen.

– Ó, igen! – súgta, miközben arcomat fürkészte – és annyi szépséget találok benned, hogy megszakad tőle a szívem! Ez nem tisztességes és nem igazságos! Miért kell ugyanazt elszenvednem, mint másoknak?

Vergődtem. Nem akartam válaszolni. Nem akartam etetni ezt az érthetetlen, pokoli tüzet.

– Menj innen, Vittorio! – folytatta, még simogatóbban, még

baljósabban lehalkítva a hangját. – Még néhány éjszakád van, vagy talán annyi se. Ha megint jövök, talán őket is a nyomodra vezetem. Vittorio... Firenzében senkinek se szólj! Kinevetnének.

Elment.

Az ágy nyikkanva megrázkódott. A hátamon feküdtem, csuklóm sajgott a szorításától, fölöttem szürkén ásított az ablak, a fogadó szomszédságában egy fal nyúlt az ágyamról alig látható ég felé.

Egyedül voltam a szobában. Ursula eltűnt.

Fel akartam ugrani, de mielőtt mozdulhattam volna, deréktól fölfelé ismét megjelent az ablakban, és onnan nézett le rám. Feltépte mélyen kivágott, hímzett ruhaderekát, és lemeztelenítette fehér mellének összébújó, kicsi, kerek halmait, amelyeken csak egy sötét folt mutatta a hegyes bimbót. Jobbjával megkarmolta a bal mellét a bimbó fölött, vért fakasztott belőle.

– Boszorkány!

Felugrottam, hogy elkapjam, megöljem, de ő ragadta meg a fejemet, és a szájamba nyomta a bal mellét, amely ellenállhatatlanul zsenge volt, mégis kemény. Ismét elolvadt és szertefoszlott a valóság, mint a fa füstje, és együtt voltunk a réten, amely csak a miénk volt, csak a mi fáradhatatlan és megbonthatatlan öleléseinké. Szívtam a tejét, mintha leányzó lenne és anya, szűz és királynő, miközben döféseimmel megszagattam minden tépetlenül maradt virágát.

Elengedett, és én zuhantam. Még a kezemet se tudtam fölemelni, hogy visszatartsam elszálló alakját. Könnyes arccal, reszkető tagokkal, bután és gyengén hevertem az ágyon.

Nem bírtam felülni. Semmit se bírtam tenni. Fel-felvillant előttem a rétünk, amelyen a törékeny fehér és vörös nőszirmok, Toszkána legbájosabb virágai, a mi földünk vad nőszirmai bólogattak, és Ursula futott előlem a világ legzöldebb fűvén. De mindez átlátszó volt, félig színtelen, nem takarta el úgy a cellaszerű szobácskát, mint az előbb, csak lengett fátyolként, hogy selymes, súlytalan csiklandozásával kínozzon.

– Rontás! – suttogtam. – Istenem, ha valaha is rendeltél mellém menyeyi őrizőket, most szólj nekik, hogy lengjenek körül védszárnyaikkal. – Sójájtottam. – Bizonytal szűkségem van rájuk!

Egy idő után felültem, reszketegen, elhomályosult tekintettel. Megdörgöltem a nyakamat. Borzongás futkosott a gerincemen és a karomon. Testem még mindig csordultig volt vággyal.

Szorosan behunytam a szememet, nem voltam hajlandó Ursulára gondolni, és nagyon akartam valamit, akármilyen ingert, amely csillapítja

ezt a rettenetes éhséget.

Visszadőltem, és nagyon mozdulatlanul feküdtem, amíg el nem hagyott ez az érzéki örület.

Férfi lettem megint, attól, hogy véletlenül nem úgy viselkedtem, mint egy férfi.

Könnyeimmel küzdve fölkeltem, leosontam a fogadó nagyszobájába, igyekezve, hogy ne csapjak zajt a kő csigalépcsőn, meggyújtottam a gyertyámat arról a fali kampóra tűzött másikról, amely az átjáró elején égett, majd visszatértem az emeletre, a vigasztaló kis fénybe kapaszkodva, némán imádkozva, tenyeremmel védve a remegő lángot. Letettem a gyertyát, fölkapaszkodtam az ablakba, és kinéztem, hogy mit látok.

Semmit, csak az ásító mélységet, a meredeken alázuhanó sziklafalat, amelyet egy hús-vér hajadon sose mászhatott volna meg, fönt pedig a szenttelen, néma eget, amelynek néhány csillaga elvonult a szösös felhők mögé, mintha nem akarnának tudomást venni fohászaimról vagy balsorsomról.

Teljesen bizonyosnak látszott, hogy meg fogok halni.

Ezeknek a démonoknak leszek az áldozata. Igazat mondott Ursula. Hogyan is tölthetném ki rajtuk jogos bosszúmat? Hogy a pokolba tehetném meg? Mégis hittem benne. Olyan feltétlenül hittem a bosszúban, mint Ursulában, ebben a boszorkányban, akit a tulajdon kezemmel érintettem, aki merészelt parázna vívódást gerjeszteni bennem, aki eljött cimboráival az éjszakában, hogy lemészárolja családomat.

Nem tudtam elűzni az éjszakai képet, ahogy ámultan áll a kápolna ajtajában. Nem tudtam lemosni a szájamról az ízet. Csak a mellére kellett gondolnom, és elernyedtem a testem, mintha a vágyát engedte volna szopnom a mellbimbójából.

Tedd meg, könyörögtem. Nem futhatsz el. Nem menekülhetsz Firenzébe, mintha mi sem történt volna, nem élhetsz a mészárlás emlékével, ez lehetetlen, elképzelhetetlen! Nem teheted!

Sírtam, amikor rá kellett döbennem, hogy nem élnék, ha nem lenne Ursula.

Őt, a hamvas hajút átkoztam minden lélegzetvételemmel, őt, aki megakadályozta, hogy csuklyás cimborája megöljön. Pedig úgy lett volna teljes a győzelem!

Aztán megnyugodtam. Jó, ha meg kell halnom, akkor csakugyan semmit sem tehetek ellene. De előbb elintézem őket. Kimódolom valahogyan.

A nappal keltem. Vállamra vettem a nyeregtáskákat, olyan anyagul, mintha nem is kincseket rejtene, és bebarangoltam a várost. Jó nagy darabot felderítettem Santa Maddalanából, amelynek fátlan síkatorait sok száz éve kövezhették ki, sőt néhány épületnél talán még Róma idején nyomhatták bele a habarcsba minden előzetes terv nélkül a megmunkálatlan termésköveket.

Elbűvölően békés, virágzó városka volt.

A kovácsok, műbútorasztalosok, nyeregkészítők már dolgoztak; vargák kínáltak finom topánkákat és munkásbakancsokat; láttam sok ékszerészt és ötvöst, akik nemesfémeket kalapáltak, meg a szokásos kardcsiszárokat, kulcskészítőket és hasonlókat, valamint szücsöket és tímárokat.

Annyi díszműáros előtt mentem el, hogy számukat se tudtam. Lehetett itt kapni tarka szövetet, amit, gondolom, Firenzéből hoztak, meg csipkét, északról és délről, meg keleti fűszereket. A mészárszékben hegyekben állt a friss hús. Volt még számos kocsmá, és legalább két szorgos nótáriussal, írnokkal vagy hasonlóval, azon kívül számos doktorral vagy inkább patikussal találkoztam utamon.

Szekerek gördültek be a kapun, hébe-hóba előfordult egy kis torlódás is az utcákon, mielőtt a nap olyan magasra hágott volna, hogy tűzként perzselje a cserepes tetőket, és a csupasz köveket, amelyeken fölfelé kapaszkodtam a dombra.

Misére harangoztak. Sok iskolás gyerek futott el mellettem, valamennyi tiszta és takaros. Szerzetesek vezettek két kis csapatot a templomokba. Mindkét templom nagyon régi volt. Kopár homlokzataiknak, amelyeken terjedelmes, toldott-foldott falazások mutatták az errefelé gyakori földrengések nyomát, a mély fülkébe állított szobrok voltak az egyetlen ékességei, olyan szentek, akiknek már arcot sem hagyott az idő.

Találtam két könyvesboltot, elég jellegteleneket, szinte csak imakönyvet lehetett kapni bennük, azokat viszont nagyon drágán. Két boltos igazán elegáns keleti műtárgyakat árult. És volt még egy csomó szőnyegkereskedő, akik lenyűgöző választékát kínálták a háziszőtteseknek, és a rafinált bizánci szőnyegeknek.

Sok pénz cserélt itt gazdát. Találkoztam elegáns emberekkel, akik a szép köntösüket fitogtatták. Santa Maddalana láthatólag jól megélt a maga erejéből, bár utazókat is láttam, ahogy fölfelé kapaszkodnak a hegyen; patkódobogás verődött vissza a csupasz falakról. Mintha láttam volna egy elhanyagolt, és inkább erődnek tűnő kolostort is.

Legalább még két fogadó előtt mentem el, és miközben kószáltam az itt-ott szinte járhatatlanná szűkülő sikátorokban, megállapítottam, hogy Santa Maddalanának tulajdonképpen három, párhuzamos főutcája van, amelyek felkúsznak a hegy tetejére, majd leereszkednek.

A város túlsó végéből nyílt a kapu, amelyen bejöttem. A piazzán most nyitott a hatalmas piac.

A város legmagasabb pontján volt a romos vár, ahol az egykori földesúr lakott, egy idomtalan, vén kőrakás, amelynek csak egy részét lehetett látni az utcáról. Ennek az alsó traktusaiban voltak az előljáróság hivatalai.

Volt Santa Maddalanában számos terecske és ódon szökőkút, amelyek már majdnem elporlottak, de még bugyogott belőlük a víz. Öregasszonyok csoszogtak piaci kosárral, nagykendőbe burkolózva, holott meleg volt; sok leányt láttam, nagyon szépeket, nagyon fiatalokat, akik szemeztek velem.

Egy se kellett.

Amint véget ért a mise és elkezdődött a tanítás, bementem a dominikánus templomba – ez volt a legszebb és a legnagyobb a három közül, amelyeket láttam – és kértem a parókián, hogy beszélhessek egy pappal, mert gyónni akarok.

Jött egy fiatal pap, nagyon jóképű és szép termetű, az arca pirosposzsgás, fekete-fehér csuhája akár a patyolat, a viselkedése is nagyon istenes. Ránézett ruhámra és kardomra, valóságos szemlét tartott fölöttem, igen tiszteletteljesen és tüzetesen, és nyilván arra a következtetésre jutott, hogy fontos személy vagyok, mert egy kis szobába invitált gyónásra.

Inkább udvarias volt, mint hajbókoló. Egy keskeny, aranyszőke gyűrűt leszámítva csupasz volt a koponyája. Nagy szeme csaknem félénken nézett rám.

Leült. Mellé térdeltem a csupasz padlóra, és egy lélegzetre kiszakadt belőlem az egész rémtörténet.

Fejemet lehorgasztva mondtam és mondtam, rohantam egyik dologtól a másikhoz, kezdtem az első ijesztő jelenségekkel, amelyek annyira fölkeltek kíváncsiságomat és aggodalmamat, folytattam apám érthetetlen, töredékes szavaival, és befejeztem a támadással, amely megölt várunkban minden lelket. Mire öcsém és húgom halálához értem, már levegőért kapkodtam, és eszelősen hadonásztam, ahogy felrajzoltam a levegőbe Matteo fejét.

Akkor néztem csak föl, amikor elmondtam az utolsó szót. A fiatal pap

a legmélyebb iszonyattal és megrendüléssel bámult rám.

Nem tudtam, hova tegyem ezt az arckifejezést. Az az ember vághat ilyen képet, aki megijed egy rovartól, vagy azt látja, hogy egy farka bérgyilkos közeledik felé.

Mit vártam, az Isten szerelmére?

– Hallgasson meg, atyám! – rimámkodtam. – Annyit kell tennie, hogy fölküld valakit arra aへgyre, és az majd meggyőződik róla a saját szemével! – Könyörögve kitértam a kezemet. – Ennyit kell tennie! Küldjön oda valakit. Nem loptak el semmit, nem hiányzik semmi, csak amit elhoztam! Nézzék meg! Fogadnék, hogy azóta se esett más kár, csak amit a hollók és keselyűk tettek, ha ugyan fölmennek odáig!

Nem szólt. Fiatal arcán lüktettek az erek, a szája nyitva volt, bamba kétségbeeséssel meredt rám.

Hát ez gyönyörű! Egy szemináriumról frissen szabadult sárgacsőrű, aki ahhoz szokott, hogy apácák gyónják meg neki a gonosz gondolataikat, és évente egyszer házas emberek motyognak mérgesen a hús paráznságáról, mert a feleségük rászorította őket a kötelességük teljesítésére!

Méregbe jöttem.

– Atyámat köti a titoktartás –, mondtam, és igyekeztem nagyon türelmes lenni, nem játszani a nagyurat, mert papokkal szemben, ha nem vigyáztam, hajlamos voltam az ilyesmire, de annyira felbőszítettek, ha ostobák voltak. – Én azonban engedélyezem, hogy fullajtárt küldjön aへgyre, aki a saját szemével...

– De fiam, hát nem érted? – kérdezte halkán, mégis meglepő határozottsággal. – A Mediciek is küldhették azt a gyilkos bandát.

– Nem, nem, nem, atyám! – ráztam a fejemet. – Láttam, ahogy lehull a keze! Magam vágtam le a kezét, ha mondom! Láttam, ahogy visszateszi! Démonok voltak! Figyeljen ide, ezek boszorkányok, ezek pokolfajzatok, és túl sokan vannak, hogy egyedül harcolhassak ellenük. Segítségre van szükségem! Itt nincs idő a hitetlenkedésre! Nincs idő ésszerű fenntartásokra! Szükségem van a dominikánusokra!

A fejét csóválta.

– Te az örület szélén tántorogsz, fiam –, mondta habozás nélkül. – Valami szörnyűség történt veled, ez kétségtelen, és hiszed is, hogy megtörtént, amit mesélsz, pedig nem történt meg. Képzelsz. Te is tudod, hány öregasszony tulajdonít magának varázshatalmat...

– Tudom! – feleltem. – Én is fölismerem a közönséges boszorkányt vagy az alkimistát! Ez nem vásári kóklerség volt, atyám, nem

hókuszpókusz a bugrisok örömére! Én mondom, hogy ezek a démonok lemészároltak a várban és a falvakban mindenkit! Nem érti?

Újra belevetettem magamat a vérfagyasztó részletekbe. Elmeséltem, miként jött Ursula a szobám ablakához, de a felénél rájöttem, hogy magam alatt vágom a fát, ha még sokat kerepelek a lányról.

Ez az ember biztos azt hiszi, hogy buja álomból ébredtem, amelyben megjelent számomra egy succubus. Hiábavaló volt az összes erőlködésem.

Fájt a szívem, és izzadt az egész testem. Csak az időmet pazaroltam.

– Akkor oldozzon fel –, mondtam.

– Kérni akarok tőled valamit – szolt ő. Megérintette a kezemet. Remegtek az ujjai. Most még zavartabbnak tűnt, és nagyon aggodalmasnak látszott, nyilván az elmeállapotom nyugtalanította, gondoltam én.

– Mit? – kérdeztem hidegen. Szabadulni akartam innen. Találnom kell egy kolostort! Vagy egy rohadt alkimistát! Alkimisták is vannak a városban. Csak találok valakit, aki olvasta a régi írásokat, Hermész Triszmegisztosz, Lactantius, Szent Ágoston műveit, valakit, aki tájékozott a démonokban.

– Olvasta Aquinói Szent Tamást? – kötöttem ki a leginkább kézen fekvő demonológusnál. – Atyám, ő rengeteget foglalkozik a démonokkal! Úgy véli, tavaly ilyenkor elhittem volna az ilyet? Svihákságnak tartottam mindenféle varázslatot, amit mellékutcákban üznek. De ezek démonok voltak! –

Nem hagytam lerázni magam.

– Atyám, Szent Tamás azt írja *Summa Theologica* első könyvében, hogy a bukott angyalok némelyike itt maradhat a földön, azért, hogy ne essen ki az összes bukott angyal a természet rendjéből. Itt vannak, hogy hasznukat lehessen venni, megkísérthetik az embereket, atyám, és magukban hordozzák a pokol tüzét! Szent Tamás is megírta! Itt vannak! Olyan... olyan testük van, amit mi nem érthetünk. Ez így van benne a Summájában. Azt írja, hogy az angyaloknak olyan testük van, amit mi fel se foghatunk! Hát olyan teste van annak a nőnek is! – Törtem a fejem, hogy eszembe jusson a megfelelő érv. Viaskodtam a latinnal. – Ezt műveli az a lény! Ez csak egy forma, egy korlátozott forma, olyan, amit nem értek, de a nő ott volt, és ezt a tetteiből tudom!

Türelméért esdekelve fölemelte a kezét.

– Kérlek, fiam! Hadd avassam be a plébánost abba, amit gyóntál! Tudod, hogy ha megteszem, őt is ugyanúgy köti a gyónási titok, mint

engem. De hadd kérjem meg, hogy jöjjön ide, hadd mondjam el neki, amit tőled hallottam, és hadd kérjem meg, hogy szóljon veled. De értsd meg, hogy nem tehetem ezt az engedélyed nélkül.

– Igen, ezt tudom! – feleltem. – Mit árthat? Lássuk azt a plébánost!

Kezdtém túlságosan dölyfösen, túlságosan nyeglén viselkedni, kifáradtam. Régi nagyúri szokás szerint úgy bántam a falusi pappal, mint egy cseléddel. Holott ez itt Isten szolgája. Fegyelmelnem kell magamat. Talán a plébános olvasottabb, műveltebb ember. Ó, de ki érthetné meg azt, amit nem látott?

Apám arcát láttam egy röpke, de fájó pillanatra, olyan elgyötörtnek, amilyen azon az éjszakán volt, mielőtt lecsaptak a démonok. Elviselhetetlenül fájt.

– Bocsásson meg, atyám –, kértem a papot. Összerándultam az emléktől, küzdenem kellett, nehogy rám zúdítsa a reménytelen nyomorúság felhőszakadását. Egyáltalán miért születünk és mire?

Majd elbűvölő kinzóm szavait hallottam, a sebzett hangot, amellyel elmesélte, hogy ő is volt fiatal és erényes. Mire célzott, miért beszélt magáról ilyen szomorúan?

Eszembe jutott, amit az Aquinóitól tanultam. Nem arról van szó, hogy a démonok megátalkodnak az irántunk való gyűlöletükben, és a gőgjükben, amely a bűnre hajtotta őket?

Az a kígyózó mozgású gyönyörűség, aki eljött hozzám, nem ilyen volt. De hát ez örülség! Kívántam, mert ezt akarta. Csak nappal tervelhetem ki, miként pusztítsam el, és sietnem kell!

– Jól van, atyám, ahogy óhajtja! – mondtam. – De áldjon meg előbb.

Ez kizökkentette zavaros tépelődéséből. Úgy nézett rám, mintha megijesztettem volna.

Rögtön megáldott, és feloldozott.

– Szóljon a plébánosnak, ha akar – folytattam. – Igen, kérdezze meg a plébánost, hogy hajlandó-e találkozni velem. Ezt pedig a templomra. – Egy marék dukátot nyújtottam felé.

Rámeredt a pénzre, de nem nyúlt hozzá. Úgy nézte az aranyat, mintha eleven szén lenne.

– Vegye el, atyám. Ez valóságos kis vagyon. Vegye el.

– Nem, várjál csak itt – vagy tudod mit, gyere ki a kertbe!

Elbűvölő, ómódi kertecske volt; jobbra a város kúszott fölfelé a kastélyig, és a falakon túl a hegyekig lehetett látni. Volt benne egy ósdi Szent Domonkos-szobor, egy szökőkút, és egy pad, rajta kőbe vésett szavak egy régi csodáról.

Leültem a padra. Fölnéztem a kék égre, a patyolatfehér felhőkre, és megpróbáltam összeszedni magamat. Lehet, hogy megőrültem? Nevetséges!

A plébános megriasztott, olyan hirtelenséggel rontott ki a paplak boltíves, alacsony ajtaján. Öregember volt, csaknem teljesen kopasz, az orra gumós, nagy szeme ádáz tekintetű. A fiatal papnak futnia kellett, hogy lépést tartson vele.

– Ki innen! – suttogta a plébános. – Takarodj a városunkból! Tisztulj innen, és nehogy kikürtöld a koholmányaidat, hallod?

– Tessék? – kérdeztem. – Miféle vigasztalás ez?

– Figyelmeztetek! – tajtékzott a plébános.

– Mire figyelmeztetsz? – kérdeztem, föl se állva a padról. A plébános fölöttem vicsorgott. – Köt a gyónási titok. És ha nem megyek, akkor mit teszel?

– Nem kell nekem tennem semmit, hiszen éppen ez az! – válaszolta. – Kotródj innen, vidd magaddal a nyomorúságodat! – Elakadt a szava, nyilvánvalóan nem tudta, mihez kezdjen, vagy talán restelkedett, mintha olyat mondott volna, amit megbánt. A fogát csikorgatta, és lesütötte a szemét, majd ismét rám nézett.

– A tulajdon érdekedben távozz! – súgta. A másik papra nézett. – Menj! – parancsolta. – Majd én beszélek vele.

A fiatal pap rettenetesen félt. Azonnal kiment. Fölnéztem a plébánosra.

– Távozz! – ismételte fojtott, rosszindulatú hangján. Rám vicsorította alsó fogsorát. – Hordd el magadat a városunkból! Hordd el magadat Santa Maddalanából!

Fagyos megvetéssel néztem.

– Tudomásod van róluk, igaz? – kérdeztem fojtottan.

– Te bolond vagy! Bolond! – mondta. – Ha démonokat emlegetsz az ittenieknek, máglyán végzed, mint boszorkánymester! Azt hiszed, nem történhet meg?

Gyűlölet volt a szemében, szégyenkezés nélküli gyűlölet.

– Ó, szegény, elkárhozott pap! – mondtam én. – Hiszen te lepaktáltál az ördöggel!

– Kifelé! – mordult rám.

Fölláttam, és lenéztem guvadtt szemére, rángatózó szájára.

– Ne merészed megtörni a gyónás pecsétjét, atyám! – figyelmeztettem. – Mert ha ezt teszed, megöllek!

Állt, mint a kapubálvány, és mereven nézett.

Nagyon hidegen rámosolyogtam, és távoztam a plébánián át.

Utánam szaladt, egyfolytában sisteregve, mint egy fortyogó fazék.

– Félreértesz mindent! Bolond vagy, képzelődsz! Én csak téged próbállak megmenteni az üldözéstől és a bántalmazástól!

A templom ajtajában megfordultam, és úgy néztem rá, hogy rögtön elnémult.

– Már elárultad magad –, mondtam. – Túl kíméletlen vagy te ahhoz. Emlékezz a szavaimra! Úgy szegd meg a gyónási titkot, hogy megöllek!

Most már ugyanúgy megrémült, mint a fiatal pap.

Sokáig néztem az oltárt, nem vettem tudomást a plébánosról, teljesen megfeledkeztem róla, elmém mímelte, hogy vannak gondolatai, hogy képes építeni, tervezni, holott legfeljebb túrni tudott. Aztán keresztet vettem, és elhagytam a templomot.

Rettenetesen kétségbe voltam esve.

Egy darabig csak mászkáltam ebben a páratlanul nyájas városkában, ahol szorgosan munkálkodott mindenki, szépen felsöpörték a macskaköves utcákat, szép virágok nyíltak minden ablakban, és szépen öltözött emberek jártak a dolguk után.

Soha életemben nem láttam még ilyen tiszta és elégedett helyet. És a kereskedők is olyan lelkesen kínálgatták az áruikat, de sohasem tolakodtak. Ugyanakkor borzasztóan unalmas város volt bizonyos értelemben. Nem voltak korombeliek, egyet se láttam. Tulajdonképpen elég kevés volt a gyerek is.

Mit kellene tennem? Hová kellene mennem? Mit keresek?

Nem tudtam, mit feleljek magamnak, mindenestre éberem lestem a legapróbb jelre, amely arra utalhatott, hogy ebben a városban tanyáznak a démonok, és nem Ursula talált meg engem itt, hanem én találtam meg őt.

Ha csak eszembe jutott, hűvösen, kísértőn szorította szívemet a vágy. Láttam a mellét, éreztem az ízét, láttam egy elmosódó villanásban a virágos rétet. Nem! Gondolkozz! Tervej ki valamit! Ami meg a várost illeti, bármit tudjanak is a papok, az emberek túlságosan egészségesek ahhoz, hogy ördögöket bujtassanak.

5.

A BÉKE ÁRA, A BOSSZÚ ÁRA

Amikor kezdett erősen melegedni az idő, bemenekültem a fogadó lugasába, hogy elköltsem a tartalmas délebedet. Ültem a lila akác alatt, amely pompás fürtökben burjánzott a rostélyon. A fogadó ugyanabban a városrészben volt, mint a dominikánus templom, és innen is lenyűgöző kilátás nyílt balra a városra, és a messzeségben a hegyekre.

Behunytam a szemem, az asztalra könyököltem, összekulcsoltam ujjaimat, és imádkoztam.

– Istenem, mondd meg, mit tegyek! – Majd mikor megnyugodott a szívem, vártam és gondolkoztam.

Milyen választásom volt?

Vigyem el ezt a mesét Firenzébe? Ki hinne nekem? Menjek Cosimóhoz, szóljak neki? Bármennyire tiszteltem a Medicit, tisztában kellett lennem egy ténnyel. Családomból senki sem élt rajtam kívül; egyedül én formálhattam igényt a Medici-bankban őrzött vagyonunkra. Nem hittem, hogy Cosimo ne adna hitelt aláírásomnak vagy arcomnak. Kiadná, ami nekem jár, ha vannak rokonaim, ha nincsenek – de ha démonokról kezdek mesélni, még becsukat egy firenzei tébolydába.

És a boszorkánymesterre váró máglya, az is lehetséges. Nem valószínű, de nagyon is lehetséges. Ilyen kisvárosokban egyhamar és magától bekövetkezhet az ilyen, összeverődő gyülevisz népség, leleplező pap, ordítás, gyerünk, nézzük meg, miről van szó. Megesett ez már mással is.

Ekkor elém tették az ebédet, jó, kiadós ebédet, rengeteg friss gyümölcsöt, ropogós báránysültet mártással, és ahogy mártogatni kezdtem a kenyereket, jött két ember, akik megkérdezték, leülhetnek-e, és meghívhatnak-e egy kupa borra.

Láttam, hogy egyikük egy kedves arcú ferences, aki szegényebbnek tűnt, mint a dominikánusok, bár gondolom, ez így természetes, a másik pedig egy öregember, aki mintha barátságos manónak öltözött volna a gyerekek örömeire, mert apró, csillogó szeme fölött úgy meredezett tuskés fehér szemöldöke, mintha odaenyvezték volna.

– Láttuk, hogy bement a dominikánusokhoz –, mondta a franciskánus

csendesen mosolygó udvariassággal. – Nem tűnt túlságosan boldognak, amikor kijött. – Kacsintott. – Miért nem próbálkozik nálunk? – Elnevette magát. Nem volt ez több kedélyes tréfálozásnál. Tudtam a két rend vetélkedéséről. – Ön előkelő külsejű ifjú. Firenzéből érkezett? – kérdezte.

– Igen, atyám, utazgatók – válaszoltam – bár magam sem tudom pontosan, hogy hova. Azt hiszem, eltöltök itt egy kis időt. – Tele szájjal beszéltem, de túlságosan éhes voltam, hogy abba hagyjam az evést. – Foglaljanak helyet, kérem! – Már álltam volna fel, de addigra leültek.

Hozattam még egy kancsó vörösborot.

– Nohát, ennél szebb helyet nem is találhatott volna! – szólt a kisöreg, akinek láthatólag megvolt a magához való esze. – Ezért is örülök annyira, amiért Isten ide küldte vissza a fiamat, hogy templomunkban szolgáljon, ahol családja körében élhet napjai fogytáig.

– Ó, tehát önök apa és fia? – kérdeztem.

– Igen, bár sose gondoltam volna, hogy ily sokáig élek – mondta az apa – hogy megérjem a város felvirágzását! Tiszta csoda ez!

– Az, az, Isten áldása! – bólogatott a pap ártatlan őszinteséggel. – Igazi csoda!

– Ó, valóban? Világosítsanak föl, hogyan történt? – kérdeztem, és eléjük toltam a gyümölcsös tálat, de azt mondták, már ettek.

– Hát, az én időmben – szólt az apa –, tetésen kijutott nekünk a nyomorúságból, nekem legalábbis úgy tűnt. De most? Kész mennyország ez a hely! Itt sose történik semmi rossz.

– Igaz! – mondta a pap. – Régebben voltak nálunk leprások, akik a falakon kívül laktak, tudja. Mostanra mind elfogytak. Meg mindig akadnak garázda fiatalok, igazi bajkeverők, de a legkomiszabb fajtából. Vannak ilyenek minden városban. De most? Nincs egy rossz ember Santa Maddalanában, se a környék falvaiban. Olyan, mintha tiszta szívből visszatértek volna Istenhez.

– Igen – bólogatott az öreg manócska –, és Isten még sok más módon kimutatta az Ő irgalmát.

Megint a hideg futkosott a gerincemen, mint Ursulától, ám ezúttal nem a kék tette.

– Nevezetesen milyen módon? – érdeklődtem.

– Hát nézzen csak körül! – biztatott az öregember. – Látott a mi utcáinkon nyomorékokat? Lát itt félkegyelműeket? Az én gyerekkoromban, sőt, a te gyerekkorodban is – fordult a paphoz – mindig voltak boldogtalanok, akik idétlennek, vagy oly igen kevés ész híján születtek, ami folytonos vigyázatot tett szükségessé. Én még emlékszem

arra az időre, amikor ott kéregettek a kapunál a koldusok. Most nincsenek koldusaink, évek óta nincsenek.

– Döbbenetes! – mondtam.

– Való igaz – tűnődött a pap. – Itt mindenki jó egészségnek örvend. Azért is távoztak nagyon régen az apácák. Látta a bezárt öreg ispotályt? És a zárda a városon kívül, az is elnéptelenedett, ha jól tudom, birkákat tartanak benne. A parasztok használják a régi szobákat.

– Sose betegszik meg senki? – kérdeztem.

– De igen – felelte a pap, miközben mértékletes emberre valló óvatossággal kortyintott a borából –, de nem szenvednek, tudja. Nem úgy van, mint régen. Ha valakinek üt az órája, egy-kettőre elmegy.

– Így igaz, hála legyen Istennek! – mondta az öreg.

– Az asszonyokat pedig – folytatta a pap –, szerencse kíséri a szülésben. Nem nyűgözi őket túl sok gyermek. Ő, sok olyan van, akiket Isten az első hetekben visszahív magához – ez az anyák átka, tudja – de általában családjaink üdvösen kicsinyek.

– Az apjára nézett. – Szegény anyámnak mindent összevéve húsz gyereke volt. Hát ma már nem történik ilyen, igaz?

Az öregecske kidüllesztette a mellét, és büszkén mosolygott.

– Az bizony, húsz gyermeket neveltem föl önnön erőmből; nohát, sokan elmentek a maguk útján, azt se tudom már, mi lett velük... de sebaj. Nem, ma már kicsik az itteni családok.

A ferences kissé zaklatottnak látszott.

– Isten egy napon talán részeket ama kegyelemben, hogy megtudom, mi lett a fivéreimmel.

– Á, felejtsd el őket – mondta az öregember.

– Netán jóvérű ifjak voltak, ha szabad kérdezni? – szóltam közbe halkán, és igyekeztem minél természetesebben nézni rájuk.

– Rosszak – motyogta a pap, és megcsóválta a fejét. – De látja, ez a mi áldásunk, hogy a rosszak elhagynak minket.

– Valóban? – kérdeztem.

A kis öregember megvakarta rózsaszín pilisét. Hosszú fehér hajszálai úgy meredeztek, mint a szemöldöke.

– Épp azon gondolkozom – mondta –, mi is történt azokkal a szegény kacska fiúkkal, emlékszel, olyan bőte lábbal születtek, testvérek voltak...

– Ó, Tommaso és Felix! – mondta a pap.

– Igen.

– Bolognában vitték őket gyógyíttatni. Akárcsak Bettina fiát, aki kéz nélkül született, emlékszel arra a szegény kicsi gyermekre?

– Igen, igen, természetesen. Sok doktorunk van.

– Valóban? Kíváncsi lennék, mit művelnek – mormoltam. – Hát a városi tanács meg a gonfalonieréi – kérdeztem.

Gonfalonierének Firenzében hívták a választott vezetőt, azt az embert, aki, legalábbis névleg, parancsolt a városnak.

– Van egy borsellino³ – magyarázta a ferences – abból kihúznak időnként hat-nyolc új nevet, de itt nem nagyon történik semmi. Nincs verekedés. A kereskedők intézik az adókat. Olajozottan működik minden.

A manócska föl kacagott.

– Nem is adózunk! – dicsekedett.

Fia, a pap, úgy nézett az öreg csontra, mintha ezt nem kellett volna kimondani.

– Nem, nem, papa – tiltakozott zavartan –, csak az a helyzet, hogy az adók... kicsik.

– Hát akkor önöket igazán megáldotta az ég! – mondtam nyájasan, miközben ezen a valószínűtlen idillen törtem a fejemet.

– No és arra a borzasztó Ovisóra emlékszel-e? – szólt hirtelen a pap, és előbb az apjára nézett, majd rám. – Hát az egy beteg ember volt. Majdnem megölte a saját fiát. Nem volt eszén, bögött, mint a bika. Jött egy vándor orvos, azt mondta, majd ők meggyógyítják Padovában. Vagy Assissiben?

– Örülök, hogy nem jött vissza – jelentette ki az öregember. – Megbolondította az egész várost az az Ovisó.

Figyeltem őket. Komolyan beszélnek? Vagy halandzsáznak? Nem találtam bennük alattomoságot, ám a ferences lassanként elszomorodott.

– Isten a legsajátosabb malmokban öröl – jegyezte meg. – Ó, tudom, hogy nem egészen így hangzik a mondas.

– Ne kísértsd az Örökkévalót! – szólt rá az apja, és fenéig itta a kupáját.

Gyorsan töltöttem mindkettejüknek a borból.

– A kis néma – szólt egy hang.

Fölnéztem. A fogadós volt az, egyik kezét csípőre tette, a másikban tálcat lógatott, pókhasán feszült a kötény.

– Az apácák vitték magukkal, nem igaz?

– Ha jól tudom, visszajöttek érte – felelte a pap. Most már feltűnően gondterhelt volt, mondhatnám, zaklatott.

A fogadós elvette az üres tányéromat.

– A pestis volt a legszörnyűbb – súgta a fülembe. – Ó, most már

---

³ Erszény (ol.)

elmúlt, nekem elhiheti, különben ki nem mondanám a szót! Nincs szó, amely gyorsabban kiürítene egy várost!

– Nem, az összes pestises család elment – vette át a szót az öregember –, hála orvosainknak, és az ide látogató barátoknak. Mindet átvitték a firenzei ispotályba.

– A pestiseseket? – hüledeztem. – Firenzébe? Ugyan ki őrizte akkor a városkapukat, és melyik kapun engedték be őket?

A franciskánus olyan mereven bámult rám, mintha nem hagyná nyugodni valami.

A fogadós megszorította a vállát.

– Boldog időket élünk! – mondta. – Hiányolom ugyan a körmeneteket a monostorhoz – ilyeneket persze már nem tartanak –, de sose volt még ilyen jó sorunk!

Ráérősen elfordítottam tekintetemet a fogadósról a papra. Engem nézett. A szája sarka reszketett. Feliből-harmadából borotválkozott meg, az állán már megereszkedett a bőr. Mély barázdákkal fölszántott arca hirtelen szomorúnak tűnt.

A vénember közbekotyogott, hogy nemrég is volt kint a vidéken egy egész család, akik pestisbe estek, de elvitték őket Luccába.

– Ki is volt olyan önzetlen... ki is volt, fiam, nem tudom...

– Ó, mit számít az? – intette le a fogadós. – Parancsol még egy kis bort, uram? – kérdezte tőlem.

– A vendégeimnek –, mutattam. – Nekem mennem kell. Nem bírok egy helyben ülni. Utána kell nézmem, milyen könyveket árulnak.

– Jó hely ez a lakásra – szólalt meg hirtelen meggyőződéssel a pap. A hangja halk volt, és továbbra is olyan merev pillantással, a szemöldökét összevonva kémlelt. – Igazán jó hely, és tudnánk használni még egy tudóst, bár...

– Ahhoz én túl fiatal vagyok – mondtam. Felálltam, átléptem a padot. – Itt nem laknak korombeli ifjak?

– Azok elmennek – világosított föl a manócska. – Van egy pár, de azok szorgosan dolgoznak apjuk üzletében. Nem, a gézengúzok nem maradnak meg itt! Nem, ifiúr, azok aztán nem!

A pap úgy tanulmányozott, mintha nem hallaná az apja hangját.

– Igen, ön tanult ifjú – állapította meg. – Ezt látni, de hallani is a hangján, és egész lénye megfontolt értelmet áraszt... – Elhallgatott. – Gondolom, hamarosan fölkerelkedik, nemde?

– Úgy véli, ezt kellene tennem? – kérdeztem. – Vagy maradjak? Mit ajánl? – Tapintatosan mondtam, nem gorombán.

– Nem tudom – felelte halvány félmosollyal a franciskánus. Majd ismét gyászossá keseredett az arca. – Menjen Isten hírével! – suttogta.

Felé hajoltam. A fogadós a bizalmas gesztus láttán elfordult, és másutt kezdett szorgoskodni. Az öreg manó a kupájával társalkodott.

– Mi az, atyám? – kérdeztem sűgva. – Túlságosan is jól megy a városnak? Erről van szó?

– Folytassa az útját, fiam! – mondta szomorkásan. – Bár én tehetném! De engem ide köt az engedelmességi fogadalom, meg az, hogy ez az otthonom, itt él az apám, és a többiek mind szétszóródtak a nagyvilágban. – A hangja váratlanul megkeményedett. – Legalábbis úgy látszik. Az ön helyében nem maradnék itt.

Bólintottam.

– Ön nem mindennapi jelenség, fiam – folytatta suttogva. A fejünk majdnem összeért. – Túlságosan feltűnő. Szép ábrázatú, bársonyban jár, és itt van még a kora. Nem igazán gyermek.

– Igen, értem; kevés ifjú él a városban, és azok sem olyanok, akik firtatnának dolgokat. Csak az öregek, az elégedettek, az elfogadók, és akik nem keresik a hímzett faliszőnyeg sarkában az egyetlen majmocskát.

Nem válaszolt erre az ömlengő szavalatra, és én már bántam is, hogy elmondtam. Ebben a kis kirohanásban elárulhatta magát a haragom és a fájdalmam. Undorító! Dühöngtem magamra.

A ferences az ajkát harapdálta. Aggódott értem, vagy magaért, vagy mindkettőnkért.

– Honnan jött? – kérdezte őszintén, már-már úgy, mintha védelmezni akarna. – Melyik úton jött? Azt mondták, éjszaka érkezett, Ne távozzon éjszaka! – Hangja annyira elhalkult, hogy alig hallottam.

– Nem kell aggódnia miattam, atyám. Csak imádkozzon értem, Ennyit kérek.

Ugyanazt a félelmet láttam rajta, amit az ifjú dominikánuson, de ily ráncos arcú, koros emberen, akinek az ajka most is nedves a bortól, még ártatlanabbnak tetszett e félelem. Mint aki belefáradt valamibe, amit nem ért.

A másik lábammal is átléptem a padot, és már indultam volna, amikor megragadta a kezemet. A szájához hajtottam a fületem.

– Fiam – szólt –, van valami... valami...

– Tudom, atyám – feleltem, és megveregettem a kezét.

– Nem, nem tudja. Figyeljen. Ha távozik, déli irányban tegye, az országúton, akkor is, ha ez kerülő. Ne menjen észak felé, ne lépjen rá az északi keskeny útra.

– Miért ne? – kérdeztem.

Visszasüllyedt a gyanakvó, szorongó hallgatásba, és elengedte a kezemet.

– Miért ne? – ismételtem.

Már nem nézett rám.

– Banditák – mondta. – Útonállók. Megfizettetik önnel az áthaladást. Délnek menjen. – Hirtelen elfordult, és az apjához kezdett beszélni, halk, gyengéd pirongatással, mintha én már ott se lennék.

Elmentem.

Hüledezve baktattam a visszhangzó macskaköveken.

Útonállók?

Számos üzlet bezárt, ahogy délebed után szokás, mások viszont nyitva tartottak.

Kardom legalább egy tonna súllyal húzta a derekamat, a bor nyughatatlanná tett, a fejem szédült attól a sok mindentől, amit megtudtam.

Nos, gondoltam, míg arcom lánggal égett, van itt egy kisváros, ahol nincsenek ifjak, nincsenek nyomorékok, nincsenek félkegyelműek, nincsenek betegek, és nincsenek nem kívánt gyermekek! Északon pedig veszedelmes banditák ólálkodnak az út mellett.

Lefelé mentem a hegyről, egyre gyorsuló léptekkel, és egyszer csak kijutottam a szélesre tárt kapun a vidékre, ahol csodálatos, hűsítő szellő fogadott.

Gondosan megművelt, dús gabonátlák, szőlősök között álltam, amelyeket itt-ott megszakítottak a gyümölcsösök és tanyaházak foltjai. Idefelé jövet a sötétség miatt nem láttam ezt a termékeny virágzást. Az északi utat viszont maga a város takarta el, mivel a csúcsra épített erődítmény éppen észak felé nézett.

Lent az egyik hegyvonulaton romokat láttam, nyilvánvalóan a zárdáét, nyugatabbra meg talán a monostor dűledezett.

Két tanyát jártam meg egy óra alatt, és mindkét gazdánál ittam egy kupa hideg vizet.

Ott is ugyanazt hallottam, hogy ez itt a földi paradicsom, amely megszabadult az istentelenektől és a kivégzések borzalmaitól, a legbékésebb város kerek e világon, ahol csakis főrnás gyermekeket látni.

Bandita évek óta nem meri betenni a lábát az erdőbe. Persze sose lehet tudni, ki jön erre, de a város erős, és fenntartja a békét.

– Még az északi úton sincsenek rablók? – csodálkoztam.

Egyik gazda se hallott még semmiféle északi útról. Ha rákérdeztem,

mi történt a betegekkel, a satnyákkal, a bénákkal, ugyanúgy hangzott a válasz: valamiféle doktor vagy pap, szerzetes- vagy apácarend elvitte őket egy városba vagy egyetemre. A gazdák már nem is emlékeztek pontosan.

Jóval sötétedés előtt visszatértem a városba, és folytattam a bóklászást. Sorra vettem a boltokat, és annyira megnéztem magamnak mindenkit, amennyire feltűnés nélkül tehettem.

Azt persze nem remélhettem, hogy akár egyetlen utcát is földéríthetek, de el voltam szánva rá, hogy kideríték annyit, amennyit tudok.

A könyvárusoknál belelapoztam a régi Ars Grammatica-ba, Ars Minor-ba, és az eladásra kínált, hatalmas, gyönyörű bibliákba, amelyeket csak a kérésemre vettek ki a faliszekrényből.

– Hogy jutok innen északra? – kérdeztem az unott embert, aki a könyökére támaszkodva, álmosan nézett rám.

– Északra? Senki se megy északra –, felelte, és az arcomba ásitott. Finom köntösén nyoma sem volt foltnak, vadonatúj, elegáns cipőt viselt, szépen cserzett bőrből. – Vannak ám sokkal jobb könyveim is! – mondta.

Érdeklődést tettem, azután udvariasan kifejtettem, hogy nekem már megvan ez a könyv, tehát nincs rá szükségem, de azért köszönöm.

Átmentem egy kocsmába, ahol az emberek buzgón kockáztak, és lelkesen, teli tüdőből kurjongattak hozzá, mintha nem lenne jobb dolguk. Onnan átmentem a pékek utcájába, ahol olyan kenyérillat szállt, amitől még az én számban is összefutott a nyál.

Soha életemben nem voltam még ilyen magányos, mint mikor jártam-keltem ez emberek között, figyeltem nyájas beszédüket, és végighallgattam újra és újra a biztonság és a boldogság meséjét.

Ereimben megfagyott a vér, ha eszembe jutott az éjszaka. És mi ez a titokzatos északi út? A ferences volt az egyetlen, aki felvonta a szemöldökét ennek az égtájnak a hallatán.

Nagyjából egy órával sötétedés előtt betévedtem egy boltba, ahol velencei és firenzei selymeket és csipkéket árultak. A tulajdonosnő, noha láthatta rajtam, hogy van pénzem, a többieknél jóval türelmetlenebbül fogadta, hogy az üzletében lebzselek.

– Miért kíváncsiskodik ennyit? – kérdezte. Fáradtnak, elnyűttnek látszott. – Azt hiszi, olyan könnyű ellátni egy beteg gyermeket? Nézzon csak ide.

Úgy bámultam rá, mintha elvesztette volna az eszét. Aztán belém hasított, hidegen és tisztán, a felismerés. Már tudtam mire céloz. Bedugtam a fejemet egy ajtófüggöny mögé, és egy kislányt láttam, aki

lázás álmát aludta egy szűk, mocskos ágyon.

– Azt hiszi, könnyű? Év jön évre, de ő csak nem lesz jobban – mondta a boltosnő.

– Sajnálom – mentegetőztem. – De mit lehet itt tenni?

Az asszony lecsapta a hímzését, mint akinek végképp elfogyott a türelme.

– Mit lehet itt tenni? Nekem akarja mondani, hogy nem tudja? – suttogta. – Ilyen eszes ember, mint maga? – Az ajkába harapott. – De a férjem azt hajtogatja, hogy ne, még ne, így aztán tűrünk.

Magában motyogva folytatta a hímzést, én pedig kijöttem a boltból, de alig bírtam fegyelmezni az arcomat az iszonyattól. Bementem még két üzletbe. Nem történt semmi különös. Útban a harmadikhoz szembetalálkoztam egy teljesen hibbant vénemberrel, akit a két lánya is alig tudott visszatartani attól, hogy leszaggassa magáról a ruhát.

– Hadd segítsek! – ajánlkoztam azonnal.

Lenyomtuk egy székbe, ráadtuk az ingét, és akkor végre abbahagyta az összefüggéstelen makogást. Ráncos volt, mint az aszalt szilva, és nyáladzott.

– Ó, hála Istennek, hogy már nem tart soká! – mondta az egyik lány, a homlokát törülgetve. – Megváltás lesz!

– Miért nem tart soká? – kérdeztem.

Rám sandított, lesütötte a pilláit, fölemelte. – Ó, signore, ön idegen itt? Bocsásson meg, de annyira fiatal, hogy csak egy fiút láttam, amikor önre néztem. Úgy értettem, hogy Isten megkönyörül rajtunk. Atyánk nagyon öreg.

– Aha, látom –, jegyeztem meg.

A nő sunyin nézett. A szeme hideg volt, mint a vas.

Meghajoltam, kimentem. Az öregember újra cibálni kezdte az ingét. Ekkor a másik nővér, aki egész idő alatt hallgatott, arculcsapta.

Összerándultam, de mentem tovább. Olyan sokat akartam látni, amennyit még lehet.

Megfordultam több kis békés szabóműhelyben, majd végül megérkeztem a porcelánkereskedők utcájába, ahol két ember egy cifra szülőtálcán veszekedett.

A szülőtálcákból, amelyeket egykor valóban arra használtak, hogy felfogják az anyaméhből kicsusszanó újszülöttet, az én időmre divatos ajándék lett, amellyel a gyermek születését köszöntötték. Nagy tálcák voltak, amelyekre mutatók, egyszerű mintákat festettek, és ez a bolt igazán széles változatosságban kínálta őket.

Még oda se értem, de már hallottam a veszekedést.

Az egyik ember azt mondta, vegyék meg a nyomorult tálcát, a másik, hogy a gyerek úgyse lesz hosszú életű, a harmadik meg, hogy az asszony mindenképpen örülne a gyönyörű, tarkára festett szülőtálcának.

Elhallgattak, mikor betoppantam, hogy megnézzem a külföldről való portékát, ám alig fordítottam hátat, mikor azt motyogja az egyik ember az orra alatt: – Ha lenne egy csepp esze, megtenné!

Megdöbbsentettek ezek a szavak, annyira megdöbbsentettek, hogy azonnal lekaptam a polcra egy szemrevaló tálcát, és mímeltam, mennyire tetszik. – De szép! – mondtam, mint aki nem is hallotta a pörlekedést.

A kereskedő fölállt, és magasztalni kezdte áruit. A többiek kismofordáltak a késő délutánba. Mereven néztem a kereskedőt.

– Olyan beteg? – kérdeztem a leggyermetegebb hangon, amit ki tudtam szorítani magamból.

– Ó, nem, azt nem mondanám, de tudja, hogy van ez. A gyerek aprócska.

– Satnya – siettem a segítségére.

– Igen, satnya – felelte nagyon kínos mosollyal, de igen talpraesettnek gondolta magát.

A továbbiakban már csak az árukkal foglalkoztunk. Vásároltam egy bűbajos, festett, pici porcelán csészét, amelyről a kereskedő azt állította, hogy egy velenceitől vette.

Tökéletesen tisztában voltam vele, hogy szó nélkül kellene távoznom, de nem álltam meg, hogy fizetés közben föl ne tegyem a kérdést:

– Ön szerint hosszú életű lesz az a szegény kis satnya?

Meglehetősen közönséges nevetésre fakadt, miközben elvette a pénzem.

– Nem! – válaszolta, majd olyan pillantást vetett rám, mintha töprengene valamin. – Ne fájdítsa ezen a fejét, signore! – mosolygott hidegen. – Azért jött, hogy ide költözzön?

– Nem, uram, csak átutazóban vagyok, észak felé megyek – mondtam.

– Észak felé? – kérdezte némileg meglepődve, ugyanakkor gunyorosan. Lecsukta a pénzes kazettát, kulcsra zárta, betette a kazettát a faliszekrénybe, azt is bezárta. – Északra, hm? Hát sok szerencsét a fiatalúrnak. – Savanyúan kuncogott. – Nagyon régi út ám az. Olyan gyorsan lovagoljon napkeltétől fogva, ahogy csak tud!

– Köszönöm, uram – feleltem.

Jött az éjszaka.

Besiettem egy sikátorba, ott megálltam, a falnak vettem a hátamat, és úgy ziháltam, mintha kergetnének. Kiejtettem a kezemből a csészét, amely csörömpölve széttört. A magas házak egymásnak dobálták a hangját.

Az örület kerülgetett.

Ám ugyanakkor tökéletes tisztasággal fölmértem a helyzetemet, és mivel meg voltam győződve róla, hogy szörnyűségeknek bukkantam a nyomára, visszavonhatatlan elhatározásra jutottam.

A fogadó nem biztonságos, de számít ez? A magam módján járok el. Én majd vigyázok magamra.

Ezt tettem.

Nem tértem vissza a fogadóba, hogy hivatalosan távozzam a szobámból, hanem hegynek felfelé indultam a keskenyedő utcán, az ódon várrom irányába. Ott majd lesz olyan sűrű árnyék, ami eltakar.

Nappal többször is volt alkalmam megnézni a kőnek és a korhadásnak ezt a lehangoló tömegét, és láttam, hogy az alsó traktusok kivételével, ahol állítólag a hivataloknak kellett lenniük, csak az ég madarai lakják az üres ruínát.

De még mindig volt két tornya. Az egyik a várossal nézett farkasszemet, a másik, amelyet a szántóföldekről láttam, az elsőtől jóval távolabb, egy szirt peremén állt.

A kormányhivatalok már zárva voltak, természetesen. Hamarosan elindul az éjjeli őrzőjárat. Zajt már csak néhány kocsmából lehetett hallani, amelyek úgy tűnik, nyitva tartottak, bármi legyen is a törvény.

A vár alatt üresen tátongott a piazza. Mivel a város három főutcája számos kacskaringóval ereszkedett le a dombról, néhány fakó fáklyalángot láthattam csupán.

Ám az ég úgy ragyogott, mint a mesében. Élesen körvonalazott, kerekded felhők úsztak az éjszaka sötétkéjén, és rengeteg volt a csillag.

Találtam a vén várkastély használható részében egy ósdi csigalépcsőt, olyan szűket, mintha nem is embernek készítették volna, amelynek első pihenőjéről nyílt az átjárás a toronyba.

Ismerős volt számomra ez az építészeti stílus. A köveket durvábban faragták, sötétebbek is voltak, mint régi otthonom kövei, ám a torony tágas volt, négyszögletes, és időtlenül tömör.

Tudtam, hogy ilyen régi helyen lennie kell lépcsőnek, amely a magasba vezet. Rá is találtam, és hamarosan megérkeztem egy magasán levő szobába, ahonnan beláthattam az egész várost.

Ennél magasabban is voltak szobák, csakhogy azokat csak létrán

lehetett elérni a régmúlt századokban. A létrákat felhúzták, és az ily módon elszigetelt ellenséget könnyebben legyőzhették. Oda tehát semmiképpen sem juthattam föl. Hallottam a magasban a madarakat, amelyeket megzavart a jövetelem, és hallottam a szellő neszezését.

Nekem ez a magasság is megfelelt.

Kiláthattam a négy égtáj felé a szűk ablakokon.

De nekem az volt a legfontosabb, hogy láthattam az alattam elterülő várost. Olyan volt, akár egy nagy szem: tojásdad, a két végén kihegyesedő. Fáklyák égtek elszórtan, egy-egy ablakban elmosódó fény derengett, és észrevettem egy lámpát is, amint lassan, ráérősen halad lefelé az egyik főutcán.

Alighogy megpillantottam a lámpát, már el is tűnt, mintha már senki sem járna az utcán.

Aztán az ablakok is elsötétedtek, és hamarosan négy fáklyát se tudtam összeszámolni.

Ez a sötétség megnyugtató. A vidék sötétkékre változott a gyöngyfényű ég alatt, láttam a megművelt földet az erdő szorításában. Egyes helyeken magasabbra kúsztak a fák, ott, ahol a dombok egymásba fűződtek, vagy meredeken zuhantak a völgyek feketeségébe.

Éreztem, hogy egy lélek sincs a toronyban.

Már a madarak se mocorogtak. Egyedül voltam. A leghalkabb lépést is meghallottam volna lentről. Senki sem tudta, hogy itt vagyok. Aludt a város.

Itt biztonságban voltam, és virraszthattam.

Túlságosan boldogtalan voltam a félelemhez, és tiszta szívemből arra készültem, hogy ezen a helyen ellene szegülök Ursulának; ez még jobb is a szűk fogadónál. Bátran mondtam az imákat, szokásom szerint kardom markolatára helyezve kezemet.

Mit vártam, mit fogok látni az alvó városban? Akármit, ami történik benne!

No és mit gondoltam, hogy az mi lesz? Azt meg nem mondhattam volna senkinek. De ahogy körbe-körbejártam a szobában, ki-kinézve a néhány elszórt fényre, és a lejtős mellvédek nehézkes tömegére a fénylő nyári ég alatt, gyűlöletesnek, hazugnak láttam a várost, ahol boszorkányságot üznek, és ördöggel paktálnak.

– Azt hiszitek, nem tudom, hová viszik a nem kívánt gyermekeket? – motyogtam dühösen. – Azt képzelitek, tárt kapukkal fogadják a szomszéd városok a pestises betegeiteket?

A hideg falak visszaverték a motyogásomat. Összereztemem.

– Neked mi dolgod velük, Ursula? Mit akartál tenni az öcsémmel és a húgommal?

Talán örültség adta szájamba a dünnyögést, legalábbis a kívülálló így látta volna. Ám azt megtanultam, hogy a bosszú eltereli figyelmünket a kínról. Hatalmas, ízes csali ám a bosszúvágy, akkor is, ha reménytelen.

E kard egyetlen csapásával leüthetem a fejét, gondoltam, és kivethetem az ablakon, és mi más lesz akkor, mint egy hatalmától megfosztott nőstényördög?

Időnként félig kivontam kardomat, aztán visszalöktem a hüvelybe. Előhúztam leghosszabb törömet, és bal tenyeremet csapkodtam a pengével. Közben egyfolytában járkáltam.

Egyszer, az unalmas baktatás közben véletlenül kinéztem az egyik ablakon, és egyenesen egy távoli hegyre láttam, hogy melyik irányban, tulajdonképpen nem is tudom, csaknem arra volt, amerről jöttem – ahol fények sokasága játszott az erdő sötét tömege mögött.

Annyira fényes volt, hogy először azt hittem, kigyulladt valami, de mikor hunyorítottam, és erősebben figyeltem, láttam, hogy szó sem lehet tűzről.

Nem vert vissza vörös izzást a néhány felhő, és a nagy fénybokor állandó maradt, nem terjedt tovább; olyan volt, mintha gyertyalángok miriádjai egyesülnének egy vadul lüktető orgiában.

A velő is meghült a csontomban. Ott laknak! Kihajoltam az ablakon. Láttam a zezzugos, bonyolult körvonalat! Santa Maddalanának csupán ebből a szögéből látszott ez az erdőben rejtőző várkastély, ahol ugyancsak nagy ünnepet ülhetnek, ha egyszer meggyújtották az összes fáklyát és gyertyát, és lámpákat akasztottak minden ablakba, toronyra, mellvédre.

Észak, igen, északon van, mert alattam a Santa Maddalanát határoló szakadék ásít, és ez a kastély északon van, épp erre az égtájra figyelmeztettek, nyilván tud a létezéséről az egész város, mégsem említette senki, csak a riadt ferences a fogadói asztalomnál!

Egyáltalán mit nézek? Mi az, amit látok? Sűrű erdő, igen; a vár nagyon magasan van, ám rejti a rengeteg, noha azon is átlüktet a baljós fény; de mi közeledik most a rejtélyes bércről, mi az az alig látható, cikázó mozgás a sötétségben, a tátongó mélység felett?

Dolgok mozognak az éjszakában? Abból a messzi várkastélyból jönnek a kisváros felé? Alaktalan, fekete dolgok, mintha nagy, puha, formátlan madarak suhannának a talaj felett; követik hullámozását, nem nyugózi őket a nehézkedés. Felém jönnek? Elvárásoltak?

Nem, én láttam már ilyet. Láttam?

Több tucát volt belőlük!

Egyre közeledtek!

Nem is voltak olyan nagyok, inkább aprók, csak azért látszottak terebélyesnek, mert falkákba verődtek, amelyek csupán a kisváros közelében bomlottak föl, majd úgy röppentek a magasba, tőlem jobbra és balra, mint az óriási éjjeli lepkék.

Sarkon fordultam, és futottam az ablakhoz.

Lecsaptak Santa Maddalanára! Láttam, ahogy aláhullnak a feketeségbe. A mélyben, a piazzán megjelent két fekete alak, széleseben nyargaló emberek, lobogó köpenyben; egy szökkenéssel eltűntek az utcák szájában, miközben harsányan és kihívóan hahotáztak.

Jajveszékelést hallottam az éjszakában. Zokogást hallottam.

Vékony hangú sírdogálást hallottam, és egy fojtott nyögést.

A városban nem gyúlt világ.

Aztán ismét előtűntek a sötétből a gonoszok. Végigszáguldottak a falon, és levetették róla magukat.

– Uramisten, látlak benneteket! Legyetek átkozottak! – suttoztam.

Hirtelen zajt hallottam, szövet suhogott hangosan, és előttem fölmagasodott egy férfi.

– Látsz minket, fiam? – Fiatal hang volt, csupa derű és étvágy. – Kíváncsi az én kicsi fiam?

Túl közel volt a kardomhoz, csak a ruhája hullámaint láttam. Minden erőmet összeszedve belekönyökölttem az ágyékába. Akkorát kacagott, hogy zengett a torony.

– Ó, nem fáj az nekem, gyermekem! Ha pedig annyira kíváncsi vagy, akkor magunkkal viszünk, és láthatod, amit annyira szeretnél látni!

Valami fojtogató szövetet borított rám. Hirtelen elszakadtam a földtől, éreztem, hogy egy zsákban vagyok, és tudtam, hogy elhagytuk a tornyot!

Fejjel lefelé lógtam, majdnem elhánytam magamat. Mintha repült volna, úgy vitt a hátán, kacagását félig elhordta a szél. Nem tudtam kiszabadítani a karomat. Megvolt a kardom, de nem érhettem el a markolatát.

Lázasan tapogatóztam a töröm után, nem azért, amelyet bizonyosan elejtettem, mikor elkapott, hanem a másikért, amely a csizmámban rejtőzött, és mikor megvolt, addig vonaglottam és tekergőztem, amíg odaférkőzhettem a kemény hához, amelyen zötyögve utaztam, és többször megdöftem a szöveten keresztül.

Fölvisított. Ismét belevágtam a tört.

Megcsóválta a zsákot, és elhajította.

– Te kis szörnyeteg! – kiáltotta. – Csúnya, rossz gyerek!

Zuhantunk. Becsapódtam a földbe, a füves, köves földbe.

Átfördultam, és hasogatni kezdtem a törömmel a fekete zsákot.

– Te kis fattyú! – szidalmazott ő.

– Vérzel, te mocskos ördög? – kiáltottam. – Vérzel? – Szaggattam a zsákot, forogtam ide-oda, és egyszer csak vizes fűvet tapintott a kezem.

Láttam a csillagokat.

Aztán letépte vergődő testemről a zsákot.

A lábainál hevertem, de csak egy pillanatig.

6.

A RUBIN GRÁL UDVARA

Semmi sem csavarhatta ki a markomból a tört. Mélyen beledöftem a lábába, mire ő újra sivalkodni kezdett. Megragadott és elhajított. Zökkenve hullottam a harmatos földre.

Most láthattam először a vörös fényben vibráló alakot. Olyan volt, mint egy régi lovag: csuklyás köpenyt, hosszú ujjú, fényes láncvértet, a páncél fölött hosszú tunikát viselt. Aranyszőke haja csapzottan hullott az arcába. Ide-oda tekergette a felsőtestét, fájhattak neki a tördőfések, azután toporzékolni kezdett megvágott lábával.

Kétszer átfordultam fektemben, miközben pillanatra sem lazult a szorításom a törön. Sikerült kirántanom a kardomat, és mielőtt megmozdulhatott volna, én már föl is pattantam. Minden erőmet összeszedve, fél kézzel megcsóváltam a kardot, és lesújtottam. Undorító, nedves cuppanás hallatszott, és elrablóm oldala rémséges zuhatagban okádta a vért.

Most vonított csak igazán! Térdre esett.

– Segítsetek már, marhák! Ez egy ördög! – sivította. A csuklya leesett a fejéről.

Jobbra magasodott a hatalmas fellegvár, a csipkézett tornyokon zászlók csattogtak a vibráló fényözönben, amelyet a városkából láttam. Fantasztikus erőd volt, csupa hegyes tető és csúcsíves ablak. A mellvédeken sötét alakok cikáztak, és nézték a küzdelmünket.

Majd Ursula vörös alakja rohant át a nedves fűvön. Nem viselt köpenyt, hosszú varkocsaiba piros szalagokat font. Repült felém.

– Ne bántsđ, parancsolom! – sikoltotta. – Hozzá ne éřj!

Férfiak követték, valamennyien ugyanolyan régies, térdig érő, lovagi tunikában, sötét, hegyes acélsisakban. Szakállt viseltek, és fehérek voltak, mint a kísértetek.

Ellenfelem arcra esett a fűben, és köpte a vért, akár egy ocsmány szökőkút.

– Nézzétek, mit csinált velem, nézzétek! – bögte.

Övembe szűrtam a törömet, két kézre kaptam a kardot, és

mennydörgő üvöltéssel lecsaptam a nyakára. A fej legurult a hegyről.

– Ó, most már meghaltál, meg bizony! – rikoltottam. – Meghaltál, te gyilkos ördög! Menj a fejed után! Tedd vissza!

Ursula átnyalábolt, melle a hátamhoz tapadt. Karja ismét rabul ejtett, és kényszerített, hogy leengedjem a kardot.

– Hozzá ne nyúljatok! – vijjogta fenyegetően. – Ne gyertek közelebb! Parancsolom!

Az egyik újonnan érkezett megkereste a szőke, bozontos fejet. A többiek a vonagló testet vizsgálgatták.

– Á, ne, késő már – mondta az egyik.

– Nem, tedd csak vissza, tedd csak vissza! – kiáltotta a másik.

– Engedj már el, Ursula! – mondtam. – Hadd haljak meg becsülettel. Ennyi szívességet igazán megtehetsz! – Viaskodtam. – Engedj már el, hadd haljak meg a magam módján! Hajlandó vagy ennyire?

– Nem! – mondta indulatosan a fülembé. – Nem engedlek!

Akármilyen puha volt mellének párnája, akármilyen simák és hűvösek az ujjai, semmit sem tehettem az ereje ellen. A hatalmában voltam.

– Menjétek Godricért! – kiáltotta az egyik férfi.

Ketten fölkapták a vonagló, rúgkapáló, fejetlen testet.

– Vigyétek Godrichoz – mondta az, aki a fejet cipelte. – Ebben egyedül Godric ítélhet.

Ursula fősikoltott.

– Godric! – Mintha szél süvöltött, vagy egy vadállat vonított volna. Olyan éles volt, olyan átható, hatalmas, hogy a vár is belezendült.

Fönt, a fellegvár szélesen tátongó, boltíves kapujában, háttal a fénynek egy vékony alak állt, akinek tagjait meggörbítette a kor.

– Hozzátok mindkettőt! – parancsolta. – Csöndesedj, Ursula, megijesztesz mindenkit!

Rántottam egyet magamon, hátha elszabadulhatok. A lány még keményebben szoritott. Foga megszurta a nyakamat.

– Ó, ne, Ursula, hadd lássam, ami történik! – suttogtam, de már le is ereszkedtek rám a homályos fellegek, mintha a levegő sűrűsödött volna össze, hogy elborítson illattal, hanggal, érzéki erővel.

Ó, hogy szeretlek, hogy kívánlak, mindig szerettelek, nem tagadhatom! Öleltem őt a rét magas, harmatos fűvében, alattam feküdt, ám ez csak álom volt, nem nyílt itt semmiféle piros virág, és ő elvette az erőmet, belém oltotta a szívfájdalmát.

Meg akartamátkozni. Körülöttünk földig hajlott a fű meg a virág, és ő azt mondta: "Fuss!", de nem futhattam, mert ez nem valóság volt, hanem

álom. A szája tette, amely a nyakamat szívta, és a karja, amely úgy fonódott rám, akár a kígyó.

Francia várkastély. Mintha északra hoztak volna.

Kinyitottam a szemem.

Minden megvolt, ami egy francia udvarhoz kell.

Még az álmos, bús muzsika is az ómódi francia dalokat juttatta eszembe, amelyeket vacsora mellett énekeltek egy réges-régi gyerekkorban.

Felriadtam. Keresztbe vetett lábakkal gunnyasztottam egy szőnyegen. Arra tértem magamhoz, hogy a nyakamat dörgölöm. Kétségbeesetten kaptam fegyvereimért, de elvették őket. Elveszítettem az egyensúlyomat, és majdnem hanyatt estem.

Valahol alattunk bús dögéssel ismételte magát a zene. Dobok pufogtak tompán, kürtök vinnyogtak vékony orrhangon, dallamtalanul.

Fölnéztem. Igen, franciás a magas, keskeny csúcsív, amely alatt egy hosszú erkélyre lehetett jutni. A mélyben ugyancsak vígan voltak. Francia affektáltság, a kárpitokon cukorsüveget viselő dámák és hófehér egyszarvúk.

Mesterkéltséggel ódonság, mint azoknak az udvaroknak a hóraskönyveiben, ahol költők olvasták föl az unalmas és végeérhetetlen Roman de la Rose-t⁴ vagy a Ravaszdi uramról szóló meséket.

A kék atlasz ablakfüggönyt telehímezték liliomokkal. Az ablak és az ajtó keretét a korról málladozó filigránmunka díszítette. A szüette szekrényeket bearanyozták és kifestették francia ízlés szerint.

Megfordultam.

Két férfi állt ott, két szakállas, ünnepélyes alak, véres tunikában, amely alatt vastag, durva láncvértet viseltek. Levették a sisakjukat, fakó szemük jéghidegen meredt rám. Kemény fehér testük a szó szoros értelmében visszatükrözte a fényt.

Ott állt Ursula is, ezüstbe foglalt ékkő az árnyékban, és nézett le rám, a többiekhez hasonlóan régies öltözetben, magas derekú, puhán leomló köntösben, mintha ő is egy hajdanvolt francia királyságból került volna ide; dús aranyhímzésű, virágos vörös bársonyruhája olyan mélyen ki volt vágva fehér keblén, hogy majdnem kilátszottak a mellbimbói.

Az asztalnál, egy keresztlábú széken ült az agg, aki pont olyan idős volt, amilyenek a kastély kapujában kirajzolódó árnyalakja mutatta, ő is sápadt volt, mint a többiek, ugyanolyan halottfehér volt a bőre, ugyanaz

---

⁴ A Rózsa regénye (fr.)

az egyszerre szép és ijesztő árnyalat.

A szobában keleti lámpák lógtak láncon, mélyükben lángok villództak. Nyári rét és rózsa illatát árasztották, mintha nem is lenne közük égéshez és hőséghez, de a fényük megfájdította káprázó szememet.

A vénnek tar feje volt, olyan rút, akár egy földből kiásott nősziromhagyma, amelyet megfordítottak, lecsupálták róla a gyökereket, majd belenyomtak két villogó, szürke szemet, és hasítottak rajta egy hosszú, vékony, komor száját, amely nem panaszkodik, és nem ítél.

– Nos tehát! – mondta lágyan, és felvonta a szemöldökét, amit csak abból lehetett látni, hogy mély, patkó alakú ránc keletkezett a sima, fehér húson. – Tisztában vagy vele, hogy megöltél egyet közülünk?

– Remélem is – válaszoltam. Föltápaszkodtam. Csaknem elveszítettem az egyensúlyomat. Ursula felém nyújtotta a karját, majd úgy húzta vissza, mintha illetlenségen kapta volna magát.

Kiegyenesedtem, öldöklő pillantással végigmértem a lányt, aztán a kospasz vénséget, aki zavartalan nyugalommal nézett.

– Akarod látni, mit műveltél? – kérdezte.

– Miért akarnám? – De azért megnéztem.

Balra, egy nagy kecskelábú asztalon hevert a szőke tolvaj, aki begyömöszölt a zsákjába. Ő, kamatostól megfizettem neki!

Mozdulatlanul feküdt, és borzalmasan összeaszott, mintha kipukkadtak volna a tagjai. Alvadt vértől csapzott pillájú, nyitott szemű, hullafehér fejét odatették elnyiszált nyakához. Van még öröm a világon! Fehér csontváz-keze lelógott az asztról. Ráncos volt, mint egy tengeri teremtmény, amely partra vetődött, és most a könyörtelen napfény aszalja.

– Ó, pompás! – mondtam. – Hát meghalt ez az ember aki merészelt elrabolni, és erőszakkal idehozott! Köszönöm a látványt! – Az agghoz fordultam. – Ennyi jár a becsületnek! Józan észről szó se essék, ugye? Kiket hoztatok még el a városból? A bolond öregembert, aki az ingét szaggatta? A kicsinek született gyermekeket? A gyengéket, a nyomorékokat, a betegeket, akiket adtak? Hát ti mit adtatok viszonzásul?

– Ó, elhallgass már, ifjú! – mondta a komor vén. – Olyan bátor vagy, hogy az túl van a becsület vagy a józan ész határain, ez csak világos.

– Nem, nem az! Ellenem elkövetett bűneitek azt parancsolják, hogy utolsó lélegzetemig harcoljak ellenetek! – Sarkon fordultam, rámeredtem a nyitott ajtóra. Émelyegtem a dübörgő muzsikától, pedig egyébként is szédelegtem a sok eséstől és ütéstől. – De nagy a zaj odalent! Mi ez, csak nem valami udvar?

A három férfi hahotázni kezdett.

– Majdnem eltaláltad – felelte mély basszus hangon az egyik szakállas katona. – Mi vagyunk a Rubin Grál Udvara, ez a nevünk, de jobban szeretjük, ha tisztességgel mondod, latinul vagy franciául, úgy, ahogy mi szoktuk.

– A Rubin Grál Udvara! – ismétetem. – Piócák, nadályok, vérszopók, azok vagytok ti mind. Mi ez a Rubin Grál? Vér?

Megpróbáltam úgy emlékezni Ursula fogára, amint megsúrja a nyakamat, hogy elválasztom a varázslattól, de nem ment; máris éreztem az illatot, amelyet a virágos rétek és az ő gyöngye keble árasztott. Megráztam magamat, mielőtt elnyelt volna.

– VÉRIVÓK! Rubin Grál! Ezt teszitek velük, akiket elraboltok? Kiisszátok a vérüket?

A vén sokatmondóan tekintett Ursulára. – Mit is kérsz tőlem, Ursula? Miként tehetnék ilyet?

– De Godric, ő bátor, szép és erős! – érvelt Ursula. – Godric, ha te igent mondasz, senki se mer tiltakozni! Senki se fog vitatkozni! Kérlek, könyörgök, Godric! Mikor kértem...

– Mit kértél? – vágtam közbe, és elfordítottam tekintetemet az ő szomorú, aggodalmas arcáról a vénemberre. – Az életemet? Ezt kéred? Akkor inkább öljetek meg!

A vénember tudta. Nem nekem kellett közölnöm vele. Nem kegyelmezhetek, mert csak nekik támadtam volna, és igyekszem leteríteni egyiket a másik után.

Megdöböntő fürgeséggel pattant föl, mintha nem bírná féken tartani tovább türelmetlenségét és haragját, és mikor elsuhogott mellettem lobogó vörös köntösében, megragadta a galléromat, és úgy vonzolt magával, mintha súlytalan lennék, ki a csúcsív alatt, a kő korlátig.

– Nézz le az udvarra! – parancsolta.

A galéria, amelyen álltunk, körbefutott az óriási csarnokon, és alatta egy lányi sem látszott a kőből, mert mindent elborítottak a vörös-arany függönyök. A hosszú asztalnál urak és dámák ültek, valamennyien az előírásos vörösben, ami nem a bor színe volt, mint én hittem, hanem a vére. És nem volt előttük se tányér, se kupa, csak a póre deszka, de ők mégis vidáman csevegtek, és derűsen figyelték a táncosokat, akik olyan ügyesen járták a vastag szőnyegen, mintha e párna külön élvezetet jelentene cipellős lábuknak.

A körök egymást metsző, bonyolult mintákat írtak le a lüktető-döngő zeneszóra. Ruháik a divat széles változatosságát képviselték a franciától a

modern firenzei viseletig, és ahová csak néztem, örvénylő piros selymet láttam, vagy piros virágos mezőket, vagy valami mást, csillagokat, holdsarlókat, nem vehettem ki tisztán.

Komorságában is megbabonázó képet nyújtott a sok ember ebben a lángoló árnyalatban, amely valahol a vér dögletes borzalma és a skarlát kevély káprázata között helyezkedett el.

Gyertyatartók, fáklyatartók töméntelen sokaságát láttam. Milyen könnyű lenne felgyújtani a kárpitjaikat. Vajon ezek is elégnének, mint a többi boszorkány és eretnek?

Hallottam, hogy Ursulának elakad a lélegzere. – Észnél légy, Vittorio!
– suttozta.

Suttogásának hallatán fölnézett az ember, aki a lenti asztal közepénél ült, azon a nagyon magas támlájú széken, amelyet otthon apám foglalt volna el, és rám nézett. Szőke volt, olyan szőke, mint a bozontos, akit levágtam, de az ő fürtjei ápoltan, selymesen omlottak a vállára. Fiatalos arca volt, jóval fiatalabb, mint apámé, ugyanakkor jóval öregebb nálam, és ugyanolyan embertelenül sápadt, mint a többieké, de kék szeme égetett. Aztán rögtön el is fordult tőlem, és a táncot figyelte.

Az egész kép remegni látszott a forrón füstölgő lángok vibrálásától, és ahogy néztem könnybe lábadó szemmel, egyszer csak rádöbbsentem, hogy a faliszőnyegekbe nem az imént elhagyott, kis dolgozószoba méla hölgyeit és egyszerűit szőtték, hanem pokolban táncoló ördögöket! Igen, egészen ocsmány, erőszakos, brutális pofákat faragtak körös-körül a galéria alá, és a mennyezetet tartó, elágazó oszlopokon is a démonok bontogatták denevérszárnyaikat.

Mellettem és átellenben tarka színekkel festett gonoszok vágtak pofákat a falon. Egy lenti tapétán Dante Poklának körei nyúltak a magasba.

Bámultam a fényes, üres asztalt. Szédültem. Rosszullét, ájulás kerülgetett.

– Ursula azt kéri, hogy vegyünk be az udvarba – mondta a vén. Gorombán a korláthoz nyomott, nem engedett el, nem engedte, hogy megforduljak. Sietség nélkül, szenttelenül beszélt, hangja nem árulta el a véleményét. – Azt akarja, hogy bocsássunk be udvarunkba, jutalmul, mert megöltél egyet közülünk. Ez Ursula logikája.

Hidegen, tűnődve nézett. Nem gorombán, nem is kíméletlenül markolta a galléromat, csak fogott. Javában átkozódtam egymásba botló szavakkal, amikor észrevettem, hogy zuhanok.

A vénember átemelt a korláton, és egy szempillantás alatt leszállt velem a vastag szőnyegre, ahol talpra rántott. A táncosok félrehúzódtak, hogy helyet csináljanak nekünk. A magas támlájú székben ülő úr előtt álltunk, és láttam, hogy e királyi trónus fájába ugyancsak állatokat, macskaféléket és ördögöket faragtak.

Minden bútort fekete fából készítettek, és fényesre olajoztak. Az olaj szaga édesen elegyedett a lámpák aromájával. A fáklyák halkán ropogtak.

A zene félbeszakadt. Először nem is láttam a muzsikusokat, azután megtaláltam őket a saját külön kis erkélyükön, vagy karzatukon. Nekik is porcelánfehér bőrük volt, és ugyanazzal a baljós macskaszemmel tekintettek le rám e szerényen öltözött, nyúlánk férfiak, akik láthatólag aggódtak valamin.

Mereven bámultam az urat, aki nem mozdult, nem szólt. Szép, fejedelmi alak volt; homlokából hátrafésült, sűrű szőke haja ápolt fürtökben omlott a vállára.

Ő is ódivatúan öltözködött; vérvörösre festett prémmel szegélyezett, hosszú, bő, bársony tunikát viselt, ami nem olyan volt, mint a katonaké, egymagában elment volna ruhának. A köntös ujjá válltól könyékig nagyon bő volt, könyöktől szorosan tapadt a hosszú, vékony alkarhoz és a csuklóhoz. Aranykorongokból összeállított, vaskos lánc lógott a nyakán, minden agyoncizellált korongba egy gömbölyűre csiszolt rubint foglaltak, ugyanolyan vöröset, mint a ruha.

Az egyik csupasz, keskeny kéz begörcbült ujjakkal hevert az asztalon. A másikat nem láttam. Merőn figyelt kék szemével. Kezének finomságában, tisztaságában volt valami puritán és tudós jelleg.

Ursula végigsietett az egymásba érő, vastag szőnyegeken, két törekeny kezével fogva föl a szoknyáját.

– Florian – mondta, mélyen meghajolva az asztalnál ülő úr előtt – Florian, könyörgök, hogy őt, aki jellemes és erős, vedd be udvarunkba a kedvemért.

Remegő hangon, de higgadtan beszélt.

– Az udvarba? Ebbe az udvarba? – kérdeztem, és éreztem, hogy lángba borul az arcom. Jobbról balra végigsétáltattam tekintetemet a fehér arcokon, a sötét szájakon, amelyeknek a színe túlságosan emlékeztetett a friss sebre. Kilúgozott, színtelen ábrázatok néztek rám. Valóban ördögi tűz égett a szemükben, vagy csak az történt, hogy elvettek tőlük minden csepp emberséget?

Ahogy a tekintetem a kezemre hullott, láttam ökölbe szoruló ujjaimon az emberi pírt, és olyan hirtelen, mintha ennek most kellett volna

történnie, megcsapott a saját szagom, a verejték, az út pora, és minden, ami halandó volt bennem.

– Igen, te vagy csak a finom falat – szólalt meg az asztalnál az úr. – Valóban az vagy, és a csarnok megtelik az illatoddal. Egyelőre korai lakomáznunk. Akkor lakomázunk, ha tizenkettőt kondul a harang, megváltoztathatatlan szokásunk szerint.

Gyönyörű, tisztán zengő hangja volt, és franciás kiejtéssel beszélt, amely egymagában is elbűvölő tud lenni. Egészen franciás volt az a fejedelmi higgadság is, amellyel megnyilatkozott.

Rám mosolygott, és a mosolya gyöngéd volt, mint Ursuláé, de nem szánakozó, és nem is kegyetlen, nem is gúnyolódó.

Nem éreztem senkit, akik a jobbján és a balján ültek, csak annyit tudtam, hogy sokan vannak, férfiak, nők vegyesen, a nők az ómódi francia hajdíszeket viselték, és a szemem sarkából mintha egy udvari bolondnak öltözött embert is láttam volna.

– Ursula, az ilyen kérés – mondta az úr – hosszas megfontolást igényel.

– Igen? – kiáltottam. – Be akartok venni udvarotokba? Nem kell ahhoz megfontolás!

– Ugyan, fiam! – csitított lágy hangján az úr. – Rajtunk itt nem fog halál, enyészet, betegség. Te viszont egy horgon rángatózol, halálra ítélt halként, aki azt se tudja, hogy már nincs az életet adó tengervízben.

– Uram, én nem óhajtok udvarodhoz tartozni! – mondtam. – Tartsd meg magadnak nyájasságotat és jó tanácsodat! – Körülnéztem. – Ne beszélj nekem a ti lakomátokról!

A kreatúrák iszonyú mozdulatlansággal ültek, és olyan fagyos szemmel néztek rám, amelynek természetellenessége egymagában fenyegető volt. Hullámként öntött el az undor, vagy talán a pánik, pedig ezt nem szabad megengednem magamnak, akármennyire egymagam vagyok velük szemben, akármennyire körülvesznek!

Olyan merevek voltak, mintha porcelánból készítették volna őket. Úgy tűnik, itt a figyelem együtt járt a tökéletes merevséggel.

– Ó, bár volna egy keresztm! – szóltam halkán, oda se figyelve, mi csúszik ki a számon.

– Nekünk az semmi – mondta szárazon az úr.

– Tudom én azt; hölgyed bejött a kápolnánkba, onnan ragadta el öcsémet és húgomat! Nem, nektek valóban semmi a kereszt, de nekem valami lenne! Mondd meg, állnak angyalok körülöttem, akik védjenek? Ti mindig láthatók vagytok? Vagy hébe-korba összeolvadtok az éjszakával,

és eltűntök? És ha ez így van, láttok-e angyalokat, akik megvédenek?

Az úr mosolygott.

A vén, aki öröömre elengedte a galléromat, halkan kuncogott. Mások nem adták tanújelét derűjüknek.

Ursulára pillantottam. Milyen gyengédnek és kétségbeesettnek látszott, mily merészen és acélosan járt ide-oda a tekintete köztem és az úr között, akit Floriannak szólított. Pedig ő sem volt emberibb a többiekénél; halott mása volt egy fiatal lánynak, kinek szépségére és bájosságára nincsen szó, de réges-rég elhagyta az árnyékvilágot, akárcsak ezek. Szép kis grál ez a Rubin Grál.

– Szavait hallgasd meg, Sire, ne azt, amit mond! – rimázkodott. – Oly rég hallottunk új hangot e falak között, olyan hangot, amely velünk marad, egy lesz közülünk!

– Igen, és majdnem hisz angyalaiban, te pedig csodálatosan okosnak tartod – mondta megértően az úr. – Megnyugtathatlak, ifjú Vittorio, hogy nem látok melletted őrangyalokat, Mi pedig mindig láthatók vagyunk, amit te is tudsz, mert láttál bennünket legjobb és legrosszabb formánkban. Nem, a legjobbat, a legpompásabbat még nem láttad.

– De már alig várom, uram! – mondtam. – Mert oly igen belétek szerelmesedtem, és tetszik a stílus, amelyben öldököltök. Valamint ott van még természetesen a kérdés, hogy mit művelt rontásotok a várossal, ahol még a papok lelkét is elloptátok!

– Csitt, hiszen belázasodsz önmagadtól! – szólt rám az úr. – Úgy érzem szagodat, mint mikor kifut az üstből az étel. Felfalhatnálak, gyermekem, felszeletelhetnék, és kioszthatnám remegő darabjaidat az asztalnál, hogy addig szopogassanak, amíg forró a véred és pislog a szemed...

Azt hittem, hogy mindjárt megőrülök. Halott húgomra, öcsémre gondoltam. Arra a hátborzongató, reménytelen szelídségre gondoltam, amellyel a levágott fejük nézett rám. Nem bírom! Szorosán behunytam a szememet, egy képet kerestem, amely elúzi ezt az iszonyatot. Kiemeltem az emlékezetemből Fra Filippo Lippi Gábor arkangyalát, ahogy térdel Mária előtt, igen, angyalok, angyalok, takarjatok el szárnyaitokkal, ó, Istenem, küldd el hozzám a Te angyalaidat!

– Átkozott legyen pokoli udvarod, te mézes nyelvű ördög! – kiáltottam. – Hogyan kerültetek erre a földre? Hogyan történt? – Kinyitottam a szememet, de most nem láttam mást, csupán Fra Filippo angyalainak zuhatagát azokról a festményekről, amelyekre emlékeztem, azokat a sugárzó lényeket, akikben a mennyország elegyedik a földi por

meleg érzékiségével. – Pokolra került? – kiáltottam még hangosabban. – Akinek levágtam a fejét. Ég már?

Ha a csend föltornyosulhat, aztán visszahullhat önmagába, akkor ez történt ebben a csarnokban, ahol csak az én kapkodó lélegzetem hallatszott.

Ám az úrnak a szeme sem rebbent.

– Ursula – mondta – a dolog fontolóra vehető.

– Nem? – üvöltöttem. – Soha! Hogy belépjek közetek? Hogy olyan legyek, mint ti?

A vén megmarkolta a nyakamat. Csak bolondot csináltam volna magamból, ha rúgkapálok. Ha egy kicsit is erősebben szorít, végem. Talán az lenne a legjobb. De még nem fejeztem be.

– Soha, de soha nem teszek ilyet! Hogy merészelitek? Azt hiszitek, olyan olcsó a lelkem, hogy csak kérnetek kell, és máris a tietek?

– A lelked? – kérdezte az úr. – Hát mi a te lelked, hogy nem akar évezredekig vándorolni a rejtelmes csillagok alatt, beéri helyette néhány kurta évvel? Mi a te lelked, hogy nem az örökkévalóságig akarja keresni az igazságot, csak egy silány halandó életen át?

Nagyon lassan fölállt. Földig omló, halkan suhogó, bő ruhája vérszínű nagy árnyékot vetett. Kissé lehajtotta a fejét. Haja aranyként csillogott a lámpafényben, kék szemének pillantása megenyhült.

– Mi előbb voltunk itt, mint te és a fajtád – mondta ugyanazon a fegyelmezett, udvarias, előkelő hangon. – Amikor ti először másztátok meg a hegyeket, mi már évszázadok óta itt voltunk. Valamikor ez az összes hegy a mienk volt. Itt ti vagytok a betolakodók. – Megállt, kihúzta magát. – A te fajtád tolakszik egyre közelebb, tanyáival, falvaival, erődjeivel, kastélyaival pusztítva az erdőt, amely a mienk, arra kényszerítve minket, hogy köntörfalazzunk ott, ahol gyorsaság lenne kívánatos, és mutogassuk magunkat, holott mi szívesebben lennénk, ahogy az Írás mondja, "éjjeli tolvaj".

– Miért ölted meg apámat és a családomat? – kérdeztem.

Nem bírtam csendben maradni tovább. Nem hozott kísértésbe ékesszólásával, lágyan doromboló szavaival, megbabonázó arcával.

– Apád és az ő apja – felelte – úgyszintén az előttük járó uraságok – kivágatták a fákat, ha túl közel jöttek várkastélyukhoz. Nekem ugyanígy távol kell tartanom kastélyomtól az emberi erdőt. És ha úgy adódik, hogy szabadjára kell engednem a fejszemet, akkor széles irtást vágok. Apád megfizethette volna az adót, és a haja szála se görbül. Apád letehetne volna a titkos esküt, ami az égvilágon semmire sem kötelezte volna.

– Csak nem képzeled, hogy nektek adta volna kisdedeinket? Miért? Hogy megigyátok a vérüket, vagy feláldozzátok őket valami oltáron a Sátánnak?

– Meg fogod látni – felelte –, mert úgy vélem, kénytelenek leszünk feláldozni.

– Ne, Florian! – hebegte Ursula. – Könyörgök!

– Hadd kérdezzek tőled valamit, kegyes úr! – mondtam. – Lévén, hogy számodra oly fontos a történelem és az igazság! Ha ez itt egy udvar, igazi udvar, akkor miért nem látok emberi védelmet? Vagy rangbeli embereket? Bármilyen embert, aki megvédjen?

Mintha zavarba jött volna egy pillanatra a kérdéstől.

– Mi valóban az udvar vagyunk, fiam –, válaszolta. – Ti pedig semmik vagytok. Életben hagytuk volna apádat, mint ahogy élni hagyjuk érdeinkben a szarvasbikát, hogy meghághassa az ünőt. Ennyi vagytok.

– Itt nincs is ember?

– Olyan nincs, aki megvédhetne – válaszolta egyszerűen az úr.

– Nappal sem őriznek emberek? – hitetlenkedtem.

– Nappal sem őriznek emberek – mondta, és némi büszkeséggel elmosolyodott. Először láttam mosolyogni. – Azt hiszed, szükségünk van rájuk? Azt hiszed, nincs béke nappal kicsiny galambdúcunkban? Gondolod, hogy kell ide emberi őr?

– Úgy gondolom! Te pedig bolond vagy, ha azt gondolod, hogy valaha is tagja leszek udvarodnak! Nincs emberi őr, holott itt van alattatok egy város, amelyben tudják, kik vagytok, mik vagytok, és hogy éjszaka jártok, de nappal már nem tudtok!

Türelmesen mosolygott.

– Azok férgek – mondta. – Ne pazarold időmet olyanokra, akik még arra sem érdemesek, hogy megvessék őket.

– Hmm, magadra vetsz rossz fényt ezzel az elhamarkodott ítélekezéssel. Azt hiszem, uram, bizonyos tekintetben sokkal jobban szereted te őket ennél!

Az agg fölnevetett. – Legföljebb a vérüket – dűnnyögte.

Volt egy kis kínos nevetgélés a csarnokban, de az is hamar elhalt.

Ismét az úr beszélt:

– Ursula, fontolóra veszem, de nem.

– Ne vedd fontolóra! – vágtam közbe. – Akkor se lépnék be hozzátok, ha a kárhozat fenyegetne!

– Vigyázz a nyelvedre! – intett az úr higgadtan.

– Bolondok vagytok, ha azt hiszitek, hogy nem lázad föl a város népe,

nem foglalja el fényes nappal a citadellátokat, és nem tárja föl búvóhelyeiteket!

Mocorgás támadt a csarnokban, de nem estek szavak, legalábbis nem olyanok, amelyeket hallhattam; e sápadt szörnyek inkább gondolatokkal, sőt, pusztá pillantásokkal látszottak értekezni, de azok is megzizegették a súlyos, éles köntösöket.

– Benneteket elernyesztett a butaság! – olvastam a fejükre. – Közhírré teszitek magatokat az egész nappali világnak, aztán még elvárjátok, hogy a Rubin Grál Udvara örökké tartson?

– Te sértegetsz engem – szólt az úr. Halvány rózsapír búvós hajnala derengett az arcán. – Udvariisan kérlek, hogy maradj csöndben!

– Sértegetlek? Uram, hadd adjak már nektek egy jó tanácsot! Tehetetlenek vagytok nappal, tudom, hogy azok vagytok! Éjszaka vadásztok, csakis éjszaka. Minden szó és jel erre utal. Még emlékszem, miként menekült a hordátok az apám házából! Nem felejtettem el a figyelmeztetést! "Nézz már az égre!" Uram, te túlságosan régóta élsz egy vidéki erdőben. Követned kellett volna apám példáját, és el kellett volna küldened néhány tanítványt a firenzei filozófusokhoz és papokhoz!

– Most már ne gúnyolj tovább – kérlelt ugyanazzal a jól nevelt tartózkodással. – Megharagítasz, Vittorio, és nincs helyem a haragnak.

– Fogy az időd, vén démon! – mondtam. – Úgyhogy vigadozz ásatag kastélyodban, amíg teheted!

Ursula halkán fősikoltott, de engem ez sem állíthatott meg.

– Megvásárolhattad a vén hülyéket, akik most vezetik Santa Maddalanát – folytattam – de ha azt képezed, hogy Firenze, Velence és Milánó nem söpör el, mielőtt a kisujjadat fölemelheted, akkor álmodsz. Nem az én apámtól és a hozzá hasonlóktól kell neked félned, uram, hanem a tudóstól és a könyveitől; az egyetemi alkimista és asztrológus támad ellened; a modern kort féljed, amelyről nem tudsz semmit, de ők úgy fognak vadászni rád, mint egy legendás vén bestiára, kivonszolnak e vacokból a tűző napra, és lecsapják a fejeteket!

– Öljétek meg! – kiáltotta egy női hang a hallgatóságból.

– Pusztítsátok el! – csatlakozott egy férfi.

– Nem való a galambdúcba! – vitotta valaki.

– Érdemtelen a galambdúcra, sőt még az áldozatra is!

Majd egy egész kórus kezdte követelni halálomat.

– Nem! – kiáltotta Ursula, és az úr felé nyújtotta karjait. – Florian, esengve kérlek!

– Tortúrázzad, tortúrázzad, tortúrázzad! – kántálták, előbb csak

ketten, aztán hárman, végül négyen.

– Uram! – mondta az agg – ez csak egy fiú. Tegyük be a galambdúcba a többiekhez. Egy-két éjszaka, és a nevét is elfelejti. Ugyanolyan kezes és kövér lesz, mint a többiek.

– Most öljük meg! – vijjogta túl egy hang a többit. – Végezzünk vele!
– rikácsolták mások. Majd egy fülrepesztő üvöltés:

– Szaggassuk darabokra! Ebben a percben!

– Igen, igen, igen! – Olyan volt, mintha rohamra dobolnának.

7.

A GALAMBDÚC

Godric, a vén, pont abban a pillanatban kért csöndet üvöltő hangon, amikor több jeges kéz is megragadta a karomat.

Firenzében láttam egyszer, amint egy embert széttépett a csőcselék. Sokkal közelebb voltam a látványhoz, mint szerettem volna, és majdnem letiportak azok, akik hozzám hasonlóan el akartak iszkolni.

Tehát nem csak képzeltem, hogy ilyesmi megtörténhet. Bele is törődtem, annyira, amennyire beletörődtem volna más halálnembe. Azt hiszem, ugyanannyira hittem haragomban és igazságomban, mint a halálban.

Ám Godric visszaparancsolta a vérivókat, és a sápatag képű kompánia oly kellemdúsan hajlongó udvari modorban hátrált, szemüket szendén lesütve, ami már émelyítő volt; mintha egy perce nem is ők züllöttek volna söpredékké!

Én egyfolytában az urat figyeltem, akinek vékony arca annyira izzott, hogy már-már emberinek tűnt; bőre alatt lüktetett a vér, és ajka, minden formássága ellenére, olyan lett, mint egy véres-varas sebhely. Arany haja csaknem bebarnult, kék szeme megtelt aggodalommal és töprengéssel.

– Én azt mondom, tegyük a többiekhez – szól Godric, a tar fejű vén.

Ursula rögtön felzokogott, mintha nem bírná tovább erővel. Ránéztem. Lehajtott fejjel állt, igyekezett teljesen eltakarni az arcát, és hosszú ujjai között vérgyöngyök hulltak, mintha vért sírna.

– Ne sírj! – mondtam, nem is gondolva rá, mennyire bölcs dolog így cselekednem. – Te megtettél mindent, amit tehetél, Ursula. Én vagyok szörnyű.

Godric megfordult, és a szemöldökét felvonva meredt rám. Ilyen közletről már láttam, hogy kopasz, fehér fején mégis van szőr, vagyis ritkás szemöldök: olyan szürke és ronda, mint az ócska deszka szálkái.

Ursula rózsaszín zsebkendőket vont elő magas derekú francia ruhájának redői közül, hajnalszínű zsebkendőket, amelynek szélére zöld leveleket és rózsaszín virágokat hímeztek. Ezzel törülgette szép piros könnyeit, és úgy nézett rám, mintha elepedne a vágyakozástól.

– Sorsom szörnyű – mondtam neki. – Te megtettél minden tőled telhetőt a megmentésemre. Ha lehetne, átölelnék, hogy megvédjelek a kintól, ám ez a dúvad nem enged.

A sötét köntösű, mozdulatlan társaság felhördült a megbotránkozástól. Megengedtem magamnak, hogy egy futó pillantást vessek a sovány, mézsfhér arcokra az úr két oldalán; egyes dámák odáig vitték a franciásságot, hogy fürtjeiket az utolsó szálig elrejtették a régies hajdíszek és rózsapiros főkötők alá.

Frank hóbort és rafinéria vette körül őket, csak persze démonok voltak.

Godric, a tar fejű vénség csak kuncogott.

– Démonok! – mondtam. – Micsoda bagázs!

– A galambdúcba, uram – mondta a kopasz Godric. – A többiekhez. Azután esetleg megtehetem javaslataimat négyszemközt, és Ursulával is beszélnünk kell. Mértéktelenül búsul.

– Búsulok is! – kiáltotta a lány. – Kérlek, Florian! Ha másért nem, hát azért, mert még sose kértem ilyet! Te is tudod!

– Igen, Ursula – felelte az úr, és még sohasem volt ilyen lágy a hangja. – Tudom én azt, legbájosabb virágom. De ez a fiú nyakas, és a családjá, ha elkaphatta, el is pusztította törzsünk ama balszerencsés tagjait, akik arrafelé vetődtek vadászat közben. Megtörtént, nem is egyszer.

– Elragadó! – kiáltottam. – Mily bátor, mily csodás! Minő ajándékot adsz nekem!

Az úr megdöbbsent, és felháborodott.

Ám Ursula már futott is hozzá, sötét bársonyszoknyáját lobogtatva, és az asztal fölé hajolt, hogy közel legyen az úrhoz. Így csak hosszú, vastag varkocsait láthattam, amelyekbe szép piros bársonyszalagokat font, meg az isteni karját, amely vékony volt, de ugyanakkor gömbölyű, és akaratom ellenére ismét elvarázsolt.

– Kérlek, uram, tegyük a galambdúcba! És legalább annyi éjszakát töltsön ott, amíg szívem megbékül a gondolattal. Bocsássuk be ma az éjféli misére, hadd ámuljon.

Nem szóltam, csak magamba véstem a szavait.

Váratlanul megjelent két férfi, udvari öltözékben. Úgy tűnt, Godricnak akarnak segíteni, hogy elvihessen.

Mielőtt észbe kaptam volna, bekötötték a szememet egy puha kendővel. Nem láttam.

– Látni akarok! – kiáltottam.

– Nagyon helyes, akkor hát a galambdúcba – mondta az úr, és már vittek is ki a teremből, oly sebesen, mintha kísérimnek nem is kellene a földet érinteniük a járáshoz.

Ismét fölcsendült a kísértetiesen lüktető muzsika, de nekem már szerencsére nem kellett hallanom. Csupán Ursula hangja kísért, miközben vittek fölfelé. Időnként beütöttem a lábamat a lépcsőfokokba, és az ujjak durván szorították a karomat.

– Maradj nyugton, kérlek, Vittorio, ne viaskodj, most a csöndben legyél bátor!

– De miért, szerelmem? – kérdeztem. – Miért hajolt hozzám a szíved? Meg tudsz csókolni szűrő fogak nélkül is?

– Igen, igen, igen! – súgta a fülembe.

Egy átjáróban vonszoltak. Lármás hangzavart hallottam, közönséges, hétköznapi beszédet, egészen másfajta muzsikát, és a szél füttyörészett.

– Mi ez? Hova megyünk? – kérdeztem.

Mögöttem ajtó csapódott, majd letépték szememről a kendőt.

– Ez a galambdúc, Vittorio – súgta fülembe a hozzám simuló Ursula. – Itt tartják az áldozatokat, amíg nincs szükség rájuk.

Csupasz kövön álltunk, ahonnan az elkanyarodó lépcső a hatalmas várudvarra vezetett. Az udvarban olyan bizarr sürgés-forgás folyt, hogy először nem is értettem, mit látok.

Azt tudtam, hogy bent vagyunk a kastélyban, és valahol a magasban lehetünk. Az udvar mind a négy oldalról zárt volt, a francia stílusú, csúcsíves ikerablakok sokaságával tagolt falakat fehér márvánnyal burkolták. A tetőkön és támpilléreken lobogó fáklyák százai lüktető izzásba borították az eget.

Ebből engem annyi érdekelt, hogy a szökés lehetetlen: túlságosan magasan voltak a legközelebbi ablakok is, és a sima márványt emberi erővel nem lehetett megmászni.

Sok kicsi balkon is dudorodott a márványon, de azok is nyaktörő magasan voltak. A sápadt, vörös ruhás démonok úgy néztek rám ezekről az erkélyekről, mintha beavatásom külön mutatvánnyal kecsgetne. Láttam néhány széles loggiát is, amelyeken ugyancsak e kárörvendő könyörtelenek ácsorogtak.

Vigye el őket az ördög!

Engem sokkal jobban elképesztett és lenyűgözött az udvarban összezsúfolt emberi lények és lakhelyek összevisszasága.

Először is itt sokkal erősebb világítás volt, mint a hátborzongató kastélyban, ahol épp most ültek törvényt fölöttem, ha mondhatom így. A

váruddvar külön világ volt: négyszögét teleültették olajfák, narancsfák, citromfák és más, virágzó fák tucatjaival, amelynek ágain lámpák égtek.

Ebben a kis világban mintha kizárólag részegek és bambák csoszogtak, bukdácsoltak és fetrengtek volna, ki félmeztelenül, ki felöltözve, sőt kimondottan ékes öltözetben, de a ruhát is mintha vasvillával hányták volna rájuk, és valamennyi mocskos, fésületlen.

Voltak itt zsúpszalmából készült kalibák, olyanok, amilyenekben régen laktak a parasztok, elől nyitott deszka ólak, kőből rakott kalibák, sőt, még rostéllyal elkerített kertek is megszámlálhatatlan, kanyargós ösvény mentén.

Olyan volt, mintha egy kert útvesztővé vadult volna a meztelen ég alatt.

A sűrűn nőtt gyümölcsfák résein át füves terecskékre lehetett látni, ahol csak heverték a csillagokat bámuló emberek, mintha szunyókálnának, bár a szemük nyitva volt.

Millió virágot ringattak a drótra felfuttatott indák – ezeknek a lugasoknak nem volt különösebb céljuk azon kívül, hogy megteremtsék a zavartalanság illúzióját. Voltak óriási ketrecek, zsúfolva kövér madarakkal, bizony, madarakkal, és mindenféle tüzek égtek, parázon rotyogó, nagy kondérokából áradt az erős, fűszeres aroma.

Kondérok! Igen, csordultig levessel.

Négy girhes démont láttam a mélyben, bár lehettek többen is, ugyanolyan kilúgozottak voltak, mint uraik, és ugyanolyan vérvörös ruhát kellett viselniük, de paraszthoz illő, formátlan göncöket.

Ketten egy kondérban kavargatták a fortyogó levest, vagy micsodát, a harmadik egy nagy söprűvel sepregetett, a negyedik fel-alá csámborgott a csípőjére ültetett, nyivákoló kis embergyerekekkel, akinek gyöngye nyakacsakája félrecsuklott, mert nem bírta a feje súlyát.

Ez az udvar groteszkebb és megrendítőbb volt, mint az az ocsmány másik, a mágnásokat mímelő, méltóságteljes hulláival.

– Csípi a szememet – mondtam. – Érzem a gőzét. – Jó, erős, ínycsiklandó szag volt. Felismertem benne sok fűszert, azonkívül a juh és a marha húsát, de különlegesebb ízesítőket is vegyítettek bele.

Reménytelen bódulat ült minden emberen: gyerekeken, öregasszonyokon, a nyomorékokon, akiknek nyomuk sem volt Santa Maddalanában, a púposokon, az idomtalan törpéken, akik sose tudtak megnőni, de a nagydarab, naptól barna, szakállas férfiakon is, és a velem egykorú, sőt valamivel idősebb suhancokon – csak csoszogtak ide-oda, vagy heverték, elhülyült bambasággal, vagy fölnéztek ránk, pislogtak, és

megálltak, mintha ittlétünk jelentene valamit, de ők fel nem foghatják, hogy mit.

Megtántorodtam a lépcsőpihenőn. Ursula elkapta a karomat. Farkaséhes lettem a vastag ételgőzről. Soha életemben nem éreztem ehhez fogható éhséget, illetve inkább szomjúságot, mintha számomra csak az lenne étel, ami folyékony.

A két nyurga, tartózkodó ember, akik bekötötték a szememet, ide hurcoltak, és azóta se hagytak magunkra, hirtelen megfordult, és lement a lépcsőn. Sarkuk élesen kopogott a kövön.

Szórványosan lelkes kiáltások hallatszottak a szedett-vedett sokaságból. Megfordultak a fejek. A lomha testek megpróbálták fölemelkedni a ködös kábulatból.

A két merev hátú úr, akik rokonoknak látszottak, és ruhaujjuk a földet seperte, az első üsthöz tartott.

Részeg halandók bukdácsoltak a vörös ruhás urak felé, a vörös ruhás urak pedig élvezni látszottak a hókuszpókuszt.

– Mit művelnek? Mit fognak tenni? – Émelyegtem, ájulás kerülgetett. Pedig milyen finom szaga volt annak a levesnek, és mennyire meg akartam kóstolni! – Ursula! – De nem tudtam, milyen szavak lennének méltók az imához, amit az ő neve jelent.

– Foglak, szerelmem. Ez a galambdúc. Odanézz! Látod?

Mintegy ködön át láttam az urakat. Átmentek a virágzó narancsfák tüskés ágai alatt, amelyeken még mindig volt gyümölcs, mintha bizony e pöffedt, letargikus lelkeknek szükségük lett volna olyan friss és üde ennivalóra, mint egy narancs.

Az urak megálltak egymással szemközt az első üstnél, kinyújtották jobb karjukat, a bal kezükbe fogott késsel felhasították a jobb csuklójukat, és bőségesen engedték a levesbe a vért.

Az emberek, akik alázatosan gyűltek köréjük, elhaló, boldog kiáltást hallattak.

– Ó, kárhozottak, hát persze, hogy a vér! – suttogtam. Összeestem volna, ha Ursula nem fog. – Vérral fűszerezik a levest!

Az egyik úr elfordult, mintha viszolyogna a szagtól és a füsttől, de azért tovább folytatta a vért a keverékbe. Váratlanul elkapta az egyik pórias gúnyába öltözött, sovány, satnya fehér démont.

Megragadta a szegény ördögöt, és az üsthöz rántotta. A göthös démon rimánkodott és nyüszített, hogy engedjék el, ám egykettőre felhasították mindkét csuklóját, és noha ő elfordította beesett arcát, vére zubogva folyt a levesbe.

– Ó, hiszen nálatok különb körei vannak a pokolnak, mint Danténál! – állapítottam meg, bár fájt, hogy ilyen hangot használok vele szemben, aki nélkül elesnék.

– Igen, ezek parasztok, de arról álmodnak, hogy urak lesznek, és ha engedelmeskednek, talán lehetnek.

Arra gondoltam, hogy a démonkatonák, akik a kastélyba hoztak, bárdolatlan vadászok voltak. Milyen jól kitalálták! De ő, az én törekeny szerelmem, puha, gyöngéd karjaival, és a könnyektől csillogó arcával, ő igazi úri hölgy, nemde?

– Vittorio, annyira akarom, hogy ne halj meg!

– Ugy-e, te legdrágább? – Átöleltem. Már nem bírtam állni a támogatása nélkül, és a szemem elhomályosodott.

Am ahogy fejemet az ő vállára hajtva bámultam a tömeget a mélyben, láttam, amint az emberek körülveszik az üstöt, és mernek a főzetből, onnan merítve, ahova a vér ömlött, azután fűjkálják a tüzes lét, hogy hűljön egy kicsit, mielőtt innák.

Hátborzongató, puha nevetgélést vertek vissza a falak. Úgy vélem, a nézők nevetettek az erkélyeken.

Váratlanul egy hullámozó rőt folt húzott el a szemem előtt, mintha egy óriási zászló hullana alá.

De csak az egyik dáma ugrott le a tornyok magasából a galambdúc bálványozó tömegei közé.

Hajlongva üdvözölték, hátráltak előle, sápítoztak megilletődöttségükben, amikor a dáma is a kondérhoz lépett. Harsány, kihívó nevetéssel fölmetszette csuklóját, és vérét hullatta az üstbe.

– Nesztek, drágaságaim, csibikéim! – mondta. Föltekintett ránk.

– Gyere le, Ursula, szánd meg éhező kicsinyeinket, légy nagylelkű ma este! Ha ma nem te vagy a soros az adakozásban, tedd meg új szerzeményünk kedvéért!

Ursula gyöngéden fogott hosszú ujjjaival, és mintha szégyenkezett volna. A szemébe néztem.

– Részeg vagyok, egyedül az illattól berúgtam!

– Az én vérem már csak a tied – súgta.

– Akkor add nekem, éhezem rá, gyöngye vagyok meghalni – mondtam.

– Ó, Istenem, te hoztad rám ezt! Nem, nem, én tettem magammal.

– Csitt, szerelmem, édesem!

Karja a derekamra csavarodott, puha szája a nyakamra tapadt fülem alatt, mintha ki akarná szívni. Megmelegítette a bőrömet a nyelvével, aztán belém szúrt a foga.

Két kézzel kaptam utána az álomban, miközben futottunk a réten, amely csak a mienk volt, ahová a többiek sose juthatnak.

– Ó, ártatlan szerelmem! – mondta, miközben ivott belőlem. – Én ártatlan szerelmem.

Hirtelen jeges tűz lövellt be a nyakam sebébe, mint egy jótékony élősködő, amely, ha egyszer bejut a testembe, minden porcikámat behálózza hosszú csápjaival.

Hatalmasan, hűvösen terült el körülöttünk a liliomok rétje. Velem volt Ursula? Mellettem volt? Az egyik ragyogó pillanatban úgy rémlett, egyedül vagyok, és hallottam, amint utánam kiált.

Ebben a révült álomban, a kék egek és a halk roppanással eltörő növényi szárok remegő, hűsítő álmában meg akartam fordulni, és oda akartam menni hozzá. Ám akkor a szemem sarkából megláttam valamit, egy olyan tündöklő, olyan fenséges valamit, hogy meglódult a szívverésem.

– Igen, nézzed csak, látod te azt!

Fejem hátracsuklott. Az álom véget ért. Fájó szemem a börtönerőd magas, fehér márványfalait látta. Ursula riadtan nézett le rám, és véres volt a szája.

Felkapott. Olyan tehetetlen voltam, mint egy gyerek. Őlben vitt le a lépcsőn, mert én egy ujjamat se bírtam mozdítani.

Nevetgélő, pöttöm figurácskából állt a fenti világ, akik erkélyekről és mellvédekről mutogattak pici kezecskéjükkel, amely fekete volt a fáklyafényben.

Vörös szag, vérszag.

– De mi volt az a réten? Láttad? – kérdeztem Ursulától.

– Nem! – kiáltotta. Milyen rémültnek látszott! Szénából rögtönzött ágyon feküdtem, a szegény, éheztetett, póri démonfiúk bután bámultak rám vérben forgó szemükkel.

Ursula a tenyerébe rejtette az arcát, és sírt.

– Nem hagyhatom itt – mondta.

Messze volt, nagyon messze. Hallottam, hogy emberek jajgatnak. Fellázadtak az elkábítottak és az elkárhozottak? Hallottam, hogy emberek sírnak.

– De bizony hogy itt hagyod, ám előbb jöjj az üsthöz, és add a véredet.

Ki mondta ezt?

Nem tudtam.

– ... menni a misére.

– Ma éjszaka nem vizitek el!

– Miért sírnak? – kérdeztem. – Figyelj csak, Ursula, hogy elkezdtek sírni valamennyien!

Az egyik nyápic fiú megfogta a tarkómat, és egy kupa meleg kotyvalékot tartott a számhoz. Nem akartam, hogy lecsorgassa velem az államot. Nagy kortyokban ittam.

– Ne ma éjszaka! – hallottam Ursula hangját. Csókok a homlokomon, a nyakamon. Valaki elrántotta. Keze még kapaszkodott az enyémben, aztán elengedte.

– Gyere már, Ursula, hagyd itt!

– Aludj, drágám! – sírta a fülemben. Éreztem szoknyája simogatását. – Aludj, Vittorio!

A kupát félrelökték. Bambán néztem, hogyan szivárognak el a szénába a sötét cseppek. Ursula mellém térdelt, és kinyitotta gyöngéd, piros, buja száját.

Hüvös tenyerébe fogta arcomat. A vér átlövellt a szájából az enyémben.

– Ó, szerelmem! – mondtam. A rétet akartam látni, de nem jött. – Hadd lássam a rétet! Engedd, hogy lássam!

De nem volt rétet, csak az ő szédítő arca, aztán elhalványodott a fény, sűrűbb lett a sötétség. Nem bírtam tovább küzdeni. Már nem bírtam beszélni. Már nem emlékeztem... Valaki ugyanezt mondta.

És a sírás. Milyen szomorú volt a sírás. Milyen fájó, kiszolgáltatott.

Reggel volt, mikor felébredtem. Bántotta a szememet a nap, a fejem kibírhatatlanul fáj.

Egy ember hasalt rajtam, a ruhámat próbálta lehúzni rólam.

Részeg bolond! Szédelegve, émelyegve, hányingerrel küzdve megfordultam, és lerúgtam magamról, majd rendesen behúztam neki, hogy elájult. Megpróbáltam felkelni, de nem bírtam. Elviselhetetlen émelygés kínozott. Körülöttem aludtak a többiek. Bántotta a szememet a nap. Égette a fejbőrömet. Bebújtam a szénába. A forróság pörölyként verte a fejemet, és amikor a hajamba túrtam, forrónak éreztem azt. Fejfájásom lüktetve püfölte a dobhártyámat.

– Gyere a szárnyékba – mondta egy hang. Egy vénasszony hívott egy zsúpszalmás tető alól. – Gyere, itt hüvös van.

– Legyetek átkozottak, ahányan vagytok! – feleltem. Elaludtam. Sodródtam.

Valamikor késő délután tértem magamhoz.

Az egyik üst mellett térdeltem, és disznó módon hörpöltem egy

kupából, amelyet a vénasszony adott.

– A démonok! – mondtam. – Alszanak. Most megtehetjük... megtehetjük... – De beláttam, hogy úgylis hiába. El akartam hajítani a kupát, aztán mégis kiittam a forró lötytyöt.

– Nem csak vér az, hanem bor is, jó bor! – mondta a vénasszony. – Igyad csak, fiam, rögtön nem fog fájni semmi. Úgylis megölnék hamar. Nem olyan borzasztó az.

Rögtön megéreztem, mikor besötétedett.

Megfordultam.

Képes voltam kinyitni a szememet, ami már egyáltalán nem fájt.

Tudtam, hogy lemaradtam az egész nappalról ebben a megmaszlagolt, ostoba, kétségbeejtő lankadtságban. Azt tettem, amit ők akartak. Magatehetetlen voltam, amikor ezeket a használhatatlan lényeket kellett volna föllázítanom. Jóságos Isten, hogy engedhettem ezt? Ó, a bánat, az a távoli, ködös bánat... és a szunyókálás édessége.

– Ébredj, fiú!

Démonhang.

– Ma éjszaka téged akarnak.

– Ó, és kik akarnak? És mire? – Fölnéztem. A fáklyák égtek.

Vibráló fényben úszott az egész világ, aztán hallottam a zöld levelek puha zizegését, és megcsapott a narancsfák erős, édes illata. A magasban fekete levelek írtak varázsjeleket az ölelkező lángok hátterére. Éheztem, szomjaztam.

A kotyvalék rotyogott. Semmi sem létezett a szagán kívül. Kitéptem a számat, bár senki se volt a közelemben.

– Majd én adok – mondta a démon. – De ülj fel, mert le kell, hogy csutakoljalak. Csinosnak kell lenned ma este.

– Minek? – kérdeztem. – Mind meghaltak.

– Kik?

– A családom.

– Itt nincsen család. Ez itt a Rubin Grál udvara. Te az uraság tulajdona vagy. Na gyere, hadd készítselek össze.

– Mire?

– A misére, mert oda kell menned. Állj föl – mondta a démon. Fáradtan támaszkodott a seprűjére, fényes haja tüskésen meredezett, mint egy manóé. – Kelj föl, fiú. Téged akarnak. Mindjárt éjfél.

– Nem, nem, nem, nincs mindjárt éjfél! – kiáltottam. – Nem!

– Ne félj – mondta hidegen, fáradtan. – Úgylis hiába.

– De hát nem érted, elvesztettem az időt, elvesztettem az eszemet,

órák mentek veszendőbe, miközben szívem vert és agyam aludt! Nem félek én, te nyomorult démon!

Lenyomott a szénába, és megmosta az arcomat.

– Ejha, de nyalka legény vagy! Mindig az ilyeneket áldozzák föl elsőnek. Túlságosan erős vagy, túlságosan csinos arcra és alakra. Ursula úrnő érted sír és rólad álmodik. Elvitték.

– Ó, álmodtam én is... – mondtam. Tényleg úgy beszélek ehhez a szörnyeteg cselédhez, mintha barátok lennének? Hol volt álmaim hatalmas, magasztos hálója, az az édig erő, fénylő fenség?

– Beszélhetsz hozzám, miért ne? – szólt a démon. – Kéjek között fogsz meghalni, szép ifiúr. Látni fogod teljes kivilágításban a templomot, láthatod a misét, mert te leszel az áldozat.

– Nem, én a rétről álmodtam. Láttam valamit a réten. Nem, nem Ursula volt. – Magamhoz beszéltem, a saját beteg, megrontott agyamhoz, az értelmemhez, hogy figyeljen. – Láttam valakit a réten, valakit, aki olyan... nem tudom...

– Csak magadnak nehezítetted meg a dolgodat! – csitított a démon. – Na, megigazgattam az összes csatodat és gombodat. Ej, de szép úr lehettél.

Lehettél, lehettél, lehettél...

– Hallod ezt? – kérdezte.

– Nem hallok semmit.

– Az óra az, most üti a harmadik negyedét. Mindjárt kezdődik a mise. Ne is figyelj a zajongásra. A többiek csinálják, akiket feláldoznak. Ne engedd, hogy elvegye a bátorságodat. Ezek csak bőgni tudnak.

8.

REKVIEM, AVAGY SZENTÁLDOZÁS EGY OLYAN MISÉN, AMILYET MÉG SOHASE LÁTTAM

Volt-e valaha kápolna ilyen szépséges? Használták-e ily hatásosan a fehér márványt? Az örök arany mely forrásából fakadhattak ezek a pazar kacskaringók és kígyózó ékítmények, ezek a csúcsíves ablakok, amelyeken a kint lobogó lángoktól tökéletes drágakövekké változtatott, apró, vastag, színes üvegdarabokból öltének testet az ünnepélyesen megnyújtott, szentnek látszó képek?

Csakhogynem ezek szentképek voltak.

Az előtér fölötti kórusból néztem a hosszú hajót és az oltárt. Megint baljós és buzgó urak fogtak közre, akik a kötelességteljesítés lázában szorították karjaimat, hogy egyenesen álljak.

A fejem kitisztult, de még mindig nem teljesen. Ismét megtörülgették a szememet és a homlokomat a vizes ruhával, amely olyan hideg volt, mintha hegyi patak olvadékvizébe mártották volna.

Lázzal és émelygéssel küszködve láttam mindent.

Láttam a sziporkázó ablakok démonait, akiket oly művészién állítottak össze piros, arany és kék üvegből, mint akármelyik szentet. Láttam e denevérszárnyú, karmos szörnyetegek rosszindulatú vigyorát, amellyel letekint a gyülekezetre.

A mélyben, a dúsán faragott, hosszú, széles áldoztat és a magas oltárral szemközt, két csoportra tagoltan, sötét rubinvörösben pompázó, fenséges udvar.

Az oltár mögötti fülkét festmények díszítették. Démonok táncoltak vidám kecsességgel a pokol lángjaiban; fölötte göngyölődő pántlikán aranylottak a tanulmányaimból szent ágostoni szavak, hogy ezeket a lángokat nem igazi tűz, hanem az Istentől való távollét gerjeszti, ám ide a "távollét"-et helyett a "szabadság"-ot írtak latinul.

A "szabadság" latin szavát szőtték bele a frízbe, amely a karzatok alatt futott végig a magas, fehér márványfalakon, a templom két oldalán. Ezekről a karzatokról, amelyek egyek voltak a kórossal, az udvar további tagjai nézték a látványosságot.

Fényben úsztak a mennyezetet tartó, magas bordázatok.

És mi volt ez a látványosság?

Az oltárt aranyrojtos skarlát lepel takarta, amely elég volt, hogy kilátsszék a pokolban viháncoló alakokat ábrázoló fehér faragvány, bár lehet, hogy nem is voltak olyan valódiak, csak én láttam rosszul a messzeségből.

Annál tökéletesebben láttam a vaskos gyertyatartókat, amelyek mögött nem a feszület függött, hanem Lucifer, a bukott angyal óriási, márványba dermedtett faragott mása. Hosszú fürtjei lánggal égtek, tűzviharként lobogott köntöse, és a felemelt kezében a halál jelképeit tartotta: a jobbában a kaszát, a balban a hóhér pallosát.

Elakadt a lélegzetem. A szörnyeteg pontosan ott volt, ahol az én Megváltómat akartam látni, ám ekkor azt éreztem, hogy a szájam pillanatnyi mosolyra húzódik hagymázás feszültségtől, és az eszem azt sugdossa, mennyivel kevésbé lenne groteszk a megfeszített Isten képe?

Öreim szorosabban fogtak. Megtántorodtam volna?

Körülöttem és mögöttem, ott, ahova még nem is néztem, hirtelen dobolni kezdtek, tompán, baljósan, lassan. Nagyon gyászos és nagyon sép volt a dobszó a maga fojtott egyszerűségében.

Majd mélyen zengő kürtök szöttek szépen indázó melódiát. Nem azt játszották, amit a vonósok ismételtettek tegnap este, hanem panaszosan esdeklő polifóniát, oly szomorú dallamokat, amelyek bánatba merítették szívemet, és majdnem könnyeket csaltak a szemembe.

Mi ez? Mi ez a hangnemeket tökéletesen váltogató, harmonikusan zengő muzsika, ami körülvesz, előnti a hajót, és a selymesre csiszolt márványról gyengéden visszapattan hozzám, aki megigézve bámulom a távoli Lucifert?

Lábánál csupa vörös virág állt az arany és ezüst edényekben, vörös rózsák, vörös szegfűk, vörös nőszirmok, vörös vadvirágok, amelyeknek a nevét nem ismertem, az oltár hemzsegett, roskadozott, élt a harsogó színtől, a dicső árnyalattól, az egyetlentől, amelyet meghagytak Lucifernek, amely még fölcsaphat az örök sötétségből.

Hallottam a nádsíp éles futamait, a kis oboát, apró szájorgonákat, a rézkürt erőteljesebb zengését, és talán még a virgina feszes húrjaira lecsapó kalapácsok fényes dallamát.

Már ez a zene elég lett volna arra, hogy leigázzon, ahogy a dallamai összefonódtak, egymásra torlódtak, összeolvadtak, szétváltak. Elvette a szavamat, el kellett volna vennie a látásomat is, de én mégis láttam a démonok szobrait, amelyek jobbról-balról körülvették Sátánjukat, mint a dámák és urak tegnapi este, az udvari vacsorán.

Vérivók lettek volna ezek is, a pokol e vörhenyes csillogású fából faragott, szörnyű, aszott szentjei, ösztövért testükhöz tapadó, merev, stilizált köntösükben, félig lehunytt szemükkel, nyitott szájukkal, felső állkapcsukban két fehér agyarral, amelyet mintha hófehér elefántcsont szilánkjából faragtak volna, nehogy valaki félreértse e rémek természetét?

Ó, borzalmak székesegyháza! El akartam fordítani a fejemet, be akartam hunyni a szememet, de megbabonázott az iszonyat, és belém fojtotta alaktalan, szálnalmas gondolataimat.

Elhallgattak a kürtök, elhallgattak a vizek nádjából lett hangszerek. Ó, ne menj el, édes muzsika! Ne hagyj itt!

Ám rögtön felcsendültek a legbársonyosabb, legpuhább tenor hangok; latinul énekeltek, amit nem érttem, antifónát énekeltek a holtakért, antifónát minden dolgok változandóságáról; és e magányos tenoroknak a fényes férfi és női szopránok, basszusok és baritonok válaszoltak elragadó sokszólamúsággal:

– Most az Úrhoz megyek, mert Ő megengedte a sötétség e teremtményeinek, hogy meghallgassák könyörgéseimet...

Miféle lidérces szavak ezek?

Ismét a sokszólamú kórus festette alá tömör zengéssel a tenorokat:

– A halál eszközei várakoznak rám az ő forró és hév csókjaikban, és Isten akaratából testükbe fogadják életemnek vérét, kékjét, lelkemnek szárnyalását, hogy jobban megismerjék a mennyeket és a poklokat a sötét szolgálatban!

Az orgona ünnepélyesen zúgott.

Amikor a legmagasztosabban harsogott a kórus, papok sorjázta elő a szentélyből.

Láttam Florian urat Firenze püspökéhez méltó, mélyvörös kazulában, csakhogy ezen a köntösön, arcátlan módon fejfelé fordították Krisztus keresztjét a Gonosz tiszteletére; sötétszöke haján, amelybe nem nyírtak tonzúrát, ékköves aranykoronát viselt, mintha egyszerre lenne frank uralkodó, és a Sötét Úr szolgája.

A kürtök élesen harsogták a dallamot. A dobok tompa, kitartó morajlással kísérték a bevonulást.

Florian elfoglalta helyét az oltár előtt, a gyülekezettel szemközt. Egyik oldalán a törékeny Ursula állt, ezúttal kibontott hajjal, noha fürtjeit Mária Magdolnaként eltakarta egy skarlát fátyollal, ami uszályos ruhájának széléig ért.

Felém fordította fölemelt arcát, és még ilyen messziről is láttam, hogyan remegnek összetett két kezének ujjai.

Florian másik oldalán a kopasz vénember állt, ugyancsak kazulában és dúsan hímzett csipkékben.

Jöttek két oldalról az oltárszolgák, szabványos elefántcsontfaragvány-arcú, magas, ifjú démonok, egyszerű karingben, és elfoglalták helyüket a hosszú, márvány áldoztató rácsnál.

Megint fölszárnyalt a magasztos kórus, falcettek elegyedtek a szopránokkal, a férfiak lüktető basszusainak olyan erdőillata volt, mint a fafűvósoknak, és mindezt aláfestette a kürtök sodró erejű vallomása.

Mit akarnak tenni? Miféle himnuszt énekelnek a tenorok, akiknek innen a közelből válaszol az összes hang, mit jelent a latin szavak szétpergett gyöngyfüzére, amelyet alig értek:

– Uram, itt állok a Halálnak Völgyében; Uram, bánataimnak végére értem; Uram, a Te szabadító kezed által adom életemet azoknak, akik isteni akarod nélkül hiábavalóan henyélnének a pokolban!

Lelkem háborgott. Gyűlöltem az egészet, mégse tudtam elfordítani a szememet a látványtól. Tekintetem ide-oda járt a templomban. Fölfedeztem a keskeny ablakok között a talapzaton álló, ösztövére, agyaras démonokat. Mindenféle apró gyertyák lobogtak a több soros állványokon.

Most ismét a tenorok dalolták ünnepélyesen:

– Hozassék ide a medence, hogy tisztára mosathassanak azok, akik áldozataink lesznek!

És lőn.

Jöttek a ministránsoknak öltözött, fiatal démonok, hozták természetellenesen erős kezükben a sötétrózsaszín carrarai márványból faragott, pazar keresztelő medencét, és az oltár tették, úgy tízlábnnyira az áldoztató rácstól.

– Ó, fertelem, ily szépre csinálni mindent! – suttogtam.

– Hallgass most, ifjú! – szólt rám királyi termetű őrizőm, – Figyelj, mert amit most látsz, olyat nem látsz még egyszer Ég és Föld között, és mivel gyónás nélkül lépsz Isten elé, a sötétségben fogsz égni mindörökké.

Úgy beszélt, mintha hinné is, amit mond.

– Nektek nincs hatalmatok hozzá, hogy kárhozatba taszítsátok lelkemet! – suttogtam. Hiába próbáltam elűzni szememről a homályt,

tagjaimból a gyengeséget, hogy ne a harapófogóként szorító ujjak tartsanak egyenesen.

– Isten veled, Ursula! – súgtam, csókra igazítva a szájamat.

Ám e csodás, titkos pillanatban, amelyet úgy tűnik, nem vett észre a gyülekezet, láttam, ahogy egy picit megrázza a fejét.

Azért nem vették észre, mert minden szem egy másik látványra szögeződött, amely sokkal tragikusabb volt az eddigi bonyolult, merev szertartásnál.

Nyomorult, siralmas csoport közeledett az oltár felé, a galambdúc kárhozottjai: csoszogó öregasszonyok, részeg férfiak, fiúcskák, és e kicsiny gyermekek épp azokhoz a piros tunikát, piros-arany szegélyű, csipkés inget viselő oltárszolga démonokhoz simultak, akik a halálba terelték őket, mint azokban a rettenetes, régi pörökben, ahol az elítélt szülő mellett a gyermek is a vérpadra lépett. Iszonyat!

– Megátkozlak benneteket! Legyetek átkozottak! Igazságos Isten, sújtsd le őket! – suttogtam. – Istenem, sírjál értünk! Sirass meg minket, Jézus, mert ez történik!

Szemem fönnakadt. Mintha álmodtam volna, és megint láttam az üdezőld, végtelen rétet, és ahogy Ursula futott előlem, ahogy ifjú alakja suhant a magas fűben, a liliomok mezején, főlragyogott egy másik alak, egy másik, ismerős alak.

– Igen, látlak! – kiáltottam e jelenésnek a félig megmentett álomból.

Ám alighogy felismertem, már el is tűnt, nem maradt nyoma, és vele együtt eltűnt a megértés, az emlék, átszellemült arcának, alakjának és rendeltetésének, tiszta és hatalmas rendeltetésének emléke. Elfutottak tőlem a szavak.

Florian úr néma haraggal tekintett föl a mélységből. A mellettem állók a húsomba vájták ujjukat.

– Csönd! – parancsolták őrzőim.

Egyre magasabbra szárnyalt a bájos muzsika, mintha engem akarna elnémítani az égis szárnyaló szoprán és a kürtök hullámozó, lüktető zenéje, hogy semmi se zavarja a bűnös keresztelőt.

Elkezdődött a szertartás. Az első áldozatot, egy csont-bőr, hajlott hátú, vénséges vén asszonyt megfosztották szegényes gönceitől, és megöntözték a keresztelő medence vizével, majd az áldoztató rácshoz vezették. Ó, milyen törekeny volt, milyen kiszolgáltatót, mennyire nem védték a fajtábeliek és őrangyalai!

Ó, és az a látvány, amikor a gyerekeket vetkőztették, azok a lemeztelenedő kicsi lábak, fenekék, csontos vállak, ahonnan egykor talán

csöpp angyalok szárnyaeskái sarjadtak! Látni, ahogy megöntözik reszkető testüket, majd a márvány korláthoz állítják őket!

Nagyon gyorsan történt.

– Átkozott vadállatok, mert azok vagytok, nem légi szellemek, nem! – motyogtam, a két ocsmány udvaronc markában vergődve. – Igen, gyáva lakájok vagytok, mert részt vesztek ebben a gonoszságban! – Imáim belefulladások a muzsikába. – Jóságos Isten, küldd el hozzám angyalaidat – mondtam szívem mélyén, szívem legtitkosabb mélyén – küldd el haragvó angyalaidat, küldd el őket a Te tüzes kardoddal! Istenem, ez nem lehet!

Most már az áldoztató rács egész hosszában pöre áldozatok reszkettek, akik meleg testszínben izzottak a csillogó márvány és a kifakult papok mellett.

És mindezek fölött a denevérszárnyú, óriás Lucifer lebegett a vibráló gyertyafényben.

Florian úr előrelépett, megfogta az első áldozót, és lehajtotta a fejét, hogy ígyék.

A dobok szilajul peregtek. Összefonódó hangok szárnyaltak a mennyekbe. Csak itt nem volt semmiféle mennyország, az elágazó, fehér márványoszlopok, a bordás boltívek alatt, itt nem volt más, csak a halál.

Az udvar két szótlan sorban indult az áldoztató rácshoz, ahol ki-ki vehetett magának az előkészített, kiszolgáltatott áldozókból, urak és dámák válogattak kedvükre, volt, akit többen is választottak, és megosztottak rajta, volt, aki kézről-kézre járt, és így történt meg ez a vérfagyasztó, habzsoló, káromló szentáldozás.

Csak Ursula nem mozdult.

Az áldozók haldokoltak. Volt, aki már meg is halt. Senki sem rogyott össze, mert az ernyedtre szívott testeket némán és ügyesen elkapták, majd villámgyorsan eltüntették a szolgáló démonok.

Még mindig nem ért véget a keresztelő. Újakat vittek a rácshoz. Áldoztak tovább.

Florian úr egyfolytában ivott. Sorra állították elé a gyermekeket, ő pedig nyakon ragadta őket vékony ujjjaival, és ivott. Nem tudom, milyen latin szavakat merészelt mondani.

Az udvar lassanként elszállingózott a ráctól, ki-ki vissza a régi helyére. Teleítették magukat.

A fakó arcok felragyogtak a vér hajnalában. Elködösült szememnek, szép melódiáktól kába elmémnek úgy rémlett, hogy emberré lettek, legalább erre a kis időre.

– Igen! – szólt Florian. Lány hangja magabiztos ívben hidalta át a

templomhajót. – Igen, ifjú herceg, emberek lettünk erre az egy pillanatra, ismét feltámasztott az élők vére! Te megértetted.

– Igen, uram – súgtam kimerülten – de nem bocsátom meg.

Csend lett, majd rázendítettek a tenorok:

– Itt az idő, és még nem járt le az éjféli óra!

A kezek megszorultak a karomon, és lehurcoltak a kórusból fehér márvány csigalépcsőn.

Ahogy magamhoz tértem, láttam, hogy már csak a keresztelő medence áll az oltár előtt. Az áldozatok eltűntek.

Behoztak helyettük egy nagy keresztet, és felállították fejjel lefelé az oltár egyik oldalán, az áldoztató rácsnál.

Florian úr fölmutatta az öt otromba vasszöveget, hogy jól lássam, és intett, hogy hozzanak.

A keresztet rögzítették, láthatólag gyakran állt már ezen a helyen. Vastag és nehéz volt, keményfából ácsolták, simára csiszolták, noha rajta maradt más szögek nyoma, és a mások vére.

Alja pontosan beleillett a márványkorlátba, tehát a megfeszített három lábbal a padló fölött lesz, hogy az összes jámbor láthassa.

– Jámborok! Te mocskos, alja nép! – Kacagtam. Hála Istennek, és minden angyalainak, hogy apám és anyám nem láthatja már a mennyek fényétől ezt az otromba káromlást!

A vénember két arany serleget nyújtott felém.

Tudtam, mire valók. Ezekben fogják föl a szögek ütötte sebekből fakadó vért.

Godric bólintott.

Az oltárhoz hurcoltak. Lucifer szobra irdatlanra növekedett Florian sziporkázó főpapi alakja mögött. Lábam nem érintette a márványt. Az udvaroncok utánam néztek, de a tekintetük rögtön visszatért urukhoz.

Megmosták az arcomat a keresztelő medencéből.

Kapkodtam a fejemet, tekergettem a nyakamat, lefröcsköltém azokat, akik mosdatni próbáltak. Az oltárszolgák féltek tőlem. Tétován nyúláltak a csatjaim felé.

– Vetköztessétek le – parancsolta az úr, és ismét fölmutatta a szögeket, hogy lássam.

– Látom én jól, gyáva uraság! – mondtam. – Semmi az, megfeszíteni egy magamfajta fiút! Mentsd meg inkább a lelkedet, uram, és egész udvarod ámulni fog!

A karzatról áradt a muzsika. Ismét a kórus válaszolt a tenor hangú himnuszoknak.

Nekem már nem léteztek a szavak, csak a gyertyafény, és a tudat, hogy mindjárt megfosztanak ruháimról, és megtörténik ez az iszonyat, ez a gonosz, fordított keresztre feszítés, amelyet sohasem szentesített Szent Péter, így a fordított kereszt ma már az ördög jele.

Az oltárszolgák visszarántották reszkető kezüket. A kürtök szívettépő melódiába kezdtek a magasban. A tenorok hibátlan csillogással kérdezték a karzatról:

– Nem lehet megmenteni ezt? Nem lehet megszabadítani ezt?

A kórus válaszolt:

– Nem lehet megszabadítani ezt a Sátán hatalmából?

Ursula előrelépett, megemelte, meglobogtatta sarkig érő, vörös fátyolát. Vörös felhő gomolygott körülötte. Mellette megjelent egy oltárszolga, aki kardomat és törömet hozta.

Ismét a tenorok esdekeltek:

– Egy eszelős lélek megszabadul, és kimegy a világba, hogy a legtürelmesebb füleknek tegyen tanúbizonyságot a Sátán hatalmáról!

A kórus énekelt. Igenlés harsogott a dallamok tobzódásában.

– Micsoda, nem halok meg? – kérdeztem. Nyújtogattam a nyakamat, hogy lássam az úr arcát, aki a kezében tartotta sorsomat, de eltakarták előlem.

Jött a vén Godric. Kilökte térdével a márvány áldoztató rács ajtaját, és felém indult. Ajkamhoz nyomta az egyik arany kelyhet.

– Igyál és felejts, Vittorio, különben elveszítjük Ursula szívét és lelkét.

– Hát akkor veszítsétek el!

– Nem! – sikoltotta Ursula. – Nem! – Láttam Godric válla fölött, amint kitép Florian kezéből három szöget, és elhajtja őket. Zengett az ének a boltívek alatt. Nem hallottam, koppantak-e a szögek a márványon.

A kórus ünnepien ujjongott. A gyászos rekviem véget ért.

– Nem! Istenem, ha meg akarod menteni a lelkét, akkor engem feszíts keresztre, engem!

De ajkamhoz nyomták az aranykelyhet, Ursula kinyitotta a szájamat, és megitatott. Láttam, hogy a kardom fölemelkedik lecsukódó szemem előtt. Hosszú hüvelyével, markolatával olyan volt, mint egy kereszt.

Lágy gúnykacaj keveredett a kórus kimondhatatlanul bűbajos énekébe.

Ursula vörös fátyola örvénylett előttem. Fölemelkedett a vörös kelme, majd elborított babonás esőjével, Ursula parfümjével, Ursula gyöngédségével.

– Ursula, gyere velem! – súgtam.

Ezek voltak utolsó szavaim.

– Kiüzetett! – zengtek a magasban. – Kiüzetett! – harsogta a kórus, és mintha az udvar is vele énekelt volna. – Kiüzetett!

Szemem becsukódott, a vörös fátyol eltakarta arcomat, boszorkányhálóként béklyózta viaskodó ujjaimat, betapasztotta a számam.

Kürtök bőgték az igazságot. – Elbocsáttatott! Kiüzetett! – énekelték a hangok.

– Kiüzetett az örületbe! – súgta Godric –, a holtig tartó örületbe, holott egy lehattél volna közülünk.

– Igen, egy közülünk – súgta selymes közönnyel Florian.

– Bolond voltál – folytatta Godric. – Halhatatlan lehattél volna.

– Egy közülünk, örökkön örökké, elpusztíthatatlan, aki dicsőségben uralkodhattál volna itt – mondta Florian.

– Halhatatlanság vagy halál – mondta Godric –, valóban királyhoz illett a választás, ám te hibbantán és világ csúfjára bolyongasz majd.

– Igen, hibbantán és világ csúfjára – ismételte a fülemben egy gyerekhang. – Hibbantán és világ csúfjára – csatlakozott egy másik.

– Hibbantán és világ csúfjára – mondta Florian.

A kórus egyre dalolt, elmosta szavaik mérgét. Félig alvó állapotomban mennydörgésnek hallottam hagymázás himnuszát.

– Ezelős csavargó, akit megvet a világ – mondta Godric.

Elvakított a puha fátyol, megmérgezett az ital, nem válaszolhattam. Talán mosolyogtam. Szavaik olyan értelmetlenek voltak a csodásan csitító kardal mellett. Azt se tudták a bolond fejükkel, hogy egyáltalán nem érdekes, mit mondanak.

– Holott lehattél volna ifjú fejedelmünk. – Florian ez itt mellettem? A hideg, rettenthetetlen Florian? – Úgy szerettünk volna, ahogy Ursula szeret.

– Ifjú fejedelmünk – mondta Godric. – Hogy uralkodj rajtunk örökké.

– Most leszel alkímisták és öregasszonyok mulattatója – mondta Flonan szomorúan és ünnepélyesen.

– Igen – mondta egy gyerekhang –, buta vagy, hogy itt hagysz minket.

De jó, hogy a himnuszok dallamos ellenponttá egyszerűsítették a szavaikat!

Mintha éreztem volna, hogy Ursula megcsókol a fátyolon át. Mintha éreztem volna. Majd nagyon halkán, nagyon nőiesen annyit súgott, minden sallang nélkül:

– Szerelmem! – Győzelem és istenhozzád volt ebben a szóban.

Le, le, le, a legmélyebb, legédesebb alvásba, amit Isten adhat! A zene formát adott tagjaimnak, levegőt adott tüdőmnek, akkor, amikor minden más érzékem elpártolt.

9.

HA ELJÖNNEK AZ ANGYALOK

Szakadt, mintha dézsából öntenék. Nem, az eső már elállt. Még mindig nem értettek.

Emberek álltak körül. Fra Filippo műhelyének közelében voltunk. Ismertem ezt az utcát. Alig egy éve jártam itt apámmal.

– Lassabban beszélj, a kutya fáját! Hiszen ennek semmi értelme!

– Idefigyelj – vette át a szót a másik –, segíteni akarunk rajtad. Mondd meg, hogy hívják az apádat. Lassan mondjad.

A fejüket csóválták. Pedig én úgy gondoltam, hogy teljesen értelmesen beszélek, hiszen magam is hallom, Lorenzo di Raniari. Miért nem hallják, én pedig a fia vagyok, Vittorio di Raniari, de éreztem, mennyire puffadt az ajkam, és tudtam, hogy mocskos vagyok az esőtől.

– Vigyetek Fra Filippo műhelyébe! Ismerem őket! – kértem.

Az én nagy festőm, az én szenvedélyes, viharos festőm, a tanítványai bizonyosan rám ismernek. Ő nem, de az inasai igen, akik láttak azon a napon, amikor elsírtam magamat mesterük munkájától. Aztán majd ők elvisznek Cosimo házába a Via Largára.

– Miféle fífi? – ismételték idétlen próbálkozásomat. Megint kudarcot vallottam.

Elindultam a műhelyhez. Megtántorodtam, csaknem elestem. Becsületes emberek voltak. Jobb vállamat a nehéz táskák húzzák, csörömpölő kardomtól elveszítettem az egyensúlyomat. Firenze magas falai összezárultak körülöttem. Kis híján hasra estem.

– Cosimóhoz! – ordítottam tele tüdőből.

– Így nem vihetünk Cosimóhoz! Nem fogadna.

– Ó, hát megértetted! Hallasz engem!

De ő most éppen a fülét hegyezte. Tisztességes kereskedőember, komoly zöld ruhában, aki bőrig ázott, bizonyosan miattam. Én ki nem jöttem volna ilyen esőben. Semmi értelme. Amikor megtaláltak, a Piazza della Signoria kellős közepén találtak, feküdtem, és hullott rám az eső.

– Jön már vissza, már emlékezem!

Láttam Fra Filippo műhelyének ajtaját. A fatáblákat levették, most

nyitnak, miután elvonult a vihar, és felszáradóban az ázott utcakövek. Emberek jöttek ki.

– Azok ott! – ordítottam.

– Micsoda, mit mondasz?

A vállukat vonogatták, de azért segítettek. Egy öregember fogta a könyökömet.

– A San Marcóba kellene vinni, majd a barátok gondot viselnek rá.

– Nem, nem, nem! Cosimóval kell beszélnem! – üvöltöttem.

Ismét a vállukat vonogatták, és a fejüket csóválták.

Hirtelen megálltam. Bele kellett markolnom a fiatalabb férfivállába, hogy ne essek össze.

A távoli műhelyt bámultam.

Az utca errefelé alig volt szélesebb egy sikátornál, épp csak annyi, hogy a lovak elférhessenek, és a gyalogosok ne verjék be a könyöküket. A palaszürke ég alatt most kezdték nyitogatni az ablakokat a magas, kő homlokzatokon, amelyek olyan közel voltak, hogy egy asszony az emeletről átnyúlhatott volna a másik házba.

De nézd csak, mi van ott, a műhely előtt!

Láttam őket! Láttam mind a kettőt! – Nézzétek! – mondtam. – Látjátok őket?

Az emberek nem látták. Istenem, az a két alak a műhely előtt úgy ragyogott, mintha lámpa égett volna a bőrük és a laza övvel átfogott köntösük alatt!

Átdobtam a táskákat a bal vállamra, és megmarkoltam a kardomat. Képes voltam állni, de a szemem akkorára nyílhatott, mint két malomkő.

Az angyalok vitakoztak. A két angyal vitakozott a műhely előtt, miközben szárnyuk alig észrevehetően borzongott szavaik és mozdulataik ütemére.

Észre se vették az embereket, akik elmentek mellettük, de nem látták őket. Ők csak vitakoztak. Mindkettő szőke volt, mindkettőt ismertem. Ismertem ezeket az angyalokat, Fra Filippo festményeiről ismertem őket, és hallottam a hangjukat.

Ismertem azt, akinek csigás fürtjeit apró virágokból font füzér koronázta, ismertem bő bíborpalástját, arannyal szegélyezett, égszínkék ruháját.

De ismertem a másikat is, rövidebb, selymes haját, fedetlen fejét, arany gallérját, palástjának jelvényeit, széles, díszes csuklópántjait. És mindenképp ismertem az arcukat, ártatlan, rózsás arcukat, derűs, keskeny vágású szemüket.

Még mindig sötét volt a vihar után, holott már perzselt a nap a szürke felhők mögött. Szemem könnybe lábadt.

– Nézzétek a szárnyukat! – súgtam.

Az emberek nem látták.

– Ismerem a szárnyakat. Ismerem mindkettőt, nézzétek ezt a szökét, hajának gyűrűit, az az *Angyali üdvözlét*-ből való, és a szárnya, a szárnya olyan, mint a páva farka, ragyogó kék, és a másik a legtisztább aranyporban mártotta meg a tollait!

A virágkoszorús angyal izgatottan intett a másiknak. Halandó embernél haragot jelentett volna a mozdulat, a tartás, nála szó sem volt ilyen indulatról, ő csak azt akarta, hogy megértsék. Lassan megmozdultam, kifejtettem magamat segítőkész társaim kezéből, akik nem láthatták, amit én láttam!

Vajon mire gondoltak, mit bámulok? A műhely ásító ajtaját, a tanítványokat a sötét árnyékban, a félkész táblaképek és festmények néhány elmosódó, tarka foltját, az ásító száját, amely mögött készül az alkotás?

A másik angyal borúsan rázta a fejét. – Nem értek egyet –, mondta a legderűsebb, legdallamosabb hangon. – Odáig nem mehetünk. Mit gondolsz, nekem nincsen sírhatnékom tőle?

– Mi? – kiáltottam. – Mitől van sírhatnékod?

Az angyalok megfordultak. Rám meredtek. Majd olyan egyszerre csukták össze sötét, tarka és pávaszemes szárnyaikat, mintha láthatatlanná akarnának zsugorodni, de én továbbra is láttam fénylő alakjukat. Oly szépek voltak, oly ismerősek! Ámultan néztek rám. Megleptem volna őket?

– Gábor! – kiáltottam és mutogattam. – Ismerlek benneteket! Az *Angyali üdvözlét*-ből ismerlek! Ti mindketten Gábor vagytok, ismerem a képeket, láttalak benneteket, Gábor és Gábor, hogy lehet ez?

– Lát minket – állapította meg az angyal, aki olyan hévvel gesztikulált. Halkan beszélt, gyengéd hangja mégis elért a fülemig. – Hall minket – tette hozzá, és még nagyobb lett csodálkozása. Ártatlanság, türelem, és egy kis aggodalom látszott rajta.

– Isten nevére, miket beszélsz te, fiam? – kérdezte mellettem az öregember. – Szedd már össze magadat! Egy vagyon van ezekben a batyukban. A kezed csupa gyűrű. Beszélj már értelemmel! Elviszlek a csaláodhoz, csak azt mondd meg, kicsodák.

Mosolyogtam, bólogattam, de a szememet nem vettem le a két ámuló, meglepődött angyalról. Ruhájuk könnyű volt, majdnem áttetsző, mintha

nem földi szövetből varrták volna. Izzó bőrük sem volt földi bőr, hanem valami ritkásabb, amit sűrűn áttörtek a fény szálai.

A levegő és az elrendeltetés teremtményei, akiknek egyéniségét a feladat szabja meg – csak nem Aquinói Szent Tamás írja ezt a *Summa Theologica*-ban, amelyből latinul tanultam?

Ó, mily csodálatosan szépek voltak, mily megnyugtatóan elkülönültek a környezettől, ahogy álltak mozdulatlanul az arcán, tágra nyílt szemű, csendes egyszerűségükben, és együttérző érdeklődéssel néztek!

Az egyik, a virágkoszorús, az égszínkép köntösű, aki annyira szíven ütött, amikor apám és én láttuk az *Angyali üdvözlés*-ben, akibe szerelmes lettem, felém indult.

Közeledve megnőtt, magasabb, kissé szélesebb lett a közönséges lényeknél, kecsesen leomló, bő ruhája hangtalanul lengett. Éteri volt, ugyanakkor monumentálisan erős, és ebben a kettősségben talán jobban kifejezte Isten alkotó szándékát, mint ahogyan arra hús és vér valaha is képes lehet.

Megcsóválta a fejét, és mosolygott. – Nem, a magad számára te vagy Isten legpompásabb teremtménye –, mondta halkán, amely halkságával is eltalált hozzám a karattyolás közepette.

Úgy lépkedett tiszta, meztelen talpával a firenzei utca koszos, vizes kövén, mint a halandók, ügyet sem vetve az emberekre, akik nem láthatták. Már egészen közel volt. Kitérte szárnyait, majd ismét összecsukta, olyan szorosan, hogy csupán a tollakkal borított, hosszú csontokat láttam a válla fölött, amely csapott volt, mint egy kamasz fiúé.

Ragyogóan tiszta arca abban a sugárzó pírban égett, ahogyan Fra Filippo megfestette. Amikor mosolygott, egész lényem megremegett a boldogságtól.

– Az örülségem miatt van, arkangyal? – kérdeztem. – Megfogant az átkuk, hogy jelenéseket lássak, miközben zagyváló, csúffá téve magamat a tanult emberek szemében? – Fölkacagtam.

Megijesztettem és összezavartam a derék férfiakat, akik olyan nagyon próbáltak segíteni rajtam. – Hogy? Mondjad csak még egyszer!

Akkor egy káprázó pillanatra eljött hozzám egy emlék, és egyetlen lobbanással megvilágította szívemet, lelkemet, elmémet, mint mikor besüt a nap a sötét, reménytelen börtöncellába.

Téged láttalak a réten, téged láttalak, amikor ő a véretem itta!

A szemembe nézett a hűvös, higgadt angyal, akinek szőke haja tökéletes gyűrűkben övezte békés, bársonyos arcát.

– Gábor arkangyal! – szóltam áhítattal. Patakozottak a könnyeim, és

olyan érzés volt sírni, mintha énekelnék.

– Fiam, szegény, szerencsétlen fiam! – mondta az öreg kereskedő. – Nincs itt semmiféle angyal! Térj már magadhoz, kérlek!

– Nem láthatnak minket – mondta az angyal egyszerűen, és megint azzal a vidám könnyedséggel mosolygott. Szeme visszatükrözte a világosodó égből nyilazó napsugarat, és úgy fürta belém a tekintetét, mintha minden perccel mélyebbre látna.

– Tudom! – mondtam. – De ők nem tudják!

– De én nem vagyok Gábor, és nem szabad így szólítanod – mondta nagyon udvariasan és csitítgatón. – Igen messze állok én attól, ifjú, hogy Gábor arkangyal legyek. Setheus a nevem, és mindössze őrangyal vagyok. – Milyen türelmes volt hozzám, milyen türelemmel viselte a sírásomat, és körülöttünk az értetlen, vaksi halandókat!

Olyan közel állt, hogy megérinthettem volna, de nem mertem.

– Az én őrangyalom? – kérdeztem. – Igaz ez?

– Nem – felelte ő –, nem vagyok az őrangyalod. Azt magadnak kell megtalálnod. Másvalakinek az őrangyalait láttad meg, bár hogy miként és miért, azt nem tudom.

– Most ne imádkozz! – zsémbelt az öregember. – Mondd meg, ki vagy. Az előbb már említettél egy nevet, az apádét, ismételd csak el.

A másik angyal, aki eddig úgy állt, mintha szoborrá lett volna a megrendüléstől, hirtelen fölrezzent, és ő is elindult, ugyanazokkal a nesztelen léptekkel, mintha csupasz talpának nem árthatna a durva kő, a víz és a szenny.

– Lehet ez jó, Setheus? – kérdezte, ám közben ugyanazzal a szerető figyelemmel, ugyanazzal az önfelelt, megbocsátó érdeklődéssel szögezte rám színjátészó, világos szemét.

– És te, te pedig a másik festményen vagy! Ismerlek téged is. Tiszta szívből szeretlek benneteket!

– Kihez beszélsz, fiam? – kérdezte a fiatalabb férfi. – Kit szeretsz tiszta szívből?

– Ó, szóval te hallasz! – fordultam hozzá. – És meg is értesz!

– Igen, és most mondd meg szépen a nevedet.

– Vittorio di Raniari – feleltem –, a Mediciek barátja és szövetségese, Lorenzo di Raniari fia, Toszkána északi részén lakunk, Castello Raniariban, és az apám meghalt, és meghaltak a rokonaim, de...

Pontosan előttem állt a két angyal, fejüket egymás felé hajtva, miközben engem néztek, és úgy tűnt, hogy a vaksi halandók nem torlaszolhatják el az angyalok látóterét, és nem is tolazkodhatnak közénk.

Csak lenne bátorságom! Úgy szerettem volna megérinteni őket!

Az, aki először szólt hozzám, megemelte a szárnyait. Mintha lágyan csillogó arany por hullott volna az ébredező tollakról, a remegő, sziporkázó tollakról, ám ezek sem lehettek szebbek az angyal tűnődő, érdeklődő arcánál.

– Engedd, hogy bevigyenek a San Marcóba – mondta ez az angyal, akit Setheusnak hívtak. – Engedd csak. Ezek az emberek jót akarnak. A barátok majd elhelyeznek egy cellában, és gondot viselnek rád. Jobb helyre nem is kerülhetnél, mert Cosimo pártolja a rendházat, és maga Fra Giovanni festette ki leendő celládat.

– Setheus, ezt ő is tudja! – szakította félbe a másik angyal.

– Igen, én csak megnyugtatom – mondta az első angyal. Nagyon egyszerűen megvonta a vállát, és kíváncsian nézett a társára. Ez volt a legjellemzőbb az arcukra, ez a tartózkodó kíváncsiság.

– De te, Setheus! – kaptam a szaván. – Szólíthatlak a neveden? Te hagyod, hogy elvigyenek? Ezt nem teheted! Kérlek, ne hagyj el! Könyörgök, ne hagyj el!

– El kell hagynunk – szólt a másik angyal. – Nem a te őrangyalaid vagyunk. Miért nem látod a saját angyalaidat?

– Várj, én tudom, hogy hívnak! Hallom a nevedet!

– Nem! – mondta ez a szigorúbb angyal, és megfenyegetett az ujjával, mintha gyereket pirongatna.

Ám engem nem állíthatott meg. – Tudom a nevedet! Hallottam, amikor vitatkoztatok, és most is hallom, amikor arcodra nézek! Ramiel, ez a te neved! És mindketten Fra Filippo őrangyalai vagytok!

– Ez katasztrófa – suttogta Ramiel a legmeghatóbb kétségbeeséssel. – Hogy történhetett ez?

Setheus csak megcsóválta a fejét, és elnézően mosolygott. – Jó ügyért kellett történnie, nem lehet másként. Vele kell mennünk. Megyünk is.

– Most? Most menjünk el? – kérdezte Ramiel megütközve, ám minden harag nélkül, mintha gondolatai tiszták lennének a salakos indulatoktól, és így is volt, tökéletesen így volt!

Setheus az öregemberhez hajolt, aki, természetesen nem láthatta, nem hallhatta őt, és a fülébe súgta:

– Vigyétek a fiút a San Marcóba; rendes cellát kérjetez neki, mert megvan rá a pénze. Ott majd meggyógyítják.

Aztán rám nézett.

– Veled megyünk.

– Azt nem tehetjük! – tiltakozott Ramiel. – Nem hagyhatjuk itt, akire

vigyáznunk kell! Hogyan tehetnék ilyet engedély nélkül?

– Így kell lennie. Ez pedig engedély, tudom, hogy az – erősködött Setheus. – Nem látod, mi történt? Látott minket, hallott minket, kitalálta a nevedet, és kitalálta volna az enyémet is, ha nem árulom el neki. Szegény Vittorio, veled vagyunk!

Bólintottam, és majdnem elsírtam magamat attól, hogy kimondta a nevemet. Az egész utca elszürkült, elnémult és elmosódott nagy, csöndes, ragyogó alakjuk mellett. Köntösük vékonyra sodort fényfonalai úgy csillámlottak, mintha az égi kelmét megremegtetnék a láthatatlan légáramlatok, amelyet az emberek nem érezhetnek.

– Ez nem az igazi nevünk! – mondta Ramiel rosszallóan, de olyan szelíden, mintha gyermeket dorgálna.

Setheus mosolygott.

– Arra elég jók, hogy hívhass velük, Vittorio – mondta.

– Igen, vigyünk a San Marcóba! – szólalt meg a mellettem álló férfi. – Induljunk! Bízunk ezt a barátokra!

Sietve elindultak velem az utca torkolata felé.

– Nagyon jól gondodat viselik majd a San Marcóban – mondta Ramiel, mintha búcsút venne, bár mind a két angyal követett bennünket, épp csak egy kicsit maradtak le.

– Ne hagyjatok el, ne hagyjatok, nem tehetitek! – könyörögtem az angyaloknak.

Mintha zavarba jöttek volna. Az eső nem hagyott foltot szépen redőzött köntösük szövedékén, a ruha alja olyan tisztán fénylett, mintha nem is érintené az utca követ, amelyen gyenge lábuk járt.

– Jól van – mondta Setheus. – Ne aggódj, Vittorio, jövünk!

– Nem hagyhatjuk el a gyámoltunkat egy másik emberért, nem tehetünk ilyet! – tiltakozott tovább Ramiel.

– Isten akarja. Hogy lehetne másként?

– Hát Mastema? Nem kellene megkérdezni Mastemát? – aggodalmaskodott Ramiel.

– Miért kellene megkérdeznünk Mastemát? Mit törödsz te Mastemával? Mastemának tudnia kell.

Tessék, már megint vitakoztak mögöttünk, miközben az emberek siettek velem az utcán.

Az égbolt acél színe kifényesedett, aztán elhalványodott, és épp akkor adta át a helyét a kékségnek, amikor kiértünk egy piazzára. Bántott a napfény, felfordult tőle a gyomrom, pedig hogy akartam, mennyire vágytam rá! Mégis rossz volt, és ostorként sújtott sugaraival.

Közel jártunk a San Marcóhoz, de engem már alig bírt a lábam. Egyfolytában hátra nézegettem.

Hangtalanul jött utánam a két aranyosan fénylő alak. Setheus intgetett, hogy menjek csak.

– Itt vagyunk, veled vagyunk! – biztatott.

– Hát én nem tudom, nem tudom! – kételkedett Ramiel. – Filippo még sohasem volt ilyen nagy bajban, még sohasem adódott ekkora kísértés, ilyen méltatlanság.

– Azért is kellett eljőnnünk, hogy ne avatkozzunk bele abba, aminek meg kell történnie Filippóval. Tudjuk, hogy kevés híján bajba keveredtünk amiatt, amit Filippo most tett. Ó, Filippo, látom én azt, látom a magasztos tervet!

– Miről beszélnek? – kérdeztem az emberektől. – Fra Filippóról beszélnek valamit.

– Kicsoda, könyörgöm alázattal, ki beszél? – kérdezte az öregember a fejét csóváltatva, miközben kísért engem, a csörömpölő kardú, fiatal bolondot, akiért felelősséget vállalt.

– Most már hallgass, fiam! – csitított az ifjabb férfi, aki úgyszólván a vállán vitt. – Immár nagyon jól értjük szavaidat, amelyek zavarosabbak, mint valaha. Oly népekkel társalogsz, akiket nem lehet látni, és nem lehet hallani.

– Mi van Fra Filippóval, a festővel? – kérdeztem. – Valami baj van?

– Jaj, ez elviselhetetlen! – mondta mögöttem Ramiel angyal. – Elképzelhetetlen, hogy ez történjék! Ha pedig a véleményemet kérdezed, amire természetesen senki sem kíváncsi, se most, se máskor, akkor vedd tudomásul, hogy ha Firenze nem állna hadban Velencével, Cosimo de' Medici megvédené a festőjét ettől.

– De mitől? – kérdeztem, az öregember szemébe nézve.

– Fogadj szót szépen, fiam! – kérelt az öregember. – Tartsd magadat egyenesen, és ne püfölj azzal a karddal. Előkelő uraság vagy, látom én azt rajtad, a Raniari név idáig elhallatszik a távoli toszkánai hegyekből, csak az az arany, amit a jobboldon viselsz, többet ér, mint a két lányom hozománya együttvéve, akkor még nem is szóltunk az ékkövekről, de akkor se ordíts az arcomba!

– Ne haragudj, nem akartam, csak az van, hogy az angyalok nem akarják megmondani!

Ekkor megszólalt a másik férfi, aki olyan készségesen segített vinni a nyeregtáskáimat, amikben a vagyonom volt, és még csak meg se próbált lopni belőlük:

– Ha Fra Filippóról kérdezel, akkor megint nyakig van a bajban. Megtortúrázták. Kínpadra vonták.

– Nem, ezt nem lehet megtenni, Filippo Lippivel nem! – Földbe gyökerezett a lábam, úgy ordítottam. – Ki merne ilyet tenni egy ilyen nagy festővel?

Megfordultam. A két angyal hirtelen eltakarta az arcát, ugyanazzal a gyöngéd mozdulattal, amellyel Ursula az övét, és sírni kezdtek, csak az ő könnyeik tiszták voltak, mint a csodakristályok. Ó, Ursula, gondoltam váratlanul, szívet tépő fájdalommal, mily gyönyörűek ezek a teremtmények, és te miféle sírban alhatsz a Rubin Grál udvara alatt, ahonnan nem láthatod őket, nem láthatod titkos, néma útjukat a város utcáin?

– Igaz – mondta Ramiel. – Rettenetesen igaz. Mik voltunk, miféle őrzők voltunk, hogy Filippo ilyen bajba keveredhetett, hogy ilyen krakéler és megbízhatatlan lehet? Miért voltunk ilyen tehetetlenek?

– Mi csak angyalok vagyunk – emlékeztette Setheus. – Ramiel, nekünk nem szabad vádolnunk Filippót. Nem vádlók vagyunk, hanem őrzők, és a fiú kedvéért, aki szereti a festőt, ne mondj ilyeneket.

– Fra Filippo Lippi nem lehet megkínozni! – kiáltottam. – Kit csapott be?

– Maga kereste magának – mondta az öregember. – Ezúttal csalás bűnébe esett. Elkótyavetyélt egy megbízást, és mindenki tudja, hogy a tanítványa túl sokat festett a képből. Kínpadra vonták, de nem okoztak neki igazi fájdalmat.

– Nem bántották igazán? Hát ez nagyszerű! – kiáltottam. – Nem most mondtátok, hogy megkínozták? De miért, mivel lehet igazolni ekkora ostobaságot, ilyen sértést, hiszen ezzel a Medicieket sértették meg!

– Csönd legyen, gyermek! Már mindent meggyónt – mondta a fiatalabb halandó. – Úgyszólván le is zárult az ügy. Egyébként szép kis szerzetes ez a Fra Filippo Lippi! Ha éppen nem a nőket hajkurássza, akkor verekszik!

Megérkeztünk a San Marcóhoz. A Piazza San Marcón álltunk, a kolostor kapuja előtt, amely, firenzei szokás szerint egy szintben volt az utcával, mintha az Arno sose öntene ki, pedig de sokszor kiönt. Örültem, ó, hogy örültem ennek a menedéknek!

Am elmém háborgott. Szempillantás alatt kisöpörte belőle a démonok és a véres gyilkosságok emlékét az iszonyat, hogy a művészt, akinél senkit sem imádtam jobban, megtortúrázhatták, mint egy közönséges bűnözőt!

– Hát néhányszor... nos... – akadozott Ramiel –, úgy is viselkedik, mint egy közönséges... bűnöző.

– Ki fogja vágni magát, majd bírságot fizet – mondta az öregember. Becsöngetett a barátokhoz. Megveregette vállamat hosszú, száraz, fáradt kezével. – Ej, gyermek, most már hagyd abba a sírást. Filippo himpellér, mindenki tudja róla. Csak egy kicsi szorult volna bele Fra Giovanni szentségéből, csak egy icipici!

Fra Giovanni. Hát persze, a nagy Fra Angelicót értették Fra Giovanni alatt, akinek művei előtt villámsújtott alázattal vetik majd térdre magukat az eljövendő századok. Épp ebben a kolostorban élt és dolgozott Fra Giovanni, itt festette ki Cosimo megbízásából a barátok celláit.

Mit mondhattam erre? – Igen, igen, Fra Giovanni, de őt... de én... nem szeretem. – Dehogynem szeretem, tiszteltem őt, és csodálatos életművét, de nem úgy, ahogy Filippót szerettem, az egyetlenegyszer, futólag látott festőt – hogy is magyarázhatnám meg e különös dolgokat?

Kétrét görnyesztett a hányinger. Elhátráltam jóságos segítőimtől, és véres sugárban hánytam ki a szennyet, amellyel a démonok megetettek. Láttam, ahogy csöpög és folydogál az utcán, éreztem romlott bűzét, láttam, hogyan tölti ki a macskakövek réseit a félig emésztett vér és bor zagyvaléka.

Ebben a percben visszajött a Rubin Grál udvarának összes iszonyata. Reménytelenség szorított a markába, hallottam a démonok suttozását: Hibbantán és világ csúfjára, és már kételkedtem abban, amit láttam, abban is, aki voltam, mindenben, ami alig néhány perce történt. Álomszerű erdőben lovagoltunk, apám és én, Filippo festményeiről beszélgettünk, diák voltam és fiatal uraság, előttem volt az egész élet, éreztem a finom, erős lószagot, és az erdő illatát.

Hibbantán és világ csúfjára. Futóbolond leszel, holott halhatatlan lehettél volna.

Kiegyenesedtem, a kolostor falának támaszkodtam. Olyan erősen ragyogott a kék ég, hogy be kellett hunynom a szememet, de még mindig fürdőzhettem melegségében. Ahogy megnyugodott a gyomrom, próbáltam nézni, leküzdeni a fény okozta fájdalmat, szeretni a fényt, bízni benne.

Látóteremet betöltötte Setheus angyal arca. Elöttem állt, alig lábnyira, és mélységes aggodalommal kémlelt.

– Édes jó Istenem, te itt vagy? – suttogtam.

– Igen – mondta. – Megígértem neked.

– Nem hagyysz el, ugye? – kérdeztem.

– Nem – mondta.

Setheus válla fölött Ramiel olyan elmerülten figyelt, mintha első alkalommal nézne meg magának ráérősen és alaposan. Rövidebb, lebegőbb haja fiatalabbnak mutatta, bár ilyen megkülönböztetéseknek itt igazán nincs értelme.

– Valóban nincs – suttogetta, és ő is elmosolyodott, először mosolygott rám.

– Fogadj szót ezeknek a kedves embereknek – intett Ramiel. – Engedd, hogy bevigyenek, aztán aludnod kell egy nagyot, jó, természetes álommal, és ha majd felébredsz, mi melletted leszünk.

– De olyan borzasztó, akkor is olyan borzasztó! – motyogtam. – Filippo sohasem festett ilyen borzalmakat.

– Mi nem festett dolgok vagyunk – közölte Setheus. – Együtt fedezzük majd föl, te, Ramiel és én, amit az Isten nekünk tartogat. Most pedig menj be. Itt vannak a barátok. Az ő gondjaikra bízunk, és ha majd felébredsz, melletted leszünk.

– Mint az imában – motyogtam.

– Ó, igen, mint abban! – mondta Ramiel. Fölemelte a kezét. Láttam öt ujjának árnyékát, éreztem selymes érintésüket, amint lezárták a szememet.

10.

AMELYBEN ISTEN ÁRTATLAN ÉS HATALMAS FIAIVAL TÁRSALKODOM

Szállt is a szememre mély egészséges álmom, de csak jóval később. Egyelőre oltalmazó erejű képek ködös csodaországában jártam. Egy nagydarab szerzetes és segítők vittek a San Marco kolostorba.

Jobb helyen nem is lehettem volna egész Firenzében – kivéve talán Cosimo tulajdon házát –, mint a dominikánus szerzet kolostorában, a San Marcóban.

Sok gyönyörű épületet ismertem Firenzében, és annyi szépséget láttam, amelyeket akkori agyam sem tudott számba venni.

Ám úgy vélem, még itt sincsen kolostor, amely úgy vidítaná a szívet, mint a San Marco, amelyet csak nemrég renovált az Idősb Cosimo megrendelésére az igen alázatos és becsületes Michelozzo. A San Marcóból, amely régi és tiszteletreméltó szereplője volt Firenze életének, de csak nemrég ajándékozták a dominikánus rendnek, olyan fennkölttség sugárzott, amivel nem lehetett találkozni más kolostorokban.

Egész Firenze tudta, hogy Cosimo egy vagyont költött a San Marcóra, talán mentegetőzésből a rengeteg pénzért, amit uzsorával keresett, mert bankárként kamatot szedett, ennél fogva uzsorásnak számított, nem mintha azok, akik a bankjában tartották a pénzüket, nem azok lettek volna.

Akármit volt is, Cosimo, a mi capónk, igazi vezérünk szerette ezt a kolostort, és elhalmozta kincsekkel, amelyek között talán a szépségesen arányos, új épületek voltak a legbecsesebbek.

Ócsárlói, a nyafogók, akik sose kezdenek semmi nagyba, és gyanakodnak mindenre, ami nincsen az örökös széthullás állapotában, azt mondták róla: "Még a barátok pervátájában is fölakasztja a címerét!"

Cosimo címere egyébként egy pajzs, öt kiadós golyóval, amelyeknek jelentésére több magyarázat született, de ezek az ellenségek tulajdonképpen azt akarták mondani: Cosimo fölakasztotta a golyóit a barátok pervátájában. Eh! Szerencsések lennének az ellenségei, ha ilyen

pervátájuk lenne, vagy ilyen golyóik!

Mennyivel indokoltabb lett volna azt emlegetni, hogy Cosimo sokszor napokat töltött a kolostorban elmélkedéssel és imákkal, és Fra Antonino, az előző prior, Cosimo barátja és tanácsadója, jelenleg Firenze érseke!

Ennyit a tudatlanokról, akik még félezer év után is itt vannak, hogy szajkózzák hazugságaikat Cosimóról.

Ahogy beléptem a kapun, arra gondoltam: az égre, mit fogok mondani ezeknek az embereknek az Isten házában?

Alighogy ez a gondolat fölvetette magát álmos fejemben, és attól tartok, ki is szökkent álomittas és megmaszlagolt számból, már hallottam is, hogy Ramiel nevet.

Erőltettem a szememet, hogy lássam, ott van-e mellettem, ám akkor már megint makogtam, szédelegtem, émelyegtem, és csak annyit érzékeltem, hogy most érkeztünk a legbájosabb és legbékésebb kerengőhöz.

A nap annyira perzselte a szememet, hogy nem győztem hálálkodni Istennek a középső kert zöldellő négyszögének szépségéért, viszont nagyon tisztán láttam Michelozzo alacsony árkádjait, amelyeknek szelíd, sápadt, alázatos íve alatt jártam.

És a tiszta rajzolatú oszlopok békés nyugalma, a csigás kis ión oszlopfők még inkább azt sugallták, hogy biztonságban vagyok. Michelozzónak mindig is az arányok jelentették az erősségét. Ha épített, hozzáférhetővé tette a dolgokat, és ez a szellős, tágas loggia volt a védjegye.

Ám semmi sem törölhette ki az emlékeimből az északi francia sasfészek égnek szökkenő, törként hegyesedő csúcsíveit, a tetőkre faragott szúrós köcsipkéket, amelyekből annyi volt, hogy tisztára úgy látszott, mintha dühösen mutogatnának a Mindenhatóra. Tudtam, hogy rosszul ítélem meg ezt az építészeti stílust és elveit – hiszen nyilvánvalóan frankok és germánok áhítatából született, mielőtt Florian és a Rubin Grál Udvara megkaparintotta volna – de nekem akkor is gyűlöletes volt az elfelejthetetlen látomás.

Ismét megrohant a hányinger. Ám ekkor megláttam ezt a firenzei kerengőt, és minden porcikám ellazult.

A nagydarab szerzetes, valóságos medve, vaskos karjaiban vitt a kerengőben, kikerülve a rekkenően forró kertet, és közben olyan jóságosan mosolygott rám, mint aki nem is tud másképp. Jöttek mások is, lobogó fehér-fekete csuhában, körülvettek bennünket a vékony, sugárzó arcok. Nem láttam angyalaimat.

Ám ezek az emberek annyira közel álltak az angyalokhoz, amennyire ezen a földön lehetséges.

Hamar megértettem, hála korábbi látogatásaimnak e nagyszerű helyen, hogy nem az ispotályba visznek, ahol Firenze betegeit gyógyították, nem is a zarándokok menedékébe, amely mindig nyüzsgött az imádkozni jött jámboroktól, hanem föl az emeletre, arra a folyosóra, amelyből a barátok cellái nyíltak.

Elakadt a lélegzetem, mert betegségtől üveges pillantásom most látta meg a lépcső tetején Fra Giovanni freskóját, az *Angyali üdvözlet*-et.

Angyali üdvözlet, az én festményem, a kedvencem! Az a téma, amely többet jelentett nekem minden más vallásos motívumnál!

Nem, ezt nem az én dúlt lelkű Filippo Lippim lángeze alkotta, de akkor is az én festményem volt. Ez csak azt jelentheti, hogy démonok sem ronthatnak és mérgezhettek meg egy lelket a kényszerű vérrel.

Téged is kényszerítettek, hogy fogadd be Ursula vérét? Iszonyú gondolat volt. Próbálj nem gondolni sima ujjainak szorítására, amikor elszakítják tőled, te bolond, te részeg bolond, próbálj nem gondolni ajkára, a hosszú csókra, amikor a szájadba ott rótt a vérét!

– Odanézzetek! – rikoltottam, és a kép felé nyújtottam lehanyatló karomat.

– Igen, igen, sok ilyenünk van! – mosolygott a nagy medve szerzetes.

Természetesen Fra Giovanni volt a festő. Ki ne ismerte volna föl első pillantásra? Különben is tudtam. Fra Giovanni – hadd emlékeztessen önöket még egyszer, hogy ő az, akit Fra Angelicónak ismer a világ – aki szigorú, gyöngéd, de mérhetetlenül egyszerű és alázatos arkangyalt és Szüzet festett, minden szépités nélkül; a vizitációra is olyan alacsony árkádsorban került sor, mint ahonnan feljöttünk.

A nagydarab szerzetes fordított rajtam egyet, mielőtt elindult volna a tágas folyosón – mert ugyancsak tágas volt, azonkívül tiszta, zord és gyönyörű. Szavakat kerestem az angyal képéhez, akit magammal vittem.

Azt akartam mondani Ramielnek és Setheusnak, ha még mindig mellettem voltak, hogy nézzétek, itt csak egyszerű, tarka csíkok vannak a szárnyon, és nézzétek, milyen szimmetrikus, fegyelmezett redőkben hullik alá Gábor köntöse! Megértettem én ezt, ugyanolyan jól értettem, mint Ramiel és Setheus lángoló fenségét, csak már megint összevissza beszéltem.

– A glóriák! – mondtam. – Hol vagytok ti ketten? A ti glóriátok a fejetek fölött lebeg, láttam, láttam az utcán, és a festményeken. De láttátok Fra Giovanni freskóját? Azon lapos a dicsfény, és a festett arcot

veszi körül, kemény aranykorong, a falfestmény síkján...

A barátok nevettek.

– Kihez beszél, ifjú uram, Vittorio di Raniari? – kérdezte az egyik.

– Csönd legyen, gyerek! – mondta a nagy barát, és a hordómelléből feltörő, mennydörgő basszus engem is megremegtetett. – Most majd mi vigyázunk rád. De itt hallgatni kell, mert látod-e, ott a könyvtár, és most is dolgoznak a testvérek!

Büszkék voltak a könyvtárukra, hogy is ne lettek volna? A barát még menet közben is szakított időt arra, hogy megfordítson – holott összerókázhattam volna a patyolat padlójukat –, hadd lássam a nyitott ajtóból a könyvekkel zsúfolt, hosszú termet, a munkálkodó szerzeteseket. Am én Michelozzo boltozatos mennyezetét is láttam, amely nem szökkent az égnek, hogy eltörpítse az embert, hanem szelíd gömbölydedséggel ívelt, sok-sok fényt és levegőt hagyva a barátok feje fölött.

Mintha vízióim támadtak volna. Háromszoros, sőt, sokszoros alakokat láttam ott, ahol egynek kellett volna lennie, de még összerosódó angyalszárnyak is földerengtek egy ködös lobbanásban, és mintha tojásdad arcok néztek volna utánam a túlvilági titok fátyla mögül.

– Látjátok? – Ennyit bírtam mondani. Be kell jutnom ebbe a könyvtárba! Írásokat kellett találnom, amelyek meghatározzák a démonokat. Nem, nem adtam föl! Nem, nem vagyok hablatyoló idióta! Isten tulajdon angyalai segítenek! Idehívom Ramielt meg Setheust, és megmutatom nekik az írásokat!

– Tudjuk, Vittorio, töröld ki a képeket az agyadból, mert látjuk őket.

– Hol vagytok? – kiáltottam.

– Csönd legyen! – pirítottak rám a szerzetesek.

– De segítetek majd, hogy visszatérjek oda, és megöljem őket?

– Félrebeszélsz – mondták a szerzetesek.

Cosimo volt ennek a könyvtárnak a patrónusa. Amikor meghalt a vén Niccolo de' Niccoli, a nagyszerű bibliofil, akivel többször beszéltem Vaspasiano könyvüzletében, Cosimo a kolostornak ajándékozta Niccoli összes vallási tárgyú könyvét, sőt talán még többet is.

Meg fogom találni én őket ebben a könyvtárban! Majd Szent Ágostonnál vagy Aquinói Tamásnál megtalálom a bizonyítékokat ezeknek a démonoknak a léteire, akikkel küzdöttem!

Nem, nem örültem meg! Nem adtam fel! Nem voltam makogó idióta! Csak ne perzselné annyira a szemgolyómat és a kezemet a napfény, amely a magasban sorakozó, apró ablakokon ömlik be erre a szellős helyre!

– Csitt, csitt! – mondta rendületlenül mosolyogva a nagydarab barát. –

Úgy szepegsz, mint egy kisgyerek! Pszt! Brühü, brühühü! Hallod! Látod, milyen sokan munkálkodnak a könyvtárban? Ma a világiak is bejöhethetnek. Ma nagyon sok a dolog.

A könyvtárról alig néhány lépésnyire befordult egy cellába.

– Ide ni! – mondta, mintha nyugős csecsemőt nyugtatna. – Pár lépés a prior cellája, és tudod, ki van itt nálunk? Az érsek!

– Antonino – motyogtam.

– Úgy, úgy, milyen jól mondd! Aki a mi Antoninónk volt egykoron. Nohát, most itt van, és találd ki, miért jött?

De én túlságosan bódult voltam, hogy válaszolhassak. A szerzetesek körülvettek. Megtörölgették arcomat hideg vizes ruhával. Hátrafésülték a hajamat.

Tiszta, tágas cella volt. Jaj, csak ne sütne be a nap! Mit műveltek velem ezek a démonok? Fél-démonná tettek? Merjek vajon kérni egy tükröt?

Amikor letettek ennek a meleg, tiszta szobának a süppedős, puha ágyára, elveszítettem uralmam a tagjaim fölött, és újra felfordult a gyomrom.

A szerzetesek ezüst mosdótálat tartottak elém. A napsugár vakító szikrákat lobbantott egy freskón, de én nem bírtam a fénylő alakokat, nem bírtam ezt a kínzó világosságot! Mintha más alakok is lennének a cellában. Angyalok? Áttetsző dolgokat láttam, ahogy sodródnak, mocoognak, de nem érzékelttem éles körvonalakat. Csupán a falon izzó freskó tűnt tömörnek, reálisnak, igaznak.

– Örökre ilyenné tették a szememet? – kérdeztem. Mintha egy angyali alak sejlett volna a cella ajtajában, de nem volt Ramiel és nem volt Setheus. Csakugyan denevérszárnya volt? Démonszárnya? Összerázkódtam a réműlettől.

Már elment. Surrogás, suttogás. Tudjuk!

– Hol vannak az angyalaim? – kérdeztem. Sírtam. Kimondtam apám nevét, a nagyapám nevét, az összes di Raniari nevét, akire emlékeztem.

– Csitt legyen! – kérlelt a fiatal szerzetes. – Cosimót már értesítették, hogy itt vagy. Ám ez rettenetes nap. Emlékszünk apádra. Hadd vegyük le rólad ezt a mocskos ruhát.

Forgott velem a világ. A szoba eltűnt.

Ólmos álom, egy villanás Ursulából, az én megmentőmből. Futott a virágos réten. Ki kergette, ki űzte el a bólogató, hullámzó virágoktól? Bíbor nőszirmok vették körül, bíbor nőszirmok roppantak a talpa alatt. Megfordult. Ne, Ursula! Ne fordulj meg! Nem látod a lángoló kardot?

Meleg fürdőben ébredtem. Csak nem a kárhozatos keresztelő medence volt? Nem. Láttam a freskót, a szenteket, láttam valamivel tompábban a medence körül a kövön térdelő, élő szerzetesek alakját, akik a csuhájuk bő ujját felgyűrve mostak a meleg, illatos vízzel.

– Ó, az a Francesco Sforza! – Latinul beszélgettek egymás között. – Lerohanni Milánót, így szerezni meg a hercegséget! Mintha Cosimónak nem lenne épp elég baja Sforza nélkül!

– Hát megtette? Elfoglalta Milánót? – kérdeztem.

– Mit mondtál? Igen, fiam, igen. Megtörte a békét. A te családodat pedig, a te szegény családodat lemészárolták a martalócok, de ne gondolják, hogy büntetlenül megúszhatják, csak úgy portyázhatnak kedvükre a vidéken, az átkozott velenceiek...

– Nem, nem szabad, szólnotok kell Cosimónak! Nem a háború miatt történt ez a családommal, nem emberi lények csinálták ezt velük...

– Csönd legyen, gyerek!

Tiszta kezek facsarták a spongyából a vizet a vállamra. Roskaton támaszkodtam a fémkád meleg falának.

– ... Raniariék feltétlenül hűségesek – mondta az egyik szerzetes. – A te öcséd is hozzánk jött volna tanulni, a kedves Matteo...

Felüvöltöttem. Egy szelíd kéz befogta a számat.

– Maga Sforza fogja megbüntetni őket. Megtisztítja azt a vidéket.

Sírtam és sírtam. Senki sem ért meg! Nem fognak rám hallgatni!

A szerzetesek fölsegítettek. Rám adtak egy hosszú, kényelmes, puha lenvászonginet. Belém villant, hogy talán kivégzéshez öltöztetnek, de az a veszély már elmúlt.

– Nem vagyok örült! – szögeztem le.

– Egyáltalán nem, csak a porba sújtott a bánat.

– Ti értetek engem!

– Fáradt vagy.

– Vár a puha ágy, külön neked állították be, csitt, ne delirálj tovább.

– Démonok tették – motyogtam. – Nem katonák voltak.

– Tudom, fiam, tudom. Rettenetes dolog a háború. Az ördög műve.

– De hát nem volt háború! Hajlandók vagytok meghallgatni végre?

Csitt, Ramiel áll a fülednél! Nem megmondtam, hogy aludj? Hajlandó vagy meghallgatni minket? Ugyanúgy hallottuk a gondolataidat, mint a szavaidat!

Hasra feküdtem az ágyon. A szerzetesek megfésülték és megszáritották a hajamat. Hogy megnőtt a hajam. Vidéki nemesember ápolatlan haja. De milyen mérhetetlenül jólesett, hogy megfürdettek, és

tiszta lehetek, ahogy úrhoz illő!

– Azok ott gyertyák? – kérdeztem. – Lement a nap?

– Igen – válaszolta mellettem a barát. – Aludtál.

– Kaphatok még gyertyát?

– Igen, mindjárt hozok.

Feküdtem a sötétségben. Pislogtam, és megpróbáltam az Üdvözlégy szavaira igazítani a számomat.

Sok fény tűnt föl az ajtóban, hat-hét egy fűrtben, tökéletesen formált, kedves kis lángok. Meglibbentek, amikor a barát halkán elindult felém. Tisztán láttam, amikor letérdelt, hogy ágyam mellé helyezze a gyertyatartót.

Nyápic, magas ember volt, mintha egy vékony vesszőre aggatták volna a bő csuhát. A keze, mint a patyolat.

– Különleges cellában vagy. Cosimo embereket küldött, hogy temessék el a halottaidat.

– Hála legyen Istennek – mondtam.

– Ámen.

Tehát képes vagyok beszélni!

– Lent még mindig tart a paláver, pedig már későre jár – mondta a szerzetes. – Cosimo zaklatott. Nálunk fogja tölteni az éjszakát. A várost ellepték a velencei agitátorok, uszítják a csöcseléket Cosimo ellen.

– Most már csend legyen! – szólt a betoppanó másik barát. Lehajolt, megemelte a fejemet, párnát tett alá.

Micsoda áldás volt! A kárhozottakra gondoltam, a galambdúc rabjaira.

– Ó, iszony! Este van, már várnak a rettenetes áldozásra!

– Kik, gyermek? Miféle áldozásra?

Ismét láttam az árnyékban a hullámozó alakokat. De rögtön el is tűntek.

Hánynom kellett. Szükségem volt a tálra. A szerzetesek fogták a hajamat, hogy ne mocskoljam be. Látták vajon a vért a gyertyafénynél? A vércsíkokat? Dögszaguk volt.

– Hallgass, megijeszted! Már nincs láza.

– Hát pedig piszkosul nagyot tévedtek, ha azt hiszitek, hogy elvettétek az eszemet! – ordítottam váratlanul. Ez Godricnak szólt, Floriannak és mindannyiuknak.

A barátok hüledezve meredtek rám.

Kacagtam.

– Csak azokhoz beszéltem, akik bántani akartak! – magyaráztam,

gondosan, szabatosan formálva minden szót.

A feltűnően tisztára sikált kezű, sovány szerzetes letérdelt mellém. Megsimogatta a homlokomat.

– És gyönyörű húgod, akinek férjhez kellett volna mennie, ő is...?

– Bartola! Hát menyasszony volt? Nem is tudtam. Jegyese megkaphatja a lánysága helyett a fejét! – Sírtam. – A férgek munkálkodnak a sötétben, a démonok táncolnak a hegyeken, és a város nem tesz semmit!

– Miféle város?

– Ismét félrebeszélsz – mondta egy szerzetes, aki a gyertyalángok mögött állt. Milyen élesen kirajzolódott az árnyékban is a horgas orra, széles válla, vastag, sötét, súlyos szemhéja.

– Most már ne delirálj, szegény gyermek.

Tiltakozni akartam, de akkor lecsapott rám egy titáni szárny, és betakart aranyosan derengő, puhán csiklandozó tollaival.

– Mit kellene tennünk, hogy elhallgass? – kérdezte Ramiel. – Most Filippónak van szüksége reánk; békén hagyunk egy kicsit, hogy Filippóhoz mehessünk, akinek őrizetére Isten rendelt minket? Ne válaszolj, csak engedelmeskedj!

A szárny kioltotta a látást, elsöpörte a kínokat.

Árnyékos, enyhe sötétség. Egyenletes, teljes. Mellettem jó magasra állítva égtek a gyertyák.

Felébredtem. Felkönyököltem. Tiszta volt a fejem. Szép, egyenletes fény töltötte meg a cellát. A magas ablakon besütött a hold. Sugarainak dárdája éppen a falfestményt találta el a freskót, amelyet nyilván Fra Giovanni festett.

Döbbenetes élességgel láttam. Démonvérem tette volna?

Különös gondolatom támadt, arany harang tisztaságával zengett tudatomban. Nekem nincsenek Őrangyalaim! Angyalaim elhagytak, távoztak, mert a lelkem elkárhozott.

Nem voltak angyalaim. Azért láttam Filippo angyalait, mert képessé tett rá a démonoktól kapott hatalom – és még valami más. Hogy vitatkoztak Filippo angyalai! Így láttam meg őket.

Eszembe jutott valami.

Aquinói Szent Tamásnál olvastam őket, vagy Ágostonnál? Nagyon sokat olvastam mindkettőjüktől a latin nyelv gyakorlására, és borzasztóan mulattattak vég nélküli eszmefuttatásaik. A démonok tele vannak szenvedélyekkel. Az angyalok nincsenek.

De ebben a két angyalban úgy lobogott a láng! Azért is tudtak áttörni

a fátyolon.

Félrelöktem a takarót, és letettem csupasz talpamat a kőpadlóra. Hűvös volt, kellemes, mert a cella még nem adta le a naphosszat beszívott meleget.

Nem járt léghuzat a tökéletesen fényesre kefélt padlón.

Megálltam a falfestmény előtt. Nem szédültem, nem émelyegtem, nem akartam elájulni. Önmagam voltam ismét.

Micsoda ártatlan, tiszta lélek lehetett ez a Fra Giovanni! Szemernyi kajánság sincs az alakjaiban. Láttam az ülő Krisztust egy hegy előtt, kerek arany dicsfényében piros kereszttel. Szolgáló angyalok álltak mellette. Az egyik a kenyeret nyújtotta Jézusnak, a másik, akinek alakját levágta a falon nyitott ajtó, ez az angyal, akiből épp csak szárnyhegyei sejlettek, bort és húst hozott.

Fönt a hegyen ugyancsak Krisztust láttam. A freskó egy történetet mesélt el több képből, és Krisztus a hegyen is ugyanazt az egyszerű, sokszorosan redőzőt, rózsaszín köntöszt viselte, ám itt indulatos volt, már amennyire Fra Giovanni indulatossá tehetette Őt, és fölemelte a bal karját, mint aki haragszik.

Aki pedig Tőle menekült, az maga volt az ördög: egy ocsmány szerzet, olyan denevérszárnyakkal, amilyeneket mintha az előbb láttam volna, és förtelmes, úszóhártyás lába volt. Farkaskörmök meredeztek az úszóhártyás lábán. Szennyes, szürke köntösben, savanyú pofával menekült Jézus elől, aki sziklaszilárdan állt a pusztában, és nem volt hajlandó engedni a kísértésnek. Csupán ez után az összecsapás után jöttek a szolgáló angyalok, és foglalta el az összetett kezű Jézus az Ő helyét.

Elakadt a lélegzetem a rémülettől, ahogy ránéztem a démon ábrázolására. Ám ekkor oly hatalmas megnyugvás öntött el, hogy belebizseregtek a hajhagymáim, még a talpam is bizsergett a fényes padlón. Én megfutamítottam a démonokat! Visszautasítottam a halhatatlanság ajándékát! Visszautasítottam! Még a keresztre feszítéssel szemben is!

Öklendeztem. Annyira fájt, mintha gyomron rúgtak volna. Megfordultam. A tál tisztára mosva fénylett a padlón. Térdre estem, kihánytam még egy adag szirupos mocskot. Nincs itt víz?

Körülnéztem. Ott volt a kancsó és a kupa. A kancsó tele volt. Töltöttem egy keveset a kupába, és a szájamhoz emeltem, de pocsék, avas, áporodott íze volt. Eldobtam a kupát.

– Megmérgeztetek, ti szörnyetegek, hogy ne szerethessem, ami természetes! De úgyse ti győztök!

Reszkető kézzel fölemeltem a kupát, megtöltöttem még egyszer, és újból inni próbáltam. Romlott íze volt. Mihez hasonlítsam? Nem dögletes volt, mint a húgy, hanem inkább mintha tele lett volna ásványokkal, fémekkel, amelyek fojtogató üledéket hagynak a szájban. Rossz volt!

Félretettem. Na jó, ideje tanulni. Ideje gyertyát fogni. Fogtam. Kiléptem a cellából. A folyosó üres volt, és halványan csillogott az alacsony cellák mennyezete alatti, apró ablakokból áradó fényben.

Jobbra fordultam, a könyvtár felé. Nyitva volt az ajtaja.

Beléptem a gyertyámmal. Ismét átmelegített a michelozzói alkotás nyugalma. Hitet adott, képessé tett a bizakodásra. A terem közepén ión oszloprendes, kettős árkádsorképezett egy széles folyosót, amely a távoli ajtónál ért véget. A folyosó két oldalán sorakoztak az asztalok, a falak mellett polcok álltak, zsúfolásig rakva könyvekkel és kézirattekercsekkel.

Mezítláb osontam a halszáлка kötésű köveken, magasabbra tartva a gyertyát, hogy megvilágítsa a boltozatos mennyezetet. Olyan jó volt egyedül lenni itt!

Két oldalról sápadt fénypázmák szűrődtek be a polcok közötti ablakokon. Milyen isteni és megnyugtató volt ez a magas mennyezet! Milyen merészet alkotott Michelozzo, amikor a bazilikák mintájára tervezett egy könyvtárat!

Honnan tudhattam volna akkori gyerekfejemmel, hogy ezt a stílust mindenfelé utánozni fogják az én imádott Itáliámban? Ó, mily sok csoda kínálkozott akkor az élőknek, és azoknak, akik utánuk éltek!

Hát én? Mi vagyok én? Élek-e? Vagy örökké a halál árnyékában járok, örök szerelemben az idővel?

Mozdulatlanul álltam a gyertyámmal. Hogy szerette szemem a holdfény tündöklését! Hogy szerettem volna örökké itt állni és álmodozni, közel a szellem és a lélek dolgaihoz, messze a nyomorult, rabláncra fűzött várostól, az elátkozott hegytől, és a közeli várkastélytól, amely valószínűleg ebben a pillanatban is fürdik az ocsmány, síri fényben!

Találok-e rendet a könyvek tobzódásában?

Az a szerzetes, aki ennek a könyvtárnak a katalógusát készítette, ugyanaz a tudós barát, ma V. Miklós néven a kereszténység feje.

Magasra emeltem gyertyáimat, és elindultam a jobboldali polcok mentén. Vajon ábécé-sorrendben vannak a könyvek? Aquinói Szent Tamásra gondoltam, mert őt jobban ismertem, de Szent Ágostont találtam meg. És én mindig szerettem Ágostont, szerettem színpompás stílusát, szertelenségét, írásmódjának drámaiságát.

– Ó, te többet írtál a démonokról, te jobb leszel! – mondtam.

Isten városa! Több kódexet is találtam ebből az egy remekműből, nem is szólva a nagy szent más munkáiról, a *Vallomások*-ról, amely ugyanúgy lenyűgözött, mint egy római tragédia, sőt még annál is jobban! Voltak a könyvek között igen régiek, amelyeket nagy, puha pergamen lapokra írtak, voltak pazarló kötésűek, voltak egészen egyszerűek és újak.

A legvaskosabbat kell levennem, akkor is, ha vannak benne hibák, bár Isten a megmondhatója, mily keményen iparkodnak a szerzetesek, hogy ne hibázzanak. Tudtam, melyik kötetet akarom. Ismertem a démonokról szóló írást, mert annak idején nagyon megfogott az a sok vicces badarság! Ó, micsoda balga voltam!

Leemeltem a kiadós, kövér kötetet, a kilences számút, hónom alá fogtam, az első asztalhoz mentem, körültekintően elhelyeztem a gyertyát, hogy világosságot adjon, de ne vessen árnyékot, aztán föllapoztam a könyvet.

– Itt van! – súgtam. – Szent Ágoston, mondd meg nekem, mik voltak, hadd győzzem meg Ramielt és Setheust, hogy segíteniük kell, vagy adj rá módot, hogy meggyőzhessem ezeket a modern firenzeieket, akiket most nem érdekel más, csak a háború, amelyet fizetett katonák vívnek helyettük fönt északon a velencei Serenissima ellen. Segíts rajtam, Szent, szépen kérek!

Ah, a kilencedik kötet tizedik fejezete, ezt ismerem! Ágoston Plótinoszt idézte, vagy őt magyarázta:

...hogy az ember testi halandóságának ténye ugyancsak Isten könyörületességének köszönhető, aki nem akar örökre itt tartani minket e siralmas életben. A démonok gonoszága nem találtatott érdemesnek erre a könyörületességre, ezért nyomorúságukra nem a földi emberéhez hasonló halandó testet, hanem halhatatlan testet kaptak szenvedélyektől gyötört lelkükhöz.

– Ó, igen! – mondtam. – Ezt kínálta nekem Florian, dicsekedve, hogy rajtuk nem fog a kor, a romlás, a kór, és örökké élhettem volna velük! Ó, a gonosz, a gonosz! Itt a bizonyíték, itt van, ni, meg is mutathatom a szerzeteseknek!

Tovább olvastam, keresve a magokat, amelyek megnövelhetik ügyem fontosságát. Tizenegyedik fejezet:

Apuleius azt is mondja, hogy az emberek lelkei démonok. Miután elhagyják az emberi testet, lárok lesznek belőlük, hajók voltak, míg a, gonoszokból lesznek a lemurok vagy lárvák.

– Igen, lemurok! Ismerem ezt a szót! Lemurok vagy lárvák, és Ursula azt mondta, hogy ő is fiatal volt, fiatal, mint én emberek voltak mind, és

most lemurok.

Apuleius szerint a lárvák rosszindulatú démonok, amelyeket emberekből teremtettek.

Magamon kívül voltam az izgalomtól. Pergamenre, tollra volt szükségem. Meg kellett jelölnöm ezt a részt. Le kellett írnom, amit fölfedeztem, csak azután folytathattam. Következő lépésben meg kell győzőnöm Ramielt és Setheust, hogy valóban nagy...

Gondolataim hirtelen félbeszakadtak.

Mögöttem bejött valaki a könyvtárba. Nehéz, de mégis tompán döngő lépteket hallottam, és nagy sötétség támadt mögöttem, mintha a folyosóban kioltották volna a karcsú, lopakodó holdsugarakat. Lassan elfordítottam a fejemet, hátranéztem.

– És miért a balt választottad?⁵ – kérdezte ez a valaki.

Feltornyosult előttem a szárnyas óriás, a magasságból tekintett le rám, arca ragyogott a vibráló gyertyafényben, egyenes vonalú szemöldökének zordonságát a legcsekélyebb ív sem lágyította. Hatalmas, vörös sisak fedte Fra Filippo ecsetjétől kapott fürtös hajának arany erdejét, szárnyai nehéz aranyban ragyogtak.

Páncélt viselt, ékes mell- és vállvértet, a derekán kék selyemövet, hüvelybe rejtett kardot, és egyik karján tartotta pajzsát a piros kereszttel.

Még sohase láttam mását.

– Szükségem van rád! – mondtam. Felálltam, hátralöktem a padot, utánakaptam, nehogy felboruljon. Szembe fordultam vele.

– Szükséged van rám! – szólt fojtott felháborodással. – Valóban? Neked, aki elcsalnád Ramielt és Setheust Fra Filippótól? Neked van szükséged rám? Tudod, ki vagyok?

Gyönyörű hangja volt, mély és bársonyosan zengő, mégis erőteljes és indulatos.

– Van kardod – mondtam.

– És ha van, akkor mire?

– Hogy megöld őket, mind! – feleltem én. – Hogy velem jöjj nappal a várunkba! Tudod, miről beszélek?

Bólintott.

– Tudom, amit álmodtál, amit összehordtál, amit Setheus és Ramiel összegyűjtött lázas agyadból. Természetesen tudom! Azt mondod, hogy szükséged van rám, Fra Filippo Lippi pedig az ágyban fekszik egy szajhával, akivel sajgó tagjait nyalatja, főleg azt a tagját, amely leginkább ácsingózik a szajhákra!

---

⁵ A babona szerint aki a bal válla fölött hátranéz, meglátja az ördögöt. (ford.mj.)

– Így beszél egy angyal? – kérdeztem.

– Ne gúnyolódj velem, mert megütlek! – mondta. Szárnya fölemelkedett és visszaszűlyedt, mintha azzal sóhajtana, vagy a szárny is felhördülne a méltatlankodástól.

– Ám tedd azt! – mondtam. Szemem nem tudott betelni káprázatos szépségével, sima arcának ünnepélyes komolyságával. – Csak gyere velem a hegyekbe, és öld meg őket! – rimáncodtam.

– Miért nem teszed meg magad?

– Úgy véled, képes vagyok rá? – kérdeztem.

Arca megenyhült. Alsó ajkát egy csöppet előre tolta, mintha tűnődne. Erőtéljes állkapcsa és nyaka volt, sokkal erősebb, mint Ramielé vagy Setheusé, akik inkább ifjak voltak. Ez pedig az ő fényességes fivérük.

– Te nem a Hajnal Fia vagy, ugye? – kérdeztem.

– Hogy merészelsz! – suttogta, és összevonta rettenetes szemöldökét.

– Akkor Mastema vagy. Mondták a nevedet. Mastema.

Bólintott, és gúnyosan elhúzta a száját.

– Hát persze hogy elmondták a nevemet!

– És az mit jelent, hatalmas angyal? Hogy szólíthatlak, hogy parancsolhatok neked? – Elfordultam, Ágoston könyve után nyúltam.

– Tedd vissza azt a könyvet! – szólt rám türelmetlenül, bár nem indulatosan. – Egy angyal áll előtted, fiú! Nézz rám, ha hozzád beszélek!

– De hiszen te úgy beszélsz, mint Florian, a démon, abban a távoli várkastélyban! Ugyanazzal a fölényvel, ugyanazzal a hanglejtéssel! Mit akarsz tőlem, angyal? Miért jöttél?

Hallgatott, mintha nem találná a választ. Azután csendesen visszakérdezett:

– Mit gondolsz, miért?

– Mert imádkoztam?

– Igen – felelte hidegen. – Igen! És mert ők eljöttek hozzám miattad.

Szemem kerekre nyílt, megtelt fénnel, de most nem fájt neki a fény. Halk susogás kélt a fülemben.

Mastema két oldalán megjelent Ramiel és Setheus gyöngédebb, elnézőbb arca.

Mastema felvonta szemöldökét, úgy nézett le rám.

– Fra Filippo Lippi be van rúgva – közölte velem. – Ha pedig felébred, ismét leissza magát, amíg el nem múlik a fájdalom.

– Ilyen hülyék, megtortúrázni egy ekkora festőt! – háborogtam. – De hát ebben a tárgyban úgyis ismered a gondolataimat.

– Valamint az összes firenzei nő gondolatait – mondta Mastema. –

Továbbá a nagyokéit, akik megvásárolják festményeit, ha éppen nem a háborúzáson jár az eszük.

– Igen – mondta Ramiel, könyörgően nézve Mastemára. Egyforma magasak voltak, de Mastema nem fordult felé, Ramiel lépett előre, mintha el akarná kapni a pillantását. – Ha nem feledkeznek bele a háborúba.

– Az élet háború – közölte Mastema. – Már kérdeztelek, Vittorio di Raniari: tudod-e, ki vagyok?

Nem a kérdés rendítette meg, hanem hármójuk látványa, ahogy álltak szemközt velem, az egyeden halandóval, és körülöttünk aludt a halandó világ.

Miért nem jött egyetlen barát sem a folyosón, hogy megnézzé, ki pusmog a könyvtárban? Miért nem jött az éjjeliőr, hogy megnézzé, miért lobognak gyertyák a könyvtárban? Miért motyog és delirál a fiú?

Megbolondultam?

Hirtelen az a nevetséges gondolatom támadt, hogy ha helyesen válaszolok Mastemának, akkor nem lehetek bolond.

Kurtán elnevettem magam a gondolatra. A nevetésemben nem volt se méz, se epe.

Setheus leplezetlen rokonszenvvel figyelt. Ramiel nem szólt, megint Mastemát nézte.

– Te vagy az angyal – mondtam –, akinek az Úr megengedi, hogy forgasd azt a kardot. – Semmi válasz. Folytattam. – Te vagy az angyal, aki levágtad Egyiptom elsőszülöttjeit. – Semmi válasz. – Te vagy az angyal, aki bosszút állhat.

Bólintott, bár igazából csak a szemével. Behunyta, aztán kinyitotta.

Setheus közelebb húzódott hozzá.

– Segíts rajta, Mastema – súgta a fülébe. – Hadd segítsünk neki! Filippo most úgyse hallja meg a tanácsunkat.

– Miért? – kérdezte Mastema a mellette álló angyaltól. Rám nézett. – Isten nem adott engedélyt, hogy megbüntessem a démonaidat. Isten egyszer se mondta: "Mastema, vágd le a vámpírokat, a lemurokat, a lárvákat, a vérivókat." Isten egyszer sem szólt hozzám, mondván: "Emeld föl hatalmas kardodat, és tisztítsd meg a világot ezektől."

– Könyörgök neked! – mondtam. – Én, egy halandó fiú, könyörgök neked! Old meg őket, égesd ki fészüküket a kardoddal!

– Nem tehetem.

– Megteheted, Mastema! – jelentette ki Setheus.

Ramiel közbevágott: – Ha azt mondja, hogy nem teheri, akkor nem teheti! Miért nem hallgatsz rá soha?

– Mert tudom, hogy megindítható – vágta rá Setheus. – Tudom, hogy ugyanúgy megindítható, mint Isten.

Vakmerően Mastema elé lépett.

– Vedd a könyvet, Vittorio! – parancsolta. A nagy, vastag pergamen lapok pörögni kezdtek. Setheus fölemelte a könyvet, a kezembe nyomta, és rámutatott egy passzusra, szinte meg sem érintve halvány ujjával a sűrű, fekete betűket.

Hangosan olvastam:

Ennél fogva Isten, aki a Menny és a Föld látható tüneményeit alkotta, nem tartja méltóságán alulinak, hogy látható csodákat műveljen a Mennyben és a Földön, amelyekkel az Ő imádására serkenti a látható dolgok szemlélésében elmerült lelket.

Setheus ujjá mozgott, és a szemem együtt mozgott az ujjával:

Neki pedig ugyanaz, ha imára készíted minket, mintha odafigyel imánkra, mert még ha az Ő angyalai figyelnek, akkor is Ő figyel bennük.

Elhallgattam. Csupa könny volt a szemem. Setheus elvette tőlem a könyvet, nehogy telesírjam.

Hangok zavarták meg kis körünket. Szerzetesek jöttek. Hallottam sutogásukat a folyosón, aztán felpattant az ajtó, és ők beléptek a könyvtárba.

Sírva fölnéztem, és két szerzetest pillantottam meg, akik engem bámultak, két szerzetest, akiket nem ismertem, nem emlékeztem rájuk.

– Mi az, ifjú? Miért sírsz itt egymagadban? – kérdezte az első.

– Gyere, hadd kísérjünk vissza a szobádba. Hozunk neked valami ennivalót.

– Ne, úgyse bírnám megenni – tiltakoztam.

– Ne, úgyse bírná megenni – ismételte az első szerzetes a másodiknak. – Még mindig rossz a gyomra. De pihenni pihenhet – pillantott rám.

Elfordultam. A három sugárzó angyal csendesen nézte a szerzeteseket, akik nem láthatták őket, akiknek fogalmuk sem volt, hogy az angyalok ott vannak!

– Úristen az egekben! – könyörögtem. – Csakugyan megbolondultam? A démonok győztek? Annyira beszennyeztek vérükkel és mérgükkel, hogy káprázatokat látok? Vagy angyal jelent meg előttem, mint a sírnál Máriának?

– Feküdj az ágyba! – kérleltek a barátok.

– Nem – mondta Mastema a szerzetesnek, aki nem láthatta őt. – Hadd maradjon. Megnyugtatja elméjét az olvasás. Tanult fiú.

– Nem, nem! – A szerzetes megrázta a fejét. – Itt kellene hagynunk – pillantott a társára. – Tanult fiú. Elolvashat itt is. Cosimo azt mondta, hogy kapjon meg mindent, amit kíván.

– Most menjetek, hagyjátok őt! – mondta szelíden Setheus.

– Csitt! – szólt rá Ramiel. – Mastema hadd mondja.

Engem annyira előtött a bánat és a boldogság, hogy beszélni se bírtam. Eltakartam az arcomat, és az én szegény Ursulámra gondoltam, aki örökre ott ragadt a démoni udvarban. Hogy siratott!

– Miként lehet ez? – motyogtam az ujjaim között.

– Mert ember volt valamikor, és emberi szíve van – felelte Mastema a csöndben.

A szerzetesek kisiettek. Az angyalok hármasa olyan áttetsző lett egy pillanatra, akár a fény. Láttam rajtuk keresztül a barátokat, amint becsukják maguk után a könyvtár ajtaját.

Mastema rám vetette nyugodt, erős pillantását.

– Mindent ki lehet olvasni az arcodból – jegyeztem meg.

– Mint majdnem minden angyaléból – felelte.

– Könyörgök, gyere velem! – rimáncodtam. – Segíts nekem! Tedd meg, amit most tettél ezekkel a barátokkal! Mert meg tudod tenni, ugye?

Bólintott.

– De annál többet nem tehetünk – szólalt meg Setheus.

– Mastema hadd mondja! – korholta Ramiel.

– Menj vissza a Mennyekbe! – mondta Setheus.

– Kérlek, maradjatok csöndben! – szólt rájuk Mastema. – Vittorio, én nem vághatok le őket. Nincs rá engedélyem. Azt csak te teheted, a tulajdon kardoddal.

– De jössz.

– Odaviszlek – mondta. – Amikor a nap fölkel, amikor köveik alatt alszanak. De neked kell levágnod őket, neked kell rájuk engedned a fényt, neked kell szabadon bocsátani azokat a boldogtalan, siralmas rabokat, és neked kell tetemre hívnod a városiakat, vagy pedig szélnek eresztened az egész beteg nyáját.

– Értem.

– De a köveket eltávolíthatjuk a hálólhelyükről, ugye? – kérdezte Setheus, tiltón fölemelve a kezét, mielőtt Ramiel tiltakozhatott volna. – Meg kell tennünk.

– Megtehetjük – mondta Mastema. – Mint ahogy azt is megakadályozhatjuk, hogy a gerenda rászakadjon Filippo fejére. Azt megtehetjük. De le nem vághatjuk őket. És neked sem segíthetünk

végigcsinálni, Vittorio, ha esetleg megroppan az akaratod vagy a bátorságod.

– Nem hiszed, hogy látásotok csodája erőt ad?

– Valóban? – kérdezte Mastema.

– Róla beszélsz, ugye?

– Azt tenném?

– Végigcsinálom, de meg kell mondanod...

– Mit kell megmondanom? – kérdezte az angyal.

– Pokolra kerül a lelke?

– Azt nem mondhatom meg neked – válaszolta Mastema.

– De meg kell!

– Nem, nekem csak azt kell tennem, amire az Úr teremtett, és azt meg is teszem. Ám hogy megfejtsem a titkokat, amelyek fölött Ágoston holtáig törte a fejét, az nem az én dolgom. Nem is akarom ezt tenni, és nem is fogom.

Fölvette a könyvet.

A lapok úgy peregtek, ahogyan ő parancsolta. Éreztem susogásuk szellőjét.

Mastema olvasott:

Csak nyerhetünk az Írás ihletett értekezéseiből.

– Ne olvasd ezt! Nekem ez úgysem segít! – mondtam, – Meg lehet menteni Ursulát? Megmentheti a lelkét? Van még lelke? Van olyan hatalmas, mint te? Te is elbukhatsz? Megtérhet az ördög az Istenhez?

Szemmel szinte követhetetlenül gyors mozdulattal letette a könyvet.

– Készen állsz erre a csatára? – kérdezte.

– Tehetetlenül fekszenek a nappali fényben – szólt Setheus.

– Ő is. Ő is tehetetlenül fog feküdni. Fel kell nyitnod a köveket, amelyek takarják őket, és megtudod, mit kell tenned.

Mastema megrázta a fejét. Elfordult, és intett társainak, hogy menjenek az útjából.

– Ne, kérlek, könyörgök! – esdekelt Ramiel. – Tedd meg érte! Szépen kérlek! Filippó most úgyis napokon át hozzáférhetetlen lesz számunkra.

– Mit tudsz te erről? – intette le Mastema.

– Nem mehetnének el az én angyalaim Filippóhoz? – kérdeztem. – Nekem senkim sincs, akit oda lehetne küldeni?

Alighogy kimondtam ezeket a szavakat, máris testet öltött mellettem két entitás, egy jobbról, egy balról, láttam is őket, de sápadtak voltak és távoliak. Nem lobogott bennük Filippó őrzőinek lángja, csupán csendes és vitathatatlan jelenlétüket és akaratukat érezkeltem.

Hosszasan néztem őket, előbb az egyiket, aztán a másikat, de nem találtam szavakat rájuk. Az arcuk, úgy tetszett, nyugodt, üres, és türelmes; magasak voltak, szárnyuk is volt, igen, ennyit elmondhattam róluk, de mást nem, mert nem ruházhattam fel őket színnel, ragyogással, egyéniséggel és nem mozogtak, nem volt köntösük, egyáltalán semmijük, amit szerethettem volna rajtuk.

– Mi az? Miért nem akarnak beszélni hozzám? Miért néznek rám így?

– Ismernek téged – mondta Ramiel.

– Ég benned a bosszúszomj és a vágy – mondta Setheus. – Ők tudják; melletted álltak. Fölmérték fájdalmaidat és haragodat.

– Irgalmas Isten, ezek a démonok megölték a családomat! – kiáltottam. – Tudjátok, mi vár a lelkemre? Tudja valamelyikötök?

– Természetesen nem tudjuk – felelte Mastema. – Miért lennének itt, ha tudnánk? Miért lenne itt bármelyikünk, ha a jövő előre el lenne rendelve?

– Nem tudjátok, hogy inkább vállaltam a halált, mintsem elfogadjam a démoni vért? Nem azt követeteke volna a vérbosszú, hogy igyam meg, és miután olyan erőre tettem szert, mint ellenségeim, pusztítsam el őket?

Angyalaim közelebb húzódtak.

– Hol voltatok, amikor én a halál árnyékában jártam? – kérdeztem.

– Ne szidd őket! – intett Ramiel. – Sose hittél bennük igazán. Szeretted minket, mikor láttad képünket, és mikor benned volt a démoni vér, megláttad, amit szeretni tudnál. Ez most a veszedelem. Képes vagy megölni azt, amit szeretsz?

– Elpusztítom őket mind! – mondtam. – Vagy így, vagy úgy! A lelkem üdvösségére esküszöm! – Ránéztem halovány őrizőimre, akik nem mosolyogtak, és nem ítékeztek, azután a többiekre, akik olyan fényesen ragyogtak a hatalmas könyvtár árnyékai között, a könyvekkel zsúfolt, sötét polcok előtt.

– Elpusztítom őket, ahányan vannak! – fogadkoztam. Behunytam a szememet, elképzeltem Ursulát, ahogy tehetetlenül fekszik nappal, láttam magamat, amint lehajolok, és megcsókolom hideg, fehér homlokát. Fojtottan felzokogtam, és összerázkódtam. Bólintottam, újra és újra, hogy igen, megteszem, meg fogom tenni, meg fogom tenni!

– Hajnalban – szólt Mastema – a barátok tiszta ruhát hoznak neked, vörös bársonyból, behozzák kifényesített fegyvereidet, megtisztított csizmádat. Hajnalra épp elkészülnek velük. Ne próbálj enni. Egyelőre korai, és még mindig forrong benned a démoni vér. Készülj fel. Északra viszünk, hogy megtedd, amit napvilágnál kell megtenni.

11.

*És ez a Világosság a setétségben fénylik,
de a, sötétség azt meg nem esmérte.⁶*

JÁNOS EVANGÉLIUMA, 1:52

A kolostorokban korán kelnek, már ha alszanak egyáltalán.

Hirtelen fölpattantak a pilláim, és akkor értettem meg, milyen mélyen aludtam, mikor láttam a freskót, amelyet úgy világított meg a hajnali fény, mintha letépték volna róla a sötétség fátylát.

Szerzetesek járkáltak a cellámban. Épp akkor tették le a vörös bársony tunikát, amelyről Mastema beszélt. Vékony vörös gyapjúharisnyát kaptam hozzá, aranyszövetből varrott inget, egy másik inget fehér selyemből, és egy új, vastag bőrvet a tunikához. A fegyvereimet kifényesítették, ahogy az angyal mondta. Drágaköves markolatú, nehéz kardom úgy ragyogott, mintha apám babrált volna vele ráérősen, egy eseménytelen estén, a tűz mellett. A tőreimet bekészítették.

Kikecmeregtem az ágyból, és letérdeltem imádkozni. Keresztet vetettem.

– Istenem, adj erőt, hogy lesújtsak kezed által azokra, akik halált halnak! – Mindezt latinul suttoztam.

Az egyik szerzetes mosolyogva megérintette a vállamat. Még nem ért véget a szilencium? Fogalmam se volt róla. Az asztalra mutatott, amelyre az étellemet tették: kenyeret és tejet. A tej habos volt.

Bólintottam, mosolyogtam. A két szerzetes könnyedén meghajolt, és kiment.

Körbe-körbe forogtam.

– Itt vagytok, tudom! – mondtam, de nem törődtem a dologgal többet. Ha nem jöttek el, akkor eszemre tértem, de ez ugyanúgy nem igaz, mint az, hogy az apám még mindig él.

Az asztalra az étel mellé frissen írott, kacskaringós kézjeggyel szignált okmányokat is tettek, amelyeket a nehéz gyertyatartóval

---

⁶ Károli Gáspár fordítása

nyomattak le.

Sietve átolvastam őket.

Elismervények voltak a nyeregtáskákba tett pénzről és az ékszerekről, amelyekkel érkeztem. Valamennyi okmányra a Mediciek pecsétjét nyomták.

Volt ott egy pénzes erszény is, amelyet az övemre köthettem. Megtaláltam a gyűrűimet, kifényesítve, megtisztítva. A gömbölyűre csiszolt rubinok parázslottak, a smaragdok mélysége makulátlanul érvényesült. Az arany a saját lustaságomnak köszönhetően hónapok óta nem ragyogott így.

Megfésültem a hajamat, bosszankodtam, hogy olyan hosszú és sűrű, de nem volt időm borbélyt hozatni, aki levágja, hogy csak vállig érjen. De legalább annyira megnőtt, hogy ha hátradobtam, megmaradt a hátamon, és nem lógott a homlokomba. Nagyszerű érzés volt, hogy ilyen tiszta.

Gyorsan felöltöztem. A csizmám kicsit szorított, mert tűznél szárították meg az eső után, de azért belefért a vékony harisnya. Bekapcsoltam, becsatoltam mindent, és felkötöttem a kardomat.

A vörös bársonytunika szélét arany- és ezüstszállal hímezték, az elejét ezüsttel varrott liliomok díszítették, Firenze ősrégi jelképei. Amint becsatoltam az övemet, a tunika már csak a combom közepéig ért. Ezt a divatot szép lábakra találták ki.

Az egész öltözék inkább illett a korzóra, mint csatába, de hát úgyse csata lesz ez, hanem mészárlás. Magamra terítettem az arany csatos, rövid, lefelé bővülő köpenyt, bár puha, vékony, sötétbarna mókusprém bélésével elég meleg ruhadarab volt ide a városba.

A kalap nem kellett. Felkötöttem az erszényt. Annyi gyűrűt húztam ujjaimra, hogy az ékszerek pusztá súlya fegyverré változtatta öklömet. Felhúztam a szőrmebélésű, puha kesztyűt. Találtam egy sötét borostyángyöngyökből fűzött olvasót, ami korábban elkerülte a figyelmemet. Arany kereszt függött rajta. Megcsókoltam a keresztet, és elrejtettem a rózsafüzért a zsebembe, a tunikám alatt.

Egyszer csak azon kaptam magam, hogy a padlót bámulom, és csupasz lábak vesznek körül. Lassan fölemeltem a pillantásomat.

Angyalaim álltak előttem, a tulajdon őrangyalaim, hosszú, lobogó, sötétkék köntösben, ami a selyemnél könnyebb, de fénytelenebb anyagból készülhetett. Elefántcsontszínű arcuk halványan derengett, nagy szemük olyan volt, akár az opálkő. Sötét hajuk árnyékhoz hasonlatosan hullámozott.

Egymáshoz hajolva álltak, fejük összeért, mintha szótlánul

tanácskoznának.

Megriasztottak. Volt abban valami félelmetes meghittség, hogy ilyen jól és ennyire közélről láthatom őket, tudva, hogy mindig velem voltak, nekem legalábbis ezt kellett hinnem. A többi angyalhoz hasonlóan ők is kissé magasabbak voltak az embereknél, de őket nem tették szelídebbé a kedves arcok. Elnagyoltabb vonásaik voltak, és szélesebb, noha gyönyörűen rajzolt szájuk.

– Most sem hiszel bennünk? – súgta az egyik.

– Megmondjátok a neveteket? – kérdeztem.

Egyszerre rázták meg a fejüket.

– Szerettek engem? – kérdeztem.

– Hol van az megírva, hogy szeretnünk kell? – kérdezte az, aki még nem szólt. Értelen, lágy hangja suttogásra emlékeztetett, de annál valamivel határozottabb volt. A másik angyal ugyanígy beszélt.

– Te szeretsz minket? – kérdezte ez a másik.

– Miért őriztek? – kérdeztem.

– Mert elküldtek, hogy ezt tegyük, és őrizni is fogunk, amíg meg nem halsz.

– Szeretet nélkül? – kérdeztem.

Ismét megrázták a fejüket.

Világosabb lett a cellában. Sarkon fordultam, fölnéztem az ablakra. Azt hittem, a nap az. Arra gondoltam, hogy a nap nem árthat nekem.

De nem a nap volt, hanem Mastema, aki úgy magasodott fel mögöttem, akár egy aranyfelhő, és mellette álltak ügyvédek, védnökeim, bajnokaim, Ramiel és Setheus.

Hangtalanul lüktető fény töltötte meg a cellát. Angyalaim felragyogtak, megnőttek, mélykék ruhájuk vakító fehér villámokat lobbantott.

Valamennyien Mastema sisakos alakját nézték.

Hatalmas, dallamos suhogás töltötte meg a szobát, mintha aranytorkú madárkák raja röppenne fel a fák napfényben fürdő ágairól.

Alighanem behunytam a szemem. Azután elveszítettem az egyensúlyomat. Hűvösebb lett, és mintha porfelhők szálltak volna körülöttem.

Megráztam a fejemet. Körülnéztem.

A kastélyban álltunk.

Nyirkos volt és nagyon sötét. A napfény csupán vékony szálakban lopózhatott be az irdatlan híd résein, amelyet természetesen felvontak és rögzítettek. A híd két oldalán a durva kőfalakról rozsdalepte, hatalmas

láncok és kampók lógtak, amelyeket évek óta nem használtak.

Megfordultam, elindultam a félhomályos udvarban. Lélegzetem elállt a falak iszonyú magasságától, amelyek kék négyzetet hasítottak ki az égboltból.

Ez persze csak az egyik udvar volt, a bejárati, mert már láttam is az újabb hatalmas kaput, amely akkora volt, hogy simán befért volna rajta az elképzelhető legnagyobb szénás szekér, vagy a legújabb harci gépezet.

A kövezet mocskos volt. A magasban csúcsíves kettős ablakok többszörös sora törte meg a falakat. Valamennyi ablakot berácsozták.

– Most van szükségem rád, Mastema! – mondtam. Ismét keresztet vettem. Elővettem az olvasót, megcsókoltam a keresztet, és egy pillanatig néztem a szenvedő Krisztus apró, megtört testét.

Előttem megnyílt a hatalmas kapu. Hangos csikorgás hallatszott, gyűrődtek a vasreteszek, a kapuszárnyak nyögve elfordultak sarokvasaikon. Feltárult a jóval téresebb, napfényes belső udvar.

A kapubolt, amely alatt eljöttünk, legalább harminc-negyven láb szélességű volt. Két oldalán boltíves ajtók nyíltak mély fülkéből, és az érkezésem óta itt láttam először a törődés nyomait.

– Ezek a fajzatok nem úgy jönnek-mennek, mint mások – mondtam. Siettem, hogy minél előbb kint legyek a napfényes udvaron. Túlságosan hideg és nyirkos volt a levegő az áporodott átjáróban.

Innen is olyan ablakokat láttam, amilyenekre emlékeztem. Tarka zászlók csüngtek róluk, és lámpafüzéreket akasztottak rájuk, amelyeket meg lehet gyújtani éjszakára. Láttam faliszőnyegeket, amelyeket olyan hanyagul vetettek oda az ablakpárkányra, mintha az eső semmi lenne. És nagyon magasán láttam a csipkés mellvédeket és a finomabb, fehér márvány oromköveket.

De még ez sem volt az igazi, nagy udvar. Túlságosan durvák voltak a kövek. A mocskos udvart évek óta nem taposta láb. Pocsolyákba gyűlt az esővíz, minden résből gyomok burjánzottak, de voltak itt kedves vadvirágok is. Gyöngéden megsimogattam őket. Csoda, hogy megélnék ezen a helyen.

Újabb kapu várt ránk, két hatalmas, vassal pántolt kapuszárny, egy szigorúan kihegyesedő, márványkövel kirakott átjáróban. Ez is felpattant, és beengedett egy újabb fal mögé.

Ó, minő kert köszöntött minket!

Miközben átkeltünk az újabb alagút negyvenlábnyi sötétségén, már láttam a narancsligeteket, és hallottam a madárcsicsergést. Vajon ezek is rabok, vagy felröppenhetnek a magasba, és elszállhatnak?

Igen, elszállhattak.

Jó nagy udvar volt, és az itteni falakat a tetejükig azzal a finom fehér márvánnyal burkolták, amelyre emlékeztem.

Ahogy elindultam a kertben az első márványköves ösvényen a violák és rózsák között, láttam a szálldosó, köröző madarakat a dölyfösen felszökkenő tornyok között.

Nehéz virágillatot éreztem. Vegyesen nőtt a liliom és a nőszirm, a narancsok csaknem pirosra érve csüngtek az ágakról. A citromok még zöldesek és kemények voltak.

A falakhoz bokrok és futónövények tapadtak. Az angyalok körülvettek. Akkor vettem észre, hogy egész idő alatt én vezettem, mindig én mentem előre, most is miattam várokoznak a kertben, ahol én a fejemet lehajtva állok.

– Azt figyelem, hol vannak a foglyok – magyaráztam. – Nem hallom őket.

Fölnéztem a cifrán kidíszített erkélyekre és ablakokra, a kettős csúcsívekre. Láttam néhány hosszú loggiát, de ezeket agyoncsipkézték, nem olyanok voltak, mint a mieink.

Láttam a lobogó zászlókat, mindnek egyforma színe volt, az a haláltól szennyes, sötét vérvörös. Először néztem meg alaposabban a saját tűzpiros ruhámat.

– Mint a friss vér? – motyogtam.

– Azzal foglalkozz, amit meg kell tenned – figyelmeztetett Mastema.
– A rabokhoz alkonyatkor is mehatsz, de a prédára most kell lecsapnod.

– Hol vannak? Megmondod?

– Tudatos szentségtörésből és régimódi regula szerint a kápolna kőpadlója alatt fekszenek.

Hangos sistergést hallottam. Mastema kivonta a kardját. Elfordította a fejét, vörös sisakja lángolt a márványfalakról visszaverődő napsugarakban, és a karddal mutatta:

– Az az ajtó, és mögötte a lépcső. A templom a második emeleten van, tőlünk balra.

Tüstént indultam az ajtóhoz. Felrohantam a csigalépcsőn, csizmám kopogott a köveken, hátra se néztem, hogy jönnek-e, nem töprengtem azon, miként követnek, annyit tudtam, hogy velem vannak, úgy éreztem a jelenlétüket, mintha a lélegzetük legyezne.

Végre megérkeztünk a jobb oldalt nyitott, széles folyosóra, amely az udvarra nézett. Virágokkal ékes perzsaszőnyeg futott előttünk végtelen csíkban. Éjkék alapját nem koptatták, nem nyútták talpak. A folyosó

végén tökéletes keretbe foglalva nézett rám az ég, és a hegyek zöld cikkcakkja.

– Miért álltál meg? – kérdezte Mastema.

Testet öltöttek körülöttem lebegő köntösükben, sohasem nyugvó szárnyaikkal.

– Tudod, hogy ez az ajtó vezet a kápolnába.

– Csak az eget nézem, Mastema – feleltem. – Csak a kék eget nézem.

– És mire gondolsz? – kérdezte egyik őrzőm értelen, tiszta suttogással. Hirtelen hozzám simult, pergamenszínű keze súlytalanul ereszkedett a vállamra. – Egy rétre, amely sose létezett, és egy leányra, aki halott?

– Hát ilyen könyörtelen vagy? – kérdeztem. Olyan közel voltunk, hogy összeért a homlokunk. Csodálatos érzés volt, hogy ilyen tisztán láthatom szivárványló szemét. – Nem, nem vagyok könyörtelen, csak az, aki emlékeztet, emlékeztet, emlékeztet!

A kápolna ajtajához léptem, addig húztam a két hatalmas karikát, amíg engedett a zár, azután szélesre tártam a két szárnyat, bár magam se tudom miért tágitottam ekkorára menekülésem útvonalát. Talán azért, hogy hatalmas segítőkim kifejezjenek rajta.

Az üres templomhajó végében álltam, amelyet bizonyosan éjszaka is megtöltött a páváskodó véres udvar. Fölöttem volt a kórus, amelyről a legátszellemültebb sirató zengett.

A nap dühösen verte a démoni ablakokat.

Felhördültem, amikor megláttam a denevérszárnyú démonokat az ólomszalagok villogó, tarka üvegdarabokkal kitöltött szövedékében. Milyen vastag, milyen dús csiszolású volt ez az üveg, milyen fenyegetően vigyorogtak ránk a denevérszárnyú rémek, mintha mindjárt életre kelténé őket a lángoló napfény, hogy elállhassák az utunkat!

Annyit tehettem, hogy eltéptem tőlük a pillantásomat, és a széles márványpadlót néztem. Láttam az aranyozott karikát, ugyanúgy a padlóban volt, mint apám kápolnájában, laposan hevert a kőbe metszett körben, egy szinten a padlóval, hogyne akadjon bele a cipők sarka vagy orra. Nem takarta semmi.

Ez jelölte a kripta bejáratát, az altemplomba vezető, hosszú, keskeny márvány téglalapot a kápolna közepén.

Csizmám sarka visszhangzóan kopogott az üres templom kövén. Siettem a lejárathoz.

Mi állított meg? Az oltár. Abban a pillanatban öntötte el a napfény Lucifer alakját, az óriási, vörös angyalt a rengeteg piros virág fölött,

amelyek ugyanolyan üdék voltak, mint azon az éjszakán, mikor idehoztak.

Láttam vörös márványba foglalt ékkő-szemének sárga, dühös villogását, láttam viczorító elefántcsont szemfogait. Láttam jobbra-balra a falak mentén a tépőfogas démonhadat. Drágakő-szemük mohón habzsolta a fényt.

– A kripta! – figyelmeztetett Mastema.

Húztam minden erőmből. Meg se bírtam mozdítani a márványlapot. Nem emberi erőnek való volt. Több lófogat húzhatta volna el. Szorosabban megmarkoltam a karikát, rángattam. Mintha a falakat próbáltam volna elmozdítani.

– Tedd meg helyette! – könyörgött Ramiel. – Csináljuk mi!

– Semmi az, Mastema! Annyi, mint a kapukat kinyitni!

Mastema szelíden félretolt. A hosszú, keskeny, márvány csapóajtó lassan felemelkedett.

Döböntem bámultam. Kétlábnyinál is vastagabb volt. Csak burkolat volt rajta a márvány, ami a nehezebb, sötétebb, sűrűbb követ fedte. Nem, nincs az az emberi erő, ami ezt fölnyithatta volna.

Ebben a pillanatban lándzsa röppent ki a mélységből, mintha láthatatlan rugó hajtotta volna.

Hátraugrottam, holott egyáltalán nem voltam olyan közel, hogy veszélyben legyek.

Mastema elengedte a csapóajtót, amelyet a tulajdon súlya rögtön le is szakított a sarokvasacról. A nap levilágított a mélybe, ahol újabb lándzsák hegye villogott a fényben. Engem vártak. Ferdén álltak, mintha a lépcső dőlésszögét követték volna.

Mastema a lépcső tetejére lépett.

– Próbáld eltávolítani őket, Vittorio – mondta.

– Nem tudja. Ha pedig megbotlik és leesik a gödörbe, egyenesen fölnyársalja magát – mondta Ramiel. – Te távolítsd el őket, Mastema!

Kivontam kardomat. Lecsaptam az első lándzsa vas hegyét, de a fűrésztes törésű nyél még mindig megmaradt.

Leléptem a kriptába. A hideg fölemelkedett, és megfogta a lábamat. Rácsaptam a lándzsanyélre, megint sikerült letörnöm egy darabot. Aztán kikerültem, de a bal kezem rögtön rá is talált két újabb lándzsára, amelyek ugyancsak rám vártak. Ismét fölemeltem a kardomat. Olyan nehéz volt, hogy sajgott tőle a karom.

Ám ezt a két lándzsát is addig csépeltem, amíg le nem törtem a végükről a hegyes vasat.

Még egyet léptem, a jobb kezemmel kapaszkodva, nehogy megcsúszsak a lépcsőn, és akkor hangos kiáltással lezuhantam a semmibe, mert a lépcső véget ért.

A törött dárdanyelelekbe kapaszkodtam. A kardom csörömpölve tűnt el a mélyben.

– Elég, Mastema! – mondta Setheus. – Nincs ember, aki képes lenne rá!

Lógtam a törött rudakon, és fölbámultam rájuk, ahogy körülállják a kripta száját. Ha leesek, valószínűleg meghalok az eséstől. Ha nem is halok meg, innen ki nem jutok élve.

Vártam, és hallgattam, pedig rettenetesen fájt a karom.

Hirtelen leereszkedtek, olyan halkán, ahogyan mindent csináltak; suhogó selymekben, suhogó szárnyakon szálltak alá a kriptába, körülvettek, átöleltek, egyetlen puha libbenéssel letettek a kripta padlójára, ahol rögtön el is engedtek. Addig kotorásztam a félhomályban, míg meg nem találtam a kardomat.

Megragadtam, zihálva feltápászkodtam, és fölnéztem az éles körvonalú, fényes négyszögre a magasban. Behunytam a szemem, lehajtottam a fejemet, és lassan nyitottam ki a szememet, hogy megszokja a nyirkos félhomályt.

Ezen a részen a várkastélyba nyilvánvalóan beépítették a hegyormot, mert a kripta ugyan hatalmas volt, de mindenestől a földre vájták. Én legalábbis elnagyolt földfalat láttam, amíg meg nem fordultam, és föl nem fedeztem, Mastema kifejezésével élve, a prédámat.

Nyitott szarkofágban, hosszú sorokban aludtak a pompás köntösű vámpírok, a lárvák; mindössze egy arany szálakból szőtt, vékony szemfödél takarta őket. Három oldalról szegélyezték a kriptát, amelynek tulsó végén a félbetört lépcső függött a semmi felett.

Pislogtam, hunyorogtam, hogy kitisztuljon a szemem. Olyan közel osontam az elsőhöz, hogy már láthattam gránátszín cipellőjét, borszín harisnyáját a lepel alatt, amely olyan sűrű, finom és tökéletes volt, mintha selyembogarak szőtték volna újonnan minden éjszaka. Ó, nem varázslat volt ez, csupán a legmesteribb munka, amelyre Isten teremtményei képesek. Férfiak, asszonyok szőtték őket, és még a szegélyüket is kihímezték.

Lerántottam a fátylat.

Közelebb léptem a keresztbe tett kezű fajzathoz, és iszonyodva láttam, hogy az alvó arc megelevenedik. Szeme kinyílt, és egyik karja vad erővel csapott felém.

Utolért volna markolászó ujjával, ha vissza nem rántanak. Megfordultam. Ramiel volt az. Behunyta szemét, és a vállamnak támasztotta a fejét.

– Most már ismered fortélyaidat. Jól figyelj! Nézd csak, már hajlik is vissza a kar. Azt hiszi, nincs semmi baj. Lecsukódik a szeme.

– Akkor is megteszem! Meg fogom ölni! – mondtam.

Bal kézzel letéptem a fátylat, jobbom a kardot markolta. Előreléptem, és amikor megmozdult az alvó szörny keze, rádobtam a szemfedőt, megtekertem, és lecsaptam, mint a hóhér a vérpadon.

A fej egy ocsmány cuppanással leesett. A kar visszahullott. Napvilágnál nem volt képes úgy küzdeni, mint éjszaka, első viadalom idején, amikor lenyakaztam támadómat. Győztem!

Főlkaptam a fejet. Patakzott a szájából a vér. A szeme csukva volt. A padló közepére hajítottam, a fénybe, amely rögtön perzselni kezdte a húst.

– Nézzétek, ég a fej! – mondtam. De nem álltam meg. A következőhöz léptem, lekaptam az átlátszó selyem szemfödelet egy nőről, akinek fenséges, hosszú varkocsai voltak, és élete virágjában jutott e vérfagyasztó halálra. Lefogtam karját a lepellel, fejét vettem, majd varkocsánál fogva odahajítottam társának feje mellé, amely feketén aszalódott a magas nyíláson beömlő fényben.

– Lucifer, látod ezt? – kiáltottam. Gúnyos visszhang ismételte a szavaimat: – Látod ezt? Látod ezt? Látod ezt?

Rohantam a következőhöz.

– Florian! – rikoltottam, a szemfödél után kapva.

Súlyos hiba volt.

Neve hallatán fölpattantak a pillái, és úgy szökkent volna talpra, mint a madzagon rántott bábú, ha kardommal föl nem hasítom a mellkasát. Kifejezéstelen arccal hullott vissza. Lecsaptam vékonyan nyakára. Szőke haja vérben ázott, pillái félig rácsúsztak az üres tekintetű szemre, és meghalt.

Hosszú hajánál fogva markoltam föl a test nélkül maradt fejet, a vezér, az aranszájú ördög fejét, és ráhajítottam a bűdös, füstölgő rakásra.

Így haladtam a baloldali soron, hogy miért balra, azt nem tudom, csak azt, hogy az volt az én utam. Lerántottam a lepleket, előreszökkentem, hálót vettem a karra, ha emelkedett, ám néha oly sebesen mozogtam, hogy a karnak moccanni se maradt ideje, és oly gyorsan csapkodtam a fejeket, hogy kezdtem pongyola lenni, ütéseim elcsúnyultak, állkapcsokat, sőt, vállcsontokat vertem szét, de azért megöltem őket.

Öltem őket.

Letéptem a fejüket, gyarapítottam a füstölgő kupacot, amely fölött úgy remegett a levegő, mintha őszi avart égetnének. Hamu is kavargott a füstben, apró, vékony pernye. Nem volt sok, a feketedő koponyák inkább csak olvadoztak zsírosan.

Szenvedtek vajon? Tudták vajon? Hová menekültek lelkeik láthatatlan talpakon e rideg, szörnyű pillanatban, amikor udvaruk feloszlott, amikor munkám közben én üvöltöttem és toporzékoltam mellettük, és fejemet hátravetve kiáltoztam, míg alig láttam könnyeimtől?

Valami hússzal végeztem már, hússzal, és a kardomon olyan sűrűn alvadt a vér, hogy tisztára kellett törülnöm. Rajtuk törültem tisztára, amikor visszafelé indultam, a kripta másik oldalán, az ujjasaikba törültem, miközben csodálkozva néztem, hogyan lappad össze fehér kezük a mellükön, és nappal mily lomhán csordogál a feltépett nyakakból a fekete vér.

– Halottak vagytok, mind meghaltatok, de hová mentetek, hová ment belőletek az élő lélek?

A fény halványodott. Ziháltam. Főlnéztem Mastemára.

– Delelőn áll a nap – mondta szelíden. Szeme se rebbent, pedig milyen közel volt a büdösen üszkösödő koponyákhoz!

Leginkább a szemük füstölt, mintha a kocsonya gyorsabban változna füstté.

– A templom most árnyékos, de még csak dél van. Siess. Ezen az oldalon van még hús. Munkára.

A többi angyal – a díszes köntösű, fenséges Ramiel és Setheus, a két sötétebb, bánatosabb, egyszerűbb lélek – mozdulatlanul állt, szoros csoportban, és engem figyeltek feszült várakozással. Setheus a füstölgő fejekre pillantott, majd ismét engem nézett.

– Csináld, szegény Vittorio! – súgta. – Siess!

– Te meg tudod tenni? – kérdeztem.

– Nem.

– Tudom, nem szabad – mondtam. Mellem már fáj az erőlködéstől és a beszédétől, amelyre kényszerítettem magamat. – Úgy értettem, hogy meg tudnád tenni? Rá tudnád szólni magadat?

– Én nem vagyok hús-vér teremtés, Vittorio – válaszolta Setheus. – De azt megtehetem, amit Isten parancsolt tennem.

Otthagytam őket. Visszanéztem gyönyörű, sugárzó csoportjukra, és a fenséges Mastemára. Páncélja csillogott a halványodó fényben, kardja vakított az oldalán.

Nem szólt.

Elfordultam, lerántottam az első szemfödelet. Ursula volt.

– Ne!

Hátraléptem. Visszaejtettem a leplet. Elég messze voltam tőle, nem ébreszthettem föl, mert meg se moccant. Szép karjait továbbra is keresztbe tette, a kegyes halál tartásában, amelybe valamennyien elrendezték magukat, csak nála ez kedves volt, mintha legártatlanabb leányságában ért volna szelíd véget, amely nem zilált szét egyetlen fürtöt sem a kibontottan fodrozódó, hosszú hajában. Arany párnát vetettek a fürtök a fejnek, a vállnak, a hattyúnyaknak.

Hörögve kapkodtam a levegőt. Lehanyatló kardom hegye fülsértően karistolta a követ. Megnyaltam cserepes számat. Nem mertem az angyalokra nézni, pedig tudtam, hogy alig ölnyire állnak összebújva, és engem figyelnek. A sűrű csendben pattogva-sercegve égtek a kárhozottak fejei.

Beletúrtam a zsebembe, és előhúztam a borostyán olvasót. Szégyellni valóan reszketett a kezem, ahogy fogtam. Aztán fölemeltem a himbálózó kis keresztben végződő füzért, és hozzávágtam Ursulához. Épp oda hullott, ahol a vámpír fehér melle félig csupaszon domborodott a két kicsi kéz fölött. A kereszt befészkelte magát a két halom közé. Ursula meg se rezsent.

A fény porként tapadt a pilláira.

Magyarázat és mentegetőzés nélkül fordultam a következőhöz, rekedt kiáltással lerántottam leplét, és lecsaptam. Azt se tudtam, férfi-e vagy nő. Felkaptam sűrű barna hajánál fogva a levágott főt, elhajítottam. Elsüvített az angyalok mellett, beletoccsant a lábuknál pöfögő kásába.

Nézzük a következőt. Godric! Ó, Istenem, ez kedves fáradtság lesz!

Már akkor láttam kopasz fejét, amikor még le se rántottam róla a szemfödelet. Szakadt a nemtörődöm kézzel megrántott fátyol. Megvártam, hogy kinyissa a szemét, megvártam, hogy félig fölemelkedjen a kőlapról, és öldöklően meredjen rám.

– Ismersz, te szörnyeteg? Megismersz? – üvöltöttem. A kard kettészelte a nyakat, a fehér fej koppanva hullott a földre.

Kardom hegyére tűztem a csöpögő csonkot.

– Ismersz? – kiáltottam a rebegő pilláknak, a tátogó, nyáladzó vörös szájnak. – Ismersz?

Odavitem a fejek halmához, és a tetejére illesztettem, mint egy vadászszákmányt.

– Ismersz? – jajgattam.

Aztán vad dühvel folytattam a munkát.

Még kettő, még három, öt, hét, kilenc, aztán még hat, és vége lett az udvarnak. Meghaltak a táncosok, urak és dámák.

Akkor áttantorogtam a másik oldalra, és gyorsan végeztem azokkal a szegény paraszt cselédekkel, akiknek nem volt szemfödélük, amibe takarózzanak, és jóformán föl se tudták emelni sovány fehér karjukat.

– A vadászok, hol vannak a vadászok?

– A túlsó végén. Ott már majdnem sötét van. Nagyon vigyázz!

– Látom őket. – Főlegyenedtem, kilihegtem magamat. Hatos sorban feküdtek, fejjel a falnak, mint a többiek, de veszedelmesen közel egymáshoz. Nehéz lesz megközelíteni őket.

Vagyis inkább neveltségesen egyszerű! Főlkacagtam, lerántottam az első szemfödélét, lesújtottam a lábra. A hulla vért okádva fölemelkedett, és akkor már könnyű volt látnom, hova csapjak.

A másodiknál azonnal a lábakkal kezdtem, aztán derékban szeltem ketté, és mire keze elkapta volna kardomat, én már levágtam azt. Visszarántottam pengémet, és lecsaptam a kezét.

– Halj meg, te fattyú, te raboltál el a cimboráddal! Emlékszem rád!

Aztán sort kerítettem az utolsóira is, és az ő szakállas feje is a kezemben lógott.

Baktattam vele visszafelé, rugdostam magam előtt a többi fejet, amelyeket már nem volt erőm elég messzire dobni, rugdostam őket, mint a szemetet.

Ismét fényes világosság volt a veremben. A délutáni nap a kápolna nyugati ablakain nyilazott be. A nyílásból pokoli, gyilkos hőség áradt.

Fáradtan törülgettem arcomat bal kezem fejével. Letettem kardomat, megkerestem a kendőket, amelyeket a barátok tettek a zsebembe. Azokkal dörgöltem tisztára az arcomat és a kezemet.

Azután főlkaptam a kardomat, és visszamentem Ursula szarkofágjához. Úgy feküdt, mint az előbb. Meg sem érintett a fény. Talán eleve úgy rendezték el a fekvőhelyüket, hogy egyiket se érinthesse.

Feküdt Ursula a kőágy biztonságában, jobb keze mozdulatlanul pihent a balon, mellének fehér halmán a megfeszített Krisztus aranylott. Hajszálai libegtek a szűk nyílásból jött, enyhe léghuzatban, mocorgó fűrtök dicsfényével övezve a mozdulatlan arcot.

Olyan keskeny volt a szarkofág, hogy hajának laza hullámai, amelyekbe ezúttal nem font szalagokat és gyöngyöket, arannyal hímzett hosszú ruhájának redőihez hasonlóan leomlottak a körül. Ez nem az a ruha volt, amelyben utoljára láttam, csupán a sötét vérvörös színárnyalat egyezett, különben mindenestől más volt, ragyogó és díszes, mintha itt

egy királylány feküdne, aki mindig felkészülten várja a királyfi csókját.

– Kerülhet ez a pokolra? – suttogtam. Olyan közel húzódtam hozzá, amennyire mertem. Nem bírtam volna elviselni a látványt, hogy a karja felemelkedjen azzal a gépies mozdulattal, ujjai a levegőt markolásszák, vagy a szeme kinyíljon. Nem bírtam volna.

Köntöse alól kilátszott apró cipellőjének hegye. Milyen körültekintően rendezhette el magát, amikor nyugovóra tért. Ki zárta le a csapóajtót, amelyről láncok lógnak? Ki állíthatta be a lándzsás csapdát, ki tervezhette ezt a szerkezetet, amelyhez hasonlót sose láttam?

A homály miatt csak most fedeztem föl, hogy csepp arany hajpántot visel, amelyet parányi tűk erősítenek a fűrtökhöz, úgy, hogy az egyeden szem gyöngy a homlokra kerüljön. Ilyen apróság.

A lelke is ilyen kicsi? Behabzsolja-e a pokol, megperzselik-e lángjai, úgy, ahogy a napfény égeti majd iszonyattá ezt a tökéletes arcot? Valaha egy anya méhében aludt és álmodott, valaha egy apa karjaiba tették.

Miféle tragédia juttatta ebbe a bűdös, ocsmány sírverembe, ahol lekaszabolt társainak koponyái üszkösödnek a nap rendíthetetlenül türelmes, rendíthetetlenül közömbös sugaraiban? Az angyalokhoz fordultam. Kardom hegye a földre mutatott.

– Ez az egy hadd éljen! – könyörgtem. – Ez az egyetlenegy!

Ramiel eltakarta az arcát, és elfordult, Setheus nem fordult el tőlem, de megrázta a fejét. Őrangyalaim szokott hűvös egykedvűségükkel fürkésztek. Mastema némán meredt rám, arcának békés nyugalma mögé rejtve, amit gondolt.

– Nem, Vittorio! – mondta végül. – Úgy véled, azért segítettek át az Isten angyalai ezeken az akadályokon, hogy ezekből egy is élhessen?

– Mastema, ő szeretett engem! És én szeretem őt! Mastema, az életemmel ajándékozott meg! A szeretet nevében kérem. A szeretet nevében könyörgök! Minden másban igazságot szolgáltattam. De mit mondhatok Istennek, ha ezt is levágom, aki szeretett, és akit szeretek?

Az angyal arca nem változott. Ugyanazzal az örök nyugalommal nézett. Rettenetes hangot hallottam. Ramiel és Setheus sírt. Őrzőim megfordultak, rájuk néztek, mintha meglepődtek volna, azután ismét visszatért hozzám szelíd, álmatag, egykedvű tekintetük.

– Irgalmatlan angyalok! – mondtam. – Ó, most nem voltam tisztességes! Hazudtam! Hazudok! Bocsássatok meg nekem!

– Megbocsátunk – mondta Mastema –, de neked is meg kell tenned, amit nekem ígértél.

– Mastema, meg lehet menteni őt? Ha maga mond le róla... ha ő...

emberi még a lelke?

Nem válaszolt. Semmit sem válaszolt.

– Mastema, kérlek, mondd meg nekem! Nem érted? Ha meg lehetne menteni, itt maradnék veled, rá tudnám készíteni, tudom, hogy megtehetném, mert a szíve jó! A szíve fiatal és jó! Mastema, mondd meg nekem, meg lehet menteni egy ilyen teremtményt, mint ő?

Semmi válasz. Ramiel ráhajította a fejét Setheus vállára.

– Ó, kérlek, Setheus! – esdekeltem. – Te mondd meg! Meg lehet menteni? Meghalhat az én kezem által? És ha itt maradnék veled, és rábírnám a gyónásra, hogy tagadja meg, amit eddig elkövetett? Nincs itt pap, aki feloldozhatná? Ó, Istenem...!

– Vittorio! – súgta Ramiel. – Viasszal dugtad be a füledet? Nem hallod az éhező foglyok jajszavát? Még ki sem szabadítottad őket. Meg akarod tenni, mire leszáll az éjszaka?

– Meg tudom tenni. Még mindig meg tudom tenni! De nem maradhatnék itt veled, hogy majd mikor rájön, hogy egyedül maradt, a többiek mind elpusztultak, és Godric meg Florian összes ígérete csak az ő leigázását szolgálta – akkor nem lesz rá mód, hogy megtérjen lélekben Istenhez?

Mastema ugyanolyan hidegen, szelíden nézett, aztán lassan elfordult.

– Ne, ne tedd ezt, ne fordulj el! – üvöltöttem, és megragadtam selyembe burkolt, hatalmas karját. Éreztem legyőzhetetlen erejét a kelme, a nem evilági, különös kelme alatt. Letekintett rám.

– Miért nem mondhatod meg?

– Az Isten szerelmére, Vittorio! – Hangjának felcsattanó mennydörgése betöltötte a kriptát. – Hát nem érted? Nem tudjuk!

Lerázott magáról, szemöldöke fenyegetően összehúzódott, keze összezárult kardjának markolatán.

– Nem olyan fajból eredünk, amely ismeri a megbocsátást! – zúgta. – Nem hús-vér lények vagyunk, a mi világunkban van Világosság és van Sötétség. Ennyit tudunk!

Bőszülten elfordult, és Ursula felé indult. Utána iramodtam, rángattam, de egy hajszálnyira se téríthettem el a céljától.

Keze lecsapott, félresöpörve Ursula markolászó ujjait, és megragadta a lány vékony nyakát. Ursula azzal az iszonyú, halotti vaksággal meredt az angyalra.

– Van benne emberi lélek – suttogta Mastema, majd úgy hátrált, mint aki nem akar megérinteni egy vámpírt, nem bírja elviselni az érintését. Hátrált a szarkofágtól, és én is kénytelen voltam hátrálni mögötte.

Sírva fakadtam. A nap arrébb ment az égen, sűrűsödtek az árnyékok az altemplomban. Végül megfordultam. Fönt megsápadt a fényfolt. Még mindig sugárzó, dús arany volt, de sápadt arany.

Angyalaim egymáshoz húzódva álltak. Engem figyeltek, és vártak.

– Vele maradok – jelentettem ki. – Hamarosan felébred. És akkor rákényszerítem, hogy imával könyörögjön Isten kegyelméért.

Ez az egész akkor jutott eszembe, amikor kimondtam. Akkor értettem meg, amikor szavakba foglaltam.

– Vele maradok. Ha Istenért megtagadja bűneit, akkor velem maradhat, és megvárjuk a halált. Egy ujjal sem siettetjük jöttét. Isten majd mindkettőnket befogad.

– Gondolod, hogy lesz hozzá erőd? – kérdezte Mastema. – Róla is gondolod?

– Tartozom neki ennyivel – mondtam. – Adósa vagyok. Sohasem hazudtam nektek, egyikteknek sem. Sose hazudtam magamnak. Láttam, amikor levágta az öcsémet és a húgomat. Láttam. Nem kétkem, hogy sokat megölt közülünk, a fajtámból. De engem megmentett. Kétszer mentett meg. És ölni egyszerű, de megmenteni nem az!

– Ó! – mondta Mastema, olyan hangon, mintha megütöttem volna. – Ez igaz.

– Tehát itt maradok. Most már semmit sem várok tőletek. Tudom, hogy innen nem jutok ki. Talán még ő sem képes rá.

– Dehogynem képes – felelte Mastema.

– Ne hagyd itt! – kérlelte társát Setheus. – Hozd ki, akarata ellenére!

– Te is tudod, hogy azt egyikünk sem teheti – felelte Mastema.

– Csak a kriptából! – könyörgött Ramiel. – Mintha szakadékba zuhant volna, és onnan segítenéd ki!

– Itt nem arról van szó. Nem tehetem.

– Akkor hadd maradjunk vele! – kérlelte Ramiel.

– Igen, hadd maradjunk! – mondták egyszerre, egyforma fojtott hangon az őrizőim.

– Hadd lásson bennünket a lány!

– Honnan tudhatnánk, hogy lát-e majd? – kérdezte Mastema. – Honnan tudhatnánk, hogy akar-e látni? Hányszor történik meg egy emberrel, hogy lát bennünket?

Először láttam haragosnak. Felém fordult.

– Nagy játékot játszott veled az Isten, Vittorio! – mondta. – Micsoda ellenségeket és micsoda szövetségeseket adott neked!

– Igen, tudom, és minden erőmmel, szenvedéseim minden súlyával

könyörgök majd Hozzá Ursula lelkéért.

Nem akartam behunyni a szememet. Tudom, hogy nem akartam.

Mégis megváltozott a kép. A maró füstöt eregető kupac, a néhány elgurult koponya ugyanott száradt, aszalódott; fent sötétebb lett a fény, de azért még arany volt, aranylott a félbetört lépcső, a szálkás lándzsanyelek fölött, a kései délután utolsó perzselt üledéke aranylott benne.

De angyalaim elmentek.

12.

NE VÍGY ENGEM A KÍSÉRTÉSBE

Lehettem akármilyen fiatal, a testem nem bírta tovább. De hogy maradhattam volna meg ebben a kriptában, Ursula ébredésére várva, anélkül, hogy meg ne próbálkozzam a menekülés valamilyen útjával?

Nem gondoltam rá, hogy angyalaim elhagytak. Megérdemeltem. Ám meg voltam győződve róla, hogy úgy helyes, ha adok Ursulának egy esélyt, hadd bízza magát Isten kegyelmére. Akkor majd elhagyjuk a kriptát, ha szükséges, keresünk egy papot, aki feloldozhatja Ursula emberi lelkét minden bűne alól. Mert ha nem képes teljes életgyónást tenni, egyedül Isten szeretetéért, akkor a feloldozás bizonyosan megmenti.

Körbetapogatóztam a kriptában, kerülgetve az aszalódó hullákat. A kevés megmaradt világosság vérpatakokra hullott, amelyek megalvadtak a szarkofágok két oldalán.

Végre megtaláltam, amiben reménykedtem: egy hosszú létrát, amely fölért a kriptá mennyezetéig. De miként emelhetném meg?

Az altemplom közepére vonszoltam a létrát, félrerugdosva utamból a podvás fejeket. A földre fektettem, a közepénél beálltam két fok közé, onnan próbáltam fölemelni.

Képtelenség. Egyszerűen hiányzott az emelő erő. A létra keskeny volt ugyan, de nagyon sokat nyomott a hossza miatt. Három-négy erős férfi meglódíthatta volna annyira, hogy a felső fokok beleakadjanak a törött lándzsanyelekbe. Én, egyedül, nem voltam képes rá.

Volt más lehetőség. Egy lánc vagy egy kötél, amelyet föl lehetne dobni a lándzsanyelekre. Ilyet is kerestem, de nem találtam a homályban.

Hát nincs itt egy lánc? Nincs itt egy kötéltekeres?

Egy ugrással meg tudták tenni az utat az ifjú lárvák a padlótól a félbetört lépcsőig?

Aztán a falak mellett tapogatóztam, keresve egy kiugrót, egy dudort, egy karikát, ami netán raktárra utal, vagy pedig, amitől Isten őrizzen, újabb kriptára, tele démonokkal!

De nem találtam semmit.

Végül visszabukdácsoltam a kriptá közepére, összeszedtem a fejeket,

még Godric utálatos, tar fejét is, amelynek feketeségében már csak két sárga vágás volt a szeme, és felhalmoztam őket oda, ahol a nap folytathatja rajtuk a munkáját.

Majd átbökladoztam a létrán, és térdre rogytam Ursula szarkofágjának lábánál.

Most alszom egy kicsit. Nem, nem alszom, pihenek.

Nem akartam, féltem is tőle, meg is bántam, de azért csak eldőltem ernyedt tagjaimmal a kőpadlón, és átadtam magamat a gyógyító, áldott alvásnak.

Milyen érdekes volt.

Azt hittem, arra fogok ébredni, hogy Ursula sikolt a sötétségben, mint egy rémült gyerek, amikor ilyen sok halott között találja magát.

Arra gondoltam, meg fog rémülni a kupacba dobált fejektől.

Nem ez történt.

Fent szürkület volt, violaszínű, mint a rét virágai, és Ursula állt mellettem. A nyakába akasztotta a rózsafüzért, amelyet ritkán lehet ilyen helyen látni, és úgy viselte, mint egy csodaszép ékszer. A kereszt forgott és himbálózott, arany szikrákat villantott, ugyanolyanokat, mint a lány szeme.

Ursula mosolygott.

– Én bajnokom, én hősöm, gyere, meneküljünk a halál e helyéről! Megtetted, bosszút álltál értük!

– Mozgattad az ajkadat?

– Szükséges az nálad?

Borzongás futott végig rajtam, amikor talpra állított. Megfogta a vállamat, úgy nézett föl rám.

– Áldott Vittorio – mondta. Majd átfogta a derekamat és fölemelkedett. Elszálltunk a törött lándzsanyelek mellett, meg se érintettük a szűrős fát, és máris a szürkületi kápolnában találtuk magunkat, az elsötétedett ablakok között, ahol irgalmas és játékos árnyékok takarták a távoli oltárt.

– Ó, drágám, drágaságom! – mondtam. – Tudod, mit tettek az angyalok? Tudod, mit mondtak?

– Gyere, szabadítsuk ki a rabokat, kívánságod szerint! – felelte ő.

Annyira felfrissültem, úgy pezsgett bennem az erő! Mintha nem is állna mögöttem a verejtékes görcölés, mintha a harc nem szívtá volna el az erőt a tagjaimból, mintha napok óta nem a küzdés és a háború lenne az osztályrészem!

Átrohantunk a kastélyon. Sorra téptük föl az ajtókat, amelyek

elrekesztették a galambdúcba zárt szerencsétleneket. Ő futott elől könnyű macskatalpán az ösvényeken a narancsfák alatt és a madárketrecek mellett, felborította a leveses kondérokot, és odakiáltotta a szegényeknek, a sorvadtaknak, a reményteleneknek, hogy szabadok, többé senki sem tartja börtönben őket.

Szempillantás alatt egy magas erkélyen találtuk magunkat. Láttam a mélyben a szerencsétlenek hosszú menetét, ahogy kígyózik lefelé a völgybe, a bíbor ég és a fölkelő esthajnalcsillag alatt. A gyengék támogatták az erőseket, az öregek vitték a fiatalokat.

– Visszamennek abba a gonosz városba? Vissza a szörnyetegekhez, akik odaadták őket áldozatul? – Hirtelen dühbe gurultam. – Büntetést érdemelnek!

– Mindent a maga idejében, Vittorio. Van idő. Szegény, szomorú áldozataid immár szabadok. Ez a mi időnk, a tied és az enyém, gyere!

Szoknyája sötét, nagy tányérrá nyílt, ahogy szálltunk lefelé, el az ablakok mellett, el a falak mellett, amíg le nem tehettem a lábamat a puha földre.

– Istenem, Uram, hiszen ez a rét, nézd, a rét! – mondtam. – Olyan tisztán látom a felkelő hold fényében, mint álmaimban!

Átöleltem, belefűrtam ujjaimat hullámos hajába. Megindult a lábam alatt a föld, ám Ursula úgy tartott, mint egy horgony, miközben táncban forogtunk körbe-körbe, és a fák puha susogással énekeltek összetartozásunkról.

– Soha, senki nem választhat el minket, Vittorio – mondta. Kifejtette magát karjaimból, és elfutott.

– Nem, várj, Ursula, várj! – kiáltottam. Utána vettem magamat, de a nőtiszta nagyon magasra, nagyon sűrűre nőttek a fűben. Nem egészen olyan volt, mint álomban, de aztán visszaváltozott álommá, mert ezek a növények éltek, a vadság zöld illatát árasztották, és az erdő fái szelíden integettek a jószagú szélben.

Kimerülten összeestem, és nem bántam, hogy kétfelől felkapaszkodnak rám a virágok. Hagytam, hadd bámulják arcomat a vörös nőtiszta.

Ursula mellém térdelt.

– Ő megbocsát nekem, Vittorio – mondta. – Megbocsát az ő végtelen kegyelmében.

– Ó, igen, szerelmem, áldott, szépséges szerelmem, megmentőm, Ő megbocsát!

Az apró kereszt a nyakamat súrolta.

– De neked is meg kell tenned értem ezt, neked, aki élni hagyta a mélyben, aki megkíméltél, aki bízón hajtottad álomra fejedet a sírom lábánál, meg kell tenned ezt...

– Mit, áldott lélek? – kérdeztem. – Mondd el, és megteszem!

– Először imádkozz erőért, majd pedig emberi testedbe, a te egészséges és megkeresztelt testedbe kell fogadnod démoni véretem, amit megtehetsz, ki kell szívnod belőlem, így szabadítva meg a lelkemet a rontásától; ugyanúgy kihányhatod, mint a főzeteket, amelyeket itattunk veled, nem lesz ártalmadra. Megteszed értem? Megtisztítasz a méregtől?

A rosszullétre gondoltam, a hányásra, amely sugárban zúdult ki belőlem a kolostorban. Gondoltam a rettentő félrebeszélésre, az örületre.

– Tedd meg értem! – szolt Ursula.

Rám feküdt. Éreztem bordái ketrecében repeső szívét, éreztem a saját szívemet. Még sohasem éltem át ilyen édes bágyadságot. Ujjaim begörcbültek. Egy pillanatra kőkeménynek tűnt a rét, mintha éles kavicsokba feküdtem volna, de aztán megint éreztem a virágok törött szárait, a bíbor, fehér és piros nőtörzsek ágját.

Ursula fölemelte a fejét.

– Isten nevében – mondtam –, a megváltásod érdekében elveszem tőled a mérget, amit el kell vennem; kiszívom a vért, mintha egy üszkös sebből, egy poklos fekélyből szívnam a romlást. Add nekem, add nekem a vért!

Arca mozdulatlanul lebegett fölöttem. Kicsi volt, finom és fehér.

– Légy bátor, szerelmem, légy bátor, mert előbb helyet kell csinálnom neki.

A nyakamhoz fúrta magát, foga a húsemba mélyedt.

– Légy bátor, csak egy kicsit, hogy legyen hely!

– Csak egy kicsit? – suttogtam. – Csak egy kicsit. Ó, Ursula, nézz föl, nézd a mennyországot és a poklot az égen! A csillagok tűzgolyók, amelyeket az angyalok akasztottak oda!

Am a szavak elnyúltak, elfolyt belőlük az értelem, üresen visszhangzottak fülemben. Sötétség szemfödele boruk rám, és amikor fölemeltem a kezemet, mintha aranyháló borította volna, és láttam ujjaimat messze-messze, a hálóba gabalyodva.

Váratlanul napfény öntötte el a rétet. Ki akartam tépni magamat, fel akartam ülni, azt akartam mondani, nézd, feljött a nap, és nem árt neked, drága leány! Am nem szabadulhattam az isteni, kéjes hullámverésből, ami bennem kezdődött, az ágyékból áradt ez a simogató, fenséges gyönyörűség.

Amikor foga kiemelkedett a húsoból, úgy tűnt, hogy lelke még nagyobb hatalmat nyert fölöttem, minden részem fölött, ami férfi és gyermek volt egykor, most pedig halandó.

– Ó, szerelmem, drágám, ne hagyj abba! – A nap kápráztató táncot járt a gesztenyefák ágain.

Kinyitotta a száját, vér szökölt belőle. A vér sötét csókja.

– Vedd tőlem, Vittorio!

– Add át minden vétkeidet, isteni gyermek! – mondtam. – Ó, Istenem, segíts! Istenem, irgalmazz! Mastema...

De megtört a szó. Szájam megtelt vérrel, és ez nem az áporodott kotyvalék volt, hanem az a perzselő, sorvasztó édesség, amit az első titkos csókokkal kaptam tőle. Csakhogy ezúttal úgy áradt, mint az özönvíz.

Alám csúsztatta a karjait, fölemelt. A vér mintha nem ismert volna ereket, mert a tagjaimat töltötte meg, a vállamat, a mellkasomat. Elnyelte és megacélozta szívemet. A játékosan kacsingató napot néztem Ursula vakító arany hajának selymes szálai között. Zihálva kapkodtam a levegőt.

A vér lefolyt a lábszáramban az ujjaim hegyéig. Megtöltötte lüktető hímveszőmet. Ismét éreztem Ursula könnyű macskatestét, kígyózó tagjai öleltek, szorítottak, megbéklyóztak, szája az enyémmre tapadt.

Szemem erőlködve tágra nyílt. A napfény teletöltötte őket, aztán ponttá szűkült. Összeszűkült a fény, és a sóhajtásaim váratlanul szélviharrá lettek, hallottam szívverésem visszhangját, mintha nem egy réten lennénk, és a hangok, amelyek megacélozott testemből, átalakított testemből, Ursula vérével eltöltött testemből hallatszottak, kőfalakról verődtek vissza!

A rét eltűnt, vagy sohasem volt. Fent alkonyodott egy négyszögletű nyílásban. A kriptában feküdtem.

Felültem, ledobtam magamról Ursulát, elhajítottam. Felsikoltott a fájdalomról. Felpattantam, kinyújtottam a karomat, bámultam kezemnek fehérségét.

Elbődült bennem az éhség, az iszonyú, vonító farkaséhség!

Fölbámultam a sötétbíbor fényre, és üvöltöttem:

– Megcsináltad velem! Olyanná tettél, mint te!

Zokogott. Nekiugrottam. Meggörnyedve hátrált, kezét a szájára tapasztotta, sírt, futott előlem. Utána rohantam. Iszkolt körbe-körbe a kriptában, mint egy patkány, és sikoltozott:

– Ne, Vittorio, ne, Vittorio, ne, Vittorio, ne bánts! Értünk tettem, Vittorio! Szabadok vagyunk, Vittorio! Ó, Istenem, segíts!

Felröppent, az utolsó pillanatban kerülve el kinyújtott kezemet.

Felszállt a kápolnába.

– Boszorkány, szörnyeteg, lárvá, becsaptál káprázataiddal, látomásaiddal, magadhoz hasonlónak tettél, ezt csináltad velem! – Az attemplom visszhangzott üvöltésemtől. Addig matattam a sötétségben, amíg megtaláltam a kardomat, aztán hátráltam néhány lépést, lendületet vettem, és én is megcsináltam az ugrást: átszálltam a lándzsanyelek fölött, és máris a kápolna padlóján álltam. Ursula az oltár előtt imbolygott, arcán szikráztak a könnyek.

A vörös virágokig hátrált, amelyek alig látszottak az elsötétült ablakokon átszivárgó csillagfényben.

– Ne, Vittorio, ne ölj meg, ne tedd ezt! Ne! – Zokogott és jajveszékelt. – Én is csak egy gyerek vagyok, mint te, kérlek, ne tedd!

Rárohantam. A szentély végébe menekült. Veszett dühömben odavágtam kardommal Lucifer szobrához. Lucifer megingott, ledőlt, és összetört az átkozott templom padlóján.

Ursula térdre vetette magát, kinyújtotta a karját, és olyan hevesen rázta a fejét, hogy a haja ide-oda röpködött.

– Ne ölj meg, ne ölj meg, ne ölj meg! A pokolra küldesz, ha megteszed! Ne tedd!

– Te rongy! – nyöszörögtem. – Te rongy! – Nekem is patakozottak a könnyeim. – Szomjazom, te rongy! Szomjazom, és érzem a szagukat, a rabszolgákét a galambdúcban! Érzem a szagukat, a vérüket, verjen meg téged az Isten!

Én is térdre estem, aztán el is dőltem a márványon. Félderugdostam az ocsmány szobor törmelékét. Kardommal beledőftem az oltárterítő csipkéjébe, és lerántottam. Jött vele a vörös virágerdő, zuhogtak rám a virágok, annyi volt, hogy meghempereghettem bennük, és belefúrhattam arcomat puhaságukba.

Csend lett, iszonyú csend, csak az én nyüsztésem hallatszott. Éreztem, milyen erős vagyok, még a hangom zengésében is éreztem, meg a karomban, amely játszi könnyedséggel fogta a kardot, és a nyugalomban, amellyel hevertem a kövön. Fáznom kellett volna, de nem fáztam, mert jólesett a hideg.

Ó, milyen hatalmassá tett Ursula!

Szaghullám töltötte meg az orromat. Fölnéztem. Ursula állt ott, szelíden, gyöngéden, megbocsátón. Szeme tele volt csillagfényvel. Fialat halandót tartott a karjaiban, egy félkegyelmű fiút, aki nem is tudta, milyen veszélyben forog.

Milyen rózsaszín és ízes volt, hogy hasonlított a harapni való, sült

malachoz, hogy forrt és gyöngyözött benne a jó halandó vér, ami engem várt! Ursula elémtette.

A meztelen fiú hátraült a sarkára. Az ülepe keszeg volt, reszkető mellkasa nagyon rózsaszín, hosszú haja puhán, feketén keretezte az arcát. Mintha álmódott, vagy keresett volna valamit a sötétségben, talán angyalokat?

– Igyál, kedvesem, igyál belőle! – biztatott Ursula. – Akkor majd erőre kapsz, hogy elvihess kettőnket gyónni, a jóságos atyához.

Mosolyogtam. Annyira kívántam a félkegyelmű fiút, hogy alig bírtam a vágyammal. Ám ez már egy egészen új erőpróba volt, hogy mennyit viselek el? Nem kapkodtam, felkönyököltem, és ránéztem Ursulára.

– A jóságos atyához? Úgy véled, oda megyünk? Így és most, mi ketten, ahogy vagyunk?

Megint sírva fakadt.

– Nem most, nem, nem most! – sírta.

Megtörten csóválta a fejét.

Elvettem a fiút. Kitortem a nyakát, és szárazra szívtam. Meg se pisszent. Nem volt ideje a félelemre, fájdalomra, sírásra.

Elfeledjük valaha az első ölést? Elfeledjük valaha?

Egész éjszaka a galambdúcban tomboltam, zabáltam, dózsoltem, tobzódtam, elvettem, ami kellett, elküldtem mindet az égbe vagy a pokolba, honnan tudjam, hiszen most már ehhez a földhöz voltam kötve Ursulával, aki ugyancsak nyalakodott a maga válogatós módján, mindig figyelve nyüzítéseemre, vonításomra, és ha már reszkettem a dühtől, átölelt és megengesztelt csókjaival, zokszavával.

– Gyere innen! – mondtam.

Ez napkelte előtt volt. Közöltem vele, hogy egyetlen nappal sem töltök ezekben a hegyes tornyokban, ebben a borzalmak házában, a gonoszság és a mocskos születés e barlangjában.

– Ismerek egy barlangot – mondta. – Messze lent a hegyoldalban, túl a tanyákon.

– Igen, valahol egy igazi rét szélén?

– Rétek számlálatlanul vannak e szép vidéken, szerelmem – válaszolta. – És varázsszemünk ugyanolyan szépnek látja virágaikat a holdfényben, mint a halandóké Isten napsugarában. Ne feledd, Isten holdja a mienk. És holnap éjszaka... mielőtt a papra gondolnál... szánj rá időt, és jól gondold meg...

– Ne nevetess már megint! Inkább mutasd meg, hogy kell repülni. Öleld át a derekamat, és mutasd meg, hogy kell leugrani egy olyan magas

falról, amelytől összezúzódna a halandó ember tagjai. Ne beszélj nekem papokról többé! Ne úzz gúnyt belőlem!

– ... mielőtt a papra, a gyónásra gondolnál – folytatta rendületlenül, csengő, édes kis hangján, szerelem könnyeitől túláradó szemmel – visszatérünk Santa Maddalanába, amikor mélyen alszik, és porig égetjük a várost.

13.

GYEREKMÁTKA

Nem gyűjtöttük föl Santa Maddalanát. Sokkal szórakoztatóbb volt vadászni a városiakra.

A harmadik éjszakán leszoktam róla, hogy megsirassam a hajnalt, amikor egymást ölelve elbújunk titkos és megközelíthetetlen barlangunkban.

És a harmadik éjszakán a városiak is megtudták, mi az, ami sújtja őket – hogy visszaütött rájuk az ördöggel kötött fortélyos paktum –, és halálos rémületbe estek. Jó muri volt túljárni az eszükön, megbújni a girbegurba sikátorok árnyékai között és feltörni a legkörmönfontabb, legbizarrabb lakatokat!

A hajnali órákban, amikor pisszenni sem mert a város, és a jó franciskánus pap álmatlanul térdepelt a cellájában, morzsolta a rózsafüzért, és Istenhez könyörgött, engedje megértenie, mi történik – emlékszik, ez volt az a pap, aki olyan barátsággal volt hozzám a fogadóban, velem evett-ivott, és figyelmeztetett, nem olyan dühösen, mint a dominikánus, hanem szeretettel –, miközben ez a pap imádkozott, besurrantam a ferences templomba, és én is imádkoztam.

De minden este azt mondtam magamnak, amit a házasságtörő motyog, mikor lefekszik a szajhájával: "Csak még egy éjszakát, Istenem, azután gyónáshoz járulok! Csak még egy éjszakát az üdvösségből, Uram, aztán hazamegyek a feleségemhez."

A városiaknak nem volt esélyük ellenünk.

Amit nem tudtam ösztönösen, nem sajátítottam el kísérletezéssel, arra az én drága Ursulám tanított meg, türelmesen és kedvesen. Ki tudtam kutatni az elmében a bűnt, amelyet úgy tüntettem el egy gyors nyelvcsapással, ahogyan a vért hörpöltem egy lusta, csaló kereskedőből, aki egykor tulajdon zsenge gyermekeit adta oda, csak hogy a titokzatos Florian úr megtartsa a békét.

Egy éjszaka megállapítottuk, hogy nappal városiak jártak a kastélyban. Éppen csak körülnézhettek, szinte semmit sem loptak el, és nem csináltak túlzott felfordulást. Hogy megrémülhettek a templomban a

lezuhant Lucifer talapzatát körbefogó, iszonyú szentektől! Nem vitték el az arany gyertyatartókat, se az ódon szentségtartót, amelyben keresgélő ujjaim egy összezsugorodott emberi szívet találtak.

Amikor utoljára jártunk a Rubin Grál Udvarában, felhoztam a mély pincéből a vámpírok hártására aszott fejét, és mint mindmegannyi kővel, behajigáltam velük a színes üvegablakokat. A kastély káprázatos művészetének utolsó csilláma is kialudt.

Bebarangoltuk Ursulával a kastély hálótermeit, amelyeket sohase láttam, sejtlemem sem volt létezésükről, és ő megmutatta a szobákat, ahol az udvar tagjai összegyűltek dámázni, sakkozni, muzsikát hallgatni. Itt-ott észrevettük a lopás nyomát: egy lerántott ágytakarót, egy földre hullott párnát.

De a városiakban látnivalóan erősebb volt a félelem a kapzsiságnál. Keveset vittek el a kastélyból.

És mikor továbbra is vadásztunk rájuk, és nem volt erejük leleményünk ellen, kezdtek elszökdösni Santa Maddalanából. Nyitott ajtóval ásitó boltokat, bedeszkázott ablakokat, üres bölcsőket láttunk, ha éjszaka csatangoltunk a kihalt utcákon. A dominikánus templomot deszakralizálták, és otthagyták, az oltárkövet elvitték. A gyáva papok, akiktől megtagadtam a gyors halál adományát, cserbenhagyták nyájukat.

Ettől kezdve még izgalmasabb lett a vadászat, mert akik megmaradtak Santa Maddalanában, kapzszik és kötekedők voltak, akik nem adták ingyen a bőrüket. Egyszerű volt elválasztani az örökmécs vagy a szentek oltalmazó erejében hívő ártatlanokat azoktól, akik az ördöggel cicáztak, és most, kezükben karddal, szorongva virrasztottak a sötétségben.

Szerettem beszélni hozzájuk, szavakkal döfölni, miközben megöltem őket.

– Azt hitted, sose lesz vége a játéknak? Azt hitted, a fajzatok, amelyeket jól tartottatok, sose fordulnak ellenetek?

Ursulám túlságosan gyenge gyomra volt az ilyen sporthoz. Nem bírta a szenvedés látványát. A kastélyban részt kellett vennie a véres áldozásban, mert Florian és Godric minden lépését előírták, de csak a zene és a tömjén segítségével tudta elviselni.

Éjszakáról éjszakára kihaltabb lett a város, elnéptelenedtek a tanyák, és iskoláztatásom városa, Santa Maddalana egyre jobban leromlott. Ursula rákapott, hogy az elárvult gyerekekkel játsszon. Néha kiült a templom lépcsőjére, karjaiban egy halandó kiseddel, annak turbékolt, és mesélt neki franciául.

Énekelt régi latin énekeket, amelyek az ő korában, vagyis úgy kétszáz

éve divatoztak az udvaroknál, és beszélt csatákról olyan francia és német helyeken, amelyeknek nevei semmit sem mondtak nekem.

– Ne játssz a gyerekekkel – mondtam. – Emlékezni fognak rá. Emlékezni fognak ránk.

Két hét alatt elpusztult a város. Csupán az árvák maradtak, néhány vénséges vén ember, a ferences atya, és az ő apja, a manócska, aki éjszakánként gyertyavilág mellett ült a szobájában, és úgy kártyázott önmagával, mintha fogalma sem lenne, mi folyik Santa Maddalanában.

A tizenötödik éjszakán, akkor lehetett, alighogy megérkeztünk, máris tudtuk, hogy csak ketten maradtak a városban. Az öregecske magányosan dudorászott a fogadóban, ahol tárva-nyitva álltak az ajtók. Nagyon részeg volt, rózsaszín feje izzadtan ragyogott a gyertyafényben. Csapkodta az asztalra a kör alakban lerakott kártyalapokat. A pasziánsz egyik változatát játszotta, aminek az a neve, hogy "óra".

Mellette ült a franciskánus. Félelem nélkül, nyugodtan tekintett ránk, amikor beléptünk a fogadóba.

Farkaséhség gyötört. A vérüket akartam inni, mindkettejükét.

– Ugye, még nem mondtam, hogy hívnak? – kérdezte a pap.

– Nem, atyám – feleltem. – Sohase mondta.

– Józsue – mondta. – Ez a nevem. Józsue testvér. Akik még maradtak, elmentek Assissibe, és magukkal vitték az utolsó gyermeket is. Hosszú útjuk lesz dél felé.

– Tudom, atyám – feleltem. – Magam is jártam Assissiben, imádkoztam Szent Ferenc templomában. Mondja, atyám, ha rám néz, lát mellettem angyalokat?

– Miért látnék angyalokat? – kérdezte csendesen. Pillantása átcsúszott Ursulára. – Szépséget látok, csiszolt elefántcsontba örökített ifjúságot látok. De angyalokat nem látok. Sose láttam.

– Én láttam őket egyszer – mondtam. – Leülhetek?

– Ahogy tetszik – mondta. Egyenes háttal ült az egyszerű széken, úgy figyelt bennünket. Leültem vele szemközt, majdnem úgy, mint azon a napon, csak most nem az illatos lugas borult ránk, mert bent voltunk a fogadóban, ahol melegebbnek, erősebbnek tűnt a gyertyafény.

Ursula zavartan nézett. Nem értette, mit akarok. Sose láttam, hogy emberhez szólt volna, kivéve engem és a gyerekeket, akikkel játszadozott – más szavakkal azokat, akiket megsajnál, és nem akarta megölni őket.

Fogalmam sem volt, mit gondolhat az emberkéről, és fiáról, a ferences papról.

Az öregember nyert a kártyában.

– Na tessék! Nem megmondtam? Ilyen a mi szerencsénk! –
Összesöpörte a zsíros lapokat, kevert, és előlről kezdte a játékot.

A pap fátyolos szemmel nézte, mint akinek annyi ereje sincs, hogy
ámítsa vagy megnyugtassa vénséges apját. Azután felém fordult.

– Firenzében láttam azokat az angyalokat – mondtam –, és csalódást
okoztam nekik, megszegtem a fogadalmamat, kárhozatba löktem a
lelkemet.

– Minek ez a halogatás? – kérdezte a franciskánus élesen.

– Nem fogom bántani önöket. A társnőm sem – sóhajtottam.

Ez volt az a pontja a beszélgetésnek, amikor az ember a seres vagy
boros kupa után nyúlt, hogy szomját oltsa. Csillagokat láttam az éhségtől.
Bámultam a ferences borát, amely immár semmit, de semmit sem jelentett
nekem, aztán az arcát néztem, amely verejtékesen csillogott a
gyertyafényben, és folytattam:

– Szeretném, ha tudná, hogy láttam őket, és beszéltem ezekkel az
angyalokkal. Segíteni próbáltak, hogy elpusztíthassam a szörnyeket, akik
uralkodtak ezen a városon és lakosainak lelkén. Azt akarom, atyám, hogy
ezt tudja.

– Miért, fiam? Miért mondja el ezt nekem?

– Mert gyönyörűek voltak, olyan valóságosak, mint mi, és mert ön
látott minket. Pokolra való dolgokat látott; jóra való restséget, árulást,
gyávaságot és csalárdságot látott. Most ördögöket lát, vámpírokat. Én
pedig azt szeretném, ha tudná, hogy a tulajdon szememmel láttam
angyalokat, akik oly dicsők voltak, hogy arra nincsen szó.

Sokáig nézett merengve, aztán Ursulára pillantott, aki riadtan
fürkészett engem, főleg attól tartva, hogy mértéken fölüli szenvedést
okozok magamnak.

– Miért hagyta cserben őket? – kérdezte végül a pap. – Miért jöttek
önhöz, és ha angyalok segítették, miért bukott el mégis?

Vállat vontam, elmosolyodtam.

– Szezelemből.

Nem válaszolt.

Ursula a karomnak támasztotta a fejét és hozzám simult. Kibontott
haja a hátamat simogatta.

– Szezelemből? – ismételte a franciskánus.

– Igen, és becsületből is.

– Becsületből.

– Úgyse fogja megérteni senki. Isten nem fogadja el, de akkor is igaz.
Atyám, miért mások önök, mint én és a leány, aki mellettem ül? Mi

választja el a két felet – a becsületes papot és a démonokat?

Az emberke fölvihogott. Szenzációs lapjárása volt.

– Ezt nézzék! – Rám emelte okos kis szemét. – Ó, a kérdés, grácia fejmenek! Én tudom rá a választ.

– Tudod? – kérdezte a pap, és a vénséghez fordult. – Te tudod a választ?

– Hát persze, hogy tudom! – felelte az apja. Ismét osztott magának. – A gyávaság az, ami visszatartja őket egy derék gyónástól, és a félelem, hogy a pokolra jutnak, ha meg kell halniuk.

A pap hüledezve bámulta az apját.

Én is.

Ursula nem szólt, csak megcsókolta arcomat.

– Most hagyjuk őket! – súgta. – Santa Maddalana nincs többé. Menjünk.

Körülnéztem a fogadó elsötétült szobájában. Megnéztem a régi hordókat. Lázás értetlenséggel, sorvasztó bánattal néztem a dolgokat, amelyeket a halandók használnak és érintenek. A ferences nagy kezére néztem, amely összekulcsolt ujjakkal nyugodott előttem az asztalon. Megnéztem kezén a szőrszálakat, azután megnéztem vastag száját, nagy, szomorú, könnyes szemét.

– Elfogadja ezt tőlem? – suttogtam. – Ezt a titkot, az angyalokét? Hogy láttam őket? Én! De hát látja, ki vagyok, tudnia kell, hogy tudom, mit beszélek. Láttam a szárnyukat, láttam glóriájukat, láttam fehér arcukat, láttam a hatalmas Mastema kardját, ők segítettek, hogy betörjek a kastélyba, és elpusztítsam a démonokat, kivéve ezt az egyet, ezt a gyerekmátkát, aki az enyém.

– Gyerekmátka! – súgta Ursula. Boldoggá tette a szó. Ábrándosan nézett rám, és halkán dudorászni kezdett egy régimódi éneket, egy dallamfoszlányt a maga korából.

Türelmetlenül megszorította a karomat.

– Gyere, Vittorio – unszolt –, hagyd békén ezeket az embereket, hadd meséljem el, hogy valóban gyerekmátka voltam! – Förlélkülve nézett a papra. – Mert az voltam. Eljöttek apám várába, és megvásároltak pénzért, azt mondták, szűznek kell lennem, mire hozták a bábaasszonyok a melegvizes tálat, megvizsgáltak, szűznek nyilvánítottak, csupán ezek után vett magához Florian. Az ő mátkája voltam.

A pap mereven bámulta, mint aki akkor se mozdulhatna, ha akarna. Az öregember kártyázott tovább, csupán időnként vetett egy barátságos pillamást Ursulára.

– El tudják képzelni borzadásomat? – kérdezte. Rám nézett, hátravetette haját, amely ismét apró hullámokban fodrozódott, mert korábban befonta. – El tudnak képzelni a nyoszolyámon, mikor megláttam, ki az én arám, ez a fehér dolog, ez a halott dolog, olyan, amilyenek minket látnak most önök?

A pap nem válaszolt. Szeme lassan megtelt könnyekkel. Könnyekkel!

Milyen emberi, kedves látványt nyújtottak a vértelen, kristálytisza csöppek, milyen szépen ékesítették a koros, petyhüdt arcot, a húsos száját!

– Majd elvittek egy düledező kápolnába – folytatta Ursula – romok közé, ahol férgek és pókok hemzsegték, amelynek meggyalázott oltára előtt levetkőztetett, lefektetett, és ott tett az asszonyává.

Elengedte a karomat, és ölelés-formán összetette a saját karjait.

– Ó, volt persze fátyolom, gyönyörű, hosszú fátylam, és virágos, drága selyemruhám, amit ő leszaggatott rólam, majd először élettelen, magtalan, kökemény vessejével vett el, utána pedig tépőfogával, amely ugyanolyan volt, mint az enyém most. Ó, micsoda menyegző, és az apám erre adott oda!

Könnyek futottak végig a ferences arcán.

A bánat és a düh révületében bámultam Ursulát, őrző haraggal a démon iránt, akit egyszer már levágtam. Reméltem, hogy haragom átfúrja magát a pokol parazsában, és megtalálja izzó ujjával Florianit!

Nem szóltam.

Ursula felvonta a szemöldökét, félrehajtotta a fejét.

– Később megunt – mesélte –, de sohasem szűnt meg szeretni. Újonc volt a Rubin Grál Udvarában, ifjú uraság, akit csak az érdekelt, hogy minél hatalmasabb és, érdekesebb legyen. Amikor Vittorio életét kértem, meg kellett adnia, fogadalmaink emlékére, amelyeket egymásnak tettünk azon a réges-régi oltárkövön. Miután hagyta, hogy Vittorio távozzon tőlünk, miután kivettette Firenzébe, abban a biztos hitben, hogy örültsége úgyszólván pusztulásba viszi, Florian dalolt nekem nászi énekeket. Úgy dalolta a régi költeményeket, mintha szerelmünk föltámasztható lenne.

Jobb tenyerembe hajtottam homlokomat. Nem bírtam volna, ha vérkönnyeket kell ontanom. Nem bírtam volna látni, hogy megjelenjék előttem, úgy, mintha Fra Filippo festette volna, a szerelem, amelyről Ursula mesélt.

A pap törte meg a hallgatást.

– Gyerekek vagytok – mondta remegő szájjal. – Hiszen csak gyerekek vagytok.

– Igen – felelte Ursula azon a gyönyörű hangján, szilárd hittel és belenyugvó félmosollyal. Megfogta, és erősen, édesen megszorította a bal kezemet. – Örök gyerekek. Ám Florian se volt más, csupán egy fiatalember. Egy ifjú.

– Egyszer láttam – mondta könnyektől rekedt, szelíd hangján a ferences. – Csak egyszer.

– És tudta? – kérdeztem.

– Tudtam, hogy tehetetlen vagyok, hogy hitem kétségbeesett, hogy olyan kötelek nyűgöznek, amelyeket nem oldhatok meg, nem szakíthatok el.

– Menjünk, Vittorio! – sürgetett Ursula. – Miért rikatnád meg még jobban? Menjünk, Vittorio! Hagyjuk itt őket! Ma éjszaka nincsen szükségünk vérre, az pedig elképzelhetetlen, hogy őket bántsuk, még akkor se...

– Nem, kedvesem, azt soha! – válaszoltam. – De fogadja el az ajándékomat, atyám, az egyetlen tiszta dolgot, amit adhatok, tanúságtételemet, hogy láttam az angyalokat, és ők támogattak, amikor gyöngé voltam.

– Nem fogadjátok el a feloldozást tőlem, Vittorio? – kérdezte. Hangja megerősödött, és mintha meg is nőtt volna. – Vittorio és Ursula, én feloldozlak benneteket!

– Nem, atyám – mondtam. – Nem fogadhatjuk el.

– De miért?

– Azért, atyám – felelte Ursula kedvesen –, mert ismét vétkezni akarunk, amilyen hamar csak tehetjük.

14.

TÜKÖR ÁLTAL HOMÁLYOSAN

Ursula nem hazudott.

Azon az éjszakán apám várába utaztunk, ami nekünk semmi volt, bár egy halandónak sok-sok mérföldet jelentett. Az eldugott vidékre még nem érkezett meg a hír, hogy elmúlt az éjszakai veszedelem, amelyet Florian vámpírijai jelentettek. Valószínűbb, hogy tanyáim azért álltak még mindig üresen, mert szájról szájra jártak Santa Maddalana menekültjeinek rémtörténetei.

Ám családom várkastélya nem volt üres. Katonák és írnokok munkálkodtak benne.

Amikor éjfél után belopakodtunk, láttuk, hogy a holtakat tisztességgel eltemették, vagy rendes kő koporsóba tették őket az altemplomban, a kastély gazdag berendezését elszállították. Már csak néhány társzeker volt hátra azok közül, amelyek mostanra útban lehetnek dél felé.

Apám sáfárjának irodájában a Mediciek néhány könyvelője aludt. Lábujjhegyen beosontam, és a csillagos égbolt szűrt fényénél átnéztem a száradni elöl hagyott okmányokat.

Vittorio di Raniari örökségét összegyűjtötték, leltárba foglalták, és Firenzébe szállították, ahol Cosimo örzi addig, amíg Vittorio di Raniari be nem tölti a huszonnégyet, elérve a felelős férfikort.

Már csak néhány katona aludt a kvártélyon. Már csak néhány ló állt az istállóban. Már csak néhány fegyvernök és titkár aludt urai mellett.

A nagy várkastélyt, amely nem bírt stratégiai előnyökkel sem a milánóiak, se a németek, se a franciák, se a pápa vagy Firenze számára, természetesen nem fogják helyreállítani, hanem csak bezárják.

Jóval napkelte előtt távoztunk otthonomból, de előtte még elbúcsúztam apám sírjától.

Tudtam, hogy visszatérek, Tudtam, hogy a hegyoldalon hamarosan a falakig kúsznak a fák. Tudtam, hogy a fű magasra nő majd a kockakövek réseiben és hézagaiban. Tudtam, hogy az emberek majd kiszereznek ebből a düledékből is, ahogyan országszerte kiszereztek sok más romból.

Majd akkor térek vissza. Akkor majd visszajövök.

Éjszaka a szomszédságban vadásztunk erdei zsiványokra. Vidor kacagással rántottuk le őket a lovukról. Duhaj, ómódi lakoma volt.

– És most hova, uram? – érdeklődött reggel felé az én mátkám. Ismét találtunk egy barlangot, egy titkos, mély üreget, ahol a tüskés indák szinte meg se karcolták rugalmas bőrünket, és majd áfonyabokrok rejtenek el a szemek előtt, a fölkelő nap lángoló szemét is beleértve.

– Firenzébe, szerelmem. Oda kell mennem. Utcáin sohasem kell majd koplalnunk, nem kell attól félnünk, hogy fölfedeznek, és vannak dolgok, amelyeket a saját szememmel kell látnom.

– Milyen dolgokat, Vittorio? – kérdezte.

– Festményeket, szerelmem, képeket. Látnom kell az angyalokat a képeken. Szembe kell... szembe kell néznem velük.

Ursula örült. Még sose látta Firenze fényes városát. Szánalmas halhatatlanságával együtt is a cirkalmas udvari etikett foglya volt a hegyek között. De most a szabadság ábrándjával tért nyugovóra mellettem. Fénylő aranyról, kékekről, zöldekről álmodott, amelyek annyira mások, mint az örökös mélyvörös. Bizakodva feküdt mellettem. Én nem bíztam semmiben.

Én csak nyaldostam ajkamról az embervért, és azon tűnődtem, meddig húzhatom a földön, mielőtt jön valaki, hogy lenyakazzon egy biztos, gyors kardcsapással?

A SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS

Firenzében nagy felzúdulás fogadott.

– Miért? – kérdeztem.

Jóval elmúlt az esti tűzoltás ideje, ám ezzel senki se törődött. Diákok sokasága szorongott a Santa Maria Maggiore – a dóm – előtt, és egy humanistát hallgattak, aki azt bizonygatta, hogy Fra Fllippo Lippi nem ekkora disznó.

Nem keltettünk feltűnést. Korán ettünk, még vidéken, nehéz köpenyt viseltünk, és mi más láthattak belőlünk egy kis sápadt húson kívül?

Bementem a templomba, amelyet majdnem a kapukig megtöltött a tömeg.

– Mi a baj? Mi történt a nagy festővel?

– Ó, most már vége – felelte a megszólított, de még annyi fáradságot se vett magának, hogy megnézzen magának engem, vagy a hozzám simuló, nyúlánk Ursulát. Mohón hallgatta a humanistát, akinek szava kongón visszhangzott az óriási hajóban.

– Hogyhogy vége?

Semmi válasz. Kissé előbbre furakodtam a sűrű, szagos embertömegben, magam után vonszolva Ursulát. Még mindig meg volt szeppenve némileg a nagyvárostól, és életének több mint kétszáz évében egyszer se látott ekkora székesegyházat.

Megismételtem kérdésemet két diáknak, akik rögtön meg is fordultak, és válaszoltak. Tizennyolc körüli, divatos fiúk voltak, ahogy Firenzében mondják, giovani, a legnehezebben meghatározható korban, gyerekek túlkorosak, mint jómagam, férfinak túl fiatalok.

– Na szóval, a legszebb apácát kérte meg, hogy üljön modellt az oltárképhez, a Boldogságos Szűzhöz, azt tette – mondta csalafinta mosollyal az első, egy fekete hajú diák, akinek mélyen ülő szeme volt. – Őt akarta modelljének, azt kérte a zárdától, úgy válasszanak modellt, hogy a legtökéletesebb Szűzanyát akarja, és...

– ... megszöktette! – vágott közbe a másik diák. – Onnan a zárdából megszöktette az apácát, meg annak a nővérét, a tulajdon nőtestvérét, és

beköltöztette őket a műhely fölé, és most ott laknak hárman, ő, az apácája, és a nővér, a szerzetes és a két apáca... és bűnben él Lucrezia Butival, és festi az oltárképet a Madonnáról, és füttyöl rá, ki mit szól.

Lökdösődés támadt mellettünk. Az emberek pisszegtek, hogy maradjunk csöndben. A diákok pukkadoztak a nevetéstől.

– Ha nem lenne Cosimo – szól az első, engedelmes, ám vásott suttozássá tompítva hangját –, akkor most felkötnék. Butiék legalábbis megtennék, ha ugyan nem a karmelita rend, ha ugyan nem az egész nyavalyás város...

A másik diák megcsóválta a fejét, és a szájára tapasztotta a tenyerét, hogy ne hahotázzon.

Valahol elől a szónok arra intett mindenkit, hogy őrizze meg a nyugalmit, és hagyja ennek a botrányos és felháborító esetnek az elintézését a megfelelő fórumokra, hiszen tudjuk, hogy széles Firenzében nincs nagyobb festő Fra Filippónál, és Cosimo majd intézkedik a maga idejében.

– Mindig is dúlt lélek volt – mondta mellettem a diák.

– Dúlt lélek – suttoztam. – Dúlt lélek. – Megjelent előttem az arca, a szerzetesé, akit csupán futólag láttam évekkal ezelőtt, Cosimo házában, a Via Largán, az embert, aki úgy veszekedett, hogy engedjék szabadon, csak egy kicsit, egy asszonyért! A legkülönösebb küzdelmet éreztem meg, a legkülönösebb, legsötétebb félelmet. – Jaj, csak ne bántsák megint!

– Ki tudja? – kérdezte egy lány hang. Megfordultam, de senkit se láthattam, aki szólhatott volna. Ursula körülnézett.

– Mi az, Vittorio?

De én ismertem ezt a suttozást! Megint hallatszott, testetlen meghittséggel: – Ki tudja, hol voltak őrangyalai azon a napon, amikor Fra Filippo ily örültséget követett el?

Rémülten kapkodtam a tekintetemet, hogy honnan jön a hang? Az emberek elhúzódtak tőlem, és bosszúsan mutogattak. Megmarkoltam Ursula kezét, és a kijáráshoz tolokodtam.

Csak a piazzán csitult dübörgő szívverésem. Nem tudtam, hogy az új vérrel ekkora szorongás, nyomorúság és félelem jár együtt.

– Megszöktetett egy apácát, hogy arról fesse meg a Szűzanyát! – sírtam fojtottan.

– Ne sírj, Vittorio!

– Ne beszélj úgy hozzám, mintha az öcséd lennék! – Rögtön el is resteltem magamat. Sértették a szavaim, mintha pofon csaptam volna. Megfogtam a kezét, megcsókoltam. – Ne haragudj, Ursula. Bocsánatot

kérek.

Húzni kezdtem magam után.

– Hova megyünk?

– Fra Filippo házához, a műhelyébe. Most ne kérdezzess.

Percek alatt megtaláltuk utunkat a kongó sikátorba, a zárt ajtóhoz. Csak a második emeleti ablakokban láttam világosságot, mintha Fra Filippónak odáig kellett volna menekülnie arájával.

Az utcán nem gyülekezett a csöcselék.

Ekkor a sötétségből kiröppent egy marék mocsok, és eltalálta a zárt ajtót. Jött rögtön utána a következő. Kövek záporoztak. Hátrább léptem, hogy takarjam Ursulát, úgy figyeltem a járókelőket, hogyan mocskolják a műhelyt.

Végül nem volt hová hátrálnom. A falhoz tapadva, üres tekintettel bámultam a sötétséget. A templomban a mély hangú harang elütötte a tizenegy órát, vagyis mindenkinek el kell tűnnie az utcáról.

Ursula szótlanul várakozott. Fölnéztem, és láttam, hogy Fra Filippo ablakában kialszik az utolsó fény.

– Miattam van – mondtam. – Elvettem őrangyalait, azért követte el ezt az örültséget, és miért tettem, miért, legfőljebb azért, hogy olyan biztosan megszerezzelek téged, mint ő az apácáját!

– Nem értem, mit akarsz ezzel, Vittorio – felelte Ursula. – Mi közöm nekem papokhoz és apácákhoz? Soha nem mondtam egyetlen szót a bántásodra, de most mondok. Ne állj itt, és ne sirasd e halandókat, akiket szerettél. Most már jegyesek vagyunk, és nincs az a szüzességi fogadalom vagy papi kenet, ami elválaszthatna. Menjünk innen, és ha majd meg akarod mutatni lámpavilágnál ennek a festőnek a csodáit, akkor hozzál ide, hozzál ide, hadd lássam festékben és olajban az angyalokat, akiről meséltél.

Elszégyelltem magamat szigorúságától. Ismét megcsókoltam a kezét, bocsánatát kértem, szívemhez szorítottam.

Nem tudom, mennyi ideig állhattunk ott. Hullottak a percek. Vízcsobogást hallottam, és távoli lépéseket, de semmi fontosat, semmi olyat, ami számított volna a népes Firenze sűrű éjszakájában, ahol három- és négyemeletes paloták, templomok és félig ledőlt, régi tornyok között ezer és ezer lélek aludta álmát.

Hirtelen fényre ocsúdtam föl. Élénksárga szálakban hullott rám. Az első, vékony, vakító vonás Ursula alakját szelte ketté, Aztán jött a többi. Mögöttünk fénybe borult a sikátor, és akkor értettem meg, hogy Fra Filippo műhelyében gyújtottak világosságot.

Épp akkor fordultam meg, amikor odabent elhúzták a halkan csikorgó reteszeket. A sötét falak visszaverték a hangot. Az emeleten, a rácsos ablakok mögött nem gyújtottak lámpát.

Az ajtószárnyak felpattantak és kivágódtak, de alig adtak hangot, amikor megérintették a falat. Feltárult a műhely négyszöge, benne a káprázatos képek, és annyi gyertya, mint egy püspöki misén.

Elakadt a lélegzetem. Fél kézzel Ursulába kapaszkodtam, a másikkal mutattam.

– Ott van, mind a kettő, a két *Angyali üdvözet!* – suttogtam. – Látod-e, látod-e az angyalokat, ahogy térdelnek, ott és ott, az angyalokat, akik térdelnek a két Szűz előtt?

– Látom – mondta Ursula tisztelettel. – Ó, még szebbek, mint gondoltam! – Megrázta a karomat. – Ne sírj, Vittorio, hacsak nem a szépségtől teszed! Csak attól szabad sírni!

– Ez parancs, Ursula? – kérdeztem. Szememre olyan sűrű felhő borult, hogy alig láttam a festmények síkjában a térdelő Setheust és Ramielt.

De miközben a látásomat próbáltam kitisztítani, az eszemet próbáltam összeszedni, és nyeldekelve próbáltam enyhíteni torkomnak fájását, a csoda, amelytől úgy féltem, mint semmitől, a csoda, amelyre mégis éheztem, amelyre szomjaztam – a csoda elkezdődött.

Egyszerre tűntek elő a vászonból az én szőke, selyemruhás angyalaim, glóriás angyalaim, mintha a sűrű szövedékből fejtenék ki magukat. Megfordultak, felém pillantottak, majd elmozdultak, már nem oldalnézetből megfestett, sík ábrák, hanem élettől duzzadó alakok voltak, és kiléptek a műhely kövére.

Ursula levegő után kapott, ebből tudtam, hogy ő is látta a csodák színes füzérét. Ajkához kapta a kezét.

Az angyalok arca nem volt szomorú, és nem volt haragos. Csak néztek, és tekintetük gyöngéd szelídsége ítélkezett.

– Büntessetek meg! – suttogtam. – Vegyétek el látásomat, azzal büntessetek, hogy soha többé ne láthassam szépségeteket!

Ramiel nagyon lassan megcsóválta a fejét. Setheus szintúgy. Egymás mellett álltak, ahogy szoktak, mezítláb. Dús leplük olyan könnyű volt, hogy meg se moccant a sűrű levegőben. Néztek.

– Akkor mi van? – kérdeztem. – Mit érdelek tőletek? Hogyan lehet az, hogy még mindig látlak benneteket és dicsőfenyeteket? – Ismét felolvadtam a gyerekes könnyzárporban, akármilyen szigorúan meredt rám Ursula, akárhogy próbált férfit csinálni belőlem szótlán

szemrehányásával.

Nem bírtam abbahagyni a sírást.

– Akkor mi van? – ismételtem. – Hogyhogy mégis látlak titeket?

– Mindig is látni fogsz – felelte lágy hangján Ramiel.

– Ahányszor ránézel valamelyik festményére, mindannyiszor látni fogsz minket – mondta Setheus –, vagy hasonmásainkat.

Nem ítélkezett. Ugyanazzal a szerető gyengédséggel és jóssággal beszélt, amelyet parttalan bőséggel árasztottak rám.

De ez még nem volt minden. Mert mögöttük felsötétlettek árnyként lepleikben saját őrizőim, az az ünnepélyes, elefántcsontszínű páros.

Milyen kemény volt a pillantásuk, milyen távoli és jeges, mennyire tudott mindent! Hogy megvetettek, épp csak az emberi indulat éle hiányzott ebből a megvetésből!

Szájam kinyílt. Kiáltás készülődött a torkomban, rettenetes kiáltás. De nem mertem fölvernem az éjszakát, amely határtalan hullámokban gördült a piros cserepes nyeregzetők ezrei fölött a hullámos mezők felé, a megszámlálhatatlan csillag alatt.

A ház megmozdult, reszketett. Gyertyafény-fürdőjünkben úgy villogtak a káprázatos festmények, mintha maga a föld rázná őket.

Mastema állt előttem. A szoba kitágult, mélyebb lett, a csekélyebb angyalok úgy távolodtak, mintha néma és feltartóztathatatlan szélvihar sodorná őket.

Kitárultak az arany lánggal égő, irdatlan szárnyak, betöltötték, sőt, még hatalmasabbra növelték a teret. A sisak vörösen izzott, akár az olvadt érc. Mastema kivonta kardját.

Hátráltam, magam mögé lökve Ursulát. A nyirkos, hideg falhoz löktem, kitárt karjaimmal védtem, amennyire én védhettem, hogy ne vihessék el. Nem szabad elvinniük!

– Ah! – szólt Mastema mosolyogva, még mindig fölemelt karddal. – Tehát inkább mennél pokolra, mint hogy meghalni lásd?

– Mennék! – kiáltottam. – Nincs más választásom!

– Ó, dehogynem! Van választásod.

– Ne, ne őt, ne öld meg őt! Ölj meg engem, igen, engem küldj a pokolra, de neki adjál még egy esélyt...

Ursula a vállamra borulva sírt. A hajamba kapaszkodott, mintha abban keresne oltalmat.

– Küldj oda máris! – mondtam. – Csapd le a fejemet, hadd álljak az ítélkező Úr elé, hogy ott könyörögjek Ursuláért! Kérlek, Mastema, tedd meg, de ne őt sújtsad! Ő nem tudja, miként kell bocsánatot kérni! Még

nem!

Mastema leengedte a kardot, megragadta galléromat, és magához rántott. Ursula a hátamhoz csapódott. Az angyal fölemelt, és rám vetette égő szemének iszonyú sugarát.

– És ugyan mikor fogja megtanulni? Hát te mikor tanulod meg?

Mit mondhattam erre? Mit tehettem erre?

– Majd én megtanítalak, Vittorio! – szólt Mastema fojtott, perzselő suttogással. – Úgy megtanítalak, hogy tudni fogod, miként könyörögi irgalomért élted minden éjszakáján! Majd én megtanítalak!

A levegőbe emelkedtem. Ruhám lobogott a szélben. Éreztem Ursula kapaszködő, pici kezét, éreztem fejének súlyát a hátamon.

Végigrepültünk az utcákon. Váratlanul megpillantottam egy halandó csoportot. Hahotázva, részegen dülöngéltek ki egy csapszékből. Láttam az élő arcok puffedt mozaikját, a szélben csapkodó, sötét ruhákat.

– Látod őket, Vittorio? Látod őket, akiken élődsz? – kérdezte Mastema.

– Látom őket, Mastema! – feleltem. Ursula keze után kapkodtam, kerestem, hol van, hogy átöleljem, eltakarjam. – Látom őket, látom!

– Mindegyikben megvan az, amit benned és a lányban látok: a lélek. Tudod-e, mi az, Vittorio? El tudod képzelni?

Nem mertem válaszolni az angyalnak.

A csoport szétszéledt a holdfényes piazzán. Közeledtek.

– Mindben megvan egy szikrája az erőnek, amely bennünket teremtett! – kiáltotta Mastema. – Egy szikra a láthatatlanból, a mennyeből, a szentből, a titokból, a mindenek alkotójából!

– Ó, Istenem! – kiáltottam. – Nézd őket, Ursula, nézd!

Párás arany fényben izzottak, mind ahányan voltak, férfiak, nők, öregek, fiatalok. Áradt belőlük a fény, éteri burokként vette körül a halandókat, akik ezt észre sem vették. A tér megtelt aranyos tűzzel.

A kezemet néztem, és azon is ezt az éterien finom burkolatot láttam, ezt a szépségesen csillogó, olthatatlan, drága tüzet.

Megpördültem, és láttam Ursulát az élő lángban. Visszafordultam a halandókhoz, és láttam, hogy egyazon fényburok takarja és élteti őket. Abban a pillanatban megértettem, hogy mindig ezt fogom látni. Halandó embert, legyen erényes, vagy szörnyeteg, nem láthatok mostantól a lélek tüzesen kápráztató dicsőfénye nélkül.

– Igen! – súgta Mastema. – Igen! Mostantól ezt látod mindörökké, ahányszor eszel, ahányszor belemarsz gyenge torkukba átkozott szemfogaddal, ahányszor iszod belőlük a tűzpiros vért! Látni fogod,

hogyan vergődik a fény, és amikor éhed megállítja a szívet, látni fogod,
hogyan huny ki a láng!

Kitéptem magamat. Elengedett.

Kézen fogtam Ursulát, és rohantam. Rohantam, rohantam az Arno felé, a híd felé, a csapszékek felé, amelyek talán még nyitva vannak, és még oda se értem, de már láttam a lelkek lángjait, láttam a lelkek izzását ezernyi ablakból. Átizzottak a zárt ajtókon.

Láttam, és tudtam, hogy Mastema igazat mondott. Mindig látni fogom a Teremtő szikráját minden emberben, akivel összehoz a sors, és minden életben, amelyet elveszek.

A folyónál ráborultam a kő korlátra. Sírtam, jajgattam, és nem bántam, ha jajveszékelésemet egymásnak dobják a falak a két parton. Eszelős voltam a fájdalomról. Akkor kivált a sötétségből egy totyogó kisgyerek, egy koldusgyerek, aki máris értette, hogyan kell kenyeret, pénzt, akármit kunyerálni, és izzott, lángolt, szikrázott és tündökölt a drága fénytől.

16.

"DE A SÖTÉTSÉG AZT MEG NEM ESMÉRTE"

Ahányszor láttam Fra Filippo valamelyik műremekét, mindannyiszor megelevenedtek nekem az angyalok. Csak egy pillanatra, annyi időre, ami ahhoz kell, hogy egy tű a szív közepéig hatoljon.

Mastema csak néhány évvel később jelent meg Fra Filippo esetje alatt, aki ugyanolyan vívódó és összeférhetetlen ember maradt, de akkor már Pierónak, a megboldogult Cosimo fiának dolgozott.

Fra Filippo holtig kitarzott imádott apácája, Lucrezia Buti mellett, és azt mondják, hogy minden Madonna, akit Filippo festett – márpedig sokat festett –, Lucrezia gyönyörű arcát viseli. Lucrezia egy fiút szült Fra Filippónak, Filippinót, aki ugyancsak festő lett, ugyancsak angyali seregeket festett, és ezek az angyalok ugyancsak a szemembe néztek egy pillanatra, amikor imádattal leborultam képeik előtt: szívet tépő szomorúsággal, félelemmel és szeretettel néztek rám.

1469-ben Filippo meghalt Spoleto városában. Ott érte el a vég az egyik legnagyobb festőt, akit ismer a világ. Ezt az embert vonták kőpadra csalásért, ez bujálkodott egy kolostorban, ez festette meg Máriát, mint félénk Szüzet, mint a születés éjszakájának Madonnáját, mint a Mennyek Királynőjét, Minden Szenteknek Királynőjét.

Én pedig félezer év alatt se távolodtam el túlságosan attól a várostól, ahol Filippo született, és attól az időtől, amelyet Aranykornak nevezünk.

Arany. Azt látom, ha magukra nézek.

Azt látom, ha ránézek egy férfira, nőre, gyerekre.

Látom a lángoló, égi aranyat, amelyet Mastema tárt föl előttem. Látom táncoló, szikrázó, oltalmazó palástját az embereken, akik talán nem is tudnak róla, vagy nem törődnek vele.

Éjszaka lenézek ebből a toronyból Toszkánára, és látom a völgyek mélyén az emberek arany lángját, látom az élő lélek lüktető fényét.

Hát ez az én történetem.

Mit szólnak hozzá?

Nem észlelnek itt valami különös konfliktust? Nem látják a dilemmát?

Hát akkor hadd fogalmazzak másképp.

Emlékeznek még, amikor apám és én az erdőn átlovagoltunk, és Fra Filippóról beszélgettünk? Apám akkor azt kérdezte, mi vonz ahhoz a szerzeteshez. Azt feleltem, hogy a vívódása és a meghasonlottsága, mert ennek a meghasonlottságnak a kínjaiból lesznek az arcok, amelyeket a vászonra fest.

Filippo emberi vihar volt. Én is az vagyok.

Apám, mint higgadtabb természetű, egyszerűbb gondolkozású ember, csak mosolygott ezen.

De hogyan kapcsolódik ez a történethez?

Igen, vámpír vagyok, olyan lény, amely emberhalállal táplálkozik. Csendes elégedettségben éledegélek szülőföldemen, kastélyom sötét árnyai között. Ursula azóta is velem van. Oly erős szerelemnek, mint a mienk, nem nagy idő félezer év.

Démonok vagyunk. Kárhozottak vagyunk. De nem láttunk-e, nem értettünk-e meg dolgokat? Nem írtam-e itt oly dolgokról, amelyek becsesek az önök számára is? Nem rejlik-e az általam megörökített viharokban oly színes csillogás, amely nem idegen Fra Filippo életművétől? Nem hímeztem, szőttem és aranyoztam-e? Nem véreztem-e?

Tekintsenek történetemre, és mondják, hogy nem kaptak tőle semmit. Úgyse hiszem el.

Ha Filippóra gondolk, miként választhatnám el viharos vétkeit, Lucrezia elcsábítását festményeinek fenségétől? Miként választhatnám el fogadalmának főlrúgását, szédelgéseit, összeférhetetlenségét a ragyogástól, amelyet a világnak adott?

Nem azt mondom, hogy nagy festő vagyok. Nem vagyok olyan bolond. De azt igenis mondom, hogy kínjaimból, bolondságaimból, szenvedélyeimből született egy látomás, amely enyém marad az örökkévalóságig, és amelyet íme most felajánlok önöknek.

Ez pedig arról szól, hogy minden ember túlcorduló edénye a tűznek és a titkoknak. Ezt a látomást nem tagadhatom, nem olthatom ki, nem legyinthelek rá, nem fordulhatok el és nem menekülhetek tőle.

Mások a kételyről és a sötétségről írnak.

Mások az értelmetlenségről és a csendről írnak.

Én a rejtelmes, égi aranyról írok, amely fényesen ragyog mindörökké.

Írok a vér olthatatlan szomjúságáról. Írok a tudásról, és a tudás áráról.

Lássák meg magukban a fényt, mert én látom, és látni fogom minden

emberben. Látom, ha éhezem, látom, ha vívódom, látom, ha ölk. Látom ivás közben, amint pislákol, majd kiálszik ölelő karjaimban.

El tudják képzelni, milyen érzés lenne megölni magukat? Imádkozzanak, hogy erőszak vagy gyilkosság nélkül is megláthassák a fényt a többiekben. Isten mentsen meg attól, hogy ilyen árat kelljen fizetniük érte. Engedjék át azt nekem, majd én megfizetem.

VÉGE

MAGYARÁZAT ÉS BIBLIOGRÁFIA

Firenzébe utaztam, hogy Vittorio di Raniari saját kezéből vehessem át ezt a kéziratot. Akkor jártam negyedik alkalommal a városban. Vittorio és én elhatároztuk, hogy összeírunk néhány könyvet azoknak, akik többet szeretnének tudni Firenzéről és a város aranykoráról.

Elsőnek hadd ajánljam figyelmükbe Richard C. Trexler pazar könyvét, *A reneszánsz Firenze hétköznapijai*-t, amely a Cornell University Press gondozásában jelent meg.

Trexler professzor még sok más csodálatos könyvet írt Itáliáról, de ez különösen gazdag és ihlető erejű, főleg az én számomra, mert a Firenzéről szóló elemzések jobban megértették velem louisianai szülővárosomat, mint bármely más írás, amely közvetlenül New Orleansról szól.

New Orleans, akárcsak Firenze, imádja a látványosságokat, szertartásokat és ünnepeket, amelyekben kifejezésre juttatja magát a közös hit és az összetartozás. Aki még nem járt nálunk, annak úgyszólván lehetetlen megmagyaráznom New Orleans-t, a húshagyókeddet, a Szent Patrik-napot, az évenkénti Dzsesszfesztivált. Trexler professzor lenyűgöző tudása lehetővé tette, hogy összegyűjtsem gondolataimat és megfigyeléseimet azokról a dolgokról, amelyeket a legjobban szeretek.

Csak nemrég fedeztem föl Trexler professzor munkásságában azt az írást, amely *A Háromkirályok utazása: egy keresztény mese történelmi vetületei* címet viseli. Regényeim olvasói talán emlékeznek arra a szentségtörően szenvedélyes rajongásra, amely Armandot, a vámpírt fűzi a *Háromkirályok* című firenzei festményhez. Ezt a remekművet, amely ma is látható Firenzében, Benozzo Gozzoli festette Piero de' Medicinek.

Ami Fra Filippo Lippit, a nagy festőt illeti, legegyszerűbben is ajánlanám részletekben – igaz, tényekkel nem kellően alátámasztott részletekben – gazdag életrajzát a festő Vasari tollából.

Ajánlhatom továbbá *Gloria Fossi Filippo Lippi*-jét a Scala kiadásában, amelynek több nyelvre fordított változata Firenzében és más olasz városokban is hozzáférhető. Ezen kívül egy olyan könyvről van tudomásom, amely kizárólag Filippóval foglalkozik: Jeffrey Ruda a festő életéről és munkásságáról szóló hatalmas *Fra Filippo Lippi*-je. A könyvet, amelyet az angliai Phaidon Press jelentetett meg, Amerikában Harry N. Abrams terjeszti.

Christopher Hibbertnek köszönhetem a legszórakoztatóbb

ismeretterjesztő műveket, amelyeket Firenzéről olvastam, többek között a *Firenze: egy város életrajzá-t* (Norton Kiadó) és *A Mediciek felemelkedése és bukása-t* (Morrow Kiadó).

Ide kívánczik Emma Micheletti *Családi csoportkép – A firenzei Mediciek*-je (Beccocci Editore). James Cleugh 1975-ben megjelent, *A Mediciek* című könyve ma a Barnes & Noble-nál hozzáférhető.

A Firenzéről és Toszkánáról szóló népszerű írásoknak – útirajzoknak, romantikus emlékezéseknek, rajongásoknak – se szeri, se száma. Az elsődleges forrásanyagok – a reneszánsz Firenzében született levelezések, naplók, történetek – fordítását bármelyik könyvtárban vagy könyvesboltban megtaláljuk.

Az Aquinói Szent Tamás-idézeteket a *Summa Theologicá*-ból merítettem, az Angol Dominikánus Provinciális Atyák fordításában. Szent Ágoston *Isten városáról* című művénel Henry Bettenson fordításához folyamodtam, amelyet a Penguin jelentetett meg.

Óva intem olvasóimat Ágoston írásainak rövidített változataitól. Ágoston abban a pogány világban élt, ahol még a legrigorózusabb keresztény teológusok is hittek a bukott pogány istenek démoni voltában. Csorbítatlan teljességükben kell olvasnunk Szent Ágostont és Szent Tamást, ha meg akarjuk érteni a klasszikus örökségének szabadságában és örömeiben dúskáló, tizenötödik századi Firenzét.

Akik többet szeretnének olvasni a csodálatos San Marco Múzeumról, azoknak ajánlhatom a rengeteg részletes ismertetőt az épületről és Fra Angelicóról, a kolostor leghíresebb festőjéről. Számtalan könyv született a firenzei építészetéről is. Itt szeretnék köszönetet mondani a San Marco Múzeumnak, nemcsak azért, mert gyönyörűen megőrizte a regényben magasztalt michelozzói műalkotást, de azért is, mert boltjában bőséggel kaphatók a kiadványok a kolostor építészetéről és művészetéről.

Befejezésül annyit hadd tegyek hozzá, hogy ha Vittoriót megkérdeznék, melyik reneszánsz zenei felvétel ragadja meg legjobban annak a nagymisének és áldozásnak a hangulatát, amelynek a Rubin Grál Udvarában volt tanúja, akkor okvetlenül azt felelné, hogy a *Mindenszenteki Vesperás* rekviem, amelyet a cordobai székesegyházban adtak elő Richard Cheetham vezényletével – bár be kell vallanom, ez a zene 1570 táján született, tehát jó pár évvel Vittorio félelmetes megpróbáltatása után. A lemez Londonban és New Yorkban egyaránt megvásárolható a Virgin Classics sorozatban.

Jegyzeteim végén hadd idézzem még egyszer Szent Ágostont:

"Mert Isten sohasem teremtett volna embert, még kevésbé angyalt, leendő gonosz állapotának tudatában, ha nem tudta volna ugyanakkor, miként használja az ilyen teremtményeket jó célra, ily módon gazdagítva a világ történelmét azzal a fajta antitézissel, amely széppé tesz egy költeményt."

Én a magam részéről nem tudom, igaza van-e ebben Ágostonnak. De azt tudom, hogy érdemes próbálkozni, hátha sikerül alkotnunk egy képet vagy egy regényt... vagy egy költeményt.

Anne Rice